

0.1364

TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI

ÉRTESITŐ.

A DÉLMAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUMTÁRSULAT
KÖZLÖNYE.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI

DR. BERKESZI ISTVÁN,
FŐTITKÁR ÉS MUZEUMI ŐR.

KIADJA A DÉLMAGYARORSZÁGI TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI
MUZEUMTÁRSULAT.

XXVII. (ÚJ) ÉVFOLYAM. — I-II. FÜZET.

TEMESVÁROTT, 1911.

NOMATOTT A CSANÁD-EGYHÁZMEGYEI KÖNYVSZAJTÓN.

A XXVII. (új) évfolyam általános tartalma

I—II. FÜZET.

1. Frigyes Ágost szász választó magyarországi hadjáratai. *Dr. Baróti Lajostól.* 1
 2. Temesvármegye négy utolsó nemesi felkelése. *Hermann Győzőtől.* 14
 3. Adalékok Délmagyarország történetéhez. *Dr. Baróti Lajostól.* 58
-

TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI

ÉRTESITŐ.

A DÉLMAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUMTÁRSULAT
KÖZLÖNYE.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBÍZÁSÁBÓL SZERKESZTI

DR. BERKESZI ISTVÁN,
FŐTITKÁR ÉS MUZEUMI ŐR.

KIADJA A „DÉLMAGYARORSZÁGI TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUM-
TÁRSULAT.”

XXVII. (UJ) ÉVFOLYAM.

TEMESVÁROTT.
NYOMATOTT A CSANÁD-EGYHÁZMEGYEI KÖNYVSAJTÓN.
1911.

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

A XXVII. (új) évfolyam általános tartalma

I—II. FÜZET.

1. Frigyes Ágost szász választó magyarországi hadjáratai. *Dr. Baróti Lajostól.* 1
 2. Temesvármegye négy utolsó nemesi felkelése. *Hermann Győzőtől.* 14
 3. Adalékok Délmagyarország történetéhez. *Dr. Baróti Lajostól.* 58
-

TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI ÉRTESÍTŐ.

A DÉLMAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUMTÁRSULAT KÖZLÖNYE.

XXVII. (Új) ÉVFOLYAM

1911.

I. ÉS II. FÜZET.

Frigyes Ágost szász választó magyarországi hadjáratai.

Frigyes Ágostnak, a testi erejéről és szerelmi viszonyairól híres szász választófejedelemnek, aki később II. Ágost néven lengyel királlyá lett, magyarországi hadjáratait szándékozom az alábbiakban ismertetni.

E hadjáratok bennünket közelebbről érdekelhetnek: hisz színhelyök Délmagyarország volt s a második hadjárat folyamán kísérlet történt Temesvár visszafoglalására is. A hazai történetírás eddigelé kevés figyelemre méltatta őket. Osztrák történet- és hadtudományi írók inkább foglalkoztak velök, különösen az első hadjáratral. Ezt Angeli őrnagy a hadügyi levéltárban található egykorú hivatalos jelentések alapján¹⁾ részletesen leírta: „Des kaiserlichen Feldmarschalls Grafen Veterani's Heldentod bei Lugos. (Feldzug 1695 gegen die Türken.) Nach Original-Akten“ című értekezésben. (Megjelent a „Mitth. des k. k. Kriegsarchivs“ 1886. évfolyamának 38—72. ll.)

Az első hadjárat leírásában jobbára Angelit követem. A második hadjáratra nézve a Nemzeti Múzeum könyvtárában levő következő kézirat volt főforrásom: „Journal der Campagne Sr. Churfürstl. Durchlaucht zu Sachsen Friedrich August des II-ten. Anno 1696 in Ungarn.“ (Quart Germ. 102.)²⁾ Azonkívül használtam a

¹⁾ „Eigentliche und wahrhafte Relation und Beschreibung der heyrigen Campagne in Ungarn“ és „Umständliche Beschreibung des Marsches und der Operationen in dem diesjährigen Feldzug von Peterwardein nach Siebenbürgen.“ Hadügyi Levéltár, 1695; fasc. XIII. 3, 4.

²⁾ A naplót valamelyik mérnökari tiszt írhatta. Erre vallanak a napló végéhez csatolt színes rajzok (összesen: 33), melyek a hadseregnek időnkénti táborozásait és Temesvár ostromát tüntetik föl. Néhányat közülök hű másolatban bemutatok. Az érdekesebb rajzok a következők: 1. Szeged előtt. (8. sz.) 2. Szeged, ill. Szőreg mellett. (Szeged vázlatos képével. 9. sz.) 3. Apátfalva és Zombor között. (10. sz.) 4. Makó mellett. (11. sz.) 5. Csanádnál. (A csanádi vár képével. 12. sz.) 6. Nagyszentmiklósnál. (13. sz.) 7. Felitynél. (14. sz.) 8. Billédnél. (15. sz.) 9. Temesvár előtt. (Temesvár vázlatos képével. 17—18. sz.) 10. Szilasnál. (19. sz.) 11. Temesvár ostroma. (Temesvár tervvázlatával. 20. sz.) 12. Temesvári ostromműveletek. (21. sz.) 13. Táborhely a Béga mellett. (22. sz.) 14. Heténynél. (23. sz.) 15. Csombolynál. (24. sz.) 16. Hollós (Ollosch)-

választófejedelemnek Lipót császárhoz intézett, 1696. október 1-én, Bécsben kelt hivatalos jelentését.¹⁾

I. Az első hadjárat.

XIV. Lajos, hogy megakadályozza a császári hadak győzelmes előrenyomulását a törökök ellen, a Rajnánál újból támadólag lépett föl. I. Lipót ennek következtében kénytelen volt legjobb csapatait és legkipróbáltabb vezérét, Lajos bádeni örgróft Magyarországból elszólitani, éppen akkor, mikor a törökök erejét már-már megtörte.

Alig hagyta el győzelmeinek színhelyét Bádeni Lajos, a törökök, akik a szalánkeményi vereség után egy ideig nem mertek támadólag föllépni, Croy herceg és Caprara gróf sikertelen hadjárataira nekibátorodtak ismét. 1694-ben a nagyvezér átkelt a Dunán és Péterváradnál körülfogta a császári fővezért, aki csak a véletlennek köszönhetette, hogy nagyobb veszteség nélkül szabadulhatott veszélyes helyzetéből.

A hosszas háborúktól kimerült Magyarország s az osztrák örökös tartományok alig birták eltartani a meglevő haderőt, annál kevésbbé szaporítani azt. A császár szorult helyzetében a birodalmi fejedelmekhez volt kénytelen fordulni segítségért. Felszólításának volt is sikere. A német fejedelmek közül leginkább Frigyes Ágost, a szász választó tett ki magáért. Nyolcezer embert bocsátott ura rendelkezésére, de kikötötte,²⁾ hogy a törökök ellen működő császári hadaknak ő legyen a fővezérök. Ajánlatát Bécsben kénytelenek voltak elfogadni. De mert nem bíztak hadvezéri képességében, — hisz legkisebb tanújelét sem adta előbb — Caprara gróf tábornagyot adták melléje, hogy mint a császári házi ezredek főparancsnoka a hadműveletek intézésébe befolyjon s némileg a Mentor szerepét játssza a fejedelemmel szemben.

Ezt a választást azonban nem lehetett szerencsésnek mondani, mert Caprara öreg, beteges, erélytelen ember volt. Készséggel alárendelte magát a választófejedelem udvari környezetének, amely folyton intrikált a császári generálisok ellen. S ha az utóbbiak közül egyik-másik fel is szólalt a tervbe vett helytelen intézkedések miatt, Caprara az öreg emberek kicsinyes féltékenységgel nem engedte, hogy az illető szava érvényre jusson. A haditanácsban a szász főtisztek vitték a szót, noha sem a terepviszonyokat, sem a törökök harcmódját nem ismerték. A választófejedelem maga a tanácskozásokban inkább csak mint néző,

nál. (25. sz.) 17. Komlósnál. (26. sz.) 18. Vinczehidnél. (27. sz.) 19. Szentkirálynál. (28. sz.) 20. (N.)Becskereknél. (Becskerek vázlatos képével. (29. sz.) 21. Zsablyánál. (30—31. sz.)

¹⁾ A jelentést Arneth A. tette közzé az „Archiv für Kunde österr. Geschichtsquellen“ XIII. 219—233. lapjain, a Hadügyi Levéltárban levő eredetiről.

²⁾ A Laxemburgban, 1695. május 6-án kelt szerződésben.

sem mint fővezér vett részt, s a hadműveletekre alig gyakorolt befo-lyást. Ily viszonyok között nem csoda, hogy vállalkozása kudarc-ral végződött.

*

Mióta a törököket a Dunán át viaszorították, mindkét rész hadműveleteinek Belgrád volt a főcélpontja. Aki Belgrádot bírta, ott koncentrálhatta haderejét, míg az ellenfél mindenképen azon volt, hogy ezt a fontos erősséget hatalmába kerítse.

1690 óta a törökök voltak a vár birtokában s onnan intézték támadásaikat Magyarország dunamenti főerőssége: Pétervárad ellen. 1695-ben is bizonyosra lehetett ezt venni s ehhez képest állapították meg a haditervet.

A császári főszereg, mely a nemzeti milicián, vagyis magyar huszárokon és rác csapatokon kívül ötvenezer emberből (38.000 császári, 8000 szász és 4000 dán) állt, augusztus elején Péterváradnál együtt volt. Frigyes Ágostnak az volt a terve, hogy megerősített táborában bevárja az ellenséget. S miután Belgrádot kellő ostromszerek hiányában megtámadnia nem lehetett, az ellenségen kivívott győzelem után Temes-várt akarta megostromolni.

Belgrádnál ezalatt a török sereg is egybegyűlt, körülbelül ötven-hatvanezer ember. Augusztus 10-én II. Musztafa szultán odaérkezvén, azonnal kikémleltette a péterváradi tábort, amelyet megtámadni készült. A császáriak erős állása azonban más elhatározásra bírta. Az augusztus 11-én tartott haditanácsban a törökök megállapodtak abban, hogy nem Pétervárad, hanem Felsőmagyarország és Erdély ellen fogják intézni hadműveleteiket. Még pedig úgy, hogy tizenkétezer embert Belgrád-ban hagynak őrségül, a főszereg pedig Temesváron át a Maroshoz nyomul és elfoglalja Lippát, majd Nagyváradot. Ha pedig Nagyváradot egy-könnyen nem lehetne elfoglalni, akkor Debrecenig száguldoznak s Erdélyen és Oláhországon át hazatérnek. A hajóhad Ali basa vezérlete alatt a belgrádi őrségtől segítve Titelt és Szegedet fogja megostrom-olni s így támogatni a főszereg működését.

Haditervök értelmében a törökök Pancsovával szemben mindjárt hozzáfogtak egy hajóhíd építéséhez, amelyen a főszereg augusztus 25-én átkelt.

A császári táborban minderről idejekorán értesültek. Kétségtelen volt, hogy Felsőmagyarország vagy Erdély lesz a török hadműve-letek célja. S mivel Erdélyt csak Veteraninak hét-nyolcezer emberből álló hadteste védte, Felsőmagyarország pedig védtelen volt, az augusztus 26-án tartott haditanácsban egyértelműleg elhatározták, hogy a sereg haladéktalanul a Maroshoz közeledjék, hogy az Erdélyből Lippa felé előrenyomuló Veterani-féle hadtesttel egyesülve, a szul-

tán hadműveleteit meghiúsítsa. A követendő útirányra nézve azonban eltértek a vélemények. Heister tábornagy, a legtapasztaltabb a császári hadvezérek között, azt javasolta, hogy a Tisza jobbpartján, amely járhatóbb, vonuljanak Ókanizsáig, ott keljenek át a folyón s azután a Maros balpartján menjenek tovább Lippa felé. A császári generálisok nagyobbrészt helyeselték Heister javaslatát, de mert a szász párt úgy vélekedett, hogy célszerűbb lesz, ha már Becsénél kelnek át s a Tisza balpartján haladnak a Maros felé, a haditanács ily értelemben határozott.

Augusztus 29-én a gyalogság elhagyta Péterváradot s az éj beálltával átkelt a Tiszán; a lovasság s a podgyász másnap követte. 31-én pihenőt tartottak. A terep kikémlelése végett kiküldött csapatok jelentésére, hogy a sok mocsár miatt aligha vonulhatnak tovább, de különben az ellenség háborgatásától is kellvén tartani, szeptember 1-én és 2-án kénytelenek voltak visszamenni a jobbpartra s egy napig megint pihenniök kellett. Ilymódon hat napot vesztegettek el, mialatt az ellenség kényelmesen tovább nyomulhatott a Maros felé. Szeptember 4-én a császáriak folytatták útjokat, de a sok mocsár, bozót és más akadályok miatt csak szeptember 9-én értek Ókanizsa közelébe.

A lippai parancsnok jelentése szerint a szultán már szeptember 6-án érkezett Lippa alá. A császári sereg, ahelyett, hogy a legrövidebb úton, Egresen át a fenyegetett vár fölmentésére sietett volna, mint azt Heister sürgette, Csanád felé igyekezett, hogy az otlévő élelmiszereket magához vegye. Csakhamar bozótból és mocsárból képződött valóságos útvesztőbe kerültek. Órákig tartó céltalan ide-odamasírozás után végre arra a kellemetlen fölfedezésre jutottak, hogy eltévedtek. Mit volt mit tenni: késő éjjel sűrű nádasban táborot kellett ütniök és ott bevárniök a reggelt. Másnap kitünt, hogy jóval tovább mentek Csanádnál. Mindazonáltal nemhogy teljes erővel folytatták volna útjokat, hanem egy napig megint pihenőt tartottak.

A haditanács abban a téves véleményben, hogy a Maros balpartján lehetetlen az előrenyomulás, a jobbpartra való átkelést határozta el, Heister generális és néhány jobb belátású társa titakozása ellenére, akik a kedvező helyzet felhasználásával, mikor a szultán seregével a császári főszereg, a Veterani-féle hadtest és Lippa között van, kedvező eredményt reméltek elérhetni. A céltalan ide-odamasírozásnak az lesz a következménye — úgy vélték — hogy elvesztegetik az időt, a szultán gyöngébb ellenfeleit egyenként megsemmisíti s aztán Erdélyt keríti hatalmába.

Szeptember 12-én a sereg tehát visszament Csanádra, még aznap átkelt a Maroson és 13-án Nagylakig jutott. Itt vették a szomorú hírt, hogy Lippa elesett. Mint említettem, a törökök szeptember 6-án érkeztek

Lippa alá, és másnap általános ostromot intéztek a vár ellen. A csekély-számú őrség a várkastélyt ugyan megvédezhette volna, de nem a palánkkal övezett várost s az abban levő élelmiszer-raktárakat. A parancsnok ezt is megkísérlette, abban a reményben, hogy a főszereg idejekorán fölmentésére siet. Reményében keserűen csalatkozott. A törökök túlnyomó erővel megrohanták és hatalmukba kerítették Lippát.

Felsőmagyarország ellen a szultán a császári sereg közelsége s az idő előrehaladottsága miatt hadjáratot már nem intézhetett; annál nagyobb veszély fenyegette Erdélyt s a Veterani-féle hadtestet.

A császári főszeregnek késedelmezéséről a szultánnak nem volt tudomása, sőt az a hír volt elterjedve táborában, hogy az ellenség gyors menetben közeledik. A szultán iszonyú haragra lobbant a nagyvezér ellen, hogy őt két ellenséges hadsereg közé vezette, és állását olyan veszélyesnek tartotta, hogy szeptember 13-áról 14-ére virradó éjjel eszeveszetten visszavonult Temesvár felé, előbb azonban a podgyász egy részét Lippa előtt felgyújtatta.

Pillanatra úgy látszott, mintha a választófejedelem a helyzetet átlátva, azt hasznára akarná fordítani. Mert szeptember 13-án Nagylakról futárt menesztett Veteranihoz Lugosra, a közeli egyesülés hírével s azzal a felszólítással, hogy e célból teljes erővel közreműködni iparkodjék. Fájdalom, már másnap a tervezett előrenyomulás helyett azt határozták el, hogy visszavonulnak Csanád felé, miután híre érkezett, hogy a belgrádi török őrség Titelt körülzártá. Veterani csak három gyalogzászlóaljat s ugyanannyi lovas ezredet akartak küldeni Borosjenőn át, de csak akkor, ha a Szeged felől jövő podgyászt s a szükséges élelmet magukhoz vonták.

A szeptember 16-án Csanádon tartott haditanács eredménytelenül oszlott szét. Szeptember 18-án tovább folytatták a visszavonulást Makóig. Visszavonulás közben történt, hogy Dünewald gróf főszárnysegéd felcsérjét egy török portyázó csapat elfogta. Miután attól lehetett tartani, hogy a fogoly révén a szultán csakhamar megtudja, hogy a császáriak visszahúzódtak, hogy tehát bátran megtámadhatja Erdélyt, Heister ajánlkozott, hogyha öt lovasezredet bocsátanak rendelkezésére, ő azokat a legrövidebb úton Veteranihoz, Lugosra vezeti és reméli, hogy kellő időben odaérkezik. Caprara ebbe látszólag beleegyezett. Magától nem mert intézkedni, de megígérte, hogy Heister ajánlatát a legközelebbi haditanács elé terjeszti.

E közben a választófejedelem hírére vette, hogy a törökök Titelt elfoglalták s hogy a szultán a Veterani-féle hadtestet és Erdélyt megtámadni készül. Erre már csak fel kellett volna hagyni a további tétovázással. Mégis a Titel elestének hírére tartott haditanácsban nem tudtak megállapodásra jutni arra nézve: „Mit kelljen a fennforgó körül-

mények közt tenni, vagy abban hagyni? A lobbanékony Heistert elhagyta türelme. Nem épen udvarias, de meggyőző szavakkal ecsetelte a sereg eddigi céltalan működését; követelte, hogy legalább a veszélyeztetett Veterani-féle hadtestet mentsék meg, és ismételten ajánlkozott, hogy a segítő csapatokat a legrövidebb úton Lugosra vezeti. Férfias, nyílt föllépésére a haditanács megállapodott abban, hogy a sereg tovább folytatja útját a Tisza felé, Heister pedig öt lovasezreddel a Maros mentén Veteraniak segítségére megy. Azonban Heister ellenségei titkos intrikákkal még az nap kivitték, hogy a választófejedelem Starhemberg Guidót néhány gyalogezreddel előre küldötte Péterváradra, a visszamaradt gyalogság vezetését pedig a rangban következő Heisterre bízta. Az öt lovasezredet Corbelli grófnak kellett volna Lugosra vezetni, még pedig Borosjenőn át. Miután Heister hiába tiltakozott a haditanács határozatának önkényes megváltoztatása ellen, arra kérte Caprarát: utasítsa legalább Corbellit, hogy ne Borosjenőn át, hanem a Maros mentén vonuljon tovább, különben a segítség későn érkezik s a Veterani-féle hadtest menthetetlenül elvész. Sajnos, a végzetes parancsot nem bírta megváltoztatni.

Másnap, szeptember 19-én a gyalogságnak Szegedre kellett volna vonulnia, Corbelli hadosztályának magát takarmánnyal ellátnia, a többi lovasságnak pedig a takarmánynak és élelemnek Csanádra való szállítását fedeznie. De alig indult meg a gyalogság, híre jött, hogy a törökök Titelt megint odahagyták és visszatértek Belgrádba. Ennek következtében a választó elrendelte, hogy a gyalogság Starhemberg parancsnoksága alatt csak folytassa útját Szeged felé, az egész lovasság pedig, összesen tizenhat ezred, az ő személyes vezetése alatt a Veterani-féle hadtesttel egyesülni iparkodjék.

Szeptember 19-ike és 20-ika hosszas előkészületekkel telt el, végre 21-én a gyalogság Szeged felé, a lovasság pedig Borosjenő felé megindult. De oly lassan haladtak előre, hogy csak 24-én érkeztek Lippa közelébe, ahol rémülve hallották, hogy a Veterani-féle hadtestet a törökök Lugosnál csaknem teljesen megsemmisítették s hogy Veterani is elesett.

*

Mikor a császári főszereg még Péterváradnál volt, Veterani tábornagy hadtestével — hétezer lovas, nyolc század gyalogság, továbbá rác és nemzeti (huszárság) milícia — Tótváradnál állott. A hadtesthez tartozó gyalogság egy része Pfeffershofen báró vezérőrnagy alatt Karánsebest tartotta megszállva. Tótváradnál vette Veterani a választófejedelem tudósítását, hogy a főszereg a Maros felé nyomul előre, minélfogva oly mozdulatot tegyen hadtestével, hogy mindkét

sereg, még az ellenség megérkezése előtt, a Maros és Temesvár között egyesülhessen.

Veterani, nehogy a vett parancs szoros teljesítésével Erdély védtelen maradjon, Lugosnál foglalt állást, azzal az elhatározással, hogy ha az ellenség Temesvárra érkezik s a Maros felé tart, ebben az irányban vezeti hadtestét ő is. S hogy az ellenség a Temes folyón át hidat ne verhessen, Hordia (Temesvártól délkeletre, a Temes mellett) felé kiküldötte Steingallenfels báró őrnagyot kétszáz lovassal, továbbá Imorics Antonio ezredest a miliciával, egyszersmind meghagyta nekik, hogy őt az ellenség mozdulatairól idejekorán értesítsék.

Mindezek az intézkedések abban a reményben történtek, hogy a császári főszereg szeptember 5-éig vagy 6-áig annyira előrehalad, hogy hathatósan közreműködhetik. Mikor tehát szeptember 7-én este tíz órakor a lippai parancsnok arról értesítette Veteranit, hogy az ellenség előtte való nap Arad közelébe ért s minden valószínűség szerint legközelebb megjelenik Lippa alatt, Veterani idején valónak találta, hogy a maga részéről a közös akciót megkezdje. 8-án reggel tehát megindult a Maros felé. Az volt a szándéka, hogy csapatait erdőségtől fedezve Lippára vezeti, s vagy a főszereggel egyesülve megtámadja az ellenséget, vagy ha a főszereg még nem volna elég közel, a gyalogságot s a podgyászt védett helyen az erdőben hagyja, a lovassággal pedig 9-én utat tör magának Lippára, hogy ezt a fontos helyet jelentékeny élelmi készleteivel együtt a főszereg megérkezéseig megtartsa.

Körülbelül hat óra járásnyira Lippától Veterani nagy füstgomolyt vett észre Lippa irányában, anélkül, hogy ágyuszót vagy puskaropogást hallott volna. Miután biztosra vette, hogy a török már Lippa alá érkezett, a füstöt arra magyarázta, hogy a lippai parancsnok a túlnyomó ellenségtől szorítva a nehezen védhető várost az élelmi készletekkel együtt felgyújtotta s a várba vonult vissza, melyet a szultán a császári főszereg közeledése miatt nem mer megtámadni. Ebben a föltevésben Veterani, fáradt csapatait nem akarván még inkább megerőltetni, az erdőben tábort ütött s csak néhány tisztet küldött ki, hogy Lippa és Temesvár felé kémleljenek. A tisztek nemsokára visszajöttek, azzal a lesújtó hírel, hogy a törökök Lippát első rohamra megvették, s hogy ennél fogva a Veterani-féle hadtest a főszeregtől el van vágva.

Ugyanakkor, mikor a törökök Lippát elfoglalták, Arnaut basa tíz-tizenkétezer emberrel Boksia (a mai Németbogsán) alá érkezett, az őrséget makacs ellenállás után felkoncolta s a várat lerombolta.

Veterani nem tartotta tanácsosnak, hogy gyöngé hadtestével a túlnyomó ellenség közelében maradjon; ezért, de meg Erdély meg-

védése céljából is visszatért Lugos mellett lévő állásába. Ámde alig érkezett oda, arról értesült, hogy nagyszámú ellenséges gyalogság táboroz a Temes balpartján. Erre táborát hamarosan szekérvárral vette körül, ő maga pedig kémszemlére indult. Körülbelül egy órányira Lugostól rátalált az ellenségre: Arnaut basa volt, aki Boksia lerombolása után seregével északnak fordult, hogy a török fősereggel egyesüljön. Úgy látszik a basa nem tudott semmit Veterani hadtestének közelségéről, mert mint a kémek jelentették, s a látszat mutatta: tábora teljesen védtelen volt. Veterani a kedvező alkalmat fel akarván használni, Arnaut basa táborát megtámadni és szétverni készült. Éjjel tíz óra után Imorics ezredessel s a lovassággal megindult tehát, és nagy ívben megkerülte az ellenséges tábor, hogy a tulsó oldalról jöve elhitesse a basával, hogy a császári fősereg egy része közeledik. Azonban embereinek útközben annyi akadállyal kellett megküzdeniök, hogy csak reggel nyolc órakor érkeztek az ellenséges tábor közelébe. Egy dombról az ellenséges tábor a síkságban maguk előtt látták, de nem vették észre, hogy széles, mély árok veszi körül. (A kémek jelentése téves volt!) Veterani tüstént rohamra vezette csapatait. Szerencsére még idejekorán meglátta az árkot és visszaszólíthatta a vágatva előretörő vérteseket. Háborítatlanul visszatért aztán Lugosra, Arnaut basa pedig még aznap felgyújtotta táborát és visszavonult Temesvár felé.

A török seregnek Lippáról Temesvárra való gyors visszavonulása, melyet csak a császári fősereg közeledésének lehetett tulajdonítani, Veterani tábornagyot arra bírta, hogy kedvező állásában maradjon; annál is inkább, mert biztosra vette, hogy a választófejedelem a visszavonuló ellenséget követni fogja s esetleg Temesvárnál csatára kényszeríti. Föltevésében megerősítette őt a választófejedelem futárja, aki a Nagylaknál levő főhadiszállásról érkezett s azt az üzenetet hozta, hogy miután a lippai élelmi készletek a seregére nézve elvesztek, a fővezér azon van, hogy Erdélyhez közeledjék. Felszólítja tehát Veteranit, hogy tudassa vele: hol egyesülhetne a két sereg legbiztosabban és leghamarább? Egyszersmind lelkére kötötte, hogy az élelem biztosításáról gondoskodjék.

Veterani a választófejedelem üzenetére azt felelte, hogy lehetetlen jelenlegi állását elhagynia, mert a tatárok Ujpalánkán vannak, a török fősereg pedig Temesvárnál áll. Ha ő Aradnak tart, amazok azonnal Erdélyre vetik magukat. De ha a választófejedelem Temesvár felé vonul és odaérkezésének napját vele tudatja, az ellenséget két oldalról megtámadhatnák. Ha nem akarna csatába bocsátkozni, Hordian át visszaszoríthatnák s aztán Temesvárt foghatnák ostrom alá.

Óráról-órára várta Veterani az újabb futárt, ki a választófejedelem közeledését hírül hozza, s csak attól tartott, hogy

az ellenség erről előbb értesül és további visszavonulással a csatát elkerüli. Azonban egy szerencsétlen véletlen s a főseregnek nem is álmódott manővrírozása Veteráninak minden tervét meghiusította, s őt magát veszélybe döntötte. A Makón, szeptember 18-án elfogott felcsert, mint azt Heiszter tábornagy előre megjósolta, a törökök csakugyan Temesvárra vitték. Vallomásából a szultán megértvén, hogy a császári fősereg visszavonult, azonnal elhatározta, hogy teljes erővel megtámadja Veteráni elszigetelt hadtestét, s azután Erdélybe tör.

E közben Veteráni, hogy lovassága számára új legelőt nyerjen, Lugoson alul volt tábort odahagyta, s a várostól északra körülbelül félóránnyira ütött tábort igen előnyös helyen, amennyiben a tábort arcvonalban és hátban mocsár, oldalt pedig szekérvár vette körül. II. Musztafa szultán, hogy tervét végrehajthassa, 2000 válogatott lovas indított Lugos felé. Az volt a feladatuk, hogy Veteráni hadtestét lekössék, s a török fősereg közeledését maszkírozzák. Szeptember 20-án napfölkeltkor érkeztek Veteráni tábora elé, s a tábori őrséggel mindjárt heves ütközetbe bocsátkoztak, amely rövid megszakítással az éj beálltaig tartott. Veteráni és Truchsess altábornagy személyesenintézték a védelmet s az ellenséget újra meg újra visszaverték. Miután Veteráninak a megváltozott helyzetről nem volt tudomása, eleinte azt hitte, hogy az ellenség támadása csak azért történik, hogy azzal a szultán visszavonulását eltakarják. S mivel a törökök oly makacsul folytatták a harcot, lehetségesnek tartotta, hogy az csak bevezetés egy komolyabb támadáshoz, amellyel a szultán a keleti szárnyát fenyegető veszélytől szabadulni akar. Még mindig bízva a császári fősereg közeledésében, hogy erejét egyenlőtlen harcban kockára ne tegye, elhatározta, hogy a túlnyomó ellenség elől harcolva Erdély határáig húzódik, egyúttal oly ellenállást fejt ki, hogy az ellenfelet lehetőleg feltartóztassa, s így a választófejedelemmel való együttműködést elősegítse. S hogy szándékát annál inkább keresztülvihesse, meghagyta Viard őrnagynak, hogy az élelemért Tótváradra küldött és visszatérőfélben levő háromszáz lovasával Lugos s az erdélyi határ közt álljon lesbe, hogy szükség esetén támogassa a hadtest visszavonulását.

Szeptember 21-én virradatkor jelentékeny ellenséges csapatok közeledtek, miért is Veteráni kénytelen volt a tábor bejáratát négy ágyúval s egy mellvéddel elzárni. Ennek láttára a török gyalogság a táborra vetette magát és pedig oly erővel, hogy csak heves tüzeléssel lehetett visszaüzni. Déli tizenkét óráig a törökök meg-megújították támadásaikat, melyekkel a sáncmunkálatok befejezését megakadályozniok sikerült. A harcban ekkor rövid szünet állott be. Veteráni már-már azt hitte, hogy az ellenség abbanhagyja az ütközetet, mikor egyszerre tábori

dobszó hallatszott és Ahrends ezredes egy magas fáról jelezte, hogy a török főserég a Temes mindkét partján előrenyomul. A tábornagy még most is bizott az ígért segítségben s az ellenség támadását annak tulajdonította, hogy a császári főserég a szultánt hátulról szorongatja. A túlnyomó ellenség közelsége miatt a rendezett visszavonulás Erdély határához immár lehetetlennek látszott. Veterani ennél fogva elhatározta, hogy táborában, amely élelemmel is eléggé el volt látva, mindaddig tartja magát, mígnem helyzete a császári főserég közeledtével kedvezőbbre fordul.

E közben a törökök sűrű tömegekben nyomultak előre. Veterani nagy körültekintéssel a legmakacsabb védelemre készült. Miután a megkezdett sáncmunkálatokat már nem lehetett befejezni, a tábor gyöngye pontjait a katonáknak maguknak kellett megvédeniök. A szűk helyen még csatarendbe sem állhattak, mikor a tábor bejáratát a törökök vad ordítással megrohanták. Egy óránál tovább tartották magukat a Liechtenstein-ezredbeli vitéz muskotélyosok a tízszeres ellenséges erővel szemben, mígnem lövészerük fogytával visszanyomták s a hátrább álló csapatokra vetették őket, melyek ennek következtében megzavarodtak. A törökök győzelmi mámorukban ordítózva benyomultak a táborba, de Veterani néhány századdal megfutamtotta őket. Most a török lovasság körülfogta a táborot, a mocsarak száraz helyein szándékozáván benyomulni, s miután ez nem sikerült, megint a tábor bejárata ellen intézte támadásait. A török gyalogság is, mely a táborot minden oldalról körülvette, újra meg újra támadott. A császári csapatok vezérük példáján lelkesülve, elszántan küzdöttek, de a túlnyomó számban lévő ellenségnek több ponton végre mégis áttörnie sikerült. Veterani kénytelen volt a fenyegetett helyekre sietni, mire az ellenség elől teljes erővel támadva, az ágyukat elfoglalta s a védőkre irányozta, majd az erre támadt zavarban tömegesen a táborba nyomult.

Veterani belátta, hogy a további harc vitéz csapatainak teljes romlásával végződhetik. Elhatározta tehát, hogy erejének végső megfeszítésével utat tör magának és előbbi táborába vonul vissza, ahol kedvezőbb viszonyok között folytathatja az ellenállást. Karddal kezében, néhány hamarosan összeszedett lovasezreddel csakugyan sikerült az ellenséget emberföltötti harccal a táborból kiűzni, mire Truchsess altábornagy a csapatokat visszavonulásra sorakoztatta. Ámde a visszavonulás csak folytonos küzdelemmel történhetett. Veterani, noha négy súlyos sebből — fején, hátán és jobbkarján — vérzett, a hátvédet ismételve támadásra vezette, de a vérveszteségtől elgyengülve, lován alig tarthatta magát. Környezete kérve-kérte, hogy vitesse el magát a haretérről, ám a hős hallani sem akart erről. „Még nincsen veszve

semmi! Én legyek az első, aki menekül?” — mondotta és katonáit tovább is kitartásra buzdította. Végre mégis át kellett adnia a parancsnokságot Truchsess altábornagynak, mire hintóba ültették s a karánsebesi úton, amely még szabad volt, elvitték.

A visszavonulás láttára a törökök vérszemet kapva, még dühösebben támadtak. Három oldalról vetették magukat a hátvédre. A sereg zöme épp akkor vonult a táboron keresztül, ami az ellenségnek folytonos ágyuzása közben csak rendetlenül történhetett. Négy óráig tartott az öldöklő harc a táborban. A többnyire lovasságból álló hadtest a szűk helyen nem fejthette ki erejét, a zavar mind általánosabb lett s a lovasság végre is menekülni volt kénytelen. A Liechtenstein-ezredbeli muskotélyosok nem törődve életökkel a szekérvárra vetették magukat, hogy a lovasság visszavonulását fedezzék. Sikerült is az ellenséget félóránál tovább feltartóztatniok, mígnem egy szálíg levágták őket.

A császári lovasság, amely rendetlenül az erdélyi határ felé sietett, csak a véletlennek köszönhette, hogy nem jutott a gyalogság sorsára. A tábori harc közben ugyanis a tatár khán hordáival lesbe állt, minek következtében a Veterani-féle hadtest maradványa is megsemmisült volna, ha Viard őrnagy, aki Veterani parancsát szerencsére nem kapta meg, útját Lugos felé folytatva, a tatárookra nem bukkan. Nyomban hátban támadta meg őket, úgyhogy vad futásnak eredtek. A szétvert hadtest összegyűjtésére mindazonáltal gondolni sem lehetett, mert az ellenség szüntelenül a császáriak sarkában volt. Több sikertelen kísérlet után Truchsess altábornagy végre futárt küldött Karánsebesre Pfeffershofen vezérőrnagyhoz, azzal az üzenettel, hogy a hadtest részéről ne számíton segítségre. Ha a helyet sikeresen nem védelmezheti, vonúljon vissza a Vaskapú-szoros felé.

Két óra mulva az ellenséges lovasság szerencsére abban hagyta az üldözést, s így Truchsess altábornagy, aki Dietrich ezredessel előre sietett, a Vaskapunál körülbelül négyezret összegyűjthetett emberei közül.

Veteranit e közben utolérte végzete. Kisérete a zűrzavarban egy járatlan mocsárba tévedt. Miután a nehéz hintóval bajos volt csak egy lépésnyire is tovább menni, egy török lovas csapat pedig félelmetesen közeledett, nem maradt más hátra, mint lovon kísérelni meg a mocsárból való kijutást. Az elalélt hadvezért lóra emelték tehát. Egyfelől Petrás nevű trombitás, másfelől egy vértés támogatta, Leiningen gróf alezredes és Visconti gróf pedig néhány vértessel az ellenséget távol tartani igyekezett. Ámde a törökök csakhamar utólérték őket, a vértéseket rövid küzdelem után levágták, aztán Veteranira vetették magukat. Ekkor már csak Petrás volt mellette, mert társa a törökök

közeledésére gyáván megfutott. Karjaiba fogva a tábornagyot, törökül és szerbül azt kiáltotta a közeledő törökök felé: „Ez Veterani tábornagy, akiért busás váltságdíjat remélhetnek, ha életben hagyják!” Mindhiába. Egy török kardjával az eszméletlen hadvezér födetlen fejére vágott, egy másik hajánál fogva lerántotta a lóról, miközben Veterani lába a kengyelvasban megakadt. Petrás odaugrott, kiszabadította a sebesültet veszélyes helyzetéből, s újból nagy váltságdíjat ígérve, a törököket arra kérte, hogy a generális életének kegyelmezzenek. Válaszul Petrást megkardlapozták, majd hurkot vetve a nyakába félre rántották oly erővel, hogy nyomban eszméletét veszítette. Mikor ismét magához tért, látta, hogy néhány török Karánsebes felé hurcolja. Messziről hallotta még Veterani gyenge segélykiáltásait, de őt magát nem látta többé. Vajjon az ellenség keze alatt nyomban vérzett-e el a hős, vagy csak később ölték-e meg: ki tudja?

Petrás, aki néhány nap mulva kiváltotta magát a fogságból, visszatérése alkalmával elmondta, hogy szeptember 25-én, mikor mint foglyot Karánsebes felé hurcolták, egy vérteshadnaggal találkozott. Ez azt beszélte, hogy a szultán a foglyok között szorgosan kereste Veteranit, s mivel a hadnagynak szép lova volt s a hátvéd-ből fogták el, a szultán azt hitte, hogy ő a generális. Hiába erősítette a hadnagy, hogy ő csak alárendelt tiszt: nem hitték el, sőt egy töröknek, ki a császáriak fogságából megszökött, bizonyítását is kétkedéssel fogadták. Csak mikor a szultán elé egy levágott, őszhajú fejet hoztak, melyen hátul mély seb tátongott, továbbá egy rózsafüzért, rajta lógó aranypecséttel s egy rézmedaillonnal (e tárgyakat Veterani mindig magával hordta), győződött meg a szultán tévedéséről.

A Lugos mellett vívott csatában a császáriak kétezeröttszáz embert veszítettek. Az elesettek között volt Mirmillis gróf alezredes és Reichard őrnagy. Schenkendorf alezredes, továbbá Cusani gróf és majdnem valamennyi törzstiszt megsebesült. Imorics Antonio ezredes súlyos sebet kapott és fogságba esett. Az ágyuk s a társzekerek nagymennyiségű élelmiszerral a törökök kezébe kerültek. Az ő részökről több mint tizezer ember lelte halálát, köztük három basa.

Veterani hősiességének ellenállása nem volt hiábavaló. A szultán a szenvedett nagy veszteség miatt Erdélyt nem merte megtámadni. Megelégedett az elhagyott Karánsebes feldúlásával s az ott talált nehéz ágyuk elhurcolásával, aztán Orsován át sietve hazatakarodott.

A Veterani-féle hadtestet ért katasztrófa hírére a főszereg működésében újabb fennakadás állt be. A hadvezetőség tanácstalanul állt az eseményekkel szemben. Miután Erdély úgyszólván védtelen volt, a főszeregnek figyelmét a benyomulni készülő ellenség visszaűzésére kellett volna fordítani s e célból egyenes úton a Maros mentén

Erdélybe vonúlni. Ahelyett azon tanakodtak: vajjon Erdély megmentésére egyáltalában kísérletet tegyenek-e, vagy sem?

S mivel a Maros jobbpartján vezető utat nem tartották eléggé biztosnak, a szeptember 21-én tartott haditanácsban szó volt róla, hogy ha valamit akarnak tenni Erdélyért, az csak Jenőn át lehetséges. A császári generálisok, különösen Heister és Corbelli gróf a leghatározottabban tiltakoztak ez ellen, attól tartván, hogy mire Erdélybe érkeznek, az ott lévő haderőt a törökök megsemmisítik, a tartományt elfoglalják s akkor veszély fenyegeti a császári fősereget és Magyarországot is. Azonban a választófejedelmet és Caprarát nem tudták meggyőzni nézeteik helyességéről. Ezek Erdélyt, mint tarthatatlant magára hagyták s Jenőn és Nagyváradon át Somlyó felé akartak vonulni, hogy Felsőmagyarországot biztosítsák. Csak mikor szeptember 25-én Jenőn a Truchsesstől érkezett futártól megtudták, hogy Truchsess mintegy háromezer lovassal Déva és Szászváros között, Pfeffershofen pedig Szebennél foglalt állást, s hogy az ellenség Orsova felé huzódott, vezették a sereget Almáson át Dévára. A sokat vesztett erdélyi hadtestet s az Erdélyben maradt ezredeket másokkal váltották föl, aztán Magyarországba téli szállásra vonultak.

A dicstelen hadjáratot a választófejedelem Kolozsvártt nagy áldomással fejezte be. „Szörnyű italt mivelének“ — írja a kolozsvári lakomáról a jó öreg Cserei Mihály. „Noha a gubernátor is erősen ihatott, de az elektor mind kiívá őket és az asztalnál a nagy erős ezüst tányért úgy egybe hajtogatta, mint az papirost. Bárcsak esze lett volna annyi, mint ereje. Én semmi fejedelmi virtust nem láthattam benne.“

Temes vármegye négy utolsó nemesi felkelése.¹⁾

Irta: HERMANN GYÖZÖ.

Bevezetés.

A bevezetés arra való, hogy az zsinórmérték legyen, mellyel a maga egészében tudja felfogni az olvasó a könyvet, mellyel foglalkozni akar. Tehát jelezze a határokat, melyek közt a könyv mozog és jelölje meg a főbb mozzanatokot, mint a térkép a folyókat és hegyvonulatokat. Ha valaki a bevezetést elolvassa, áttekintésének kell lennie az egész műről. A könyv szellemi kontúrjai úgy bontakozzanak ki, mint a messiás tájkép az utas előtt. Ha nem ilyen, meg kell tanulni a tartalomjegyzéket. De mennyivel jobb, ha gondolatok és nem címek szerint csoportosíthatunk!

A vezető gondolat az, hogy a magyar nemesség a monarchia háborúját lélekben is magáénak tekintette, s páratlan készséggel segítette az uralkodót, hogy lehetőleg kivette részét a házi tűzhely védelmében. Ezt mutatja mind a négy felkelés története, mely összetartozik, mert ugyanannak a nemességnek katonáskodását adja elő. A szereplő személyek javarésze több felkelésben vesz részt. Ezért szólnunk kell sorban az 1797-iki, 1800/1-iki, 1805/6-iki felkelésről, melyek közös jellemvonása, hogy későn hívták egybe s ütközetben nem vett részt. Azután tüzetesebben kell szólnunk az 1809-ikről, melynek a

¹⁾ Források: *Horváth Mihály*: „Magy. történelme.“ II. kiadás. Pest, 1873. VIII. k. 349–350. és 365–384-ig. — *Millenáris történelem*. Marczali 1711–1815. VIII. k. — *R. Kiss István*: „Az utolsó nemesi felkelés.“ Eddig I. k. Budapest, 1909. Illusztrált emlékmű. — A temesvári városi levéltár adatai 1796–1811-ig. — A temesmegyei levéltári adatok 1796–1809-ig. — *Kisfaludi Kisfaludy Sándor*: Minden Munkái. IV. kiadás. Kiadja Dr. Angyal Dávid, VIII. k. Budapest, 1893. — *Corpus Juris Hungarici*. Szerk. Dr. Márkus Dezső, Budapest. — *Dr. Berkeszi István*: A temesvári hírlapírás története és kisebb munkái. — *Dr. W. Varges*: Neueste Geschichte. A „Bibliothek des allgemeinen und praktischen Wissens“ vállalatban közölt kitűnő cikk. Bong et Co. Leipzig, 1905. VI. köt. — *Gyakorlás Regulamentuma a magy. felk. nemesség gyalogságának számára*. Pest, 1809. Városi könyvtár XVIII. a. 67. — *Gyakorlás Regulamentuma a magy. felk. nemesség lovasságának számára*. Pesten, 1809. XVIII. 46. — A szolgálatot illető szabások kérdésekbe és feleletekbe foglalva a magyar nemesség lovasságának számára. Pest, 1809. XVIII. a. 45. — *Wertheimer Ede*: Ausztria és Magyarország a XIX. sz. első tizedében.

győri csatában jutott nagy szerep. Azért a tulajdonképeni felkelés fejtegetése előtt annak országgyűlési megszavazását és a felkelés módozatait ismertetjük. Azután következik az értekezés főrésze: az 1809-iki, utolsó nemesi felkelés története. Az egész dolgozattól levonható tanulság az, hogy Temesmegye a nagy részvétnél fogva — melyre eléggülten nézhet vissza — a nemzeti ügy terén vezető szerepet vitt Délmagyarországon.

I.

1797.

Nagy szorultságban hívta össze I. Ferenc a rendeket 1796. nov. 6-ára Pozsonyba. A direktórium elleni háború szerencsétlen fordulatot vett a Habsburgokra. Károly főhercegnek, az alig 25 éves új fővezérnek mesteri terve Délnémetországban ugyan győzelemre vezetett és a francia csapatok a Rheinig szorultak vissza; de Bonaparte Napóleonnak, a 27 éves szintén új fővezérnek póvölgyi győzelmei a franciáknak biztosították fölényt. A Mondovi s kivált a Lodi melletti Beaulieu-n nyert győzelem folytán az osztrákok szövetségesei kiléptek a koalícióból, mint Nápoly, vagy fegyverszünetet vásároltak, mint VI. Pius (1774—99), Parma, Modena, Velence. Hiába vitték hazánkból az „önkénteseket“ vasban a csatatérre, az ellenség csakhamar az örökös tartományokat fenyegette. Ferenc tehát összehívta azokat a rendeket „akiknek elődei . . . a birodalmat megmentették.“¹⁾ A tanácskozás alatt Arcolenál (nov. 15.) Alvinczy újból csatát vesztett. A rendek megértették a nagy vihar előjeleit és bőkezű ajánlataikkal a király teljes megelégedését vívták ki. Felhatalmazták a királyt nemesi általános felkelés hirdetésére és megszavaztak 50.000 ujoncot, 2,040.000 mérő rozsot, 80.000 lónak 3,076.000 mérő zabot, 20.000 ökröt és 10.000 lovat. Ez az országgyűlés töltötte be a Sándor főherceg halálával megüresedett nádori méltóságot is József főherceggel, aki hosszú 52 éven át viselte azt. Ő lesz méltóságánál fogva a fővezére mind a négy tárgyalandó felkelésnek. Ezalatt Itáliában Napóleon lépésről-lépésre haladt. Megverte mind a négy ellene küldött sereget,²⁾ Mantua 1797 febr. 3-án megadta magát és így nyitva állt az út Wiennek. Napóleon márc. 24-én ér Leobenbe s maga kínál fegyverszünetet. Mikor már megkezdődött a békealkú, mely ápr. 18-án a leobeni fegyverszünetre

1) Marczali, Millenáris Tört. VIII. 567. l.

2) Majdnem csupa öreg ember vezérkedett így: Wurmser (1724—1797), Beaulieu (1725—1810), Alvinczy (1725—1810). Mikor ezeket már megverték, küldték oda Károly főherceget.

vezetett, akkor szólította fegyverbe a király a nemesi felkelést. Az erre vonatkozó leirat a kir. udvari kancelláriából ápr. 14-én ér Temesvárra.¹⁾ Az 1796-iki törvényre hivatkozva felkelést hirdet, mert mindig a magyarok hűségében volt a bizalma, s nem kételkedik benne, hogy most is a haza védelmére fognak sietni. Kerületi tábornokokká kinevezi a Dunántúlra: galánthai Eszterházy Miklós vezérőrnagyot, Dunáninnenre: erdődi Pálffy Miklós vezérőrnagyot, Tiszáninnenre: báró Mészáros János altábornagyot, Tiszántúlra: miháldi báró Splényi Gábor altábornagyot, Horvátországba: gróf Pejacsevics Antal vezérőrnagyot, kik a nádor, mint főparancsnok alá tartoznak.²⁾

A nádor ápr. 27-éről büszkeséggel küldi el Pestmegye előkészítő bizottságának javaslatait, hogy kövessék őket.³⁾ Valóban nagy terhet vállalnak. Szerintük a törvény szelleme a szükség szerint egyszer több, másszor kevesebb terhet ró a nemességre, ennél fogva, minthogy most a monarchia nagy veszélyben van, a bizottság reméli, hogy a rendek az 1741: LXIII. példájára minden nádori porta után legalább 100 frtot fognak adni az insurrectionális cassába anélkül, hogy az precedenst képezhetne. S mivel 500 frt. a létminimuma egy családnak, fizessenek 500—2000 frt. jövedelem mellett 100 után 1 frtot, 2000—4000 mellett 2 frtot s. i. t. 20.000-en felül 8-at. A cassa és egyéb szerelvények kezelésére állítsanak fel „Permanens Deputatio“-t. Ezzel az állandó bizottsággal a későbbi felkelésekben is találkozunk.

Alig kezdődik meg a készülődés, megérkezik az ápr. 18-iki leobeni fegyverszünet híre békehírek kíséretében. A király aggódik, hogy

¹⁾ Vármegyei levéltár 1797 388. szám. Franciscus, Pálffy, Somogyi aláírással.

²⁾ U. o. A rangszerű elnevezés abban a korban ez:

Latínul	Magyarul	Ma
regarius	közvitéz	legény
corporalis	káplár	káplár
vigiliarum magister	strázsamester	őrmester
inferior locumtenens, (= lieu-tenant = hely-tartó)	alhadnagy	hadnagy
superior locumtenens	feőhadnagy	főhadnagy
centurio, seu capitaneus	százados kapitány	kapitány
supremus vig. magister	feőstrázsamester	őrnagy
vice colonellus	ezredes másodkapitány	alezredes
colonellus	ezredes kapitány	ezredes
generalis vig. magister	generális	vezérőrnagy
campi marechalli locumtenens	—	altábornagy
campi marechallus	—	táborszernagy

³⁾ U. o. 410. sz.

ez majd visszatartja a rendeket, azért figyelmeztetést küld szét, hogy a békehír nem alapos, azért igyekezzenek minél előbb a rendelt helyekre.¹⁾ Nyomaték kedvéért megengedi, hogy oly tettekért, mikért a rendes katonaság M. Terézia rendjelet, vagy emlékérmét kap, az insurgensek közül a nemesek szintén M. Terézia rendjelben, a nem nemesek emlékéremben részesüljenek.²⁾

Erre megindul a felkészülés. Temesvárott 1797. évi Szt. János hava 23-án Splényi elnöklete alatt konferenciát tartott 7 megye küldötte:³⁾ Csongrád, Békés, Csanád, Temes 3—3, Arad, Torontál, Krassó 2—2 képviselővel. A temesiek: „k. tanácsos és első alispán Tormássy Antal úr, k. tanácsos és administrator Deschan József úr, a felülő nemesség százados kapitánya Pósfay József úr.“ Határozataik: 2 sereget állítanak: I. Békés, Csanád, Temes, Torontál nemességéből eötvönesi Lovász Zsigmond temesi főispán ezredes kapitány vezérlése alatt; melléje kinevezik ezredes másodkapitánynak Étskay Lázár Ágostont, főstrázsamesternek Pósfay József százados kapitányt. II. Arad, Csongrád, Krassó nemességéből gyoroki Edelspacher Zsigmond aradmegyei alispán vezérlete alatt; alezredes lesz tóthvárad Kászony József krassói első alispán; főstrázsamester lesz Böjtös Imre csongrádi insurgens kapitány. Napi zsold gyanánt 12 kr.-ban egyeznek meg. A tiszték fizetése akkora, amekkorának a törvény előírja. Az első sereg auditora lesz Grátzky János, a másiké Bartóság Lipót. Temes adott még r. k. papot Kiss György külsővárosi plébános személyében és óhitűt Nicolajevits Alexius csókai pópa személyében. A „külsővárosi“ alatt gyárvárosít kell értenünk, mert a józsefvárosi plébános 1797—1811. Löw József volt.⁴⁾ A sereg begyakorlása a ker. generális által magyarul kiadott zsinórmérték szerint történik. Splényinek asztalpénz címen évi 8000 frtot állapítottak meg (= a feldmarsalléval). Végül figyelmeztetett Splényi arra, hogy Szt. Jakab hava 1. és 6. közt „múlhatatlanul“ útnak fognak indulni a tábor felé.

Az elindítandó seregnek Temesre eső részét Lovász főispán elnöklete alatt máj. 8-án összeült bizottság osztotta fel. E repartitio szerint a kamarai administratio egymaga ad birtokai után 182 lovas, aminek fejében az operationális cassába 28.270 frt. 40 kr., a stipendiális cassába 3 óra 5581 frt. 20 kr. jár. A földesurak összesen 232 ^{19/40} lovasra voltak kötelezve, ami az operationális cassa számára 56.534 frt. 58 kr.-t, a stipendiális számára 7987 frt. 54 kr.-t jelentett.⁵⁾ A

1) U. o. A kancelláriából máj. 1-ről. 418. szám.

2) U. o. máj. 7-ről. 422. szám.

3) L. a konferencia jegyzőkönyvét. Vm. ltár 706. szám.

4) Láng Dávid c. kanonok úr szíves közlése.

5) Vm. ltár 800. szám.

„cassirius“ (rationum ductor, később perceptor) Niamesny Antal.¹⁾ Az említett reparticionáltakhoz járulnak még önkéntesek és törvényes kötelezettségen felül kiállítottak. Ránk maradt a felkelők teljes névsora, mely 265 emberről szól.²⁾ A szervezet a következő: a ker. generális mellett volt 13 főnyi törzs (Staab): ezredes, alezredes, őrnagy, auditorkapitány, 3 „regement káplán“, adjutáns főhadnagy, sereg orvosa, felcser (= Feldscherer, sebész), furier (= szállásoló), vétkesek gondviselője (Profósz), mészáros. Ezeket az I. sereg stabális cassájából fizették, melyet a megyék tartottak fenn.³⁾ A kivetés a részvétel arányában történik. A sorrend ez: a törzs összes egyhavi kiadása 943 frt. 40⁵/₈ kr., ebből fizet:

Temes 229 ⁴ / ₈ porta után	436 frt. 34 ³ / ₈ kr.-t
Torontál 187 ⁶ / ₈ p. u.	358 „ 6 ⁶ / ₈ „
Békés 39 p. u.	74 „ 25 ⁵ / ₈ „
Csanád 21 p. u.	40 „ 4 ⁵ / ₈ „
Temesvár városa 18 ⁴ / ₈ p. u.	34 „ 35 ² / ₈ „
Summa	943 frt. 49 ⁵ / ₈ kr.

A törzs tisztjeinek és embereinek fizetései egyszersmind a többi csapat fizetési viszonyait világitják meg.⁴⁾

A generális havi fizetése a stabális cassából	126 frt. 51 ³ / ₈ kr.
Ezredes	122 „ 1 ³ / ₈ „
Alezredes	85 „ 57 ² / ₈ „
Őrnagy	70 „ 49 ³ / ₈ „
Auditorkapitány	34 „ 40 „
3 káplán à	18 „ 6 ⁴ / ₈ „
Főhadnagy	25 „ 54 ¹ / ₈ „
Orvos	23 „ 2 ² / ₈ „
Sebész	17 „ 14 ⁴ / ₈ „
Szállásoló	9 „ 32 ⁴ / ₈ „
Vétkesek gondviselője	17 „ 14 ⁴ / ₈ „
Mészáros	10 „ 24 „
Summa	598 frt. 4 kr.

1) U. o. 752. szám.

2) Vm. ltár 1798/1. számhoz csatolva.

3) L. az 1797. júl. 5. Gyulán kelt jegyzéket. U. o. 800. b. szám.

4) Sajnos, a fizetés kérdését nem tudtam egész tisztán meglátni, s így kénytelen vagyok megelégedni az adatok leközlésével. Ugyanis az idézett jegyzék szerint 274 embernek jár rendes zsold és 284 kenyér, meg 301 lóporcióra van szükség. A kiadásokból jut a generálisra 126⁵⁴/₈ frt., a törzsre 471 frt. 9⁵/₈ kr. (fele a fenti 943 nak!), a temesi insurgensekre 2073 frt. 30 kr. jut. Ez összesen 2671 frt. 34 kr. De mennyi időre? Ehhez járul Niamesnynek Újarad 1797. dec. 26. kelt jelentése, hogy a stabális cassa okt., nov. és dec.-ben 3415 frt. 30⁷/₈ kr.-t vett be és 1987 frt. 8³/₈ kr.-t adott ki, ami körülbelül az 598 frt. 4 kr. 3-szorosa! Tehát valószínűleg egy hóra szól.

A törzshöz sorakozott megyénként az insurgens milícia. A két szélsőség Temesmegye 265 emberrel és Csanádmegye 2 tiszttel, 5 altiszttel és 47 közlegénnyel. A temesiek közül (5 kocsist leszámítva) van 16 tiszt és stabális ember (parancsörtiszt, kovács stb.), 4 őrmester 1 zászlótartó, 10 káplár, 10 vicekáplár és 219 legény. A temesi tisztek: Pósfay József őrnagy (néha 2 „f“-fel), Koppauer Ignác 1. kapitány, Kövér Antal 2. kapitány, Knezsik Ignác 2. kapitány, Tormássy József főhadnagy, Zombath Ignác hadnagy, Spech István hadnagy, Maak György adjutáns, Niamesny Antal pénztáros.

Temesvár városának, mint láttuk, 18¹/₈ telek után kellett volna hozzájárulnia. Tormássy Antal alispán máj. 12-én szólítja fel, hogy a telkei után járó 1812 frt. 30 kr.-t fizesse meg.¹⁾ De a város a nádori leiratra utal, mely szerint csak 17³/₈ porta után fizet. Tormássy máj. 22-ről figyelmeztet, hogy 30-ig össze akarják vonni a sereget,²⁾ azért haladéktalanul fizessenek 17²/₃ porta után 1776 frt. 40 kr.-t. Ha bebizonyítja a város, hogy csak 17³/₈ után fizet 1737 frt. 30 kr.-t, visszajár a 29 frt. 10 kr. A város ezt okiratilag igazolja. Érdekes példája annak, hogy ha pénzről van szó, mekkora pedantériával kezelik a kérdést száz évvel ennekelőtte is.

A városnak 4⁵/₈ ember felszerelési költségeit is fizetnie kellett. De csak egyet tekintett hivatalos insurgensnek.³⁾ Ez Mayer Ferenc; a többi 3 városi polgár: Zimmermann Antal, Stockinger Antal, Menzl György. A rájuk költött összegek számlája mutatja a felszerelés kiadásait. Fizettek felszerelésért á 86 frt. = 744 frt.; havi ellátási költség á 6 frt. 30 kr. 3 óra = 78 frt.; az ⁵/₈ emberért jár 116 frt. 15 kr.; tehát összes költség 938 frt. 15 kr. A 186 frtban benne van a 3 havi zsold is á 12 kr. összesen 92 napra = 18 frt. 24 kr. A város mint mehalai földesúr is fizetett ekkor 9 frt. 18 kr.-t, de az nem lehetett az egész összeg, mert hiszen 1782. óta a Mehala a város tulajdona⁴⁾ s így okvetlenül nagyobbak kell lennie a hozzájárulásnak.

Mikor így kiállították és felszerelték a felkelőket, többnyire a katonai raktárakból, honnan kenyeret és takarmányt is kaptak,⁵⁾ július közepe táján útnak indultak. Erre mutat Pósfay őrnagynak egy levele.⁶⁾

1) Városi ltár 1797.—1128. szám.

2) U. o. 1199. szám.

3) Városi ltár 1797. aug. 2.—1812. szám alatt megbízza Stockinger Józsefet, hogy a hivatalos egy és a „Drey anderen“ számára a „Provisorats Cassa“-ból szerezzen be patröntáskát.

4) Anton von Hammer, Geschichte der Pest im Temesv. Ban. 115. I. Tem. 1839.

5) Helytartótanács leirata a nádor aláírásával máj. 30-ról. Vm. ltár 682. szám.

6) Kelt Újarad júl. 12-én. Az alispánhoz eszmákért és nadrágokért, mert rongyosak a katonái. Kéri az alispánt, siessen, még mielőtt parancsot kapnak az indulásra. Vm. ltár 756. szám.

Az összpontosítás Szombathely, Körmend, Zala-Egerszeg, Csáktornya és Varasdin vidékén volt.¹⁾

A mozgósítás tehát nagy sietséggel történt. Ez volt az oka annak, hogy a polgári foglalkozásukból előszólitott emberek közt a katonai szellem és fegyelem még nem erősödhetett meg, mikor már indulni kellett. Rendkívül éles világot vet ily belső bajokra Tomchányi Kristóf százados kapitány jelentése Lovász ezredes kapitányhoz,²⁾ hogy: 1. „Soltisz György közember . . . részeges, káromkodó, visszafelelgető, excessivus ember Gyulán borral teli palackkal fején sebesített meg egy cselédet, másnap vason kísértettem, de nem kevés bosszúsággal kellett szenvednem praetendens Nemes Tsatári András közember szavait, . . . ki a sorból ki ugratott és velem illetlenül bánt, ezt ismét gyalog vassal kívántam észre hozni, mire csakhamar N. Kováts István más társával a sorból kiugratott és felettébb betsületem sértése nélkül elfelejthetetlen gorombasággal illettek a sokaság előtt . . . és Mlts Főkapitány úrtól kérem elégtételemet, nem csuda, mert

2. kevés találtatott, ki oldalán függött bádóg palackot (Feldflasche) meg nem töltötte volna borral, úton-útfélen ittak, . . . nem engedelmeskedtek . . . a sorból kiugrattak, elmaradoztak szántsándékkal,“ hogy a sor után ugrathassanak stb. — Eddig a jelentés, melyre nincs meg a válasz, hogy az ezredes kapitány mit szólt hozzá. Ha tekintetbe vesszük, hogy a magyar nemesi természet mily nehezen tűrt fegyelmet, s hogy máról-holnapra lettek katonákká, sokan nem szívesen, úgy nem is csodálhatjuk az ily jeleneteket.

Nyílt kérdés, hogy meddig jutottak, mert Marczali szerint Ferenc király a nyugati határon megszemlélte az insurrectiót,³⁾ s nincs okunk feltenni, hogy ott nem voltak, mert a nyár folyamán volt rá idejük. És valószínűleg okt.-nov.-ben jöttek vissza, mert br. Splényi Gábor Aradról nov. 23-ról ír a megyének, hogy a mai napon tartatott mustrán oly meglepedést szerzett a nádor, hogy szóval és levélben is kifejezte; azután a maga részéről is megdicséri a felkelőket.

Nemsokára megjön a szétoszlató parancs is. Ferenc (Wien, dec. 19.) tudtul adja, minthogy a francia köztársasággal Campo-Formidóban okt. 17-én megkötötték a békét és a birodalmi rendek dec. 1-én Rastadtban aláírták,⁴⁾ ideje, hogy a felkelők is megtérjenek házi tűz-

1) Gr. Soro János altábornagy, bánsági vezénylő tábornok átirata 1797. júl. 1-ről. Vm. Itár. 807. szám.

2) Kelt Békésen júl. 17-én. Vm. Itár 800. szám.

3) Milleniumi Történet VIII. 568. l.

4) Rastadtba kongresszust hívtak volt össze, mert a Rhein balpartja fölött határozni a birodalmi rendek jogához tartozott. Ferenc u. i. Belgiumon, Lombardián

helyeikhez. Dicsérettel bocsátja őket el, neveik örök dicsőségére ezúttal is rászolgáltak. A sereg megszemlélése Szombathely vidékén és a nádor jelentései csak jóról számolnak be. A parancs dec. 26-án érkezett le és a januárius 3-iki generális congregatió olvasták csak fel egyben a nádor leiratával a szétozslásról.¹⁾ A nádor még hozzáteszi, hogy Ófelsége kegyes elhatározásából az, aki át akar lépni a rendes katonasághoz, megtartja rangját. Aki lovát átengedi, kárpótlást kap érte, ha a lovat hadi szolgálatra alkalmasnak találják. Pósfay is intéz köszönő és búcsúzó levelet a megye rendeihez. Ezután keresztülvitték a felozslatást, mely meglehetősen egy módon történik minden felkelés után, azért csak egynél — az 1809-ikinél — tárgyaljuk tüzetesebben. Jan. 15-én Temesvárott bizottság ül össze, hogy kidolgozza Temes megye kárpótlását Krassó, Csanád, Békés és Torontál részéről, amely megyéknek Temes naturaliakat adott. Benn a megyében pedig következett az, ami kellemetlenné tette a felkelést az illető körök előtt — a reparticionált pénzek behajtása. És az nehezen mehetett, mert a következő években is tömegesen merülnek fel a kifizetetlen számlák és fizetési intések és jelentések. (Pl. Kunnatter senator jelentése Plawschity Pál városkapitányról és több 1797. évi hátralékosról 1800. márc. 18-án.)

Az 1797-iki nemesi felkelés, számszerint 35—40000 ember szétozslott anélkül, hogy ellenséget látott volna. Egyetlen emléke Berzsenyi Dániel verse „A felkelő nemességhez“. — Kisfaludy Sándor ebben a felkelésben még nem vesz részt, hanem mint tényleges főhadnagy külföldön jár. A zalai nemesség azonban kijelölte volt kapitánynak.²⁾

Összefoglalásul azt mondhatjuk, hogy az udvar a magyar nemesi felkelést nem akarta komolyan venni. Akkor hívták egybe, mikor fél-lábbal már a békében voltak, s oly hamar kivánták a hadsereg elő-teremtését, hogy az még képzett tisztekre sem tehetett szert, nemhogy jó felszerelésre. Az akkori fejletlen ipar mellett, hogyis tudtak volna egy-két hónap alatt csak egyenruhát is készíteni oly mennyiségben. Hisz a menete a felállításnak ez: nemeseket összeírni, kivetni, pénzt beszédni, hivatalokat felállítani, s csak akkor felszerelni, szemlét tartani. Most kellett volna jöjjön a betanítás, gyakorlás, de már indulni kellett, s alig értek a gyűlhelyre, már vissza is fordúlhattak anélkül, hogy fogalmat szerezhettek volna a hadászatról. Lehet érezni, hogy kivénült intézmény ez, semmi történelmi levegője nincs, de mégis ér-

és Modenán kívül a Rhein balpartját is elvesztette, s értük kárpótlásul az 1797-iki nyár folyamán elfoglalt Veneziát kapta az Etschig Istriennel és Dalmáciával.

¹⁾ Kelt Budán dec. 29. Mindkét leirat Vm. Itár. 1798. évi 1. és 2. szám.

²⁾ Kisf. levele Vizkelety Zsigmondhoz Pinkersdorf 1797. máj. 15. Minden munkái VIII. 109. l.

dekes figyelemmel kísérni, mert évszázados történelmi intézmény halálküzdelmét s kimúlását tárja fel, a mennyiben a következő felke-
lésekben is hasonló tüneteket konstatálhatunk.

II.

1800—1801.

A campoformidói békére nem sok csendes idő következett. Napoleon az egiptomi sikertelen expedicióból (1798 máj.—1799 okt.-ig) hazatérvén, megbuktatta a direktoriumot (1795—99) a brumaire 18-iki (nov. 9.) államesinnnyel és 1799 karácsonyján proklamáltatta magát 10 évre első konsullá. Ezzel a köztársaság 10 évi körfutás után újból a monarchia felé közeledett. Napoleon azzal foglalta el polcát, hogy „a forradalomnak vége“; és tényleg már nem is a nép akarata döntött, hanem a leghatalmasabb emberé — Napoleoné. Ellenségei (Pitt) ezalatt megalkották a második koalíciót Franciaország ellen (1799—1801.), melybe Ausztria is beállott. Napoleon békét szeretett volna, hogy a belügyeket rendezhesse; hiába. Ausztria elbizakodott különösen itáliai sikerein (Stokach—Cassano, Trebia, Novi) és végső leszámolásra készült. De elszámította magát. Eljött 1800 jun. 14-ike, mikor Marengónál Napoleon (illetve Desaix) egy csapással tette jóvá az utóbbi évek vereségeit. Napoleon még júniusban visszatért Franciaországba és a campoformidói feltételek alapján békét kínált. Németországban ezalatt az osztrákok Moreauval szemben csatát csata után vesztek. Ez jul. 15-én Parsdorfban fegyverszünetre vezetett, melyet szeptember végén meghosszabbítottak.

A béketárgyalások alatt hívta egybe Ferenc a nemesi felkelést 1800 szept. 4-én. A körülbelül 45.000 főnyi insurrectio a nyugati határon gyülekezett, mikor a béketárgyalások eredménytelensége folytán november végén az osztrákok újra megkezdték az ellenségeskedéseket. De alig mozdultak ki az Inn mellett elfoglalt erős állásukból, hogy a „régí iskola“ elve szerint Moreaut körülfogják, mikor Moreau Hohenlindennél (München közelében) elfogadta a csatát és János főherceget teljesen megverte (dec. 3.). A felkelést ekkor Wien védelmére rendelték, mert Moreau előtt nyitva állott az út Wienig, s ő rögtön meg is kezdte az odamenetelést. De fegyverszünet jött létre Steyrben és nemsokára 1801 febr. 9-én Lunevilleben a békét is megkötötték a campoformidói feltételek alapján. Ferenc erre Wien ápr. 15-én kelt kéziratával elrendeli a felkelésnek — mely atyai szívét kielégítette — szétoszlását.

Temesmegye részvétele röviden a következőkben foglalható össze :

A szept. 4-iki királyi rendelet kihirdetvén a nemesi felkelést, megállapítja a kerületi parancsnokok névsorát. Dunántúl: hg. Eszterházy Miklós; Dunáninnen: Benyovszky András; Tiszáninnen: Mészáros János; Tiszántúl: miháldi báró Splényi Gábor altbnagy, de ez megváltozik, mert tavasszal a generális gróf Gyulai Albert volt.

A megye kézhez vétén a rendeletet, valószínűleg rögtön elhatározta, hogy 3 gyalog századot (centuria) állít, melyekhez valószínűleg október elején egy lovascsapatot (cohors) csatoltak. A költségek kiszámítására szept. 27-én bizottságot küld ki, mely szept. 30-án mutatja be a számlákat. 3 gyalog század felállításának és 3 havi eltartásának költségei eszerint:¹⁾

T é t e l	Porciók ára	Salarium és stipendium (Fiz., zsold)	Összeg
3 kapitány századparancsnok			
à 74 frt. $\frac{4}{8}$ kr	46:30	222:01 $\frac{4}{8}$	268:31 $\frac{4}{8}$
6 főhadnagy " 27 " 40 $\frac{6}{8}$ "	49:36	166:04 $\frac{6}{8}$	215:40 $\frac{6}{8}$
6 hadnagy . " 23 " 20 "	49:36	140:00	189:36
3 zászlós . . " 20 " 20 "	24:48	61:00	85:48
3 őrmester . . à napi 18 "	3:06	27:54	31:00
18 káplár . . " " 11 "	18:36	102:18	120:54
36 vicekáplár . " " 8 "	37:12	148:48	186:00
3 szállásoló (furerius) . " 15 " 00 "	3:06	45:00	48:06
3 sebész . . . " 15 " 00 "	3:06	45:00	48:06
3 dobos à napi 6 "	3:06	9:18	12:24
4 0 köztívész . . " " 6 "	496:00	1488:00	1984:00
Összeg októberre	734:42	2455:24 $\frac{2}{8}$	3190:06 $\frac{2}{8}$
novemberre ismét	734:42	2455:24 $\frac{2}{8}$	3190:06 $\frac{2}{8}$
decemberre " "	734:42	2455:24 $\frac{2}{8}$	3190:06 $\frac{2}{8}$
12 ló az élelmi kocsihoz 3 óra	111:36		111:36
3 kocsi e szerekhez à 8 x . .	9:18	39:36	48:54
A tiszteknek felszerelésre . . .			759:36 $\frac{2}{8}$
18 tiszti ló à 50 frt.			1080:00
543 gyalogos felszerelése à 3:3 frt.			17919:00
3 élelmi szekér felszereléssel .			1443:30
Summa summarum			30932:56 frt.

Vagyis átlag 1 katona teljes felszereléssel és 3 havi eltartással 56.58 frtba került. Október elején²⁾ ugyane bizottság számítja ki a lovascohors költségeit és mindjárt ki is veti. A bizottság tagjai: Klanitzai János alispánhelyettes, elnök; Etelei János kanonok, Aczél István kamarás, Deschan József de Hauzen kir. tan., Tormássy Antal főbiztos, remetei Kőszeghy János, faradi Vörös Ignác, Kraesztenits assessor, Koppauer Ignác, Temesvár primarius bírása, Kulterer József

¹⁾ Aláírta: Makaj Albert, jurassor. Vm. ltár 1067. szám. A tabella összegeinél csak rövidségért van tizedespont, mert akkor 1 frt. = 3 huszas = 60 krajcár.

²⁾ Okt. 8-iki kelettel. Aláírta ismét a bizottság actuáriusa, Makaj. Vm. ltár 1124.

főpénztáros (generalis cassae perceptor), Pósfay József szolgabíró, kir. táblai assessor, Bakos Pál és Makaj.

A bizottság számításai szerint a lovascohors tartási költségei 1 hónapra 1937-21 frtot tesznek ki összesen 177 lovas számára, kikből 160 a közlegény. A cohors felszerelésére kell összesen 37.190-05⁴/₈ frt, ami egy lovasra ad 210-07 frtot. Vagyis az összköltség 3 gyalog centuriára és egy lovascohorsra 68123 frt 3⁴/₈ kr. Kivet a bizottság összesen 68213-56 frtot.¹⁾ Tehát a többlet 90.52⁴/₈ frt. Számítva az esetleges kiadásokat, a lovasok és gyalogosok felosztásán kívül még 15835-22 frt taksát vetettek ki úgy, hogy az összkimutatás 84049-18 frt kivetéséről szól.²⁾ A jelentéshez van mellékelve a lovascohors esetleges januáriusi ellátása is 1955-11 frtban megállapítva. Ami felszerelést a hatóságok nem szerezhettek be, azt a budai gazdasági bizottság (oeconomica commissio) raktáraiból kapták.³⁾ Hogy pedig az élelmezés, elszállásolás stb. egységesen intéztessék, a nádor, kiválósága és az utóbbi insurrectióban szerzett érdemei folytán, Végh Istvánt tábori főbiztossá (supremus campestris commissionarius) nevezte ki.⁴⁾

Említettük, hogy egy lovas 210-07 frtba, egy gyalogos 56-58 frtba kerül ellátással. Ebből felszerelésre a lovasnál 165-54¹/₂, a gyalogosnál 33 frt esik. Nézzük meg ezeket a felszereléseket közelebbről. A lovas felszerelése a következő:

Egy ló	60 frt. —	kr.
Magyar fanyeregváz	1 „	30 „
Lótakaró	2 „	15 „
Nyeregfelszerelés	13 „	10 „
Egy pár fegyvertok	3 „	15 „
Nyereg tokja vörös posztóból	3 „	36 ¹ / ₂ „
Nagy és kis zabla	1 „	01 „
1 pár kengyel		51 „
A tisztításra vakarók sertével	1 „	06 „
Zsák a lótetésre		17 „
Zabos zsák		39 „
Két kötél		40 „
Vasgyűrűs cövek a ló kikötésre		22 „
Kötőpánt a ló 4 lábára		48 „
Báránybőrszegélyes mente	11 „	26 „
Mellény (Pectorale)	4 „	33 „
Cipők	3 „	06 „

¹⁾ A jövedelem nagysága szerint pl. Temesvár városa 101.482-33 frt jövedelem után állít 2 lovas, 6 gyalogost; Vukovics Száva 103.879-42 frt után szintén 2 lovas, 6 gyalogost. U. o.

²⁾ U. o. Nov. 12-én elhatározták, hogy még 16.000 frtot vetnek ki a földesurakra. Vm. Itár 1247. szám. Tartási költségekre kellett.

³⁾ Kimutatás a kivett tárgyakról. Vm. Itár 1170. szám. Kelt nov. 2. 1800.

⁴⁾ Kelt Budán okt. 7. — Vm. Itár 1103. szám.

Köpenygallér (Paenula)	13	frt.	19 $\frac{1}{2}$	kr.
Csizmák (Caligae equitatoriae)	4	"	10 $\frac{1}{2}$	"
Mantlizsák	1	"	54	"
Csákó vitézkötés szegéllyel	2	"	20	"
Sipka			28	"
1 pár corhumorum (?)	3	"	—	
Sarkantyúk és szíjak			24	"
Ellenző a sapkára			12	"
2 pár fehérenemű (vestium) fekete nyakravalóval	5	"	—	
Kard (framea)	10	"	—	
Szerelvények reá	1	"	45	"
Tarsoly	2	"	38	"
1 pár pisztoly	5	"	—	
Bádogkulacs			48	"
KézipéNZ	6	"	—	
Összesen: 165			frt.	34 $\frac{1}{2}$ kr.

A gyalogos felszerelése:

Dolmány 4 $\frac{1}{2}$ rőf szövetből	8	frt.	45	kr.
Mellény	4	"	39	"
Csizma (Caligae)	3	"	18	"
Cipő (Calcei)	2	"	09	"
Csákó felszereléssel	1	"	29	"
Sapka			23	"
Keztyű			15	"
Kenyértarisznya			20	"
2 pár fehérenemű (vestium) és fekete nyakravaló	5	"	—	
2 gyalogosnak van egy kulacs			24	"
2 " van egy fejszéje			10	"
KézipéNZ	6	"	—	
Kiegészítés			03	"
Összesen: 33			frt.	— kr.

A tisztek felszerelése oly drága, hogy az összes tisztek segélyért folyamodnak.¹⁾ A folyamodványhoz mellékelik a felszerelésük kimutatását. Eszerint egy gyalogos tiszt 845:50 frtot, egy lovas tiszt 1208:15 frtot kell adjon e felszereléseért. A két lovaskapitány még azonfelül 430 frt kiadásra van szoritva.²⁾ Máskülömben azonban a megye minden lehető segítséget megad az insurgenseknek. Szept. 26-án elhatározza, hogy ha nem-nemes felcsap insurgensnek, akkor 6 frt kézipéNZt kap, nem sorozzák be a rendes katonasághoz, nem kell fizetnie a „Sessionat Guldent“, személyes robotmunkáktól és szolgáltatásoktól ment élet-

¹⁾ Vm. Itár 1172. szám. 1800 nov. 1-ről.

²⁾ Valószínűen saját lovat is vettek (mint ma). Hogy államit is kaptak, azt mutatja az az adat, hogy Niamessny perceptor Hendrey viceperceptornak lóvásárlásra 19.000 rénes frtot ad. Ebből 260 lovat szerez be 18.372:4 frtért és a kimutatáshoz csatolja a lovas- és gyalogostisztek nyugtáit a ló átvételéről.

fogytiglan, ha csatában is vett részt; ha csatában nem vett részt, akkor is szabad a családja a terhektől a felkelés tartamára.¹⁾

Még a vezetőségről és a szervezetről kell szólnunk. Temesmegye lovassága a „Nemes Bihari Lovas Regiment“ tagja volt. Hogy e regemtenhez még mi tartozott, arra megfelel az ezredes kapitánya Beöthy László, mikor a következőkép szól róla: „ . . . felsőbb Rendelések szerént az én Vezérlésemre bízott és Nemes Bichar, Arad, Torontál, Temes és Krassó Vármegyékből öszve állított egész Lovas Regiment.“²⁾ Ez állt:

1. Törzsből, melynek tagjai: Beöthy László, 1801 febr. 19. óta ezredes és ezredparancsnok (akkori néven ezred kormányzója); Pottyondy József, ugyanazóta alezredes; Edelspacher Mátyás, ugyanazóta őrnagy; Kayser Sámuel auditorkapitány; Nanta András adjutáns; Sergevel János ezredorvos.

2. Három divisióból (osztály) 2—2 eskadronnal (század vagy svadrony, ebben van 4 Zug = szakasz). Minden században van 6 tiszt. Az ezrednek van tartalékosztálya is.

A gyalogságot a vármegyék centuriáknént (század) állították fel (körülbelül 180 ember), s ezeket a lovassággal együtt „brigádákba“ osztották be, valószínűleg zászlóaljak szerint, mert semmi nyoma sincs annak, hogy ezredeket formáltak volna. A temesi gyalogseregek egy zászlóaljat képeztek³⁾ és ugyancsak Beöthy László brigádjába tartoztak.⁴⁾ Századonként itt is 6 tiszt volt: 1 kapitány, 2 főhgy, 2 hgy, 1 zászlós. A Temesmegyére eső 24 tiszt a következő:⁵⁾ Pottyondy József őrnagy (1801 febr. 19-ike óta alezredes, egyszersmind a törzshöz osztatott be), Tormássy József, Zombath Ignác, Marsovszky, Lábay Mihály kapitányok, Maak György, Melegh János, Klanitzay András, Ráczy György, Szilágyi Péter, Ruchek Antal, Marsovszky István, Zallár Pál főhadnagyok, Bielitzky László, Horváth Mihály, Miháljevics János, Doborgáczy Lipót, Arsenovics Áron, König András, Holtzer József, Kiss József,

1) Vm. Itár 404. szám. Ugyanitt Knezsik Ignác szolgabíró a szt.-andrás kerületből 43 lovas és 119 gyal. mutat ki és Vingáról 11 lov., 9 gyal.-t.

2) Beöthy őbester jelentése a megyéhez. Vm. Itár 490. Keresztúr 1801 márc. 31-ről.

3) Az 1801/1432. számú oklevél szerint a „Temeser Insurr. Comitats Bataillon“ 18 embert ad át a sorkatonaságnak. A zászlóaljakat azonban parancsnokukról is elnevezik; így a felkelés főparancsnoksága (Ins. General-Kommando) Pozsony okt. 1-ről írja a megyének, hogy a „bestanden Major Wimpfen Ins. Bataillon“ 2042 frt. 15% kr.-t adott a megye számára.

4) Az iménti jele. tésben: „Reserva nevezet alatt . . . az én Brigádámhoz tartozó Nemes Temes, Torontál, Krassó, Csanád és Csongrád vármegyék gyalog seregeit“ stb.

5) A fenti folyamodványon. Vm. Itár 1172. szám.

Fauer György hadnagyok, Morvay Dániel, Nauschall József zászlósok. Később Bielitzky főhadnagy lesz, s helyette Bartuska hadnagy szerepel.

Őfelsége okt. 19-én elhatározta, hogy megtekinti az insurrectiót. Azért Splényi Gábor kerületi tábornok parancsban kiadja, hogy pontosan az utasítás szerint felszerelve nov. 15—20. közt érkezzenek meg a tiszántúli hadak Sopron tájékára, mert ott lesz a szemle.¹⁾ De a temesiek nem tudtak ily hamar felkészülni. Pottyondy Lippáról dec. 7-ről jelenti a főispánnak, hogy megérkezett és hogy Maakot Gyarmatáról Budincra küldte; tehát még a megyében vannak.²⁾ Majd jan. 10-én panasz érkezik a megyéhez, hogy a felkelők a kórházban használt szobákat annyira bemocskolták, hogy hosszú időre használhatatlanok. Kéri a főorvos, Schlosser, hogy tisztíttassák ki.³⁾ A harmadik oklevél, mely az insurgensek ittlétét bizonyítja, az a panasz⁴⁾, melyet Soro altábornagy ad be Zombory Mihály főispáni teendőket végző adminisztratornak (1798—1801). Soro János 1790—1805-ig „Kommandierender General im Banat“, vagyis bánsági hadi főkormányzó. A panasz szerint a téli takarókból, miket a felkelők használtak, 2 mázsa, 8 font painut hiányzik.

Tehát a telet felkelőink itthon töltötték és 1801. február 3-án indulnak csak útnak.⁵⁾ A hohlenlindenai vereség után (1800. dec. 3.) Ferenc ügyis lehetetlennek tartotta a háború folytatását és hajlandó lett a békére, mely már keletkezöben van, mikor az insurgensek csak megindulnak. Febr. 9-én megvan a lunevillei béke, a mi insurgents lovasesapatunk pedig ezen a napon Török-Becsén van. Ezzel ez a felkelés is teljesen elveszti történelmi jelentőségét, többé nem élő tényező. Márciusban érkezik meg a gyűlőhelyre és gyakorlatozni kezd Szombathely körül, majd Sopronmegyében gr. Gyulai Albert alatt:⁶⁾ aztán megtekinti őfelsége Neustadtnál az egész magyar és horvát felkelt lovas és gyalog seregeket és haza bocsátja.⁷⁾

Egyszersmind közzé teszi Őfelsége, hogy aki átlép a rendes katonasághoz, az egy fokozattal magasabb rangot nyer, aki hazamegy otthon is használhatja rangja külső jeleit.

1) Vm. ltár 1169. szám. Kelt Kálló 1800 okt. 25-én.

2) Vm. ltár 1269. szám.

3) U. o. 1801/50. szám.

4) U. o. 1801 jan. 23-ról. 57. szám.

5) A nemes felkelő lovasság útrendje. Temesvár—Kikiinda—Óbecsén át—Nyomjáiig. Vm. ltár 1801/72. szám. Az indulásig 41 ember szökött meg 7544 frt értékű ruhával és 218 frt készpénzzel. Beszámítva az eltartást is, az összes kár 1228 frt 57 kr. — U. o. 458. szám.

6) Vm. ltár Beöthy említett jelentése. 1801/430. szám.

7) Beöthy jelentésében .801. ápr. 15.-ről. Ekkor ő Stinkenbrunnban van, Pottyondy Neufeldben, és Edelspacher Czinkentálban Ausztria határán. Vm. ltár 539. sz.

A nádor az ápr. 14-iki szemle alkalmával „Armee Befehl“ alakjában vesz búcsút. Kijelenti, hogy a lunevillei béke folytán a seregek haza fognak bocsáttatni, kifejezi őfelsége köszönetét és meleg búcsút vesz.¹⁾ Másnap Wienben a király is kiadta az elbocsátó levelet, kifejezvéen megelégedését.²⁾ Gr. Gyulay Albert erre elrendeli a hazavonulást, miről Sopronból ápr. 24.-ről értesíti a megyét,³⁾ örömét fejezvéen ki afőlött, hogy nem kellett csatába menni. A háborúnak vége — úgy mond — anélkül, hogy a fölkelők vére omlott volna, „megtartatott az ő bötsös életek . . . Nagyobb örömet szül ez minden igaz hazafinak szívében, mintha bármelly nagy győzödelmeknek fényes koszorúival történék is meg.“ Következik egy hosszú kenetteljes dicséret és búcsúzás, végül az eloszlás módja: a lovasság egyenesen a maga megyéjébe vonúl, a gyalogság (Temesé és Torontálé együtt) máj. 20-án fog „Haczfeldre“ (Zsombolya) érni, ott vegye át a megye és oszlassa szét.⁴⁾ A szétosztatás a nádortól küldött direktivák szerint történt.⁵⁾

Aki nem lépett át a rendes katonasághoz, az a kasszától kapott felszerelését beszállította és hazament. Aki átlépett, eggyel magasabb rangfokozatot kapott. Hátra volt még az insurrectionális cassa végső ügyeinek rendezése. A budai gazdasági bizottsággal okt. 10-én számol le a megyei kiküldött Knezsik. Ő fizette ki az átvett szerelvényekért járó utolsó 714 frtot. A számlák szerint az itthoni pénzügyeket is véglegesen elintézték 1802. januárjáig.

Az 1803. nov. 14. közgyűlés revideálta utoljára a számadást és itt van megjegyezve, hogy a tisztek a szétoszlás napjától (máj. 26.) július utoljáig kapták meg járulékaikat.

A lunevillei béke a háború első, kevésbbé veszedelmes szakát zárja le. Sem a főváros nem forgott veszélyben, sem a monarchiát nem fenyegették bukással a veszteségek. Az 1805-iki és 1809-iki háborúban iszonyúan súlyos békeföltételeket kellett elfogadni és oly nagy területek veszttek el, hogy a monarchia porig alázásának kell tartanunk. És mindkét ízben elesett Wien is. De a felkeléseknél az új idők nem jelentenek új periodust, továbbra sem gondoskodnak jó felszerelésről, az udvar politikája továbbra sem engedi meg, hogy a felkelők

¹⁾ Kelt Neustadtban, 1801. április 14. — Vm. ltár 538. szám. Búcsúja ez: „ . . . Es wird mir immer eine der angenehmen Erinnerungen bleiben der Anführer dieser Armee gewesen zu seyn . . . und meine aufrichtigsten Wünsche werden sie stets begleiten und käme ich jemals in den Fall, wo ich für ihre Wohl und Zufriedenheit etwas zu thun im Stande wäre, so werden sie mich hiezu stets bereit finden. Joseph palatinus.“

²⁾ Aláírták még gr. Pálffy Károly és Almásy Ignác. Vm. ltár 513. szám.

³⁾ Magyar nyelven. Vm. ltár 538. szám.

⁴⁾ Vm. ltár 538. szám.

⁵⁾ Vm. ltár 537. szám.

az ügyekbe befolyást nyerjenek, illetve a monarchia megmentését nem rájuk bízzák. Félreismerik a nemzet lelkesedését, nem tartják sokra az áldozatkészségét, nem bíznak benne. Az előbbi és későbbi századok baja: csak nem látnak bele abba a szívbe . . .

III.

1805—1806.

A lunevillei béke után 1802. márc. 25-én Napoleon Angliával is békét kötött Amiensben. De már 1803-ban újból kitört köztük a háború és Ausztriának is éreznie kellett, hogy közte és Napoleon közt még nem esett az utolsó szó. Mert az 1802-iki dietán hozzálátott a kormány Magyarország erőforrásainak kiaknázásához és reformok keresztülviteléhez. Azért az eredményes döntő küzdelem érdekében igyekeznie kellett a békét mentől tovább fentartani. Napoleon 1804. május 18-án népszavazattal örökös császár lett. Ferenc pedig elválasztotta örökös tartományait a birodalmiaktól, hogy szükség esetén lemondva a német-római választott király címéről, ő is örökös császárrá legyen.

E miatt még meglehettek békében, de mikor Napoleon 1805. májusában fejére tette a lombard vaskoronát, Ferenc beállott Anglia és Oroszország szövetségébe. A döntés hamarabb és rosszabbul jött meg, mint várták. Mack osztrák tábornokot Napoleon Ulmnál okt. 17-én seregével együtt elfogja és november 12-én bevonul Wienbe. Mikor már küszöbön a bukás, október 13-ára hívják egybe a magyar országgyűlést, hogy az insurrectióról határozzon, úgy, hogy sejthetőleg meglesz már a döntés, mire az insurrectio felkészül. Tekintsük meg először az országgyűlés határozatait.

Az országgyűlés 1805. október 13-tól november 7-ig tartott. A lehető leggyorsabban igyekeztek a kitűzött célt elérni, s amint ez megvolt, felozslatták s így nagy jelentőségre nem is juthatott. Az I. törvénycikk 32 §-ban bőven szól a felkelésről. Felkel minden nemes. Minden nádori porta után 2 lovas és 6 gyalogos jár. Aki ki van véve, vagy alkalmatlan, az minden 2000 frt jövedelem után 1 lovast ad; a kanonok 2000 frtnyi jövedelem után szintén, a többi összeáll és együttesen állít a fenti jövedelem után lovast. A szabad királyi és a bányavárosok 1-1 lovast adnak és minden porta után 6-6 gyalogost. Megállapítják a kerületi parancsnokokat is: Dunáninnen: gr. Sztáray Antal tbornagy; Dunántúl: batorkeszi Ott Károly altbngy; Tiszáninnen: Szentkereszty Zsigmond altbngy; Tiszántúl: Duka Péter altbngy, bánvárosi hadi főkormányzó. A 30. § szerint „Ő felsége úgy, mint az

utolsó két fölkelésnél szokásba jött, az ország részéről Végh István helytartó tanácsost . . . tábori főbiztossá nevezi ki.“ Amint ez a paragrafus hivatkozik az előbbi két fölkelésre, éppen úgy nyomról-nyomra az előbbieken alapul egyéb tekintetekben is a következő két fölkelés.

A rendek határozata alapján október 27-én hirdet Öfelsége lovas és gyalog felkelést.¹⁾ Érdemes a dátumot jól szemügyre venni. Tíz nappal az ulmi katasztrófa után és egy hónappal az austerlitz-i döntő csata előtt vagyunk. Nem kell hadászati szakértőnek lenni, hogy megmondhassuk, hogy egy hónap alatt Napoleon ellen sereget felállítani, ez földöntúli óhaj.

A nádor figyelmeztet, hogy a lehető leghamarabb szereljék fel és indítsák útnak a felkelést, hogy járjanak kezére Gugenthal generálisnak, ki Magyarországra jött szervezni a felkelést. Erre november első felében kezdetét veszi a készülődés és november 12.-én már elesik Wien. Ez élelnebb sürgést-forgást keltett a magyarok közt, kikben minden csapás ellenére sem csappant meg a dinasztikus érzés és a szeretet Ferenc iránt. És hátha a francia betör Magyarországra! Ezzel az eshetőséggel szemben erősnek kellett lenni, mert hisz legfőbb örömük az lett volna, ha Ferenc hozzájuk menekül és székhelyül Budát választja! De ezt megakadályozta közvetve Davoust francia marsall behatolása hazánkba. Mikor ugyanis Davoust Pozsonyt fenyegette, a nádor helyett, s az ő tudtával a felkelés vezére gr. Pálffy Lipót időnyerés céljából alkudozásba bocsátkozott vele, amit Ferenc félremagyarázott és rossz néven vett. Erre a tárgyalások megszakadtak, a franciák pedig bevonultak Pozsonyba.²⁾

Ferenc inkább Morvaországban tartózkodott hadseregénél. Itthon ezalatt egymást érték a nádori rendeletek. November 26-án adja ki a felkelési törvény magyarázatát és meghagyásait: 1. A város belső biztonságára szükséges csapatokat minél előbb szervezze és jelentse létszámukat. 2. Ruhát csináltassanak, amennyit lehet; fegyvert és tábori, meg sátori felszerelést majd a rendes hadsereg készletéből kapnak, amennyi lesz. 3. A rend és fegyelem érdekében a lovasságot cohorsokba (század, eskadron) osztják, a gyalogságot centuriákba (század); az előbbieket ezredekké, az utóbbiakat phalanxokká (zászlóalj, bataillon) teszik össze. A kerületi parancsnok és a hatóság állítson századokat, de ne állapítsa meg a phalanxokat. 4. Az alsóbb tiszteket nevezzék ki, a törzstiszteket terjesszék elő. Végül megjegyzi, hogy nemsokára megküldi a gyalogság regulamentumát és a kerületi tábor-

¹⁾ Nádori leirat. Pozsony 1805. okt. 27. Ér. nov. 4. Vm. levéltár 996.

²⁾ Marczali Henrik. Mill. Tört. VIII. 574. l.

nokok instrukcióját a felkelés első szervezéséről.¹⁾ November 19-éről rendeli a nádor, hogy lovakat Mezőhegyesről hozzanak 160—200 forint árban.²⁾ Ugyancsak november 19-én értesíti Végh a magisztrátust, hogy Csekonic József a felkelő seregben brigadéroszá neveztetett ki és Temesvárot fogja állását elfoglalni.

A továbbiakban inkább a város részvétét tárják fel az okiratok, a megye szerepét a nagyon sovány anyagból nem tudtam kihámozni.

A város nevében Császár toborzásparancsnok nov. 29. és dec. 5. közt 80 újoncot toborzott.³⁾ A toborzás céljaira a hatóság Petrovics Simon városkapitánynak 500 frtot folyósított. Ebből 400 frtot (à 5 frt) készpénzül adott ki és 68 frt 47 kr.-ba került a toborzás. Alighanem rögtön csoportosan megúnták a hadi életet, mert ugyane számlán 17 frt 5 kr. szerepel megszökött insurgensek befogására. Az újoncok élére a 18 éves Klapka Józsefet helyezték, mint főhadnagyot. Ő Györgynek, a szabadságharc tábornokának apja volt és 1819—33-ig Temesvár polgármestere.⁴⁾ Hadnagy lett Mihajlovits Miklós, az illyr-oláh határrezred őrmestere, ki felszerelésre (Equipirungs-Geld) 150 frtot kapott. A város ezenkívül pénzbeli járulékot is fizetett, melyet a megye keveselt és kívánta, hogy a nemes hivatalnokokra is rójjanak ki járulékot. De a helytartótanács december 13.-án felmenti a nem nemes hivatalnokokat a hozzájárulás alól.

Mire az újoncokat összeszedték, már megtörtént a katasztrófa. A három császár csatáját december 2-án Austerlitznél Ferenc és Sándor cár (1801—25) veszítették el. Sándor nem várta be sem Károly főherceget, sem az esetleges porosz segílyt és így Napoleon az orosz seregeket teljesen szétmorzsolta. Ferenc személyes találkoztót kért és december 6-án fegyverszünetet kötött, mert Poroszországtól segílyt nem remélhetett III. Frigyes Vilmos (1799—1841) porosz király ugyanis megbizottjának, gróf Haugwitznak azt a titkos parancsot adta, hogy mindenestre („auf alle Fälle“) biztosítsa a békét Poroszország és Franciaország közt, s így a gróf Ferencnek nem ígérhetett semmit. Béketárgyalások folytak tehát Pozsonyban, melyek december 26-án a pozsonyi békére vezettek. Bármennyire szabódott is Ferenc, el kellett fogadnia a súlyos békefeltételeket. Elveszett Velence, Dalmácia, Istria, a mindig hű Tirol és a sváb birtokok („Innviertel“).

Így a felkelés össze se gyűlhetett még, mikor már megvolt a béke. Sem haza nem eresztették a télen, sem a nyugati határra nem

1) Városi levéltár 1805—3733. szám.

2) Vm. levéltár 1083. szám.

3) Névsoruk is megvan. Városi levéltár 3799. szám.

4) L. Dr. Berkeszi István: A temesvári hírlapirodalom és nyomdászat története. Temesvár, 1900—10. s. köv. I.

indították a tiszántúli nemességet, amint az iratok mutatják. Duka tábornok ugyanis január 9-én és 20-án mint „A Tiszán túl való kerületbéli Fő Vezér“ ír Nagyváradról — székhelyéről, — hogy küldjék el a tisztek névsorát, illetőleg azokét, akik hajlandók a széjjelosztatás után az állandó hadsereghez átlépni. Azután január 31-én a város a megyéhez intézett átiratban közhírré teszi, hogy a városi redout tánctermébe a hivatalos megbizottakon kívül senki fegyveresen nem léphet („salam nostram saltatorium cum armis ingredi . . . non licet“), mert kihágások történtek „non sine gravi scandalo“. Senki ott vagy a szomszédhelyiségekben (cubiculis) nem dohányozhatik, a zenére és táncra előírt normát nem forgathatja fel. A város kéri a megyét, hogy ne csak elégtételt adjon, mert január 29-én fegyveres insurgensek a polgárokat fumigálták és a város rendeleteit megszegték, hanem a jövőben ilyet akadályozzon is meg.¹⁾

Több tisztet névszerint is említ Mirkovszky György senator, kiküldött biztos jelentése jan. 30-ról. Szerinte az insurgens tisztek a közönséget zavarták, a muzsikusokat és polgárokat szidták és egyébként is rendetlenkedtek. Kőszeghy Zsigmond a teremben a tanács hirdetését összetépte, fáklyát gyujtott és dohányzott. Nenadovics főhadnagy a zenére és táncra vonatkozó rendeletet a falról letépte és szétszakította. Ugyanőt Edelspacher kapitány feljelentette, hogy a terem közepén dohányzott és hogy káromkodott, pl. szidta a „burger teremtesít“ etc., amikért aztán a város bál-inspekciós tisztet kért.

Ha ilyen élénken farsangoltak, talán szabad ezekből azt következtetnünk, hogy a felkelők egész télen át idehaza várták a fejleményeket. Jan. 29-én jön meg a nádornak 23-án kelt levele,²⁾ hogy nemsokára kétségtelenül kijön a felkelést felosztató királyi rendelet. Azért elrendeli, hogy addig is, amíg a rendelet megjön, szabadságolják a felkelőket. Egyrészt azért, hogy ne terheltessenek az eltartás költségeivel, másrészt, hogy annyi kéz mielőbb visszaadassék a maga munkájának. A felszerelést és a fegyvereket szolgáltatassák be. Az insurrectio szétosztatását a nádor febr. 1-én hagyta meg. Duka febr. 10-én küldi át a rendeletet azzal a megjegyzéssel, hogy nemsokára Temesvárra érkezik. A tisztek januárius utolsó napjáig kapják illetményeiket. A szétosztás napját a kerületi tábornok és a megye együtt határozzák meg. A kerületi főparancsnokság februárius végével feloszlik. A megmaradó pénz a budai Hadi Pénztárba folyik.

Erre februárius közepén keresztülviszik a felkelés végleges felosztatását. Hogy mely napon, nem biztos, nem is lényeges. Csekonics

¹⁾ Városi levéltár 1806 336. szám.

²⁾ Kelt Budán. Városi levéltár 342. szám.

József gróf vezérőrnagy, brigadéros febr. 18-án vesz búcsút a magistrátustól. Legforróbb köszönetét nyilvánítja a városnak jóindulatáért, mire a város is rendkívül hosszasan és szívélyesen válaszol. Öfelsége febr. 28-iki dátummal oszlatja fel a felkelést és elismerését fejezi ki szintén jó hosszasan.¹⁾ A felkelésnek vége volt anélkül, hogy a história menetére befolyást nyerhetett volna. Irodalmi hatása inkább volt. Berzsenyi két verset is írt az 1805-iki felkeléshez.²⁾

Ezzel letárgyaltuk a franciák elleni három első felkelést, melyekről történelmileg a fentebbi ítélet áll. De kellett megismerkednünk velük, hogy megteremtsük az utolsó nemesi felkelés levegőjét. Láttuk kis példákban is a rendek áldozatkészségét,³⁾ láttuk, hogy ha a király jó szóval kéri, már készek a rendek önfeláldozó ragaszkodásuknak fényes bizonyítékait is adni, de lelkesedésük mindannyiszor kárbavész, mert még az összetalálkozásig is alig jutnak, mikor a felkelés céltalanná lesz. A világtörténeti viharok, mik a lajtántúli monarchiát kiforgatják régi viszonyaiból, hazánk határainál ülnek el. A következő felkeléssel már Napoleon is, Károly is számít, a győri csatával pedig belevág, fordulatot hoz a világhistoria folyamába. Jó volt tehát megismernünk a három előző felkelést, mert „olyan tökéletlen a történelem, ahol az események a levegőjük nélkül raktározatnak el.”⁴⁾

IV.

Az 1809-iki insurrectio az országgyűlésen.

Az 1809-iki insurrectiót az 1808-iki országgyűlés készítette elő. Soha nem volt két egymást követő országgyűlés annyira ellentétes, mint az 1807. és 1808-iki. Az 1807. ápr. 5-ére Budára egybehívott országgyűlésen rendes pártélet van. Erős, tüzes ellenzék küzd élén felső-

¹⁾ Városi levéltár 668. szám. Alírták: Franciscus, gróf Pálffy Károly, Bedekovich Ferenc.

²⁾ Szemelvényt az egyikből Császár közöl (Kiss-féle mű 302. l.):

Menj hát vitéz faj! Őseid istene
Legyen vezérlőd vérözönid között!
Rakj zöld borostyánt kalpagodra
Vagy nemesen pazarold el élted.
Menj, menj vitéz faj! Nézd mikor a vadak
Királya felkél Juba vadonjain,
Szavára megrémül az erdő
S futnak ezen vadak odvaikba.

³⁾ Így a lippai kerületben Pósfay szolgabíró 1801. máj. 28-áról kimutatja, hogy 92 insurgenst állítottak 62 helyett.

⁴⁾ Mikszáth Kálmán: Jókai élete és kora. I. k. 184. lap.

bükki Nagy Pállal a nemzetiségnek demokratikus alapokra fektetéseért. A szenvedélyes vitákban, incidensekben bő országgyűlés dec. 15.-én általános elégedetlenségben oszlik el. Mégis bámulatos eredményeket ér el az 1808. aug. 28.-tól nov. 5.-ig tartó diéta. Legnagyobb része ebben a királynak volt, aki tekintettel arra, amit el akart érní, valóságos dicsőítő beszéddel nyitotta meg az országgyűlést. „Magyarok! minden nemzetek és egész Európa szemei Ti reátok figyelmeznek! Ti az egész dicsőségteket és boldogságotokat a constitutiótokban helyeztetitek: Én nem kevésbé dicsekszem azzal, hogy királyotok vagyok.“ Hogy kidüldtek ennek hallatára a mellek. Azután következett Mária Ludovikának, Ferenc király harmadik nejének koronázása (szept. 7.), és mikor nem nyerte meg a pompa a magyarokat?

Közben jöttek a hírek Napoleon erőszakoskodásairól Spanyolországban. Úgy, hogy a koronázás után József nádor mindjárt hangoztatta, hogy kitelhető módon kell az ország védelméről gondoskodni. Erre a rendek rögtön a hadi készületeket tárgyalták. Teljes egyetértéssel határoztak (az előbbi ellenzék lecsitult) az udvar teljes megelégedésére. „Egyek voltunk, egyek vagyunk és egyek is maradunk mindaddig, míg a halál bennünket el nem választ“, ezzel vált meg a király záróbeszédében a rendektől.

Az 1808. II. törvénycikk szól: „A felkelésnek az alább irott módon való följajnlásáról.“ Az országgyűlésileg összejött karok és rendek „csupán ez egy ízben“ felajnlják, hogy ha három éven belül háború lesz, a király összehívhatja a felkelést előleges országgyűlés nélkül.¹⁾ Főbb rendelkezések:

Minden nemes családból egy nemes egyén száll táborba. Ha atya és fia közös háztartásban élnek, az 1523:XX. szerint csak egyikük kel fel. Úgyszintén egy házban lakó és egy kenyéren élő testvérek is egyet küldenek. Aki saját bevallása szerint 3000 frtnál több jövedelmű, mint lovas, aki legalább 1000 frt jövedelmű, mint gyalogos saját költségén szolgál vagy személyesen, vagy helyettes útján. Akinek jövedelme 2000—3000 közt van, az önként lovasnak is állhat. Aki 1000—2000 frt jövedelmű és lovas akar lenni, az állami segélyt kap. Akinek nincs vagyona, de felkelni köteles, a hozzájárulási pénztárból kap felszerelést és zsoldot. Mentések a nyomorékok, sok vagy kisgyermekkel bíró családapák, a család egyetlen fia vagy örököse, papok, tanárok, tanítók, közhivatalnokok közül a nélkülözhetetlenek, a

¹⁾ Insurrectióról szól az 1523:XX., 1537:XIV., 1543:XII., 1546:XVII., 1556:XXI., 1578:X., 1598:XX., 1601:X., 1609:LXV., 1622:XXI., 1635:LXXXVIII., 1638:XV., 1659:XXVIII., 1662:V., 1681:XLVI., 1715:VIII., 1723:XII., 1741:LXIII., 1790:XIX., 1796:II., 1805:I., 1827:XVI. és a fenti törvénycikk.

ténylegesen szolgáló katonák. Aki nem mentes, személyesen kel fel. Minden bányaváros, szab. kir. város és káptalan 1—1 lovast ad. A polgárok kulcs szerint adóznak; nyílt háború idején fegyveres polgárőrséget állítanak. A jáász és kún és a többi kiváltságos kerület minden 3000 frt jövedelem után egy lovast ad. Az országon kívül csak az örökös tartományok megtámadása esetén és a kincstár zsoldján katonászkodnak. Az insurrectió tisztek és a legénység közvetlenül a nádor alatt állnak és nem oszthatók be a rendes ezredekbe. Lovas napi zsoldja 16 kr., gyalogosé 12 kr., élelem és lótap. Parancsokban, jelentésekben és vezényletben magyar nyelvet fognak alkalmazni. Vezér a tiszántúli kerületben Duka Péter v. b. t. t. altábornagy stb. és bántási főhadparancsnok. A törzset és a személyzetet a kerületi parancsnokok mellé Ófelsége rendeli ki magyar nemesekből és ő tartja el.

Ezek a törvények hűen a hagyományokhoz a felkelésnek pusztán védelmi szerepet szánnak. A diéta ezenkívül az előírányzott 12.000 ujonc helyett 20.000-et szavazott meg,¹⁾ az 1807-iki sorozási instructio épességben tartásával.

V.

1809.

Ez az utolsó felkelés érdemli meg leginkább figyelmünket, mert világtörténelmi levegő csapja meg arcunkat és mert vele visszavonhatatlanul sirba száll az insurrectio intézménye.

Ferenc király ápr. 8-iki manifesztuma utáni napon jelent meg Münchenben a hadüzenet²⁾ Napoleon császár ellen. A generalissimus Károly főherceg 11.-én átkelt az Innen, János főherceg pedig Itália felé nyomult. Ekkor hirdette ki Ferenc a felkelést Altheimből (Ausztria) ápr. 10-én:³⁾ „Az ellenség hadai a mi birodalmunknak s kedves Magyarországunknak határhoz is közölgetnek, becsapással fenyegetnek, s a háború kiütött; azért . . . titeket Magyarok! . . . az 1808-iki II. törvény tikkely értelmében . . . a fegyverfogásra serkentünk és a nemesi felkelést a most említett törvény következtében kihirdettjük.“ Azért összehivandók, akik a vármegye zászlai alá irattattak és akiket önként ajánlottak meg. A nádor fog rendelkezni a felkelő katonaság felosztása, tisztek választása, kerületi fővezérek mustrája, hadgyakorlatok módja, betanítás stb. iránt.

A nádor ápr. 14.-én Budán adta ki felhívását a király parancsa alapján insurrectio állítására,⁴⁾ meghagyván, hogy, ha lehet, állítson a

¹⁾ Plawschity Péter városi ablegatus jelentése: Pozsony okt. 25-éről. Városi ltár 1808. 3310. szám.

²⁾ Kiss 60. lap.

³⁾ Vm. ltár 195. szám.

⁴⁾ U. o.

megye lovasezredet, mely 6 cohorsból (eskadron) áll és 1056 főből. Ezt ápr. 17-én¹⁾ „error calami“-nak jelenti ki, s kijavítja 1099-re. Vagy állítson a megye gyalog phalanxot (zászlóalj), mely áll 6 centuriából (század) és 1218 emberből. Vagy állítson más megyékkel együttesen tehetsége szerint. A beosztást a jelentések alapján a nádor eszközli.

A megyében a felkelés kihirdetését lelkesedéssel fogadták és minden lehető megtettek, hogy a hazát megmentsék. Ezt mutatják a következő lapok.

Csákován április 15-én megyei közgyűlés állapította meg a megyei zászló alá tartozók registrumát,²⁾ mely 98 emberről szól. Ehhez járul 3 önként felajánlott gyalogos eltartás nélkül és 38 önként állított gyalogos eltartással. Ez 139 ember mindenféle fegyvernemből. Csakhamar azt határozták, hogy a gyalogságot átteszik a lovassághoz és kiegészítik úgy, hogy egy cohorsot tegyen ki. Az április 26-iki közgyűlésen már (kovács nélkül) 177 ember után számítják a költségeket és a szükséges költségdöbbletet kivetik a földesurakra. Az adrepartitio végleges költségvetése a következő:³⁾

A főtisztnek napi 3 kenyér, 6 lóporcióval máj., jún., júl.-ra kell	878 36 frt.)
A másodparancsnoknak ugyanannyi porcióval	787 24 „
2 főhadnagy 2 kenyér, 4 lóporcióval à 529 40	1059 20 „
2 hadnagy 2 „ 4 „ à 512 29	1024 58 „
2 őrmester 1 „ 1 „ à 190 8	380 16 „
Kürtösök (Tubicen menstruus)	188 32 „
18 káplár à napi 32 kr.	2980 48 „
150 közlegény à napi 16 kr. = 141 4	21160 00 „
171 insurgens felszerelése inkl. 50 frt kézipénz, 200 frt lóvásárlás à 474 frt	81054 00 „
A tiszturak felszerelése, primarius 2000 frt, sec. 1500 frt, 4 hgy. à 1200 frt	8300 00 „
<hr/>	
Összesen 117.813 54 frt.	

Az a kérdés, hogyan hozzák be ezt a summát? Kétféle módon: I. a kivetés és II. 2°/_o-os adó útján a földbirtokosokra.

I. A kivetés:

11 önköltséges lovas fizeti maga à 615 4 frt	6765 44 frt
58-an állítanak lovast à 615 4 frt	35673 52 „
4-en lovast felszerelnek (eltartás nélkül) à 474	1896 — „
42-en gyalogost állítanak à 186	7812 — „
3-an „ felszerelnek à 151	453 — „
Önkéntes adomány, ló-, zabmegváltás 712+1400+300	2412 — „
<hr/>	
Összesen 55012 36 frt.	

¹⁾ Duka hivatkozik rá átiratában. Temesvár ápr. 25-ről. Vm. ltár 198. szám.

²⁾ Vm. ltár 193. s.ám.

³⁾ Vm. ltár 195. szám.

⁴⁾ Rövidség kedvéért tizedesponttal írunk. De egy frt értéke akkor 3 huszas = 60 krajcár. E jegyzet az összes összegeknél érvényes

II. A 2⁰/₀-os adó a következőkép oszlik meg:

Az uradalom vagy község neve	Megbecsült évi jövedelem		Tartozik fizetni
	frt.	kr.	frt
1. Csákova város	91469	—	
Zsebely és Sztamora	196255	30	
Berény és Cserna	71088	52	
Unip, Ujlak, Ikloda	95645	20	
Gilád	160601	8	
Obád	38287	8	
Ligeth	5126	45	
Petromán	54013	19	
Liebling	95711	45	
Nagyköveres és Szirbova	92914	59	
Hittyiás és Rakovicza	68924	6	
Vukovár	35492	—	
Szilas és Buziás	97389	44	
Duboz	34661	6	
Ohábforgács	22930	58	
Keped	34404	16	
Dragojest és Fikatár	34025	3	
Török-Szákos	67463	50	
Dragsina	32592	42	
Bachóvár	34551	8	
Niczkydorff	27001	33	
	1,468.550	12	23371
2. Lovász Zsigmond 4 birtoka után: Kis-Szt.-Mik- lós, Zádorlak, Neudorff, Keszinc	285817	—	5716
3. Zágrábi püspök, Varjas	122464	34	2449
4. Aczél István, Segentau	17901	48	358
5. Losonci Gyürky István özvegye, Gyarmatha és Giroda, Remete, Medves, Blazova	195669	47	3913
6. Szapáry József gr., Nagyfalu, Székesút	117739	20	2354
7. Izdenczy József, Monostor	82231	2	1644
8. Prónay Sándor, Szépfalu	41420	28	828
9. Lopreszty Lajos, Mercifalva, Zsadány	84908	42	1698
10. Tormássy Antal, Mélynádas	25532	21	510
11. Turóczy János, Szécsány	68519	9	1370
12. Laczkovits István javai	26161	42	523
13. Kőszeghy János, Bukovecz	38914	27	778
14. Kulterer József és testvérei, Murány	56503	29	1130
15. Klanitzay János, Folya	36743	37	734
16. Pottyondy József, Neihoff	10903	17	218
17. Pósfay József, Charlottenburg	6954	16	139
18. Bydeskúthy Vince, Hernyakova	31857	45	637
19. Naguart Károly, Kralovec	15696	56	313
20. Konrád Klára, Belinc	17764	34	355
21. Malenicza Péter, Kísgáj	31232	13	624
22. Pigethy István, Engelsbrunn	18410	39	368
23. Koics Sándor és Jeftimie, Féregyház	55243	30	1104
24. Landerer Mihály és József, Fűskút	33603	30	672
25. Temesvár Mehaláért	101482	33	2029
26. Lukáts Miklós, Kékes	12791	35	255
27. Lukáts Lázár, Bresztovác, Krivobara, Vizna	43950	39	879
28. Doktorovics Pál, János, Lukarec	11720	34	234
29. Kővér Testvérek, Réthát	22142	27	442
30. Pajor Gáspár, Susztra	18826	58	376
31. Vukovics Sebő, Beregszó	103879	42	2077

Az uradalom vagy község neve	Megbecsült évi jövedelem		Tartozik fizetni
	frt.	kr.	frt.
32. Özv. Kapdebó Anna, Baracháza	46544	36	930
33. Papházy Áron, Székas	24629	40	492
34. Bohn András, Thés	14584	18	291
35. Osztoics János és Péter, Nagy- és Kis-Semlak	41638	24	832
36. Varga Ferenc, Lichtenwald	9421	28	188
37. Andreovits János, Petrovoszelo	27169	28	543
38. Sreter Mihály, Szinerszegh	24246	51	484
39. Frumer Mihály, Keuczstetten	11867	41	237
40. Szabó Antal, Buchberg	6871	45	137
41. Arizy Pál, Topolya	6945	—	138
42. Meszitz g. k. n. e. monostor	6791	10	135
43. Sztgyörgyi „ „	3986	35	79
44. Bezdini „ „	9009	45	181
45. Bodrogh „ „	6977	47	139
Összesen:	3,446.206	51	68 903
Utóbb jövendők még:			
1. Avakumovic püspök			615.4
2. Vichmann György, rékasi bíró			474
3. Menlim János és Nikolatin Mihály, vingaiak			186
4. Saágh János ispán, Segentau			100
5. Gyurgyev Száva, Szentgyörgy			186
6. Manesary temesvári polgár			615.4
7. Gilesan Marko és Gligor csákovaiai két gyalogost			372
8. Kapdebo Márton			500
Összesen:			3018 8

A felkelőket kiállítók a következők:¹⁾

¹⁾ Rövidítések a tabellában: kky. = kiskorú gyermek(ek); ö. = öregség; gy. = gyengesség; hiv. = hivatalból; hgy. = hadnagy; p. m. = pozsonyi mérő.

A felkelendő neve	Önköltséges lovas	Önként. gy.-t állít		Önköltséges gyal.	Közöltséges gyal.	Felmentetvén állít		Adománya	Megjegyzések	Az állított neve
		eltartással	eltartás nélkül			lovast	gyalogost			
Szent Andrási kerület:										
1. Eötvenesi Lovász Zsigmond főispán	1	.	.	.	Károsv
2. Lopreszty Lajos	1
3. Latzkovics István	1	.	.	Kkgy. és ö.	.
4. Pigetti István	1
5. Kulterer József	1
6. Kulterer Ignác	1	.	.	Kkgy.	.
7. Kulterer Miksa	1
8. Landerer József	1	.	.	Gyenge	.
9. Kövér Tódor fia István	1
10. Kövér Kajetán fia Márton	1
11. Kövér Simon és Antal testv.	1	.	.	I. gye. II. hiv.	.
12. Kövér János	1	.	.	Ö. és kkgy.	.
13. Koits Sándor és fia	1	.	.	Testi hiba	.
14. Koits Ephtimius és fiai	1	.	.	Öreg	.
15. Özv. Kabdebo Anna	1	.	.	Csupa kkgy.	.
16. Frumer Zsigmond	1
17. G. k. n. e. Bezdini monostor	1	.	.	.	Harrer Mátyás
18. Pajor Sándor önként	1	.	.	Hivatali nemes	Katona István
19. Nagy József	1	.	.	Murányi jzö	.
20. Csernatoni Dávid	1	.	.	Milesin	Kraistetta
21. Kakujai Pál fia Mihály	1	.	.	Kisbecsk. jzö	.
22. Kováts József fia József	1	.	.	Szentpéteri jzö	.
23. Várady Miklós	1	.	.	Mercifalva	.
24. Szarka Imre	1	.	.	Vinga	.
25. Kiss József	1	.	.	Megyei irodista	.
Lippai kerület:										
26. Tormássy Antal és fiai	1	Antal vagy Mihály kel fel,	.
27. Potyondy József fia Gáspár	1	I. ins. kapitány, II. hadnagy volt	.
									Ins. alhadnagy volt	

A felkelendő neve	Önköltséges lovas	Önként. gy.-t állít		Önköltséges gyal.	Közöltséges gyal.	Felmentetvént állít		Adománya	Megjegyzések	Az állított neve
		eltartással	eltartás nélkül			lovast	gyalogost			
28. Poósfay József és testvére Sándor	1	.	.	Főszolgabíró	
29. Varga Ferenc fia Zsigmond	1		
30. Papházy Aron	1	.	.	Szolgabíró	Radovanovity Konstant.
31. Szabó Antal és testv. Zsigmond	1	.	.	Jurassor	
32. Lukáts Lázár és fiai György és János	1	.	.	Ő és kkgy.	
33. Lukáts Miklós	1	.	.	Testi hiba	
34. Andreovits Mihály fia János	1	Ins. hadnagy volt	
35. Doktorovics Pál fia Miklós	1	Ins. hadnagy volt	
36. Doktorovics János	1		
37. Bohn János és testv. András, György	1	András kelfel	
38. Özv. Konrád Klára	1	.	.		
39. Joó Alajos	1	.	.	.	Hivatalból	
40. Kosztolányi István	1	.	.	.	Irnok	
41. Janer Vince testv. György	1	.	.	.	Lippai nemes	
42. Tamássy János	1	.	.	.	Resiczai jzó	
43. Turtsány András	1	.	.	.	Petrovoszelói jzó	
Temesvári kerület:										
44. Avakumovits István	1	.	.	G. k. n. e. püspök	Popovits Simon
45. Csanádi káptalan	1	.	.		Horváth Tamás
46. Kőszeghy János	1	.	.	Öreg	Bicserdy Mihály
47. Klanitzai János	1	.	.	Kkgy	
48. Bielitzky Alajos, József, Ignác	1	.		
49. Vukovics Sebő és fia Farkas	1	.	.		
50. Temesvár sz. k. város	1	.	.		Krammer János
51. Deschan Zsigmond	1	.	.	Önként.	Klavits Mihály
52. Szilághy János	1	.	.	Önként.	
53. Dávid János	1	.	.	.		
54. Kós Mihály	1	.	.	.		
55. Zombath József	1	.	.	.	Obsitos katona	

56. Koppaneriani Orphani					1				
57. Branovátzky György					1				Megyei díjnok
58. Iszó György fia András					1				Ripperg
59. Handzlovits Jakab						1			
60. Lányi Mihály					1				Napidíjas
61. Tzigán Ferenc					1				Temesvár
62. Városi János					1				
63. Zsolnai János						1			Önként.
64. Balogh Antal					1				Temesvár
65. Hunyady Ferenc					1				Ügyvéd
Verseci kerület :									
66. Vidák Péter						1			G. k. n. e. püspök
67. Dominium politicum fundat.						8			Kincst. uradalom
68. G. k. n. e. Mesitzai monostor						1			
69. G. k. n. e. Szentgyörgyi monostor						1			
70. Osztoics János és fia Balázs						1			
71. Osztoics Péter és fia János						1			
72. Arizy Pál						1			Kkgy.
73. Légrády Imre fia Antal			1						
74. Majerfy Alajos					1				Volt r. lovaskap.
75. Herdt Antal és fiai						1			Önként.
76. Pruzsinszky János							1		Szolgabíró
77. Buday Samu					1				Gilád jegyzője
78. Szabó alias Makai Miklós fia György					1				Csákova
79. Lukatsek Konstantin	1								
80. Deme József					1				Szoltscici jegyző
81. Légrády József					1				Irnok Csákován
82. Vinga sz. k. város						6			
83. Versec tvh. j. fr. város						4			
Önként felajánlottak :									
84. Bielitzky László		1							Jegyző
85. Korman Mihály		1							Verseci bíró
86. Markovits Döme		1							Versec
87. Molnár Ferenc								1 16	Komisszárius
88. Rosenberger János								1 16	Ispán Kalácson
89. Rékás közönsége								5 16	
90. Jan György								50 frt	Cons. fiscalis Versec

Theodorovits Balázs
Reisz József

A felkelendő neve	Önköltséges lovas	Önként. gy.-t állít		Önköltséges gyal.	Közköltséges gyal.	Felmentetvén állít		Adománya	Megjegyzések	Az állított neve
		eltartásai	eltartás nélkül			lovast	gyalogost			
91. Pap István és fia Dániel	40 frt	Tési-Hódosi jző	.
92. Német József	25 frt	Kékesi jző	.
93. Doby Márton	200 „	Csáková	.
94. Plaustiz Mihály	300 „	Csákovai jző	.
95. Németsighy János	100 „	Ispán Varjason	.
96. Majerfy Alajos és Károly	100 p.	Versec	.
97. Reviczky János	1	m. zab		.
98. László Mihály	1
99. Császár György	1
100. Fischer Antal	1
101. Fogarasy Tamás	1		Lippa	.
102. Kováts Mihály	1		Gavosdai jegyző	.
103. Zsivkovits Joachim	1		Temesvár	.
104. Vuits Tamás	1
105. Lestyán Mihály	1		Jurassor	.
106. Radványi Miklós	1
107. Vízner Ferenc	1		Kincstári erdőm.	.
108. Nikolits Tamás és Horis	1
109. Fülep József	1
110. Müller György	1		Kamarás	.
111. Pavlovits Koszta	1		Temesvár	.
112. Nusztredivovics Márk	1
113. Maigraber Ferenc	1		Köveresi provisor	.
114. Báró Kirchner	1		Szredistye	.
115. Baldy Károly	1
116. Georgievits Balázs	1		Protopresbyter	.
117. Niamessny Antal	1		Viceperceptor	.
118. Schandrovits Mihály és Alexius	2		Temesvár	.
119. Schott András	1		Temesvár	.
120. Szánthó János	1		Ügyvéd	.
121. Pajor Károly	1		Ispán Medvesen	.

122. Király László	1	Temesvár
123. Király Ferenc	1	Temesvár
124. Schlachta Ferenc	1	Fiscalis
125. Dézsy György	1	Fiscalis
126. Lukatsik György	1	Katonai végvidék
127. Cserban Péter	1	Versec
128. Markovits Necza	1	Csákova
129. Nikolits Emánuel	1	Csákova
130. Panits Athanáz	1	Csákova
131. Tirol Panta	1	Csákova
132. Dina Gyorgye	1	Csákova
133. Heneman János, Samu és Lipót	1	Versec
Summa	11	38	3	1	27	57	2	7 ló		
								715 frt		
								100 m.		
								zab		
Összesen 139 ember.										

Ha ezekhez hozzászámítjuk az utólag jötteket, kilencet, akkor 148 felkelőt sikerült megneveznünk. Több résztvevő nevére nem akadtam. E cohorsot a „A Nemes Torontáli felkelő LovasRegement“⁴-hez osztották be, mely Mayerfy alezredes ezredparancsnoksága alatt állott. Az ezred a tiszántúli kerülethez tartozott, melynek vezetését a táborkarba tartozó következő személyek képezték: kerületi parancsnok: br. Duka Péter altbngy. Hadsegéd: Roth főhgy. Hadbíró: Tagányi. Dandárnokok: Csekonics és br. Vay tbnokok. Hadsegédek: Schmegner és Dercsányi. Duka és Csekonics már 1805-ben ugyanezt a tisztséget viselték. Később br. Wenkheim József ezredes volt a parancsnok.

A kinevezés után következett a besorozás és felszerelés. Mint-hogy Temes sok lovast állít, a lovas felszerelést részletezzük:

Kézi pénz	50— frt.
A ló ára	200— „
Dolmány, 3 pár lábbeli, köpeny (fehér), csákó hozzávalóval, mantliszák stb.	194 ¹² „
Patrontáska bagaria szíjjal, kard, tarsoly, 1 pár pisztoly, 1 fokos, csutora	40— „
Nyereg egy pár puskatokkal és tartozékokkal, kötelek, zsák, facövek, nyeregtok	68— „
Három havi ellátás május, június, július-ra összesen 92 napra à napi 16 kr. zsold, 5 kr. kenyér és 20 kr. ló- porcióval	62 ⁵² „
Összesen	615 ⁰⁴ frt.

Alig voltak a rendek tájékozva a keretek és a teendők felől, mikor Duka már értesítést küldött, hogy a nádor felszólította a szemle megtartására május első fejében. Azért kéri a megyét, határozza meg a szemle napját és helyét, hogy vagy maga, vagy valamelyik generálisa megjelenhessenek.¹⁾ A „terminus lustrae“-t Várkonyinak a városhoz intézett leveléből ismerjük.²⁾ A megye cohorsára vonatkozólag — írja — a szemle május 5-én lesz Szakálházánál, küldje el tehát a város az insurgenseit és lovait május 4-ére Szakálházára. Tényleg azonban Gyarmatán vonák össze a csapatot május elején, hogy begyakorolhassák.³⁾ Ez a szédületes sebesség, hogy április 10-től május 5-ig talpra állították a sereget, csak a nemesség buzgóságából, sőt lelkesedéséből érthető. Hisz a nemességet össze kellett előbb írni, hogy számát, jövedelmét és így a kivetés arányát meghatározhassák!⁴⁾ A

¹⁾ Kelt Temesvárott, április 25. Vm. leltár 198. szám.

²⁾ Kelt a Józsefvárosban, ápr. 28. Városi leltár 1607. szám.

³⁾ A megye jelentése a nádorhoz 178 tagú lovas cohors állításáról. Vm. leltár 195. szám.

⁴⁾ Lásd Vm. leltár 193. szám.

közigazgatás pedig akkor minden, csak nem gyors. Látszik, hogy minden tisztviselő tudatában van annak, hogy nem egyszerűen parancsot hajt végre, hanem a hazát menti. Csak az előbbi felkelések tapasztalatainak értékesítésével és a nádornak, mint vezetőnek törődésével volt lehető, kit kipróbált szakemberek támogattak. Főkomiszárius újra Végh István,¹⁾ központi főorvos Ekstein Ferenc egyetemi ny. r. tanár lett.²⁾

A következőket könnyebb áttekintés végett három dátum köré csoportosítjuk. Az egyik a győzelmes asperni ütközet, 1809. május 19—21.-én, melyhez a Napoleon-féle proklamáció történetét csatoljuk. Azután szemügyre vesszük a felülő nemességet, szereplését a győri csatához, 1809. jún. 14.-én, kapcsolóan. Azután a háború eldőlését beszéljük el a wagrami csatával július 5—6.-án, ami az utolsó felkelés utolsó gyakorlatozásához, szemléjéhez és leszállásához fog vezetni.

Napoleon egyenesen Wiennek menetelt és a védtelenül hagyott császárvárost máj. 13.-án elfoglalta. Innen akarta keresztülvinni azt a tervét, hogy ellenfele gyöngítésére a magyart használja eszközül, mint Rákóczi idejében XIV. Lajos. A reménye az volt, hogy vérmes kecsgetésekkel rábírhassa a nemzetet, hogy tegye le a Habsburgokat és válasszon más uralkodót. Ezzel a céllal adta ki május 15.-én híres proklamációját, melyet ügynökök hordtak szét az országban.³⁾ A magyarok azonban határozottan Ferenc mellé álltak, Napoleonban nem hittek. Inkább a nádorra hallgattak, aki május 29.-ről felszólítja őket a felkelők összpontosítására.⁴⁾ Az ellenség arroganciája — ügymond a nádor — annyira ment, hogy Wient elfoglalta. Ez mutatja, hogy a tartományokat és nemzeteket, mik annyi század óta együtt éltek, szét akarja robbantani. Sőt merészli a magyart barátjának mondani, el akarván téríteni királyától, hogy leigázhassa. De az igaz magyar nem hajlott rá. Azért minél hamarabb tegyenek eleget kötelmeiknek és ha nem is lehet már modernül felfegyverezniök a felkelőket, csak indítsák őket el. És így is lőn. A temesiek már a hónap közepén megindultak⁵⁾ (május 17).

Majd június 12.-én megérkezett a „Hadi Tudósítás“ az asperni

¹⁾ Helytartótanács május 2.-ről. Városi ltár 1566. szám.

²⁾ U. attól ápr. 19. Buda. U. o. 1279. szám.

³⁾ Fordította valószínűleg Márton József tanár. A lényege ez a két mondat: „Magyarok! Eljött az a szempillantás, melyben visszanyerhetitek régi függetlenségeteket,“ ... „Válasszatok királyt magatoknak; olyan királyt, aki Ti érettetek országoton.“ Kiss eml. m. 88. lap.

⁴⁾ Vm. ltár 341. szám.

⁵⁾ Vm. ltár 453. szám.

ütközetről.¹⁾ E szerint Napoleon 19.- és 20-án átkelt a Duna keskeny ágán Lobau szigetről. Volt neki lovasságán kívül 60.000 gyalogosa, 100 ágyúnál többje. Seregének két szárnya Aspern és Esslingen közt állott. 21-én déli 12 órakor mentek szembe a csapatok és 3 óra után elkezdődött a harc. Napoleon kedvenc terve szerint seregünk centrumát akarta áttörni. De nehéz lovasaink a francia vasasokat „megdönték, könnyű lovasaink pedig az ellenség oldalait dúlták“. 200 ágyúnál több működött. Aspernt ismételten kellett elfoglalni, végre az éjvetett véget a csatának, s mi voltunk a „Tsata Piatz“ urai. 22-én hajnali 4 órakor Napoleon újból támadt ágyúval, de esti 7 órakor újból ki volt víva a győzelem. Az ellenség az éjjel Lobau szigetére húzódott vissza.

Ezzel eloszlott a varázsigé, hogy Napoleon győzhetetlen. Az ütközet világtörténeti jelentőséget nyert, bár a tényleges hatalmi viszonyokon csak pillanatra változtatott. A két hadvezér a csata után — melyről Károly főherceg tudta legjobban, hogy csak erkölcsi győzelmet jelent — sokáig állt egymással szemben, várva, melyik fogja az első ballépést tenni. Közben Magyarországon történt a fordulat

Idején van most, hogy az egész felülő nemességet áttekintsük. Összesen 17.266 lovas és 20.361 gyalogos jelentkezett.²⁾ A lovasokat a későbbi önkéntesekkel együtt 18 ezredbe osztották, egyenkint 3 osztállyal (divisio), ezekben egyenkint 2 századdal (cohors). Egy ezred fenntartása havonként több, mint 10.000 frtba került. A dunáninnyi területre 6; a dunántúlira 5; a tiszáninnyi 2; a tiszántúlira 5 ezred jut. A tiszántúliak közül a torontáli az, amely bennünket érdekel, mert azt Torontál, Temes, Krassó, Aradmegye együtt állítja ki. A gyalogosokat összesen 19 zászlóaljba osztották, ezredeket nem formálván. Egy gyalogzászlóalj fenntartása havi 7000 frtot igényel; ez összesen havi 133.000 frt. Az összes lovasság fenntartási összegével 180.000 forinttal együtt az egész insurrectió havi 313.000 frtba kerül. A felszerelés summa summarum 14,407.826 frt 64 kr.-t tesz ki. Mindezekhez járultak még a fővezérlet és kerületi parancsnokságok költségei. Ezeket az összegeket kellett a megyék közt felosztani, amelyek viszont — amint láttuk — a nemeseken és birtokosokon hajtották be.

A felkelést kiegészítő csapatok közt volt 444 főnyi tüzérség is, Vogelhuber altábornagy parancsnoksága alatt. Ehhez járult az u. n. Artillerie Handlinger csapat 251 fővel. Temesvár városa is küld ez

¹⁾ Kelt „Főhadiszállás Breitenlé a Marchfeldben“ 1809. május 23. Vm. ltár 341. szám.

²⁾ Kiss említett műve 46. s. k. lapok.

utóbbiakhoz 15 egyént, azonkívül 20 ácsot Komáromba.¹⁾ Ezzel kapcsolatban letárgyalhatjuk a kérdést, mily részt vett a felkelésben. Temesvár városa?

Ez 6 pontban foglalható össze:

1. Kramer János személyében egy lovast állít 615'4 frt. költséggel.²⁾

2. A nádor felszólítására a tüzérséghez³⁾ 15 egyént soroztat.⁴⁾ A nádor leiratában figyelmeztet a gyorsaságra és megjegyzi, hogy kincstári költségen kapnak a felkelő gyalogosokéval egyforma egyenruhát és ellátást, és nem fogják őket az állandó seregbe sorozni.

3. Komáromba 20 ácsot küld.⁵⁾

4. A város jövedelme Mehaláért 101.482 frt. 33 kr. a becslés szerint. Fizeti 2⁰/₀-át, azaz 2029 frtot. Aztán a jövő termésből 298 pozsonyi mérő gabonát és ugyanannyi zabot ad.

5. A belső biztonság kedvéért „Bürgermiliz“-et tart fenn.⁶⁾

6. 1810 aug. 25.-én még 3406'3 frtot ad.

Még meg sem érkeztek az összpontosítás helyére az összes felkelők, mikor a felkelés sorsa már eldőlt. Károly generalissimus u. i. János főherceget az olasz határról hazarendelte. Az olasz alkirály Eugen nyomon követte. Mindkettőnek célja veszteségek árán is egyesülni a saját fősereggel. A nyugati határ mentén vonulva vissza, János junius elején a dunai felkelőkkel egyesült, kiknek száma 8000 volt. Az első összecsapások a felkelők és a franciák közt Marcaltő és Karakó táján történtek, majd Győrnél foglalt állást a magyar-osztrák sereg. József főherceg személyesen vezette a felkelőket. Főhadiszállása Győrött volt.

A két sereg közül csak Jánosé volt rendesen felszerelve; a felkelőknél gyakori volt a rozsdás, használhatatlan fegyver, ruhahiány, nyeregtelen ló stb. Nem volt gyakorlatuk a hadászatban s még együtt se voltak mindannyian. Kérdés volt az is, hogy ki legyen a vezér a két főherceg közül? Az utolsó pillanatban úgy intézkedett a király, hogy a nádor fogadja el öccsének parancsát. Ezek a bajok, továbbá János vezérkari főnökének (akkori néven Generalquartiermeisterstab-

¹⁾ Városi ltár 3212. szám. Temesvár okt. 28.-iki jelentés.

²⁾ U. o. 1274. szám. Temesvár ápr. 22.

³⁾ „Ad rem tormentariam.“ U. o. 1448. szám.

⁴⁾ U. o. 1490. szám. Petrovics városkapitány jelentése máj.9.-ről, hogy a 15-öt besorozván 100 frtot kér eltransportálásukra.

⁵⁾ L. „Buchhalterey Bericht über die vom Stadtlieutenant Karl Inzinger . . . gelegten Rechnungen.“ Városi ltár. 3212. szám.

⁶⁾ L. a gyárvárosi „Grundgericht“ consignatióját tiz 18–30 év közti egyénről a „Bürgermiliz“ számára. Városi ltár. 2330. szám.

⁷⁾ U. o. 4082. szám.

chef), Nugentnek odanemvalósága okozták, hogy a győri csata (június 14). Eugén javára dőlt el. A temesi lovascohors ebben nem vett részt, mert június 13-án ért csak Szönybe.¹⁾ De említ Kiss (157 l.) egy „1. bánati gyalogezred“-et, mely fejlődött vonalban állott a sereg jobbszárnyának centruma és baloldala közt. A franciáknak 18480 gyalogossal, 2992 lovassal és 126 ágyúval volt többjük, mint nekünk.

A győzelem a franciákat feltüzeltte, Eugén egyesült Napoleonnal és Wagramnál (jul. 5–6) megverték azt a sereget, melytől a monarchia jövője függött. Csak megalázó béke követhette ezt a döntő vereséget. Napoleon pár hónap múlva Schönbrunnból diktálja a békét.²⁾ 1810 áprilisban elveszi Napoleon Mária Lujzát, Ferenc leányát, és ezzel a béke biztosítottnak látszott. Mint Kisfaludy írja a feleségének, ezzel a francia penge osztrák hüvelybe volt dugva. De mi lesz az insurrectióval?

Végzőra gyülvén csak össze, a győri csata után gyakorlatozások következtek a nyugati határtól nem igen messze. A közvélemény, a nádor, sőt idegen katonák sürgették, hogy át kell tenni az udvart Budára, mert csakis a magyar nemesség mentheti meg a monarchiát, mint 1741-ben. De a konok Ferencz király fázékonyan burkolódzott be a gondolat elől, és faképnél hagyott mindenkit, aki e gondolatot előtte feszegette. A felkelés pedig védelmi intézmény volt, azt a határon tulra nem lehetett rendelni. Így vált el ismét egyszer a magyarság és az udvar utja. . .

Mínthogy célunk csak Temesmegye szerepének kimutatása, nem terjeszkedhetünk ki arra, hogyan és hol élt és gyakorlatozott a felkelés, bármily érdekes a kérdés: ellenben utalunk a források jegyzékére, ahova a gyakorlatozás magyar „regulamentumait“ felvettük. De adatok híján a temesiek vándorlásait külön sem választhatjuk. Csak két megbízható adatunk van. Az egyik oklevél azt mondja, hogy az „Adeliges Torontaler Insurrections Houssaren Regiments Commando“ kérés folytán elküldi Temesvárnak a város insurgensének, Kramernek nyugtáját, hogy pontosan megkapta „a pénzt“. Bizonyára a kézi pénzt, ellátási és felszerelési költségeit. Ezen oklevél Vasmegyében, Hosszú-Peresteken kelt 1809. július 27-én.³⁾ Ez a helység a Kemenesalján van a Godó patak mellett. Ebből bizonyos, hogy a temesiek is ott voltak a nyári gyakorlatokon. A másik okirat egy „Desertor Descriptiója“, melyet érdekességénél fogva kiadunk. Különösen stiláris érdekességei vannak. Valóságos rejtély, hogy lehet pár szónál a három nyelvet úgy

¹⁾ Kiss 147. l.

²⁾ Ausztria 2058 km². területet veszített és 80 millió márkát fizetett.

³⁾ Városi ltár 2493. szám.

összekeverní. Eszerint a Torontáli Lovas Regiment 1809. szept. 11-én Nyáradon volt Veszprém vármegyében.¹⁾

Nemsokára megkötötték a várvavárt békét, melyet a király okt. 24-én adott a felkelés tudtára. De ez korántsem jelentett szabadulást. Minthogy az 1808-iki országgyűlés 6 hónapra szabta meg a költségeket és ápr. 10-étől számítva a törvényes hat hónap már letelt, általános volt a remény, hogy nemsokára megszabadulnak a tehertől. A harctéren szereplésnek vége, a király már kifejezte köszönetét, amit szeretek búcsúzkodásnak tekinteni, a családok fájdalmasan nélkülözték a családfőt; mi sem természetesebb, mint hogy egyetlen vágyuk a hazatérés volt. „Az insurrectio több tagja oly szegény volt, hogy magának és hozzátartozóinak naponként keze munkájával kellett a kenyeret megkeresnie. Most már közeledett a tél, és a szegény hazáját védő katona, aki az egész nyáron át a harctéren volt és nem szerezhethet be semmit, látta, hogy a növekedő drágaságban övéire a biztos nélkülözés és nyomor vár.”²⁾ Így fest a többség hangulata. De hiába kerül napirendre a szökés, hiába tesz előterjesztést a nádor, hogy a törvényes idő letelt, a király haragos levélben válaszol, hogy a francia november 20-ig marad az országban, tehát kora volna most elengedni a felkelést. Előbb Pápára, majd Székesfehérvárra szemlét rendel, amit nem fogadtak örömmel, hiszen sokáig tart, míg összpontosulhatnak. Végre november 17-én szemléli meg az összes tiszántúli ezredeket, melyek a nádor személyes parancsnoksága alatt álltak ezúttal. Ezek Torontál, Arad, Bihar, Heves, Szabolcs, Szatmárról elnevezett ezredek. Az eredmény kielégítő. A király napiparancsa kiemeli a „fegyelmet, rendet, nyugodtságot és figyelmet“.

Az insurgensek előbb csendesen, majd hangosabban türelmetlenkedtek, de a király kitartott nézete mellett, hogy míg a francia ki nem vonult Magyarországból, addig nem mehetnek haza. Ez november 20-án megtörténvén, a király november 24-én megengedte, hogy a tiszaméltéki felkelők visszaindíthatók.³⁾ Ennek az alapján áll a Helytartótanács rendelete november 30-áról.⁴⁾ Eszerint Ő felsége elrendelte, hogy a gyalog, mint a lovas sereg az illető megyékbe útnak indíttassék, mivel a beálló hideg évszak a Dunán való könnyű átszállítást megnehezít-

¹⁾ U. o. 3198 - 3.03. számig, A szökevény most kevesebb, mint előző felkelésekben. Szeptember közepéig csak öten szöktek meg, többnyire büntetéstől féltükben. Ezek Bényi István közlegény, Horváth káplár, Kóos őrmester, Kováts közlegény és Hellebrand János közlegény.

²⁾ Kiss 280. l.

³⁾ U. o. 286. l.

⁴⁾ Kelt Budán. Aláírta Brunsvick, Darvas, gr. Keglevits Gábor, Városi Itár. 1809. 3582. szám.

hetné. Ezért megküldi a „planum Itinerarium“-okat és figyelmeztet a következő főbb rendszabályokra:

1. Az indulás napját az illető tábori commissariatások mondják meg.
2. A gyalog phalanxoknak és a lovas légióknak napi kenyér és lóporcióit a szükség szerint az állam adja.
3. Ahol annonarius magazin van, közvetlenül a magazinból kell kérni a szükségletet 4 napra előre.
4. Ha valahol hiányoznék valami a raktárból, mindig a legközelebbiből kell visszatérítés terhe mellett nyugta ellenében kérni.
5. Az átmeneti helységeken szénáról az illető hatóság gondoskodik a folyó ár megtérítése ellen.
6. Épigy ha valamely hatóság kenyér és lóporciókat adott, a katonai raktároknál kapja nyugtáiért a kiegyenlítő összeget.
7. Ahol nem lenne elég szállás, ott a szálláscsinálókkal (furiers) egyértelműen többen szállásoltatnak együvé.
8. Táborhelyek tekintetében addig is, amíg a végső beszállásra vonatkozó királyi elhatározások leérkeznek, a célszerűség vezessen.

Ugyanakkor Pozsonyból Végh, az élelmezési főbiztos küldi el a tiszai csapatok menetrendjét.¹ Eszerint a „Legio equestris Torontaliensis“-ból a II. columna dec. 18.-án, a III. pedig 20.-án ér Temesvárra. Az indulás az utolsó fejérmegyei concentratio után lesz. A torontáli lovaslégió 3 csapatban (colonna) fog menetelni: szükséglete napi 1097 kenyér és 1100 lóporció. Főelvek: ugyanazon a napon két csapatnak nem szabad egy helyen lennie. Az állomásokat az érkezésről előre kell értesíteni, úgyszintén a katonaraktár parancsnokságával is érintkezésbe kell lépni.

Az I. csapat (= 2 cohors) útrendje (366 ember) dec. 3.—dec. 16.-ig: Mohács, Battina, Zombor, Pihenés, Szivác, Verbász, Földvár, Pihenés, Becse, Beodra, Nagykikinda, Pihenés, Marienfeld, Nagyszentmiklós.

A II. csapaté dec. 3.—18.-ig: Nyomja, Dállyok, Bezdán, Pihenés, Zombor, Szivác, Verbász, Pihenés, Földvár, Becse, Beodra, Pihenés, Nagykikinda, Komlós, Billéd, Temesvár. Ezzel jött a temesi század is.

A III. csapaté dec. 3.—20.-ig: Szekcső, Mohács, Battina, Pihenés, Bezdán, Zombor, Szivacs, Pihenés, Verbász, Földvár, Becse, Pihenés, Beodra, Nagykikinda, Komlós, Pihenés, Billéd, Temesvár.

Vagyis a miéink dec. 3.-án egyszerre indultak és még ugyanebben a hónapban egyszerre értek haza, ahol a felosztásra kellett várakozniok. Br. Wenkheim József „ezredkormányzó“ Báttaszékről ugyan-

¹) Kelt Pozsony, nov. 26. Pecsétje: Szívpaizsban és fölötte 1—1 kardot tartó oroszlán. Kőirata: Stephanus Végh Supr (emi) Prov (incialis) Comissar (iatus) Director. Városi ltár 3564. szám. A tényleges menetrend itt hiányzik, de megvan Vm. ltár 680. sz. példányánál.

csak dec. 3.-áról tudósította a rendeket, hogy leszállnak. Dicséri a sereget, melyet „néhány holnapok alatt“ kormányzott és kéri a rendeket, jelöljenek ki egy tágas helységet, ahol a szétozlatást foganosíthatják. „Ha közel leszünk . . . el nem fogom múlatni . . . Nagyságtokat ujonnan ismét tudósítani.“¹⁾

A „Capitale Insurrectionale Quarterium“ (főhadiszállás) nov. 3-tól dec. 12-éig Székesfehérváron volt. Innen figyelmezteti induláskor dec. 4-éről a nádor a hatóságokat, hogy menjenek az insurgensek elébe és vizsgálják meg őket, mert betegek vannak a katonák közt; és ha vannak olyanok, akik nem szállíthatók, gondoskodjanak róluk, nehogy a betegség tovább terjedhessen.

Tehát haza jöttek. Most már csak a tényleges szétozlatás és a búcsúzás volt hátra. A szétozlatásról a nádor útmutatást adott ki, melyet dec. 11-én tárgyaltak Temesvárott. Ez az „Instructio circa Modum Dimissionis Nobilis Insurrectionalis Militiae Hungaricae“, mely 80 pontból áll.

A király feloszlatási parancsát a nádor csak Budán, tehát dec. 12-ike után kapta meg,²⁾ s innen adta ki dec. 18-án a búcsúzó levelét, melyben rendkívül érdekes és értékes nyilatkozatok vannak az egész felkelésről:³⁾ „Kegyes királyunk . . . a Magyar Nemes Felkelő Sereget megkülönböztetett Köszönettel és Betsülettel elbotsájtja.“ „A tekintetes Státusok és Rendek Ő Felségének 22-dik Februáriusban költt kegyes Leveléből megértvén a haza veszedelmének nagyságát . . . törvényes kötelességeiken felül olly lovasságot állítanak fel; — mellynek száma és minémúsége minden várakozást fellyül haladt.“ „A Magyar Nemes Felkelő Seregnek Én látó, halló tanuja valék foghatóságának, szorgalmának, készségének és bajnoki erkölceinek — láttam a Győri ütközetben miként estek el sokan — tsudáltam, minő állhatatossággal fogadták és verték el többször az ellenségnek ostromit, s miként pótolták azt vitézséggel, ami nekik még ujjonkorokban a hadi tapasztalatokból és tudományokból egészen hibázott. — Midőn Meskó és Keglevich Vezérek az alattok levő Felkelő Osztályokkal a Győri Ütközetben a Derék Seregtől elszakadván . . . az Ellenségtől mindenfelől környül vett Vidékben magokat keresztül vágták . . . míg végre ismét a Derék Sereghez érkeztek“.

Egy fejezet „a' jó viselet, fenyíték (fegyelem) és a törvényes kötelességnek hív tellyesítés“-t dicséri áradozó szavakban a nádor

¹⁾ Vm. Itár 680., szám. Érkezett dec. 11.-én. A rendes időtartam, míg a lexél megérkezik Budáról 5 nap és azon túl, a Dunántúlról 10 nap körül jár és azon túl.

²⁾ Kiss 286. lap.

³⁾ Vm. Itár. Száma nincs, de a keltről a jegyzőkönyv által könnyen ráakadhatni.

személyes tapasztalatai alapján. Éppen azért nehéz megválnia „minekutánna hat Holnapok alatt n a p o n k é n t T á r s a s á g á b a n é l v é n , e z nékem mintegy elmúlhatatlan szükséggé vállott... Szívfájdalmamat egyedül az enyhítti, hogy a' jövő két esztendő alatt a törvényes hadi gyakorlások által ezen Nemes Sereg még mintegy állandóvá tétetik.“

Látszik, hogy a nádor a legkomolyabban akarja fentartani, sőt fejleszteni a felkelést. Nem rajta múlt, hogy az csak terv maradt.

Wenkheim ezredes dec. 15-én Török-Becséről tudósítja a rendeket, hogy némely századok „utazó planumja változott legyen“; egyszerűsmind kéri „az Nsgtok részéről kiállított Századnak behelyeztetését“.1) Vagyis biztosan állíthatjuk, hogy karácsonyra tényleg otthon voltak felkelőink. Ezen a tájon értek haza a tüzérek is, mert a Temesvár által állított 15 tüzért Báltáról dec. 13-án indítják haza.2)

A felkelők lovait — akár magánosokéi, akár hatóságokéi — a nádor felszólítása alapján átvették, amennyiben katonai szolgálatra alkalmasoknak találtattak.3) Ófelségének 1810. márc. 6-án kelt elhatározása szerint az insurrectiós lovakat darabonként 150 frtért vették át.4)

Az elbocsátásra sem kellett aránylag sokáig várniok. Vay generális kérelme, hogy határozzon meg a megye egy napot a szemlére, már december 28-án ért le.5) Minthogy Vay személyesen nem jöhetett a revizióra és az „ezt nyomban követő“ széjjelbocsátásra „Nevembe és képembe“ mlts. Ezredes kapitány báró Wenkheim urat bizza meg. Valószínűleg január első napjaiban történt a szétosztás. Itt leszámították az Ekstein által kimutatott holtakat, átvették a szerelvényeket, átadták a járulékokat és a végső szemle után elszéledtek mint utolsó insurgensek. . . .

Temesmegye és Temesvár városa — ez áll mind a négy felkelésre — meglegédeéssel mondhatták: mi megtettük, amit tennünk lehetett. A négy felkelésben kereken 350.000 frttal és 1400 emberrel vettek részt.

*

Nem mulaszthatom el a kellemes kötelességet, hogy meleg köszönetet mondjak Dr. Berkeszi István tanár úrnak, amiért e témára figyelmeztetett. Az 1809. felkelés történetét kutatni kezdvén, a megyei és városi levéltárban oly kitüntető jóakarattal és előzékenységgel

1) Vm. Itár 1044. szám.

2) Városi Itár 1810. évi 707. szám.

3) Vm. Itár 1047. szám.

4) Városi Itár 914. szám.

5) Kelt Debrecenben dec. 23-án. Magyarul van írva. De legtöbb a latin nyelvű okirat, magyar és német csak elszórtan jön elő.

találkoztam, hogy folyton bővítettem a témát. Osztie Andor, illetve távollétében Kovács és Tóth Ferenc urak oly liberálisan segítettek, hogy ez folytonos nyughatatlan kutatásra késztetett. Így annyi adatra tettem szert, hogy nem is gondolhattam arra, hogy a kezeimben felgyült anyagot mind most közöljem le.

Lekötelezettje vagyok Bellai József kulturtanácsnok úrnak, ki kivételesen megengedte a Városi Könyvtár nyári használatát. És akit első hely illet meg, Dr. Angyal Dávid egy. ny. r. tanár úr megszámlálhatatlan jó tanácsa és útmutatása nélkül meg se kezdettem volna munkámat. Ami azt a kérdést illeti, mily lélekkel kell kutatni és hogy mi a tudományos lelkiismeretesség, erről való nézeteimet Dr. Ballagi Aladár, Dr. Kövesligethy Radó, Dr. Békefi Remig és Dr. Marczali Henrik egy. ny. r. tanár urak éveken át hallgatott előadásai alakították ki. Mestereimnek és mindazoknak, akik oly példátlan jósággal támogattak, alázatos köszönetet mondok.

Függelék.

2014.

1810.

I.

A mehalai provisoratos jelentése az 1805-ben kivetett felkelési pénz befizetéséről.

Kivül: An Einen Löbl. Königl. Freyen Stadt Magistrat — des Mehallaer Provisorat Amt Gehorsamster Bericht dd^o 26 Juni 1810., die de Anno 1805 abverlangt werdende Insurrektions Beyträge pr. 396 fl. 14 kr. bet (reffend).

Belül: Löblich. Königl. Freyer Stadt Magistrat!

In der Rathsversammlung von 20-ten d. Monaths gefähligte es Einen Löbl. Königl. Freyen Stadt Magistrat dass Schreiben des Herrn Oberstuhlrichters v. Varkonj worinnen derselbe einen Insurrections Beytrag de Anno 1805 mit 396 fl. 14 kr. von hierendigen Stadt Rath abverlangt in Copia mit deme disen Amte zuzustellen, damit sich selber über disen nicht bezahlten betrag bis zur künftigen Rathssitzung äusseren solle;

Löbl. Königl. Freyer Stadt Magistrat ohneracht dass es untern 19-ten Xmber 805 geföhligte disen Amte den Auftrag zu ertheilen a Conto diser anrepartirten Portal Insurrection 600 fl. an die Insurrection Cassa abzuführen. So trat der Umstand ein da nicht nur allein dise Insurrection nicht gänzlich zu Stande gebracht wurde, sondern auch kein Kreuzer von hieraus abverlangt wurde: dahero wenn es der billichkeit Einen Löbl. Königl. Freyer Stadt Magistrat Scheinet disen in 396 fl. 14 kr. ab-

verlangt werdenden beytrag Abzuführen; So Bitten um die Neuerliche Verausgabungs Passirung.

Mit vollkomener Hochachtung geharrende
Sig. Mehalla den 26-ten Juny 810

Gehorsamste

Schumann Provisor

V(ice)Kont(rollor) in Herrn dienst Abwesend.

Érdekessége: a történelmi tartalom. Azért nincs adat a megyei ltárban 1805-ről, mert abbanmaradt a felkelés.

II.

Nemes Torontal Insur. Lovas Regiment.

Obrist 2-te Escadron.

Desertor Descriptiója.

Egy Desertor Köz Vitézről úgy mint:

Chargen	Nomina	Schuch	Czoll	Stich	Született		Eszteendő	Religio	Nőtelen v. házass	Mestersége	Honnan és mikor desentirozott	Jegyzések	Fü
					Helység	Vár- megye							
Köz Vitéz	Johann H.	5	3	12	Oravitza	Krassó	23	Catholicus	Nőtelen	Pintér	Nyárodtrül 11 Sept. 1809 Veszprim Vármegyéből.	Szőke, Gesztenyeszín hajú és Szemü, közép-termetü. Elvitt magával Reithosent, sipkát Dolymányt, nyakravalót, Felső ruhát, egy pistolt, kitlit, övet	1

Egyedüli magyar descriptió. Városi levéltár 3203. a. alatt 1809.

Érdekessége: az ezred tartózkodási helyéről szóló adat és a nyelvezete.

Adalékok Délmagyarország történetéhez.

Közli: DR. BARÓTI LAJOS.

I. Az 1738—39-iki török háború után.

Milyenek voltak a Bánság déli részében a közállapotok az 1738—39-iki török háború befejeztével; mily óvatosan, mondhatni félenken igyekezett a tartományi kormány a felbomlott rendet helyreállítani s a rendes közigazgatást ismét életbe léptetni, az kitűnik a következő utasításból:

Instruction, Welche denen angestellten Beambten mitgegeben worden:

Von dero Röm. Kays. Maytt. dachier angeordneten Administrations Wegen dem Verwalter H. Georgio Ryss hiemit anzufügen; demnach zwischen dero Röm. Kays. Mayst. Unsern allergnädigsten Herrn und der ottomanischen Pfortten die friedens praeliminaria dachin gereichet, dass der vollkommene Schluss nächstens erfolgen derfe, mithin aus veranlasster dessen Gelegenheit die hohe generalitet alle hostiliteten oder landes feindselligkeiten allerdings aufzuheben anbefollen; und vielmehro die durch fürgeweste troublen zerfallene ordnung wieder in aufnahm zu sezen resolviret worden; So wurde dachero zu folge dessen der schluss gefasset, das Jenige, so zu weiteren Beförderung allerhöchsten Diensts sowohl alss erhaltung des gemeinen . . . anvorderist einzuleithen ohnumbgänglich angesehen worden, vor anderen an- und fürzuekheren: folglich den H: alss Districts Verwalter zu Uipallanka unter zustellung des gegenschreibers Johann Notkay und zweyer Unter Verwalters alss Florimundt Morgner und Lemichen anzutragen; Welchemnach der H: Verwalter nebst Vorbesagten Subalternen sich nach empfang dessen dachin abzugehen fertig machen; Nachdeme aber die Sicherheit nicht Verstatet geraden weegs den ihme conferirenden Posto zu Betreten, sondern anvoraus forschen, undt zu Versichern ob es Rathsamb Jenen zu Possediren, So wirdt derselbe mit seinen zugegebenen officianten mitler zeith zu Wer-

schez, dessen Verwalter ambt man einstens respectu Beyschaffung eines Unterkommens das Erforderliche intimiret, Dessitiren (?), und die ober- wie dorfs kneesen seines Districts dachin citiren; wann nun diese erschienen, selben den friedens schluss Vortragen, auch befragen wird, ob einige rauber Partheyen sich Tortige gegen (!) noch aufhalten, und ob oder nicht zur Ruhe begeben, als getreue vasallen zu ihrer wirtschafft wenden wollten? anbey ist ihnen ober- und kneesen zu bedeuten, dass sie ihre Verloffene ortschaften Convociren; Die Ihro Röm. Kays. May: schuldigste Treu und der allergnädigsten befehlen den gehorsamb in allen zu bezeigen angelegentlichst zu ermahnen, folgbahr zu überweisung dessen nachkommende anverlangen mit willigst- und eyfertigster Handanlegung bewürkhen sollen, nemblichen ist haubtsächlich die herstellung des Verwalter ampts, und das unterbringen der mitgebend- oder nachfolgenden Miliz sich angelegen zu lassen, und dabey zu wissen, dass die alte amts wohnung und Militär Casernen dermahlen nur möglichst repariret, mithin kein neues, falls keine aus besserung fürzunehmen wäre, erbauet, sondern gesehen werde, wie sie mitler weill bis erichtung einer neuen logirung, worzue der Platz erst nach befundt wirdt assigniret werden, sich durchbringen und patientiren mögen, nachmahlen Sie, wann dieser passus richtig, die gewöhnliche amtirung instratiren, den gewesten wochen Markt wieder ein führen, und respectu den raubern dem District Kundt machen sollen, dass alle, welche Vor aus gebrochenen kriegs- und wehrundt dieses der straf-bahren rauberey nachgezogen, oder dem feindt anhängig gewesen seyndt, den Vollkommenen Pardon erhalten, mithin, da sie sich dem ambt wieder stellen, undt ihrer Würtschafft obligen würden, nicht dass mindeste zu Beforchten haben, dahingegen auch Versichert seyn sollen, dass Selbe, wann sie von diesem ruchlosen leben nicht abstehen, sondern darauf erharten würden, alls erstarte rauber angesehen undt bestrafet werden; undt da ferners wegen zinglung des unterthanss fürfallet, dass Vielle, Ja ganze gemeinde aus forcht der rauber, wie feindlicher Partheyen noch dato Verborgten stekhen, undt sich nicht nach Hauss getrauen, so ist ihnen ebenfahls der gestalte friedt durch die ober- undt kneesen wissendt zu machen, auf dass sich alle zu ihrer wirtschafft begeben, auch daran seyen, womit zu unterbringung der Beforstehenden winther über hinaus Verlegenden Postirung das nöthige unterkommen auch Stahlungen bereitschaftet werden; undt weihler gegenwertige winterung noch immer favorabl sich anlasset, dass man in ein so andern zeitliche Nothdurft vorsehe, so wirdt dan zu reflectiren seyn, dass ein nur immer aufzubringen Vermögender Heu Vorath in dem District verfertiget, nicht weniger

der winterliche anbau der früchten alls Hartfutter fürgenohmen undt gepflogen werde, damit der bauers man nicht nur einen geld Verdienst, sondern den selbstiegen unterhalt überkommen undt haben mögen. Occasione dessen dann auch durch die ober kneesen zu erforschen lassen ist, wie stark der District an Personal köpfen, undt wass etwa darin vor früchten auch hartfutter Verborgnen steken? umb dieser Nothdurft sich nothigen falls bedienen, auch den antrag darauf machen zu können, wo mitlest zu deren Erforderlichen unterbringung entweder der alte hambar repariren, oder bey Erfolgter dessen ruinirung einen anderen erichten lassen werde. Über welch alles so dan der amtliche bericht hiehero zu erstatten undt das weitere sonach gewertigen württen; gleichwie man entlichen sorgen wirdt, einen geistlichen, feldtscherer undt Cambiaturisten, der die Communication undt Correspondenz beforderen solle, nachzuschickhen, also lasset man auch wissen, das diesses Verwalter amt nicht nur derweill zu Werschez biss eingehollt- Verlässigen Sicherheit undt könnende verfiegung auf Uipalanka zu beharren, undt der Werschezer Verwalter brandenburg biss ankunft des würlklichen Verwalters Ryss dessen stelle auch mit zu versehen, folglich dissfällige amtirung nebst seiner zu besorgen habe. Temesvár, den 13-ten 7-bris, 1739.

(Fogalmazványa az Orsz. Lvtárban, a Temesvári adminisztráció iratai között, 129. sz. fasc.)

II. A temesvári adminisztráció tagjai 1716-tól 1754-ig.¹⁾

a) Elnökök:

Mercy Klaudiusz Florimundusz gróf, lovassági generális, altábornagy, tábornagy, bánsági kommandáns (1716. nov. 1.—1734. jun. 29-ig); Hamilton gróf, lovassági generális, bánsági kommandáns (1734. okt. [szept.?]—1738. jan.-ig); Neipperg (Neuberg) Vilmos Reinhard gróf, tábornaszernagy, ideigl. bánsági kommandáns és elnök (1738. febr.—1739. szept. 14-ig); Succov báró (?), altábornagy, kommandáns (1739. szept. 14.—1740. márciusig); Engelshofen Ferenc Lipót báró, altábornagy, ideigl. kommandáns (1740—1748.), kommandáns (1748 [?]-1753.); Villana-Perlas Ferenc gróf, marchese de Rialpo, cs. k. kamarás, miniszter, v. b. t. t., első polgári elnök (1753. dec.-től).

b) Elnökhelyettesek:

Wallis Ferenc Pál gróf, generális strázsamester, temesvári kommandáns (1716. nov. 1.—1727.); Saitignon gróf, ezredes, ideigl. várparancsnok (1727—1730?); Sprung János, ezredes, várparancsnok

¹⁾ Az „Adattár“-ban közlött adatok és különféle régi hivatalos iratok alapján.

(1730. jul.—1733. jun.); Engelshofen Ferenc Lipót báró, ezredes, generális strázsamester, várparancsnok (1733—1740.); Don Jean Scotty (d'Escoti) gróf, generális strázsamester, várparancsnok (1740—1747.); Vogttern József báró, generális strázsamester, várparancsnok (1748. márc.—1751. okt.); Thürheim gróf, generális, várparancsnok (1751. okt.—1752.); Soro (Saureau) Sebestyén János gróf, generális strázsamester, várparancsnok (1752. okt.-tól).

c) *Tagok:*

Rebentisch Sámuel Ferenc báró, kincst. főfelügyelő, adm. tanácsosa, udv. kam. tanácsos (1718—1731.); Mayerhoffer v. Grienbüchel József Antal, kincst. felügyelő (1718—1720.); Haan Ignác, főhadbiztos, adm. tanácsosa (1718—1727.); De Jean v. Hansen János Antal, ideigl. tan., tan., kincstári főfelügyelő (1724. jun.—1739 ?); Lederer János, hadi és adm. titkár (1726.); Kitzing (Kitzintz) György József, főhadbiztos (1727—1733.); Wibmer, főhadbiztos (1729—1730 ?); Engermann (Egermann) Vilmos, főhadbiztos, adm. tanácsosa (1730. márc.—1736 ?); Kempf v. Angret Ignác, kincst. felügyelő (1731. máj.—1734. jul.); Neffzern Jakab Benedek báró, udv. kam. titkár, kincst. főfelügyelő, első tanácsos (1733. jun.—1740. febr. ?); v. Bosch Ferd. Konrád, főhadbiztos, tan. (1733. máj.—1738 ?); Hagen Vilmos, számvevő, ideigl. tan. (1737. jun.—1740. jun.); Viechter (Viechtern) v. Grueb József báró, volt osztr. oláhországi adm. tan., magy. udv. kam. tan.; id. elnök (1739. jun.—1748. jan. 29.); Redecher (Redecker) báró, volt sziléziai korm. tan., titkár, 2-ik tan., id. elnök (1743. aug.—1751.); Rusiczka v. Rosendorf Miksa, volt sziléziai kam. tan. és bankalítási főreprezentáns (1748. febr. 1.—1751.); Zauner, főhadbiztos (1750.); Kosztka (Kostka), gen. auditor, tan. (1751. aug.-tól); Peuger v. Buige u. Raizenschlag (János ?) báró, korm. tan., udv. tan., első tan., id. elnök (1751. okt.-tól); Plasch, adm. tan. (1752. ápr.-tól); Sauer gróf, adm. tan. (1754. okt.-tól); Salbek, adm. tan. (1754. okt.-tól); Brandenburg, adm. tan. (1754. okt.-tól); Ohnesorg, adm. tan. (1754. okt.-tól).¹⁾

III. Bánsági kerületi tisztviselők.

(1717—1753.)

a) *Főtisztartók:*

Wachter Fülöp, a temesvári, csákovai, verseci, pancsovai, becskerei és csanádi ker. fölött (1718. dec.-tól—1729.); Wirzer János György (1718. dec.-tól); Barkhlein János (1718. dec.-tól); Gyurko

¹⁾ Az utolsó négyet a polgári adm. életbe léptetésével nevezték ki.

(Jurko) kapitány, lugos-facseti ker. tisztt., főtiszt. (1718. dec.-tól); Spitzer János, karánsebesi ker. tisztt., főt. (1719. dec.—1721. jan.); Consily János, orsovai ker. tisztt., főt. (1719. jun.—1723. jan. 3.); de Vassy (Wassy), a lippai, lugosi, karánsebesi és csákovai ker. fölött (1721. dec.—1730. jul.-ig); Steinmann (1722.); Payer Krist. Sebestyén(?), verseci ker. tisztt., főt. (1722—1723. ápr.); Kraussen János Albrecht, a német telepesek felügyelője (1722—1724.); Rössler Vencel, a verseci, ujjalánkai és pancsovai ker. fölött (1723—1734.); Görtler Kristóf, orsovai és csákovai(?) ker. főt. (1723—1733. máj. 20.); Schubert János, ujjalánkai, később orsovai ker. főt. (1725—1733.); Beszedky Ignác, pancsovai ker. főt. (1727—1735.); Rác János, de Mehádia, lugosi, lippai és karánsebesi ker. főt. (1727—1729.); Bunicz (1728.); Buguay (Bukway, Bucquay) Demerich(?) (1735. márc.—1737. ápr.); Welleszky (Wellezky) (1735. szept.—1737. márc.); Kralik (Kralich) (1735. szept.—1740. okt.); Kovaschitz (1737. márc.—1745.); Gebauer (Geppauer) (1743—1748.); Gartner (1748. jan.—1749. jun.); Brandenburg, csákovai és temesvári ker. főt. (1751—1753. jan.); Thuma, lugosi ker. főt. (1753. jun.).

b) *Tisztartók, ellenőrök (Gegenschreiber), altisztartók.*¹⁾

I. *Csanádi kerület.* 1. *Tisztartók:* Szlusztky Titusz Veszpazianusz, becskerekai és csanádi ker. tisztartó (1718. máj.? jun.); Wachter (Wachtler) Fülöp (1718—1719.); Pregl (1721. okt. „ujjonnan érkezett,“ de csakhamar áthelyezték más kerületbe); Oberberg Miklós (1721. okt.-tól—1722. jun.); Bezler Xav. Ferenc (1723. márc.—1725. szept.); Sonnenberg Miklós (1727. okt.-tól—1729. jul.); Arnold János (1731. febr.); Müller Kristóf (1733. aug.—1738. szept. 20-ig); Kollmann János György (1738. szept. 20-tól—1739. aug.); Arazin György (1745. febr.); Kolb Ignác (1746. márc.—1749.); Herd (1753. okt. előtt); Knoll (1753. okt.-tól). 2. *Ellenőrök:* Schindler (1722. okt., dec.); Karpf József (1723. febr.—1724. okt.); Paumann Mátyás (1725. febr.); Winterich János (1725. okt.—1727. ápr.); Arnold János (1727. okt.); Loderer Sebestyén (1733. aug.—1735. aug.); Endl (1738?); Volgart Ignác (1739. aug.—1742. márc.); Hecken (1743. jan.—1745. ápr.); Mayer (1753. jun.). 3. *Altisztartók:* Michelszky (Mihelszky), szőregi id. altiszt. (1735. jul.); Kren (1735. szept.); Michelszky (1739. jul.—1741. okt.); Mayer Mihály, szőregi altiszt. (1750. jan.);

¹⁾ A dátumok a legtöbb esetben nem a hivatalba lépés, s az abból való távozás idejét, hanem azt az időt jelentik, mikor az illető tisztviselő neve az iratokban először vagy utoljára előkerül.

G(e)rübl János, szőregi altiszt. (1750. máj.—1753. dec.); Schmied András, kanizsai altiszt. (1753.).

II. *Becskereki kerület.* 1. *Tisztartók:* Szlusztky Titusz Veszpa-
ziánusz (1718. febr.—jul.); Taschner Magnusz (1719. okt.—1720.);
Pasetzky József Lajos (1721. nov.; 1723. márc. mint „elbocsátott“
említették; 1724. jun. megint ő a tiszt.—1725. nov.); Reich (1729.
máj.); Koller János (1739. jun.—szept.); Hancke (1749. jun., jul.
ideigl. tiszt.; 1750. okt.—1752. nov. valóságos). 2. *Ellenőrök:* Grausz-
man (Grässmann) (1722. ápr., 1723. febr., márc.); Godhart (Godarth,
Gotthardt) (1747. okt.—1753. jan.). 3. *Altisztartók:* Steinbach
(Steinbacher) akácsi (becsei) altiszt. (1743. jul.—1752. okt.); Neubach
(Neubacher)¹⁾ (1750. jun.—1753. máj.).

III. *Pancsovai kerület.* 1. *Tisztartók:* Dimitrovich Ezsaiás,
ker. alispán (1716. dec. 1.-től); Szlusztky (Szluszky) Titusz Veszpa-
ziánusz, ker. alispán (1717. aug.); Tregl Mátyás (1719. ápr.—1720.
nov.); Bunicz (Bunics) Zsigmond (1721. febr.—1728. máj.); Rössler,
főtisztartó (1733. ápr.); Riss (Ryss) György (1735. szept.—1738. nov.);
Karpf (1737. okt.);²⁾ Brandenburg János (1739. márc.). 2. *Ellenőrök:*
Seywerth Fülöp (1736. jan.); Kerle (János) Antal (1737. szept.—
1739. jul.); Morgner Florimund (1739. okt.); Stögemann (Stögmann)
János (1741. dec.—1745. jun.); Grüner (1751. nov.); Knoll (1753.).
3. *Altisztartók:* Sonnenberg (1722. febr.); Potkay (Notkay?) (1726. máj.
—1729. jun.); Harnecke (Harbecke, Harbek) (1737. szept.—1739. febr.);
Greiner, homolici (?) altiszt. (1738. máj.); Wittofszy (Wittofsky)
Ferenc (1738. jun., 1742. okt.—1745. dec.); Schimmelbach, ali-
bunári (?) altiszt. (1743. aug.).

IV. *Temesvári kerület.* 1. *Tisztartók:* Schindler (1718—1721.
febr.); Steinmann (1721. febr.—1722. jan.; márc. főtisztartó);
Rössler Vencel (1722.); Prennestl (1725.); Frey Kristóf György
(1726. jan.); Kralik (1729. márc.—jun.); Mayer (1734. jul.—1736.
márc.); Märkl (Markl) János (1739. aug.—1743. máj.); Gost János
(1746. okt.); Gartner (1748. jan., 1749. febr., márc. főtiszt.); Plasch
(1749. febr.); Stögmann (1751. dec.—1752. jan. †); Wittofszy
(1752. febr.—1753. aug.). 2. *Ellenőrök:* Rambsdorfer (1729. febr.);
Notkay (1730. ápr.); Kolb Ferdinánd (1738. nov.—1739. máj.);
Schuster (1742. jan.); Winter (1742. jan.); Fischer (1744. ápr.);
Fürst János (1752. okt.). 3. *Altisztartók:* Martiny, szt.-andrásí,
majd kisbecskereki altiszt. (1725. jun.—1727. febr.); Pujenith (?)
(1743. márc.); Petrasko, rékasi altiszt. (1744. ápr.); Oy, rékasi

¹⁾ U. I. Steinbach-hal azonos.

²⁾ U. I. tévedés.

altiszt. (1752. okt.); Praszlovszky (Precslavsky), paráci altiszt. (1753. jun.).

V. *Csákovai kerület.* 1. *Tisztartók:* Rác István, ker. alispán, tiszttartó (1716. dec. 1-től—1718. febr.; jul. főtiszt.); Wachter János Fülöp, főtiszt. (1719. dec.-tól—1722. aug. 17-ig); Gürtler főtiszt. (1722. okt.); Reich (1723. jun.—1724. jul.); de Wasy, főtiszt. (1724. jan.—1730. jul.-ig); Sonnenberg Fülöp (1730? aug.—1742. márc.); Gebauer, tisztt., főtisztartó (1743. febr.—1749. febr.); Kolb Ferdinánd Ignác (1752. ápr.—1753. okt.). 2. *Ellenőrök:* Reich (1721. márc.—1723. jan.); Röll (1725. jun.); Scherübl (Gerübel?) József (1733. jul. 1-től); Lutsch (1738. nov.); Kolb Ferdinánd (1745. máj.); Maderer Ferenc (1752. aug., szept.). 3. *Altisztartók:* Knoflitsek (1718. szept.); Winterich (1722. márc.); Greith (1722. szept. előtt); Heussl (Haissl) Mátyás (1722. szept.-tól); Krumbirner (1723—24?); Kren József (1724. dec. 29.—1725. nov.); Randvig (Rentwig), csákovai altiszt. (1736. jun.—1739. ápr.); Witofszky (1742. jun.); Roderich, dentai altiszt. (1753. márc.); Lessig János Károly, fényi altiszt. (1753. szept.).

VI. *Verseci kerület.* 1. *Tisztartók:* Payer Kristóf Sebestyén(?), alispán (1717. szept.—1718. jun.-ig; 1718. jun.-tól—1722. jan.-ig tisztt.; 1722. jan.-tól—1723. ápr.-ig főtiszt.); Rössler Vencel, főtiszt. (1723. jul.—1733. okt.); Kralich (Kralik) (1723. szept.-ig); Friedrich (1723. szept.—máj. 1-ig); Praith (1724. dec. 29.-tól); Karpf (1733. dec.—1738. ápr.); Sonnenberg (1738. máj.); Brandenburg János (1738. nov.—1743. dec.); Ryss János György (1751. szept.—1753. máj.). 2. *Ellenőrök:* Hayssl (Mayssl, Meussl) (1722. ápr.—szept.); Greith (1722. szept.); Praith (1724. nov.—dec. 29-ig); Karpf (1724. dec. 29-től); Weiss (1734. jul.); Schildgruber (Schillgruber) János (1738. szept.—1739. febr.). 3. *Altisztartók:* Heyssl (1721. febr.—1722.); Krumbirner (1724. dec. 29-től); Maass József (1738. dec.); Grem Mátyás (1738.); Kirchmayer, karassovai altiszt. (1752. máj.).

VII. *Ujpalánkai kerület.* 1. *Tisztartók:* Rác János (1718?—19.); Schöllheimb (1721.); Friedrich Ferenc Antal (1723. szept.-ig); Kralick (Kralich) (1723. szept.-tól—1725. jan.); Schuberth János Ferdinánd, főtiszt.¹⁾ (1725. márc.—1730. márc.); Frey (1727—31.); Finy(?) (1731. jul.); Bayer Ferd. (1732. jan.—1733.); Pruneiss (Prenessl, Prenesst) v. Rosenegg, Ker. Anzelm (1733. jun.); Koller (1734. aug.); Kralik, főtiszt. (1738. ápr.—1739. dec.); Schmidt (1738. ápr., máj.); Märkl? (1738. máj.); Buchleitner Dániel, fő-

¹⁾ Jasszenován lakott.

tiszt. (1739. jan., okt.); Ryss János György (1739. febr. 1-től—1751. szept.-ig); Frankl János Hubert (1751. szept. 1-től). 2. *Ellenőrök*: Gurth József (1723. ápr.); Gut Antal (1724. dec.); Saffran (1733. jun.); Schmidt, szakalovici altiszt. (1734. aug.); Stögemann (Stögmán) János (1737. jul.—1743. jul.); Notkay Ján. (1739. szept.—1740. márc.); Weinzierl (1743. jul.); Unrein Kristóf (1752. jun.—1753. máj.). 3. *Altisztartók*: Lang, fehértempl. altiszt. (1724. jan.); Ramsdorfer (Rambsdorf), moldovai altiszt. (1725—1726. dec.); Unrein (1727?, 1728.); Wisselberger, karassovai altiszt. (1729. máj.); Morgner Florim. prostyáni altiszt. (1734. jul.); Danzinger, moldovai altiszt. (1733—1736. máj.); Harbecke (1737. nov.); Kantwig Kristóf, fehértempl. altiszt. (1738. máj.); Maier Antal, jaszenovai altiszt. (1738. szept.); Vittofszy (1739. okt.); Lämmichen Ferdinánd (1742.); Weinzierl, jaszenovai altiszt. (1742. nov.-tól); Reischel Gottfried, 2-ik altiszt. (1750. jul. 31-től).

VIII. *Lippai kerület*. 1. *Tisztartók*: Hartner (Harter) (1717. nov.—1723. márc.); Neander (1723. szept.—1724.); Uffzer (?), főtiszt. (1736. márc.); Kovasitz, főtiszt. (1739. nov.—1740. febr.); Schikelgruber (1753. márc.); Krommer (Gromer) (1753. ápr., okt.). 2. *Ellenőrök*: Krenn (Kren) (1720. aug., okt.); Nimmerthal (1722. febr.); Kren (1724.); Marquard F. A. (1733. jul. 1.—1738. aug.); Hankhe (1739. ápr.); Weeber, volt belgrádi ker. ispán (1740. jun.); Harbecke (Harbek) (1752. ápr.—nov.). 3. *Altisztartók*: Kren (1722. febr.); Wolgart (Volgarth, Vollgarth), ujaradi altiszt. (1733. jul. 1.—1738. nov.); Burckhardt, ujaradi altiszt. (1739. márc., 1741. dec.); Schefenacker, kápolnási altiszt. (1739. szept.); Randwig, ujaradi altiszt. (1743. okt.—1744. máj.); Brument Jakab, kápolnási altiszt. (1748. szept.); Neumann, ujaradi altiszt. (1753. szept., nov.?).

IX. *Lugos-facseti kerület*. 1. *Tisztartók*: Gyurko (Jurko) kapitány (1718. jan.—1719. jul.); Szlavicz (Slavicz) Péter (1719. okt.—1720. dec.); Hoffmann Lőrinc Antal (1721. febr.—1722. jan.); Rác János (1722. jan.—1723. aug.-ig?; 1723. aug.—1729. nov.), főtisztartó a lugosi, lippai és karánsebesi kerületek fölött); Buchleitner (Puchleitner) Dániel (1729. máj.—1731. ápr.); Plaschl (Plasch?) György (1737. aug., szept.); Saffran (1739. jan.); Plaschke? (1739. aug.); Saffran (1743. jul.); Markel János György (1749. ápr.); Kralik (1752. máj.—1753. máj.). 2. *Ellenőrök*: Vogl (1722. jan.—1723. febr.); Buchleitner (1723. máj.); Weis József (János?) (1736. jan., márc.); Hanke János (József?) (1737. szept.—1739. szept.); Wagner Péter (1749. aug.); Frauenberger Ferenc (1752. máj., szept.). 3. *Altisztartók*: Szlavicz, facseti altiszt. (1719. aug.); Rác János

(1719. aug.); Harsány János (1719.); Pordok, facseti altisztt. (1722. jan.); Kuttner, lugosi altisztt. (1722. jan.-tól); Carl, facseti altisztt. (1724. máj.); Buchleitner, facseti altisztt. (1725. aug.—1728. szept.); Zornhausen (1728. dec.); Rác György (1729. márc. előtt); Wagner Péter, lunkányi altisztt. (1737. szept.—1738. szept.); Strohnér (1739. aug.); Scheffenacken (Scheffenacker) József, facseti altisztt. (1751. ápr.—1753. jul.); Doborgasz (Doborgaszky), topoloveci altisztt. (1753. jul., szept.).

X. *Karánsebesi kerület.* 1. *Tisztartók:* Hunyadi Sándor, alispán (1716. dec. 1-től); Tornyai (Tornia) Tamás, ker. provizor (1718. jan.); Szlavicz (Slavits) Péter (1718. ápr.—1719. máj.); Gundegg (Gundek) (1719. dec.—1720. nov.); Stromberger (Stramberger, Stramberg) (1721. nov.—1730. jan.); Buchleitner, főtiszt. (1731. jul.); Saffran (1738. dec.—1739. aug.); Plasch György (1740. jan.—1742. jun.); Saffran (1744. jun.); Leitgeb (1753. aug.). 2. *Ellenőrök:* Ströber (1718. jun.); Stromberger (Stremberger) (1721. nov.—1722. márc.); Hoffmann (1727. ápr.—1728. jun.); Stüber Antal (1728. jul.-tól); Muschka (1739. jun.); Morgner (1741. máj.—1744. ápr.); Lämmichen (1753. aug.). 3. *Altisztartók:* Walter (1719. ápr.); Tornyai János (1719. dec.); Wilberger (1733. jul.); Krähn (Kren?) (1737. máj.); Mayer (1737. jul.); Weinzierl (1739. okt.); Harbeke (1743. dec.).

XI. *Orsovai kerület.* 1. *Tisztartók:* Wachter (János) Fülöp, százados (1717. szept.—1718. máj.); Steinmann (1718. jul.—1719. febr.); Consily (Consili) János, tiszt. (1719. jun.—1720. dec.), főtisztartó a kolumbácsi, omolyi, majdanpeki, kucseini, klucsi, krajnai és krivinai kerületek fölött (1720. dec.—1723. jan. 3.); Wachter Ján. Fülöp (1720. máj.—okt. 1-ig; ismét: 1722. máj.); Rentzner (1722. dec.); Marschall (1723. ápr.—1724. máj.); Diller (1727.); Röll (1736. máj.—1738. ápr.); Gugumus Sebestyén (1738—1739?); Kramer (Gramer) (1741. jun.—1746. jan. †); Schmölzner (Schmelzer) (1746. jan.—1749. márc.-ig); Wittofszky (Wittkofski) (1749. márc.—1752. febr.); Wagner (1752. febr.—jul.). 2. *Ellenőrök:* Sonnenberg (1723. szept.—1727. okt.); Ströber (1735. ápr.); Hackstock (1736. jun.—1738.); Weinzierl (1742. nov.-ig); Musko, ideigl. ellenőr (1743. ápr.-ig); Stüber (Stuber) (1743. ápr.—1746. aug. 12. †); Harbeke (1749. ápr.—szept.); Prandtner (1749. szept.—1752. szept.). 3. *Altisztartók:* Harsány György (1719. jan.); Filippi (1719. febr.); Friedrich (1722. dec.); Benedict, kolumbácsi altisztt. (1723. jun.—1724. ápr.); Syrach, negodini altisztt. (1727. dec.); Prandtner, orsovai altisztt. (1743. máj.—1749. szept.-ig).

IV. Radnára, Aradra, Lippára, Temesvárra vonatkozó török oklevelek.¹⁾

Néhány török okmány rövidített tartalma.

(1766-ban készült német fordítás.)

A) Ein gerichtlicher Aufsatz, welcher von vier Kadi oder Richtern und vielen Zeugen bestätigt ist, und den Inwohnern von Radena bei Lipova eingehändigt worden. Kraft dessen wird Theodor, Vicarius des Patriarchen, da er im Namen seines Herrn, zufolge eines in Händen habenden höchsten Befehls, von den Unterthanen den Tribut einzusammeln ausging, und in der Folge besagte Inwohner von Radena vor Gericht dazu anhalten wollte, auf ihre Exception, dass sie Bosnyaken und von der Schukze²⁾-Nation seien, mit ihren Geistlichen eine andere Religion hätten, und sich bei allem dem des Tributs nicht weigern werden, wenn sie, wie andere christliche Nationen, in dem kaiserlichen Befehl ausdrücklich benannt seien. Nach Ablesung des Befehls und keiner befundenen Benennung derselben, von der Tributsabforderung abgehalten und abgewiesen. So geschehen im Monat Regeb, Anno Hegirae 1042.³⁾

B) Weiland Kaiser Muhammed, der Eroberer von Constantinopel, hat den Inwohnern von Raduna, die der lateinischen Kirche zugethan sind, einen Freiheitsbrief ertheilet, Kraft dessen die Griechen sie nicht schmähen und von ihnen auch keine Art Tribut einsammeln sollen. Die Griechen aber wollen nichtsdestoweniger den Tribut von ihnen, worauf sie mit ihrem Freiheitsbrief mit den Griechen vor Gericht erscheinen, und dieselben Kraft dessen abweisen. Zu mehrerer Sicherheit erwirken sie sich zu Folge ihres Freiheitsbriefes und der neu aufgesetzten Gerichtsscheine einen höchsten Befehl, dass die Griechen nicht im Stand sein sollen, sie zu belästigen. Die Griechen hingegen lassen nicht ab, sie zu schmähen und des Tributs halber zu belangen. Nun fragt sich, ob die Lateiner, wenn sie von den Griechen einen Schaden erlitten haben, sich denselben von ihnen können ersetzen lassen?

Antwort: Wenn die Griechen-Vorgesetzten einen Schaden zugefüget haben, ja; sonst aber sollen sie blos wegen des Ungehorsams, den sie den Rechten und (dem) höchsten Befehl schuldig sind, bestraft werden. Ali.

¹⁾ Az okmányoknak egy része elveszett, a többi Budán, a kapisztráni ferencsek tartományi levéltárában őriztetik. A jelen oklevél-kivonatokat főt. Kayzer Nándor, rendi könyvtárnok (jelenleg, ha jól tudom, grárdián) volt szíves kérésemre lemásolni. — A Radnára vonatkozókat 1900-ban, a Temesvárra vonatkozókat tavaly közöltem az Értesítőben, magyar fordításban, s némi magyarázatok kíséretében.

²⁾ Schukze = sokác.

³⁾ 1633. dec. Kr. u.

C) Gerichtlicher Vortrag an die erhabene Pforte, nach welchem die Inwohner von Radena bei Lipova sämmtlich vor Gericht erschienen, und sich mit dem geäußert haben, dass sie lateinische Glaubensgenossen seien, und einen höchsten Kaiserlichen Freiheitsbrief und zufolge und mehrerer Bestätigung desselben andere Kaiserliche Befehle und gerichtliche Aufsätze in Händen hätten, Kraft deren sie von Seiten der Griechischen Popen und Pfaffen auf keine Art sollen und können gekränkt werden, sie auch von alten Zeiten her bis auf diese Stunde immer in Ruhe gelebet hätten. Nun aber fangen jene an, sie wider alle obgedacht — allerhöchste Schreiben und gerichtliche Aufsätze zu belangen und mit Tributsabforderung gleich ihren Untergebenen zu belästigen. Zur Abthung dieser ungerechten Belangenungen machen sie das allerunterthänigste Ansuchen, ihnen zufolge der schon in Händen habenden Freiheitsbriefen einen neuen höchsten Befehl allermildest erfolgen zu lassen. Welches ich hiemit dem höchsten Thron in Unterthänigkeit vortrage und das Weitere den künftigen gerechtesten Verordnungen anheimstelle. Allerunterthänigster: Mustafa, Kadi zu Lipova.

D) Nachdem die Christen zu Radena bei Lipova nach ihren unrichtigen Gewohnheiten Geistliche zu halten pflegen, so ist ihnen zu Zeiten des Ibrahim Bassa, Statthalters zu Temesvár schon insoweit schriftlich erlaubt worden, dass diese Geistliche keine Kirche haben, sondern in ihren Wohnungen ihren Glaubensgenossen den Gottesdienst halten sollen. Es ist ihnen also zufolge dessen auch diese Schrift eingehändigt worden, dass sie keine eigene Kirche haben, sondern, wie gesagt, in ihren Wohnungen den Gottesdienst halten sollen, woran sie Niemand zu stören, oder weiters zu belästigen hat. Gegeben in den ersten Tagen Schabans, 1042. Hegirae.¹⁾ (L. S.) Ismail, Sachwalter des Vorstehers zu Lipova.

E) Vortrags-Schreiben des Vorgesetzten zu Lipova an eine höhere Behörde, dass die Kirche zu Radena, die von Alters her gestanden hat, an Gemauer völlig verfallen sei, gleichwie nun da die daselbstigen Unterthanen von Alters her immer für sich eine Kirche gehabt haben, welches selbst alle Vorsteher und Officianten in der Festung Lipova bezeugen, so gehe derselben unterthäniges Bitten dahin, dass sie diese Kirche nach der vorigen Art an den ruinirten Theilen und Orten wieder ausbessern und erneuern mögen. Wozu der Geistliche Andria, der die hauptsächliche Ursache dieses gehorsamen Aufsatzes ist, um daselbst Geistliche zu unterhalten, sich den weiteren Befehl und die hohe Erlaubnis unterthänigst ausbittet. So ich hiemit in

¹⁾ 1634. január 21-ike körül.

Unterthänigkeit vorgetragen und dero weiteren gnädigsten Verordnungen überlasse. Unterthänigster: Muhammed, Landvogt (Kadi) von Lipova.

F) Recommandations-Schreiben an einen Arsenal-Officianten zu Temesvár, worin der Verfasser ihm ersucht, dass da die Kirche der Unterthanen zu Radena an dem ist, dass sie Alters wegen zusammenfällt, und er schon wisse, wie die Unterthanen sind, dass sie nämlich nicht ruhen, bis ihre Kirche wieder hergestellt ist, so habe er diese Unterthanen selbst, da ihre Sache schon durch den Kadi an seine Behörde vorgetragen ist, ihm zuschicken wollen, mit vorläufigem Zutrauen, dass er ihnen allenthalben an (die) Hand gehen und zu Endigung ihres Gesuches verhilfflich sein werde. Muhammed (Kadi?) von Lipova.

G) Erlaubnisbrief, dass die Unterthanen von Radena, welche an den Rath (Divan) zu Temesvar ein Bittschreiben eingereicht haben, ihre ausser Radena befindliche Kirche, die durch die Zeit fast verfallen ist, wieder an Gemäuer und Dach nach dem alten Fuss ausbessern zu mögen, diese Kirche auf die vorgewesene Art, ohne Zusatz und Erweiterung renoviren können. Es ist ihnen deswegen dieser Erlaubnisbrief eingehändigt worden, Kraft dessen sie Niemand in ihrem Vorhaben stören und verhindern soll, solange sie nicht ihre Gränzen überschreiten. Anno 1052.¹⁾ Hegirae.

H) Nachdem die Inwohner von Radena bei Lipova mit Zulassung der Rechten ihre Kirche zu renoviren und aufzubauen Erlaubnis hatten, so habe ich auf allerhöchst-kaiserlichen Befehl visitiret, ob daran nichts mehreres, als es ehemals war, erweiteret worden. Gleichwie ich nun alles nach der vorigen Art befunden und gesagte Inwohner von Radena für ihre Sicherheit von mir deshalb einen Schein verlangt haben, so habe ich Gegenwärtigen aufgesetzt, und ihnen und ihrem Geistlichen Andria eingehändigt, auf dass sie Niemand deshalb belästigen und beunruhigen möge. Die 5. Gemaziul-ervel, Anno Hegirae 1052.²⁾ Ilias Agha.

J) Intimations-Schreiben des Gouverneurs von Temesvár an den Vorgesetzten, Kadi zu Lipova, worinnen er ihm andeutet, dass ihm von Seiten des Commandirenden Bassa zu Ofen durch einen Expressen ein nachdrücklicher Befehl mit dem Inhalt zugekommen sei: Wie man daselbst vernommen, dass bei Lipova in dem Ort Radena, wo sonst keine Anzeichen einer vormaligen Kirche zu finden waren, der Geistliche N. N. ohne allem höchsten Befehl von Neuem eine erbaut und aufgeführt habe. Im Falle nun diese Kirche nicht schon von Alters

¹⁾ 1642. Kr. u.

²⁾ 1642. Kr. u.

her gebräuchlich war, und benannter Geistliche ohne besonderen höchsten Befehl sie von Neuem erbauet hat, so solle man das Landvolk versammeln, und diese Kirche nach den Gesetzen von Rechtswegen zusammenreissen, wobei doch Niemandem wider die Rechten und einen allfallsigen höchsten Befehl ein Leid und Unrecht soll angethan werden. Wornach er sich zu richten hat. (Ohne Jahrzahl.) Hassan, Gouverneur von Temesvár.

K) Wenn bei einer Festung von der Zeit ihrer Eroberung eine Kirche und an derselben ein Gottesacker sich befände, wo immer Verstorbene begraben wurden, diese Kirche aber ruiniret und nach der Hand wieder erbauet wurde, so fragt sich, wenn Zeidus,¹⁾ welcher vorgibt, dass er diesen Platz inzwischen gekauft habe, Niemanden mehr dorthin begraben liess, ob er ihn mit Rechten behaupten könne?

Antwort: Gott ist der Höchste und allwissend. Nein.

L) Eine Verordnung des Divan oder Raths zu Temesvár an die Befehlshaber, Gerichts-Vorsteher und Beamte in der Festung Lipova, dass sie den Unterthanen von Radena, welche bei dem Divan zu Temesvár kläglich vorgetragen haben, dass sie vormals, da sie in 35 contribuierenden Haushaltungen bestanden sind, drei Tributs-Antheile zu geben hatten, jetzt aber, da sie nur 8 Haushaltungen mehr ausmachen, eben diese drei Tributs-Antheile geben müssen, und folgsam von diesem Tribut befreit zu werden verlangen, Gerechtigkeit erfolgen lassen; und da es wider die Gesetze sein würde, sie vollkommen von den Gaben los zu sprechen, die Sache so vermitteln, dass die Grundstücke der Entwichenen zertheilet, und andere, dort ansässige Unterthanen mit zur Contribution gezogen werden. Bei Bemerkung aber einiger Widerspänstigkeit solle es alsogleich zur weiteren Vorbauung nach Temesvár einberichtet werden.

Anno Hegirae 1053.²⁾ Temesvár.

M) Schriftliche Versicherung, mit der Unterschrift des Ali, Verwalters der Vermächtniss- und Stiftungsgüter des verstorbenen Kupurli Mehmed Bassa in den Gegenden von Arrad, Kraft dessen die daselbst auf dem Stiftgrund, benanntlich aber zu Gukoze befindliche lateinische Glaubensgenossen und besonders derselben Geistliche (da sie nach dem Absterben ihres vormaligen Vorgesetzten Andria, sich immer unter den Geistlichen des in Bosnien befindlichen berühmten Peter-Klosters einen um den anderen wechselweis als Oberrn erwählet, und kommen lassen, diese aber jetzt seit einer Zeit aus Furcht der übermässigen Gabenabforderung ferners zu kommen aufgehöret haben),

¹⁾ Zeid, álnév.

²⁾ 1643. Kr. u.

sich ihre Oberen von dannen ungehindert erwählen, sicher kommen lassen, und wenn sie auch Gewölber offen hielten, nach Abführung ihrer gewöhnlichen Gaben mit keinen weiteren sollen gekränkt und belästigt werden. Ausgefertigt im Monat Schaban, 1078.¹⁾ Hegirae. Ali, Verwalter der Stiftgüter zu Arrad.

N) Gerichtlicher Verkaufs-Schein, Kraft dessen Maranko, eine Christin, das zu Temesvár auf dem Platz der grossen Moschee befindliche Gewölb, welches nach dem Absterben ihres Ehemannes Michael, ihrem Sohn Ivan, nach ebenmässigem Absterben aber des Ivans ihr als eigen zugefallen ist und wovon sie dem Vorsteher der Moschee jährlich 80 Asper zu erlegen hatte, dem Katholiken Petro, einem Sohn Petri, mit allen anhängenden Gerechtigkeiten für 20.000 Asper verkauft und übergibt; alles dieses aber hiermit vor Gericht bestätigt. Anno 1047. Hegirae.²⁾ Ahmed, ein Sohn Mehmeds, Richter (Kadi) zu Temesvár. Testes. (Zeugen.)

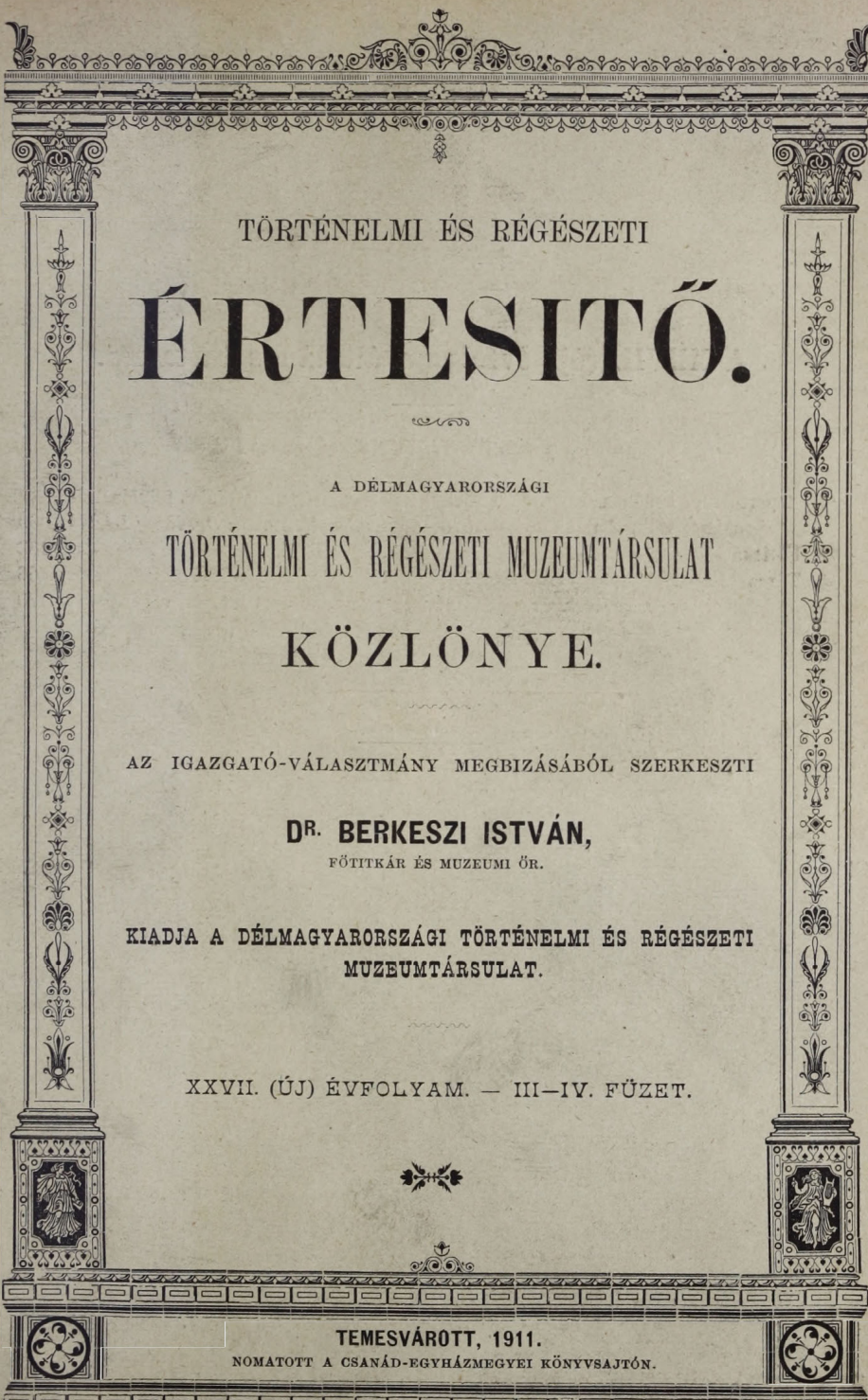
O) Eine Obligation, Kraft deren Endesgefertigter einem gewissen Stephan von Temesvár 105 Piaster auf einen 70-tägigen Termin schuldig bleibt, und nach Verlauf diese Summe richtig abzuführen sich anheischig macht. Anno 1088.³⁾ Hegirae. Durak Bassa zu Lipova. Mit Unterschrift von vier Zeugen.

¹⁾ 1667. dec., illetöleg 1668. január hó.

²⁾ 1637. Kr. u.

³⁾ 1677. Kr. u.

M 0 1364

TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI
ÉRTESITŐ.

A DÉLMAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUMTÁRSULAT
KÖZLÖNYE.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI

DR. BERKESZI ISTVÁN,
FŐTITKÁR ÉS MUZEUMI ŐR.

KIADJA A DÉLMAGYARORSZÁGI TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI
MUZEUMTÁRSULAT.

XXVII. (ÚJ) ÉVFOLYAM. — III–IV. FÜZET.

TEMESVÁROTT, 1911.

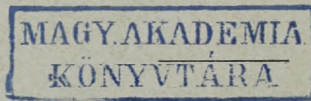
NOMÁTOTT A CSANÁD-EGYHÁZMEGYEI KÖNYVSAJTÓN.

A XXVII. (új) évfolyam általános tartalma.

III–IV. FÜZET.

1. Repertorium a délmagyarországi tört. és régész. muzeumtársulat folyóirataihoz (Értesítők, Emlékkönyvek 1873 – 1911.) Összeállította: *Dr. Nagy László* 69
2. Főtitkári jelentés 153
3. Tárcsa (Jegyzőkönyv) 166
4. A délmagyarországi tört. és régész. muzeumtársulat az 1911. év végén . . 170

TÖRTÉNELMI ES RÉGÉSZETI ÉRTESITŐ.

A DÉLMAGYARORSZÁGI
TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MUZEUMTÁRSULAT KÖZLÖNYE.
XXVII. (ÚJ) ÉVFOLYAM 1911. III. ÉS IV. FÜZET.

Repertorium.

A délmagyarországi tört. és régész. muzeumtársulat folyóirataihoz (Értesítők,
Emlékkönyvek 1873–1911.)

Összeállította: DR. NAGY LÁSZLÓ.

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeumtársulat, mely 1872-ben alakult meg és 1873 óta évenként ad ki folyóiratot, régóta érzi szükségét, hogy tudományos folyóirata anyagáról Repertóriumot adjon ki és ekként megkönnyítse úgy a kutatók, mint az érdeklődők munkáját.

A társulat igazgató választmánya azért megbízta dr. Nagy László tanárt, a társulat tagját, hogy a Századok 1867—1890. évfolyamaihoz készült Repertórium mintájára állítson össze folyóirataink 1873-tól 1911. végeig megjelent évfolyamairól is hasonló Repertoriumot.

Társulatunk fennállása első éveiben Emlékkönyveket adott ki. Az első Emlékkönyv 1873-ban jelent meg dr. Szentkláray Jenő, a második Emlékkönyv 1874-ben Janky Károly, társulati titkár, szerkesztésében. Ezekon kívül még egy Emlékkönyv látott napvilágot, és pedig Patzner István, társ. főtítkár szerkesztőtől, a társulati muzeum épületének és gyűjteményeinek ünnepélyes megnyitása alkalmából 1891-ben. Ezekről eltekintve, a társulat 1875-től évnegyedes folyóiratot ad ki, Történelmi és Régészeti Értesítő címen, amelyből 1875-től 1911-ig immár 39 évfolyam jelent meg, és pedig 1875—1884-ig az I—X; 1885—1911-ig az I—XXVII (új) évfolyam. Jelen Repertórium úgy az Emlékkönyvek, mint az Értesítők anyagát felöleli.

E Repertórium két főrésze oszlik. Először a szerzők nevei szerint idézi a cikkeket; második része pedig a tárgymutató.

Rövidítések a következők: Emlk. = Emlékkönyv, É. = Értesítő. Utánok áll mindig amaz év, amelyben az illető Emlékkönyv avagy Értesítő megjelent, az évszám után pedig az évfolyam lapszáma.

NÉVMUTATÓ.

- Adalékok** Dacia föld- és helyiratához. Irta Torma Károly. Könyvismertetés. *É.* 1882. 45.
- Adatok** Herovics Mátyás csanádi püspök életéhez. Irta Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. *É.* 1883. 46.
- Ambrus József.** Ó-bébai régiségleletek. *É.* 1878. 189.
— A békés-gyulai muzeum ismertetése *É.* 1880. 72.
- Aquincumi** Amphitheatrum északi fele. Irta Torma Károly. Könyvismertetés. *É.* 1882. 45.
- Arad** monografiája. Irta Lakatos Ottó. Könyvismertetés. *É.* 1880. 159.
- Árpádkori** művelődésünk története. Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1881. 101. 189.
- Baranya** vármegye multja és jelenje. Irta Várady Ferenc. Könyvismertetés. *É.* 1895. 80.
- Baróti Lajos.** Csanád-egyházmegyei plébániák jegyzéke 1733-ból. *É.* 1889. 176.
— Bánsági német iskolák mult századbéli kimutatása. *É.* 1890. 56.
— A csanádi püspökséghez tartozó falvak jegyzéke 1701-ből. *É.* 1890. 124.
— Jelentés a Bánság 1731-iki összeírásáról, különösen a becskerekai, pancsovai, uj-palánkai és verseczi kerületekről. *É.* 1890. 189. 229.
— A Bibich János részére kiállított és a heti vásárookra vonatkozó pátens. *É.* 1891. 52.
— Mibe került az élet a mult század első felében Temesvárott és a Temesi Bánságban általában? *É.* 1891. 52.
— A bánsági legrégibb német település története. *É.* 1892. 11. 53.
— A bánsági kath. papságra vonatkozó iratok kivonatai. (1716—1753). *É.* 1892. 31. 144. 209.
— A becskerekai spanyol telep. *É.* 1892. 193.
— Oláhok költöztetése Délmagyarországon a mult században. Irta Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. *É.* 1892. 249.
— Ujabb adatok a bánsági legrégibb német telepítésekről. *É.* 1894. 47.
— Radnára vonatkozó török oklevelek. *É.* 1900. 86.
— Adatok Mercy Klaudiusz Florimund gróf életéhez. *É.* 1910. 146.
— Netad—Nedav—Pelso? *É.* 1910. 156.
— Hol volt Torontál vára? *É.* 1910. 157.

- Baróti Lajos.** Losonczy István levele Báthory Andrásához, az erdélyi vajdához. *É.* 1910. 157.
- Temesvárra vonatkozó török oklevelek. *É.* 1910. 158.
 - A vampirismus történetéhez. *É.* 1910. 159.
 - Frigyes Ágost szász választó magyarországi hadjáratai. *É.* 1911. 1.
 - Adalékok Délmagyarország történelméhez. *É.* 1911. 58.
- Bánsági** legrégebbi német település története. Irta Baróti Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1902. 250.
- Bellai József.** Temesvár-Belváros épületeinek jegyzéke 1779-ben. *É.* 1901. 52.
- A Muzeumok és könyvtárak orsz. Szövetségének 1904. évi közgyűlése Temesváron. *É.* 1905. 118.
 - A temesvári új muzeum és könyvtárpalota. *É.* 1905. 119.
 - A városi nyilvános könyvtár. *É.* 1905. 120.
- Bem** délmagyarországi hadjárata. Irta Miletz János. Könyvismertetés. *É.* 1882. 188.
- Benedek Albert.** Tinódi Sebestyén iratairól. *É.* 1881. 49.
- A XVI. század kedélyhangulata és b. Balassa Bálint. *É.* 1884. 169.
 - Észrevételek a magyar honfoglalás- és Árpádra vonatkozólag. *É.* 1886. 155.
- Berkeszi István.** Mult századi külföldi utazók feljegyzései Temesvárról és Délmagyarországról. *É.* 1890. 116. 179. 218.
- Délmagyarország monographiája Bél Mátyástól 1731-ből. *É.* 1892. 199.
 - Jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ levéltáráról. *É.* 1893. 105.
 - Adatok a reformkorszak történetéhez Temesmegyében. *É.* 1894. 78. 1895. 33. 1896. 1. 1897. 15.
 - Temesvármegye és Temesvár város története. Irta Ortvy Tivadar. Könyvismertetés. *É.* 1897. 108.
 - Temesvár színésze a XVIII. században. *É.* 1898. 11.
 - A temesvári könyvnyomdászat és hirlapirodalom története. *É.* 1899. 1.
 - Társadalmi és kulturális viszonyok Temesváron a mult század végén. *É.* 1900. 49.
 - Előszó az 1901-iki Értesítőhöz. *É.* 1901. 1.
 - A temesvári muzeumkérdés. *É.* 1901. 2.
 - Adatok a temesvári hirlapirodalom történetéhez. *É.* 1901. 57.
 - Társadalmi élet Temesvárott 1801-ben. *É.* 1902. 103.
 - Egy ismeretlen magyar történetíró — nebojszai Bogma István — művei és emlékezete. *É.* 1904. 1.
 - Bogma István naplójegyzetei Temesvár 1849. évi ostromáról. *É.* 1904. 67.

- Berkeszi István.** Jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1904. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek állapotáról. *É. 1905. 98.*
- A féregyházai bronzkori aranylelet. *É. 1906. 55.*
 - Paráci leletek. (Temes m.) *É. 1906. 59.*
 - Temesvármegyei egyéb leletek. *É. 1906. 66.*
 - Történeti idők. *É. 1906. 85.*
 - Társulatunk elnökének és igazgatójának lemondása. *É. 1906. 86.*
 - Társulati tisztségek betöltése. *É. 1906. 86.*
 - A temesvári muzeum- és könyvtárpalota építkezési ügye. *É. 1906. 87.*
 - Muzeumunk látogatása. *É. 1906. 88.*
 - A muzeumok és könyvtárak orsz. szövetségeinek közgyűlése Budapesten. *É. 1906. 88.*
 - A temesvári Szabad Lyceum történelmi előadásai. *É. 1906. 92.*
 - Népszerű régészeti előadások a földmunkások számára. *É. 1906. 93.*
 - A temesvári orosz grófnő. *É. 1906. 94.*
 - A lócsei fehér asszony képe Temesvárott. *É. 1906. 95.*
 - Velencei emlékkép. *É. 1906. 96.*
 - Ferenczy József. *É. 1906. 97.*
 - A „Nemzeti Szalon“ képkiallítása Temesváron. *É. 1906. 97.*
 - Uj szobrok. *É. 1906. 98.*
 - Temesvármegye nemes családjai. Irta Lendvai Miklós. Könyvismertetés. *É. 1906. 100.*
 - Krassó-Szörénymegye története. Irta Turchányi Tihamér. Könyvismertetés. *É. 1906. 101.*
 - Kiss Ernő, az aradi vértanú emléke. Irta Hegedűs János. Könyvismertetés. *É. 1906. 107.*
 - Ürményháza története 1847—1906. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É. 1906. 108.*
 - Jelentés . . . Temesvármegye selyemtenyészésének állapotáról az 1905. évben. Kiadja a m. kir. földmivelésügyi miniszterium orsz. selyemtenyészési felügyelősége. Könyvismertetés. *É. 1906. 108.*
 - Gyermekvédelmi Congressus Temesváron. *É. 1906. 109.*
 - Temesvár visszafoglalásának 200-ik évfordulója. *É. 1906. 110.*
 - Főtitkári jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1905. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek állapotáról. *É. 1906. 113.*
 - Délmagyarország éremleletei. *É. 1907. 1.*
 - Knézi lelet. *É. 1907. 50.*
 - Paráci újabb lelet. *É. 1907. 55.*

- Berkeszi István.** Főtitkári jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1906. évi működéséről s a társulat gyűjteményeinekállapotáról. *É. 1907. 132.*
- Vidéki muzeumaink. *É. 1908. 59.*
 - Temesvár emlékérméi. *É. 1908. 103.*
 - Temesvár szükségpénzjegyei 1849-ben. *É. 1908. 124.*
 - Muzeumunk papírpénzgyűjteménye. *É. 1908. 130.*
 - Ujabb leleteink repertoriuma. *É. 1908. 139.*
 - Főtitkári jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1907. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek gyarapodásáról. *É. 1908. 154.*
 - Temesvári művészek. *É. 1909. 1.*
 - Török feliratos emlékek és sírkövek Temesváron és környékén. *É. 1909. 149.*
 - Főtitkári jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1909. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek gyarapodásáról. *É. 1909. 173.*
 - A „Delejtű.“ *É. 1910. 1.*
 - Jelentés a temesvár-belvárosi csatornázás és a várbontási munkák alkalmával 1910-ben felszínre került leletekről. *É. 1910. 136.*
 - A vattinai arany kincslelet. *É. 1910. 143.*
 - Főtitkári jelentés a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ 1909. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek gyarapodásáról. *É. 1910. 161.*
- B. I. II. Rákóczi Ferenc.** *É. 1907. 105.*
- Társulatunk elnöki székének betöltése. *É. 1907. 107.*
 - Wosinszky Mór halála. *É. 1907. 108.*
 - Posta Béla kinevezése orsz. felügyelővé. *É. 1907. 109.*
 - A muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének és orsz. tanácsának jelentései. *É. 1907. 109.*
 - Az országos felügyelőség jelentése a délmagyarországi gyűjteményekről. *É. 1907. 112.*
 - A délmagyarországi népkönyvtárak állapota az 1906. év végén. *É. 1907. 115.*
 - Délmagyarország nyomdái. *É. 1907. 116.*
 - „Muzeumi és Könyvtári Értesítő.“ *É. 1907. 117.*
 - Városi Közlöny. *É. 1907. 118.*
 - A temesvári muzeum- és könyvtárpalota építkezési ügye. *É. 1907. 119.*
 - Muzeumunk látogatása. *É. 1907. 120.*
 - Emlékérmeink gyarapodása. *É. 1907. 121.*
 - Temesvári emlékérmek. *É. 1907. 121.*

- B. I.** Képtárunk gyarapodása. *É.* 1907. 122.
- Régiségtárunk rendezése. *É.* 1907. 123.
 - Muzeumi főtitkár tanulmányútja. *É.* 1907. 124.
 - A temesvári Szabad Lyceum történelmi és művészeti előadásai. *É.* 1907. 124.
 - Új szobrok. *É.* 1907. 125.
 - Temesvármegye a magyar kultúráért. *É.* 1907. 127.
 - Brocky Károly születésének századik évfordulója. *É.* 1907. 128.
 - Társulatunk felterjesztése Temesvár sz. kir. város tanácsához. *É.* 1908. 144.
 - Képtárunk nagymérvű gyarapodása. *É.* 1908. 146.
 - A temesvári Szabad Lyceum történelmi, művészeti és társadalomtudományi előadásai. *É.* 1908. 147.
 - Népszerű régészeti előadás. *É.* 1908. 148.
 - Muzeumunk látogatottsága. *É.* 1908. 148.
 - A csanádi papnevelde története. Irta Kováts Sándor. Könyvismertetés. *É.* 1908. 149.
 - Biographische Skizzen. Irta Wettel F. Könyvismertetés. *É.* 1908. 149.
 - Temesvár és Délmagyarország multja, jelen közállapottai és turistikai leírása az Al-Duna uti kalauzával. Irta Bodor Antal. Könyvismertetés. *É.* 1908. 151.
 - Geschichte der Grossgemeinde Kussics. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1908. 152.
 - Geschichte der Kolonie Baziás. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1908. 152.
 - Bánsági kincskeresők a XVIII. században. *É.* 1909. 145.
- Biharmegyei régészeti s történelmi egyesület közlönye.** Szerkeszti Gyálócai Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1875. 195.
- Boleszny Antal.** A belgrádi békekötés, tekintettel Orsova és a mehádiai Herkulesfürdők vidékére. *É.* 1876. 188.
- A Veterani barlang és Peth vára. *É.* 1877. 67. 172.
 - Széchenyi munkálatai az Al-Dunán, tekintettel a Duna-gőzhajózás és a Széchenyi-ut történetére. *É.* 1878. 165.
 - A Trajánhid; Alexander Severus tornya és vára; a középkori és mostani Szörénytorony. *É.* 1880. 97.
 - Praetorium helyekvése. *É.* 1882. 3.
 - Ad-Mediam, Miháld és Mehádia története. *É.* 1884. 64.
 - Dáczianak Malva tartománya és ennek nyugati várvonala. *É.* 1884. 105.
 - A magyar szent korona Orsova melletti elásatása 1849-ben és megtalálása 1853-ban. *É.* 1889. 49.
 - Még néhány szó a magyar koronáról. *É.* 1889. 171.

- Böhm Lénárt.** Régészeti tanulmányok a délmagyarországi római utakról. *É.* 1876. 195.
- Történet-régészeti kirándulás Palánkára és Rámára. *É.* 1877. 162.
- Uj-Palánka multja és jelene. *É.* 1879. 165.
- Öt megerősített pont az Al-Dunán. *É.* 1880. 3.
- Történelem-régészeti tanulmányok az Al-Duna hajdani erődítéseinről. *É.* 1880. 64.
- A topleczi vízvezeték és a mehádiai régiségek. *É.* 1880. 161.
- Archeologiai tudósítások. *É.* 1881. 162.
- Fehértemplomra vonatkozó érdekes okirat a XIV. századból. *É.* 1882. 87.
- A Lederata—Tibiscum közötti hadutvonal az egykori Dácsiában. *É.* 1883. 49.
- Délmagyarország művelődési állapotai a római uralom alatt. (107—272-ig Kr. u.). *É.* 1885. 5.
- Fehértemplom ostroma 1848. augusztus 19. *É.* 1887. 12.
- A krucsiczai lázadó. *É.* 1895. 61.
- Traján átkelése a Dunán Ráma mellett. *É.* 1898. 31.
- Aponte római castellum és egyebek. *É.* 1900. 90.
- Egy kőkorszaki telep az Al-Duna vidékén Szokolovác község határában. *É.* 1903. 19.
- Tizenkét római hely Nyugat-Dácsiában. *É.* 1904. 39.
- B—m L—t.** Fehértemplomi kőkori leletek. *É.* 1883. 187.
- Brocky Károly** festőművész élete és művei 1807—1855. Irta Nyáry Sándor. Könyvismertetés. *É.* 1909. 162.
- Csanádi egyházmegye** idei névtára. Összeállította Kassich Károly. Könyvismertetés. *É.* 1880. 91.
- Cseh Lajos.** Temesvármegye és az 1843—44. országgyűlés. *É.* 1903. 3. 1904. 52.
- Cs. L.** A Rákóczi-kiállítás és a kassai muzeum. *É.* 1903. 103.
- D. B.** A kalocsai érsekség a renaissance alatt. Irta Érdujhelyi Menyhért. Könyvismertetés. *É.* 1900. 114.
- Despinitz Péter.** A szamárfő jelvénye az ősi dákoknál, és a liliomról az Anjou-házi magyar királyok pénzein. *Emlk.* 1873. 41.
- A délmagyarországi műrégiségi muzeum alaptervezete s alapítatása első évében gyűjtött érmeinek s régiségeinek leírása. *Emlk.* 1873. 57.
- Érmek s egyéb régiségek. *Emlk.* 1874. 65.
- Dessewffy Sándor.** Megnyitó beszéd. *Emlk.* 1891. 19.

- Délmagyarország** régiségleletei a honfoglalás előtti időkből. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1898. 73.
- Délmagyarország** római régiségleletei. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1893. 61.
- Die Entstehung** Croatiens. Irta Pesty Frigyes. Könyvismertetés. *É.* 1882. 89.
- Geschichte der Grossgemeinde Kudvicz. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1888. 150.
 - Werschetzer Gegend im Alterthume. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1885. 98.
- Dudás Gyula.** A magyarországi szerbek szereplésének története 1526—1711. *É.* 1885. 105. 1886. 65. 129.
- Az alföld halmai. *É.* 1887. 61.
 - A Tiszavidék őstörténete. *É.* 1888. 153.
 - A délvidék bronzkoráról. *É.* 1890. 13.
 - Mikor Torontálvármegyét keresték. *É.* 1905. 90.
- Dunai** hajóhadak története. Irta Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. *É.* 1886. 60.
- Edelspacher Antal.** Észrevételek a Becskerek név eredetére nézve. *É.* 1880. 90.
- Sarmizegethusa. *É.* 1880. 153.
 - Decebál és a Dákok. *É.* 1880. 168.
 - A székelyek eredete. *É.* 1881. 14.
- Eltűnt** régi vármegyék. Irta Pesty Frigyes. Könyvismertetés. *É.* 1881. 189.
- Emlékkönyv.** Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1883. 89.
- Engelsz János.** A csanádi püspöki könyvtárban őrzött Révai kézírás, és annak Janus Pannoniusra vonatkozó állításai. *É.* 1875. 88.
- Fehértemplom** monografiája. Irta Böhm Lénárt. Könyvismertetés. *É.* 1880. 193. 1881. 36.
- Fehértemplom** története. Irta Böhm Lénárt. Könyvismertetés. *É.* 1883. 45.
- Felsőmagyarországi** muzeumegylet első évkönyve 1872/3-ról. Szerkesztette Károly Gy. Hugo. Könyvismertetés. *É.* 1875. 58.
- Ferenczy József.** Fehértemplomi képviselőválasztási mozgalmak 1848-ban. *É.* 1882. 180.
- Egy birói végzés a XIV. századból. *É.* 1883. 43.
 - A délmagyarországi tört. és rég. társulat muzeuma XVII. és XVIII. századbéli oklevelei. *É.* 1883. 67.
- Foltin János.** Zayli és Zásty. *É.* 1884. 25.
- Gálffy István.** Temesvárnak a szabad királyi városok sorába való felvétele 1790-ben. *É.* 1888. 163.

- Geschichte der Gemeinde Nagy-Zsám 1370—1909.** Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1909. 160.
- Geschichte der Grossgemeinde Kussics.** Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1908. 152.
- der Kolonie Bázias. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1908. 152.
- der kön. Freistadt Wersecz. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1887. 50.
- von Perjamos. Irta Baróti Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1889. 194.
- Hermann Antal.** Az első színházi ujság Délvidéken. *É.* 1904. 87.
- Hermann Győző.** Temesvármegye négy utolsó nemesi felkelése. *É.* 1911. 14.
- Hermán Jeremiás.** A szent korona visszahozatala. *É.* 1890. 201.
- Horváth Pius.** Szemelvények a „Drávántúli“ részek történetéből. *É.* 1881. 153.
- Illyés András, erdélyi püspök eredeti levele 1697-ből. *É.* 1882. 20.
- Inscripfen aus Dacia, Moesia, superior und Pannonia inferior.** Irta Torma Károly. Könyvismertetés. *É.* 1883. 150.
- Ivánfi Ede.** Titel mint prépostság, káptalan, hiteles hely és vár. *É.* 1877. 108.
- Uti jegyzetek. *É.* 1878. 53. 120.
- Adalék a titeli sarkophaghoz. *É.* 1879. 51.
- Iványi István.** Lugos város pecsétje 1717-ből. *É.* 1875. 46.
- A lugosi és karánsebesi bánok. *É.* 1875. 100.
- Lugosi pecsétek. *É.* 1875. 148.
- Lugos és Gavosdia régi határai. *É.* 1875. 149.
- Lugos és Karánsebes története 1526—1658. *É.* 1876. 24. 70. 136
- Mikor jöttek a piaristák Temesvárra? *É.* 1876. 46.
- Adatok Lugos és Karánsebes történetéhez 1658—1695. *É.* 1877. 59. 1695—1718. *É.* 1878. 22.
- Adatok a temesvári szt. Katalinról cimezett templom és zárda történetéhez. 1717—1759. *É.* 1879. 71.
- Délmagyarországra vonatkozó történelmi tarlózatok. *É.* 1880. 191.
- Janky Károly.** Az 1873-iki nagygyűlés leírása. *Emlk.* 1873. 7.
- Előszó az 1874-iki Emlékkönyvbe. *Emlk.* 1874. 1.
- Titkári jelentés a társulat évi szellemi mozzanatairól. *Emlk.* 1874. 20.
- A délmagy. tört. és rég. társulat birtokában lévő titeli és karánsebesi régi köveknek leírása. *Emlk.* 1874. 57.
- Előszó az 1875-iki Értesítőben. *É.* 1875. 3.

- Kakujay Gyula.** A temesvári pénzintézetek statisztikája. *Emlk.* 1873. 44.
- Kalocsai érsekség a renaissance alatt.** Irta Érdújhelyi Menyhért. Könyvismertetés. *É.* 1900. 114.
- Karácsonyi János.** A kunok Délmagyarországon. *É.* 1882. 93.
- Az orodi főesperesség és Orodmegye hajdani határai. *É.* 1882. 149
 - Alsó-Eperjes helyfekvése. *É.* 1883. 153.
 - A Csanád nemzetség és birtokai Délmagyarországon. *É.* 1884. 3. 53.
 - A zástyai és biczeri apátságok. *É.* 1884. 128.
 - A Csanád nemzetség (betűrendben felsorolt) birtokai Délmagyarországon. *É.* 1885. 26. 65, 119. 1886. 94.
 - A Laczkfyak története. *É.* 1887. 5. 134.
 - Az aradi prépostság és káptalan birtokai. *É.* 1890. 1. 77. 151. 203.
 - A rahonczi monostor. *É.* 1892. 1.
 - Ismeretlen délmagyarországi monostorok. *É.* 1905. 76.
 - A Néra régi magyar neve. *É.* 1905. 89.
 - Hogy hívták a régi magyarok az alibunári és illancsai mocsarakat? *É.* 1905. 90.
- Kárász Leo.** A dettai ékszerek. *É.* 1896. 87.
- Kasics Károly.** Gróf Niczky Kristóf két levelének ismertetése a déli részek visszacsatolásának idejéből. *É.* 1879. 93.
- Kirándulás Viminacium és Margum romjaihoz.** Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1878. 161.
- Kiss Ernő,** az aradi vértanu hős emléke. Irta Hegedüs János. Könyvismertetés. *É.* 1906. 107.
- Kováts Sándor.** Délmagyarország középkori építészeti műemlékei. *É.* 1907. 67.
- Két középkori, hangjegyzíró hártakodex-töredék. *É.* 1908. 1.
- Kölcsey-egyesület 1884. évre szóló Évkönyve.** Szerkesztette Jancsó Benedek. Könyvismertetés. *É.* 1885. 178.
- Kropf József.** Lippa a hódoltság alatt. *É.* 1888. 169.
- Krassó-Szörénymegye története.** Irta Turchányi Tihamér. Könyvismertetés. *É.* 1906. 10. 1.
- Krassó vármegye története.** Irta Pesty Frigyes. Könyvismertetés. *É.* 1883. 90.
- Kudritz,** temesmegyei nagyközség története. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1888. 150.
- Kupeczky János** mint ember és művész. Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1887. 229.
- Lapónyi Alajos.** Temesvár történetéhez. Közli Pfeiffer. *É.* 1888. 178.
- Lendvai Miklós.** Temesvármegye a provisorium elején. *É.* 1907. 84.
- Temesvármegye nemzeti ellenállása 1861-ben. *É.* 1908. 27.

- Lendvai Miklós.** A temesvármegyei községnevek magyarosítása.
É. 1910. 94.
- Limes Dacicus** felső része. Irta Torma Károly. Könyvismertetés.
É. 1882. 45.
- Lówy Mór.** A zsidók középkori történetének általános jellemzése.
É. 1883. 116.
- Lózsardt Nándor.** Francovilla és Francolvorion. É. 1875. 127.
- L—y M—s.** A népszámlálás eredményéről. É. 1884. 50.
- M.** Óskori telep Bocsáron. (Torontál m.) É. 1897. 106.
- Maderspach Károlyné** tragédiája és adatok Ruszskabánya történetéhez.
Irta Maderspach Livius. Könyvismertetés. É. 1909. 161.
- Magyar korona** országainak helységnévtára. Irta Juhos János. Könyv-
ismertetés. É. 1888. 103.
- nemzet története. Irta Szalay József. Könyvismertetés. É. 1894.
116. 1895. 78. 133. 1896. 119. 1897. 111. 1900. 112.
- váltójog összehasonlítása Európa összes és Közép- s Délamerika
nevezetesebb államainak váltójogával. Irta Pavlovits Márk.
Könyvismertetés. É. 1886. 126.
- Magyarország régi** vizrajza. Irta Ortvy Tivadar. Könyvismertetés.
É. 1882. 188.
- Magyarországi** benszülött és beköltözött főuri családok ismertetése.
Irta Doby Antal. Könyvismertetés. É. 1895. 79.
- (különösen a temesvári pasalikra vonatkozó) török kincstári
defterek. Akadémiai kiadás. Könyvismertetés. É. 1888. 31.
- Márki Sándor.** Ada-Kaleh és Pétervárad multszázadi vártervrajzai.
É. 1881. 3.
- Az aradi prépostság romjai. É. 1882. 49.
- A temesvári parasztczata. É. 1883. 3.
- Mágócsy Gáspár öröksége. É. 1884. 157.
- A pankotai ásatások. É. 1885. 196.
- Károlyi Sándor életéhez. É. 1886. 210.
- Az aradi vár építése. É. 1887. 181.
- Mercy Claudius Florimund** kormányzata a Temesi Bánságban. Irta
Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. É. 1909. 161.
- Mihalik Sándor.** Adalékok Krassó vármegye 1848. évi mozgalmainak
történetéhez. É. 1897. 96. 1898. 44.
- Ferenczfalva története. É. 1900. 62.
- Miletz János** — Janky Károly. Előszó az 1875-iki Értesítőhöz.
É. 1875. 3.
- Temesvár hadászati jelentősége történelmünkben az Árpád-ház
kihaltáig. É. 1875. 5.

Miletz János. Érmek. *É.* 1875. 47. 103. 191.

- Temesvár hadászati jelentősége történelmünkben a Vegyesház trónraléptétől Mátyás király haláláig. 1301—1490. *É.* 1875. 61.
- Chronologiai adatok a magyar királyok tartózkodásáról Temesvárott. *É.* 1875. 171.
- Régi iratok ismertetése a XVII. és XVIII. századból. *É.* 1875. 187. 1876. 159. 206. 1877. 28. 85. 145. 1878. 34. 93. 201.
- Temesvári céhek. *É.* 1875. 190.
- A dragsinai földvár. *É.* 1875. 190.
- Római cserépedények Bogsán mellett. *É.* 1875. 193.
- Nevezetes lelet Detta tájékán. *É.* 1875. 194.
- Földalatti kőépítmény Liget közelében. *É.* 1875. 194.
- Erekle a szabadságharcból. *É.* 1875. 194.
- Régészeti leletek. *É.* 1875. 194.
- Az emberek első nyoma Magyarországon. *É.* 1875. 194.
- Előszó az 1876-iki Értesítőhöz. *É.* 1876. 3.
- Archaeologiai ismertetés a régi pogány temetőkről, tekintettel Délmagyarországra. *É.* 1876. 61.
- Temes- és Arad-vármegyék történelmi és régészeti emlékei. *É.* 1876. 128. 165.
- Imecsfalvi muzeum Háromszéken Erdélyben. *É.* 1876. 161.
- Régiség-leletek a temesvári vársáncok közelében. *É.* 1876. 211.
- A délmagyarországi muzeum. *É.* 1876. 213.
- Az ősrégészeti kongresszus költsége. *É.* 1876. 213.
- Ásatások az aggteleki barlangban. *É.* 1876. 213.
- Deák Ferenc ősbőlénycsont botja. *É.* 1876. 214.
- Finn koponya Magyarországon. *É.* 1876. 214.
- Barlangi medve-váz a pestyerei barlangból. *É.* 1876. 214.
- Kövesült mammoth agyvelő. *É.* 1876. 214.
- Előszó az 1877-iki Értesítőhöz. *É.* 1877. 1.
- Torontál vármegye történelmi és régészeti emlékei. *É.* 1877. 3.
- Délmagyarország történelmi és régészeti emlékeit ismertető mű és térkép. *É.* 1877. 34.
- Felhívás a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat tagjaihoz. *É.* 1877. 89.
- A délmagyarországi tört. és rég. társulat könyvtárának ismertetése. *É.* 1877. 90.
- A székelyföldi muzeum ismertetése. *É.* 1877. 190.
- A léczfalvi tábori országgyűlés egy okiratának ismertetése. *É.* 1877. 193.
- Előszó az 1878-iki Értesítőhöz. *É.* 1878. 1.
- Krassó vármegye történelmi és régészeti emlékei. *É.* 1878. 3.

Miletz János. Adatok a délmagyarországi spanyol telepek történetéhez.

- É. 1878. 75.
 — Néhány szó az „Archaeologiai Értesítő” egy bírálatához.
 É. 1878. 97.
 — Előszó az 1879-iki Értesítőhöz. É. 1879. 1.
 — Szörény vármegye tört. és rég. emlékei. É. 1879. 13.
 — Kimutatás a régészeti muzeum gyarapodásáról. É. 1879. 149.
 — Az ó-palánkai Lo Presti síremlék története. É. 1879. 183.
 — István főherceg nádor levele a bánági iparegyesület igazgatóságához. 1841. június 23. É. 1879. 199.

Milleker Bódog. Régészeti közlemények Versecről. É. 1881. 121.

- Régészeti közlemények. É. 1881. 166.
 — Őstelep a verseczi „Kápolna”-hegy lejtőjén. É. 1882. 12.
 — Egy eltűnt verseczvidéki helység. Keveris (Köveres). É. 1882. 53.
 — A nagy-zsámi (verseczvidéki) bronzlelet. É. 1882. 172.
 — A fehértemplomi barbár leletek. É. 1883. 15.
 — Ujabb délmagyarországi őstelepek. É. 1883. 167.
 — Ujabb verseczi és fehértemplomi barbár leletek. É. 1884. 29.
 — A mult századi magyar telep Verseczen. É. 1886. 28.
 — Az első német települések a Duna—Tisza—Maros-köz déli részeiben. É. 1887. 82.
 — Alibunár története. É. 1887. 195.
 — A rézkor emlékei Délmagyarországon. É. 1889. 1.
 — Kudritz temesmegyei nagyközség története. É. 1889. 17. 88.
 — Varadia története. É. 1889. 72. 141.
 — A verseczi gör. kel. szerb püspökség multja. É. 1890. 87. 166.
 — Centum putei. É. 1890. 214.
 — Délmagyarország őskori régiségleletei. É. 1891. 1.
 — Délmagyarország római régiségleletei. É. 1892. 101.
 — Délmagyarország a rómaiak alatt. É. 1892. 173. 1893. 1.
 — Délmagyarország az őskorban. É. 1893. 63. 1894. 1.
 — Délmagyarország őskori régiségleletei. (Pótlék.) É. 1895. 1.
 — Vattina 1895. évi leleteiről. É. 1896. 36.
 — Az 1848—49-iki honvédenekarok történetéhez. É. 1896. 61.
 — A verseczi városi muzeum mult évi gyarapodásáról. É. 1896. 61.
 — Versecz vidéke a középkorban. É. 1896. 65.
 — Délmagyarország ó-kori földrajza két kérdésének mai állása.
 É. 1898. 1.
 — Temesvár vidékének régiségleletei a honfoglalás előtti időkből.
 É. 1900. 1.
 — A Duna—Tisza—Maros-köz La Tène-kori emlékei. É. 1900. 21.
 — Régészeti ásatások Ulmán. É. 1901. 19.

Milleker Bódog. Adatok Kelet-Torontál helyrajzi történetéhez.

- É. 1901. 23.
- Tsierna, Trans-Tsierna és az újabb orsovai római leletek. É. 1902. 18.
 - Újabb délvidéki őskori rézleletek. É. 1902. 96.
 - Délmagyarország bronzkori fémleletei. É. 1903. 22.
 - A tolvádiai és dubováci urnatemetők. É. 1904. 14.
 - A vattinai őstelep. É. 1905. 1.
 - A nagyfalui őstelep és a munár-németszentpéteri földvár. É. 1906. 49.
 - Nedao. É. 1906. 81.
 - A Nérának régi magyar neve. É. 1906. 82.
 - Az opaticai zárda-maradványok. É. 1906. 83.
 - Bánsági német települők Bukovinában. É. 1906. 84.
 - Béla király névtelen jegyzőjének délmagyarországi hely- és folyónevei. É. 1907. 58.
- M—r B—g.** Fehértemplomi éremlelet. É. 1882. 47.
- Két régibb verseczvidéki római lelet. É. 1882. 48.
 - Régibb germani bronzlelet. É. 1882. 90.
 - Inschriften aus Dacia, Moesia superior und Pannonia inferior. Irta Torma Károly. Könyvismertetés. É. 1883. 150.
 - Régi fehértemplomi szerb harangok. É. 1883. 150.
 - Kuszicsi éremlelet. É. 1883. 151.
 - Népvándorlaskorszaki sirok Verseczen. É. 1883. 151.
 - Ó-görög aranyérme Mercsináról. É. 1883. 152.
 - Kubini leletek. É. 1883. 188.
 - Jaszenovai sirlelet. É. 1883. 188.
 - Ulmai bronz lelet. É. 1884. 48.
 - Verseczi őskori aranylelet. É. 1884. 48.
 - Károlyfalvi római lelet. É. 1884. 49.
 - Germáni bronzlelet. É. 1884. 50.
 - Nagy-szredistyei rézlelet. É. 1885. 49.
 - Verseczi római vízvezetéki leletek. É. 1885. 50.
 - Verseczi „nagyréti“ kőlelet. É. 1885. 51.
- Molnár Vid.** Az illyr-magyar collegium Bolognában 1537—1781. É. 1877. 18.
- Monographie der E. Stadt Weisskirchen.** Irta Böhm Lénárt. Könyvismertetés. É. 1877. 37.

Nagy-Beeskerek utcáinak és tereinek magyarosítása. Irta Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. É. 1879. 202.

Nagy Pál. Adatok Knéz temesmegyei falu történetéhez. É. 1879. 200.

- Nagy-Zsám** története 1370—1909. Irta Milleker Bódog. Könyvismer-
tetés. *É.* 1909. 160.
- Neue Inschriften aus Dacien.** Irta Torma Károly. Könyvismertetés.
É. 1882. 45
- Német-Bogsán** az 1848—49-i szabadságharcban. Irta Mihalik Sándor.
Könyvismertetés. *É.* 1900. 116.
- Nyáry József.** Az állatsymbolizmus a numismatikában. *É.* 1888. 16. 116.
— A Kossuth-bankók clichéi. *É.* 1888. 24.
- Odor Samu.** Pénztárnoki jelentés (1873. évi május hó 15-től 1874.
évi április hó 30-ig). *Emlk.* 1874. 25.
- Oláhok** költöztetése Délmagyarországon a mult században. Irta Szent-
kláray Jenő Könyvismertetés. *É.* 1892. 249.
- Oltványi Pál.** Bánáti telepítvények a mult s jelen században.
É. 1888. 2. 72.
— A magyar Pálos-rend a csanádi püspöki megye területén.
É. 1888. 105.
- Ormós Zsigmond.** Megnyitó beszéde az 1873-iki nagygyűlésen. *Emlk.*
1873. 15.
— Megnyitó beszéd. *Emlk.* 1874. 8.
— A római Terminus Dentán. *É.* 1875. 99.
— Megnyitó beszéd az 1875-ik évi május havi közgyűlésen.
É. 1875. 109.
— Visszaemlékezés Kölcsey Ferencre. *É.* 1876. 5.
— Vázlatos rajz a művészetről. *É.* 1876. 53.
— Kupeczky János festő élete és közgyűlési megnyitó beszéd.
É. 1876. 109.
— Adatok Kupeczky János festő életéhez 1667—1740. *É.* 1877. 97.
— Felhívás Temesvármegye 100 éves jubileumának megünneplé-
sére. *É.* 1878. 40.
— Kirándulás Viminacium és Margum romjaihoz. *É.* 1878. 101.
— Adatok a délmagyarországi földvárak történetéhez. *É.* 1879. 65.
— Pompeji romjai. *É.* 1879. 97.
— A rékási római lelet. *É.* 1881. 9
— A fehérhegyi (peatra-albai) római ezüst éremlelet Krassó-Szörény
megyében. *É.* 1881. 105.
— Az 1880. évi dettai éremlelet. *É.* 1883. 112.
— Művelődési adatok Mátyás király korszakából. *É.* 1885. 185.
1888. 63.
— Mester és tanítványa. *É.* 1887. 125.
— Elnöki megnyitó beszéde. *É.* 1888. 57.
- Orosz Endre.** Újabb ősemberi telepek Délmagyarországon. *É.* 1895. 68.

- Orosz Endre.** Uj őskori telep Öregfalu határán. *É.* 1896. 41.
 — Ujabb ősrégészeti adatok Délmagyarországból. *É.* 1897. 66.
 — Archaeologiai adatok Délmagyarországból. *É.* 1897. 88.
 — Ujabb leletek a kécsai vaskori telephelyről. *É.* 1898. 38.
 — A borjasi ős-telepek. *É.* 1903. 64.
 — A bodrogmonostorszegi „Opoljenik“ neolith-telepről. *É.* 1906. 74.
- Ortvay Tivadar.** A zichi és vásonkeői gr. Zichy-család idősb ága zsélyi levéltárának Délmagyarországra vonatkozó okiratai *É.* 1875. 17.
 — A Kund kapitányság. *É.* 1875. 157.
 — Délmagyarország vagyis a csanádi püspökség egyházi állapotáról a XIV. században. *Emlk.* 1891. 45.
- Patzner István.** Az olvasókhöz. *É.* 1881. 1.
 — Néhány észrevétel Milleker Bódog tanulmányára: „A rézkor emlékei Délmagyarországon.“ *É.* 1889. 13.
 — Előszó az 1891-i Emlékkönyvhöz. *Emlk.* *É.* 1891. 1.
 — Főtítkári jelentés. *Emlk.* *É.* 1891. 33.
 — Az 1891. évi délmagyarországi ipar- és mezőgazdasági kiállítás műrégészeti csoportja. *É.* 1891. 72.
 — Jelentés a vattinai ásatásokról. *É.* 1894. 58.
 — A „Délmagyarországi tört. és rég. Múzeum-Társulat“ gyásza. *É.* 1894. 73.
 — Id. Ormós Zsigmond emlékezete. *É.* 1895. 81.
 — Néhai id. Ormós Zsigmond hagyatékából nyert tárgyak. *É.* 1895. 117.
 — A néhai id. Ormós Zsigmond hagyatékából megvásárolt aranyérmek jegyzéke. *É.* 1896. 47. 104.
 — Tervezet a Temesvár területén levő tört. nevezetességű helyek, épületek stb. emlékezetes megjelölésére vonatkozólag. *É.* 1896. 96.
- Perényi Adolf.** A rovásírás Temesvármegyében. *É.* 1902. 83.
- Pesty Frigyes.** Temesvár környéke a középkorban. *Emlk.* 1874. 29.
 — Uj adat Szörényvármegye régi topographiájához és magyarságához. *É.* 1879. 90.
 — A történeti földrajz kérdései Torontálban. *É.* 1879. 153.
 — Bizere és Zásty. *É.* 1883. 164.
- Péchy József.** A zsadányi avar telepek Temesvármegyében. *É.* 1877. 49.
- Pfeiffer Antal.** A kegyes tanítórendiek temesvári társházának és főgimnáziumának története. *É.* 1890. 22. 104. 1891. 18.
- Pontelly István.** Előszó az 1880-i Értesítőhöz. *É.* 1880. 1.
 — A tatárjárás előtti magyar kővárak az archaeologia és történet-tudomány mai álláspontján. *É.* 1880. 12.

- Pontelly István.** Emléklap Miletz János, a „Délmagyarországi tört. és rég. Egyesület“ öt évi titkársága munkásságának szentelve. *É. 1880. 41.*
- Temesmegyének végzése a „Délmagyarországi tört. és rég. Társulat“ használatára átengedett és megnagyobbítandó muzeum-épület tárgyában. *É. 1880. 57.*
 - A Szalkay (a nép nyelvén Szoronyistye) csepkőbarlang a Dömöglet-Serbán hegy lejtőjén Szörénymegyében. *É. 1880. 120.*
 - Kimutatása a régészeti muzeum gyarapodásának. *É. 1880. 154.*
 - Előszó az 1881-iki Értesítőhöz. *É. 1881. 1.*
 - A barlangok képződése, tekintettel a „Szalkay“ barlang kiválóbb csepkőképződményei és csontleleteire. *É. 1881. 73.*
 - Kimutatása a régészeti muzeum gyarapodásának az 1880/81-iki társulati évben. *É. 1881. 183.*
 - Előszó az 1882-iki Értesítőhöz. *É. 1882. 1.*
 - Tószegi neolith lelettárgyak. *É. 1882. 56.*
 - Előszó az 1883-iki Értesítőhöz. *É. 1883. 1.*
 - Előszó az 1884-iki Értesítőhöz. *É. 1884. 1.*
 - Előszó az 1885-iki Értesítőhöz. *É. 1885. 1.*
 - Előszó az 1886-iki Értesítőhöz. *É. 1886. 1.*
 - Az országos régészeti és embertani társulat 1885. évi közgyűlése. *É. 1886. 3.*
 - Római vagy avar emlékek-e a délmagyarországi, párhuzamos, régi műsáncvonalak? *É. 1886. 181.*
 - Előszó az 1887-iki Értesítőhöz. *É. 1887. 1.*
- P. I. Gróf Széchenyi István** egy levele. *É. 1884. 100.*
- Pozsony** város története. Irta Ortway Tivadar. Könyvismertetés. *É. 1892. 51. 1895. 78.*
- Preyer János.** A bánsági zsidók állapota a XVIII. században. *Emlk. 1873. 35.*
- Pulszky Ferenc.** Felolvasása. *Emlk. 1891. 27.*
- Quis? . . . Quid?-től.** Metternich herceg hátrahagyott irataiból. *É. 1880. 175.*
- Radvánszky Béla báró.** Haraszi Bodrog vármegyei község emlékezete 1333-ban. *É. 1879. 49.*
- Raymann Ferenc.** Nagy-Ószön és Csáktornyan lelt friesachi érmeink. *É. 1891. 13.*
- Rác Károly.** A zástyi apátság. *É. 1883. 97.*
- Repertorium Dacia** régiség- és felirattani irodalmához. Irta Torma Károly. Könyvismertetés. *É. 1882. 45.*

- Revidirte und neue Inschriften zu Corpus Inscriptionum Latinarum III. (Dacia).** Irta Torma Károly. Könyvismertetés. *É. 1882. 45.*
- Régészeti értekezések.** Irta Szabó József. Könyvismertetés. *É. 1884. 103.*
- Résó Ensel Sándor.** Temesvármegye címere és magyarázata. *É. 1881. 33.*
— Néhány temesvármegyei községi pecsét magyarázata. *É. 1882. 15.*
- Ruisz Gyula.** A mezőhegyesi állami ménesintézet alapításának története. *É. 1887. 24. 93. 149.*
- Schäffer Antal.** A húzagolt és hátultöltő ágyúk. *É. 1882. 108.*
- Schwanfelder A.** A bresztovátzi római éremleletek. *É. 1892. 28.*
- Schwing I. P.** Kiegészítő adat a peatra-albai római ezüst éremlelethez. *É. 1881. 166.*
- Segesvári csatamező mint Petőfi sírja.** Irta Szmida Lajos. Könyvismertetés. *É. 1885. 181.*
- Staneca Gyula.** Dácia régi szokásai és mitológiai szobrai. *É. 1885. 80.*
- Sterba János.** Denevér és scytha-thrák szócsaládja. *É. 1882. 41.*
— Göncöl és Kacagány. *É. 1881. 172.*
- Számek György.** Néhány szó az Árpád-kori pénzekről. *É. 1889. 7.*
— Szerb telepítvények Délmagyarországon. *É. 1889. 163.*
— A pestis pusztítása Délmagyarországon 1738—1740-ig. *É. 1891. 1.*
- Száz év Délmagyarország újabb történetéből.** Irta Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. *É. 1879. 95. 1880. 46. 193.*
- Száz politikai és történeti levél Horvátországról.** Irta Pesty Frigyes. Könyvismertetés. *É. 1885. 97. 172.*
- Szeged város története.** Irta Varga Ferenc. Könyvismertetés. *É. 1877. 36. 96.*
- Szentkláray Jenő.** Előszó az 1873-iki Emlékkönyvhöz. *Emlk. 1873. 1.*
— Titkári jelentés a társulat évi szellemi mozzanatairól. *Emlk. 1873. 25.*
— Torontáli őstelepek a Tisza mentén. *É. 1877. 149.*
— Torontáli állapotok Engelshofen idejéből. *É. 1879. 49.*
— Csatád helytörténeti emlékei. *É. 1902. 1.*
- Széchenyi munkálatai az Al-Dunán.** Irta Boleszny Antal. Könyvismertetés. *É. 1878. 207.*
- Szmida Lajos.** Bél Mátyás polihistor élete és munkái. *É. 1885. 53. 127. 203.*
— A Timáry-család 1848—1849-ben. *É. 1900. 95.*
— Csernovics Péter királyi biztosságának naplója. *É. 1901. 64.*
- Szöke József.** Hol állott a temesvári vizitorony? *É. 1905. 92.*

Tájékoztató sz. Gellért, másképp sz. Bernát, valamint a Bold. Szűz állítólagos csanádi apátságai iránt, tekintettel a csanádi régi

romokra s a szándékolt ásatásokra. Irta Ortvy Tivadar. Könyvismertetés. *É.* 1875. 108.

Temesvár és Délmagyarország multja, jelen közállapotai és turistikai leírása az Al-Duna uti kalauzával. Irta Bodor Antal. Könyvismertetés. *É.* 1908. 151.

Temesvári jezsuita rendház naplója. Ismertette Szentkláray Jenő. Könyvismertetés. *É.* 1901. 97.

Temesvármegye és Temesvár város története. Irta Ortvy Tivadar. Könyvismertetés. *É.* 1897. 108.

— nemes családjai. Irta Lendvai Miklós. Könyvismertetés. *É.* 1906. 100.

Temesvármegyei Károlyfalva nagyközség története. Irta Szmda Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1902. 44.

— községek története. Irta Szmda Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1901. 98.

Téglás Gábor. Dacia délvidékének legrégebb feliratos emlékei s ezek történeti- helyrajzi jelentősége. *É.* 1897. 1.

— Felső-Moesia és Dacia fő-közlekedési kapcsolatának irodalmi állapota s a „Délmagyarországi tört. és rég. Társulat“ ez irányú tevékenységének méltatása. *É.* 1897. 75.

— Délmagyarország legrégebb földrajz-történelmi adalékai. *É.* 1900. 36.

— A felső-moesiai limes kialakulásának története az Al-Dunánál. *É.* 1902. 30.

Törvényhatósági Naptár. Szerkesztette Toldy László. Könyvismertetés. *É.* 1889. 47.

Turchányi Tihámér. Néhány krassómegyei kamarai község úrbéri állapota a XVIII. század végén. *É.* 1903. 14.

— Adalékok Délmagyarország történetéhez. *É.* 1903. 83.

— Az 1738. évi török háború, különös tekintettel Rákóczi Józsefre. *É.* 1906. 1.

Unitáriusok Magyarországon. Irta Kanyaró Ferenc. Könyvismertetés. *É.* 1891. 71.

Ürményháza története 1847—1906. Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1906. 108.

Varga Ferenc. Adatok a XVIII. század elején hazánkban folyt boszorkánynyomozások történetéhez szegedi titkos levéltári iratok nyomán. *Emlk.* 1874. 42.

— Szeged városának viszonyáról Délmagyarország szőlőművelése — és borkereskedelméhez a XIV. és XV. századokban. *É.* 1875. 80

- Varga.** A nemrég eltörült honi céhrendszer rövid ismertetése. *É.* 1876. 15.
- Ösemerkori leletek Uj-Paulison. *É.* 1876. 91.
 - Uj-paulisi kőkori emlékek. *É.* 1876. 122.
 - Egy másfél ezer éves út. *É.* 1876. 180.
 - A török államszervezet s adóztatási rendszer a XVI. és XVII. században. *É.* 1879. 3.
 - A szegedi zsandszák és Csongrádmegye. *É.* 1883. 60.
 - „Supplicatio Stephani Losonczy.“ *É.* 1884. 194.
- Vasmegyei régészeti egylet évi jelentése.** Irta Lipp Vilmos. Könyvismertetés. *É.* 1875. 58.
- Versecz sz. k. város története.** Irta Milleker Bódog. Könyvismertetés. *É.* 1885. 49. 1887. 50.
- Véber Antal.** Néhány vonás az európai ember praehistoriájából. *É.* 1893. 39.
- Visszaemlékezések.** Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1885. 221.
- III. Gyűjteményeim. Irta Ormós Zsigmond. Könyvismertetés. *É.* 1888. 206.
- X. Régi keresztény sírkövek symbolumai.** *É.* 1887. 208.
- Magyarországi, különösen a temesvári pasalikra vonatkozó török kincstári defterek. Akad. kiad. Könyvismertetés. *É.* 1888. 31.
 - Versecz város muzeuma. *É.* 1894. 113.
- Zarándi egyházmegye története.** Irta Rácz Károly. Könyvismertetés. *É.* 1881. 37.
- Zentai ütközet.** Irta Dudás Gyula. Könyvismertetés. *É.* 1886. 176.
- i—s. Egykoru leírás a szegedi boszorkány-égetésről. *É.* 1900. 108.
- Emlékérem Temesvár visszafoglalására. *É.* 1900. 110.
 - Jenő herceg ünneplése Bécsben, Temesvár visszavétele után. *É.* 1900. 110.
 - Nádasdy László gróf Szegeden Temesvár visszafoglalásának örömeire hálaadó isteni tiszteletet tart. *É.* 1900. 110.
 - Nagybecskerek lakosai 1747-ben. *É.* 1900. 111.
 - Pancsova lakosai 1747-ben. *É.* 1900. 111.
 - Csáky Imre gróf, bíboros érsek Temesvárott. *É.* 1902. 112.
 - Worthley Montagne lady Nádasdy Lászlóról, a csanádi püspökről. *É.* 1902. 112.
 - Temesvár pecsétje 1716-ból. *É.* 1902. 113.
 - Bruckenau lakosai 1741-ben. *É.* 1902. 113.
 - Gyarmatha lakosai 1741-ben. *É.* 1902. 113.
 - Perjámos lakosai 1747-ben. *É.* 1902. 113.
 - Zádorlak lakosai 1759-ben. *É.* 1902. 114.

- **i-s.** Hazfeld lakosai 1767-ben. *É.* 1902. 115.
 — Landstreu lakosai 1767-ben. *É.* 1902. 116.
 — Nagy vásárok a Temesvári Bánságban a XVIII. század második felében. *É.* 1902. 118.
 — Péter csanádi püspök levelei Kapisztrán Jánoshoz. *É.* 1903. 96.
 — Lippa város birájának, esküdteinek, polgárainak és vendégeinek levele Kapisztrán Jánoshoz. *É.* 1903. 97.
 — Bánsági kambiaturák 1762-ben. *É.* 1903. 97.
 — Freidorf (Freydorff) lakosai 1741-ben. *É.* 1903. 98.
 — Ujjpécs (Neu-Wienn oder Uypecz) lakosai 1741-ben. *É.* 1903. 98.
 — Német-Rékás (Teutsch-Reckass) lakosai 1741-ben. *É.* 1903. 99.
 — Temesvári német és spanyol zsidók 1739-ben. *É.* 1903. 99.
 — Temesvári rácok, görögök és arnauták 1739-ben. *É.* 1904. 89.
 — Csákova (Csakovar) lakosai 1737-ben. *É.* 1904. 92.
 — Vojtek (Woiteck) lakosai 1737-ben. *É.* 1904. 92.
 — Detta (Deta) lakosai 1737-ben. *É.* 1904. 92.
 — Berekuza (Bereguza) lakosai 1737-ben. *É.* 1904. 93.
 — Denta lakosai 1737-ben. *É.* 1904. 93.
 — A Bánságba költöző német-lotharingiai családok utlevele 1752-ből. *É.* 1904. 93.
 — **n.** Német-Bogsán az 1848—49-iki szabadságharcban. Irta Mihalik Sándor. Könyvismertetés. *É.* 1900. 116.
 — **r.** Pozsony város története. Irta Ortvyay Tivadar. Könyvismertetés. *É.* 1892. 51.
 — **r-n.** A magyar nemzet története. Irta Szalay József. Könyvismertetés. *É.* 1900. 112.
 — **y.** Temesvármegyei Károlyfalva nagyközség története. Irta Szmidá Lajos. Könyvismertetés. *É.* 1902. 44.

TÁRGYMUTATÓ.

- Abauj-Torna vármegye. É. 1895. 79.
- Ad-Media, Miháld és Mehádia története: Boleszny. É. 1884. 64.
- Ada-Kaleh és Pétervárad multszázadi vártervrajzaik: Márki. É. 1881. 3.
- Adakozás. É. 1885. 222.
- báró Lo-Presti József síremlékére. É. 1878. 42.
- Adalékok a temesmegyei reformkorszak történetéhez: Berkeszi. É. 1897. 15.
- Dácia föld- és helyiratához: Torma munk. ism. É. 1882. 45.
- Délmagyarország legrégebb földrajz-történelméhez: Téglás. É. 1900. 36.
- Délmagyarország történetéhez: Turschányi. É. 1903. 83.
- Krassó vármegye 1848-iki mozgalmaihoz: Mihalik. É. 1897. 96. 1898. 44.
- Adat a peatra-albai római ezüst éremlethez: Schwing. É. 1881. 166.
- Szörény vármegye régi topográfiájához és magyarságához: Pesty. É. 1879. 90.
- Adatok a bánsági legrégebb német telepek történetéhez. É. 1892. 83.
- a bánsági német településekhez. É. 1892. 69.
- a délmagyarországi spanyol telepek történetéhez: Miletz. É. 1878. 75.
- a szegedi titkos levéltári iratok nyomán a XVIII. század elején hazánkban folyt boszorkánynyomozások történetéhez: Varga. Emlk. 1874. 42.
- a temesmegyei reformkorszak történetéhez: Berkeszi. É. 1894. 78. 1895. 33. 1896. 1.
- a temesvári hirlapirodalom történetéhez: Berkeszi. É. 1901. 57.
- a temesvári szent Katalinról címezett templom és zárda történetéhez. 1717—1759.: Iványi. É. 1879. 71.
- (chronologiai) a magyar királyok tartózkodásáról Temesvárott: Miletz. É. 1875. 171.
- (délmagyarországi archaeologiai): Orosz. É. 1897. 88.
- (délmagyarországi, ősrégészeti): Orosz. É. 1897. 66.
- Herovics Mátyás csanádi püspök életéhez: Szentkláray munk. ism. É. 1883. 46.
- Karánsebes és Lugos történetéhez 1658—1718.: Iványi. É. 1877. 59. 1878. 22.
- Kelet-Torontál helyrajzi történetéhez: Milleker. É. 1901. 23.

- A d a t o k Knéz temesmegyei falú történetéhez: Nagy. É. 1879. 200.
- Krassómegeye 1848. évi mozgalmainak történetéhez: Mihalik. É. 1897. 96.
- Kupeczky János festő életéhez 1667—1740.: Ormós. É. 1877. 97.
- Mátyás király korabeli művelődéshez: Ormós. É. 1885. 185. 1888. 63.
- Mercy Klaudiusz Florimund gróf életéhez: Baróti. É. 1910. 146.
- Örtel Jeromos XVII. századbéli krónikás nyomán a Délmagyarország területén 1500—1603-ig lefolyt török hadjáratokhoz. É. 1888. 128.
- Temesvár műveltségi viszonyaihoz a XVIII. században. É. 1877. 35.
- A d o m á n y. É. 1887. 194.
- Bonnáz Sándor csanádi püspöktől. É. 1884. 101. 1885. 97. 1886. 59.
- A d o m á n y o k Horváth Boldizsár képviselőtől. É. 1884. 155.
- A d ó z t a t á s i rendszer és államszervezet a törököknél a XVI. és XVII. században: Varga. É. 1879. 3.
- A g g t e l e k i barlangban végzett ásások: Miletz. É. 1876. 213.
- A j á n d é k a királytól a nemzetnek. É. 1897. 115.
- Bersuder Lajostól. É. 1881. 151.
- régészeti múzeumunknak. É. 1875. 193.
- Stipl Fábiántól. É. 1883. 47.
- A k a d e m i a i kiadásban megjelent „Magyarországi (különösen a temesvári pasalikra vonatkozó) török kincstári defterek“ c. munk. ism.: X. É. 1888. 31.
- A l a b á r d, vassisak és török pisztoly. É. 1878. 42.
- A l a p í t v á n y (Ormós-féle). É. 1886. 125.
- A l a p s z a b á l y o k a délmagyarországi műrégiségi múzeum alapításának évéből. Emlk. 1873. 87.
- a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Társulat“ számára. É. 1876. 47.
- (társulati). É. 1882. 140.
- A l a p o k gyarapodása Temesmegyében. É. 1885. 181.
- A l a p t e r v e z e t a délmagyarorsz. műrégiségi múzeum részére s alapításának első évében gyűjtött érmeinek s régiségeinek leírása: Despinits. Emlk. 1873. 57.
- A l á n és vandal korabeli régiségek. É. 1875. 107.
- A l - D u n a hajdani erődítéseiről történelem-régészeti tanulmányok: Böhm. É. 1880. 64.
- melletti Felső-Moesiai limes kialakulásának története: Téglás. É. 1902. 30.
- vidékén Szokolovác község határában kőkorszaki telep: Böhm. É. 1903. 19.
- A l - d u n a i erődítmények: Böhm. É. 1880. 3.

- Al-dunai munkálatai Széchenynek tekintettel a Duna-gőzhajózás és a Széchenyi-út történetére: Boleszny. É. 1878. 165.
- Alexander Severus tornya és vára; Traján-híd; a középkori és mostani Szörény-torony: Boleszny. É. 1880. 97.
- Alföld halmai: Dudás. É. 1887. 61.
- Algiri cserkesz kés. É. 1877. 194.
- Alibunári és illancsai mocsaraknak régi magyar elnevezése: Karácsonyi. É. 1905. 90.
- Alibunár története: Milleker. É. 1887. 195.
- Versecz, Uj-Palánka és Kubin közötti vidék térrajza. É. 1879. 96.
- Alsó-Eperjes helyfekvése: Karácsonyi. É. 1883. 153.
- Ambrózy Béla br. kitüntetése. É. 1887. 55.
- Ambrus bácsi régészeti kis kátéja. É. 1880. 91.
- Anjou-házi magyar királyok lilimos pénzei és a számarfő jelvénye az ősi dákoknál: Despinits. Emlk. 1873. 41.
- Anonymus. É. 1897. 115.
- délmagyarországi hely- és folyónevei: Milleker. É. 1907. 58.
- Antidiluvianus csontkövület Zsadányból. É. 1880. 159.
- Antiquár kereskedés Temesváron (tervben). É. 1880. 160.
- Apátságok Zástyon és Biczerén: Karácsonyi. É. 1884. 128.
- Aponte római castellum és egyebek: Böhm. É. 1900. 90.
- Aquincumi ásátások. É. 1880. 194. 1889. 45.
- Aracsi templom-romok között római feliratos sírkő. É. 1879. 204.
- Arad- és Temesvármegyék tört. és rég. emlékei: Miletz. É. 1876. 128. 165.
- Aradi Fábíán-ünnep. É. 1885. 100.
- Kölcsey-egyesület. É. 1885. 49.
- Kölcsey-egyesület megalakulása. É. 1882. 140.
- lyceum. É. 1881. 191.
- prépostság és káptalan birtokai: Karácsonyi. É. 1890. 1. 77. 151. 203.
- prépostság romjai: Márki. É. 1882. 49.
- vár építése: Márki. É. 1887. 181.
- Arad megyei Ágrís községi éremlelet. É. 1883. 45.
- Arad története. É. 1881. 36.
- Arad város és megye monographiája. É. 1885. 176.
- Aranyérme az ó-görög korból Mercsinán: M—r B—g. É. 1883. 152.
- Aranyérmek id. Ormós Zsigmond hagyatékából: Patzner. É. 1896. 47. 104.
- Arany kincslelet Vattinán: Berkeszi. É. 1910. 143.
- Aranyelet a bronzkorból Fehéregyházán: Berkeszi. É. 1906. 55.
- az őskorból Verseczen: M—r B—g. É. 1884. 48.

- Arács romjai. *É.* 1878. 162.
- Archaeologiai adatok Délmagyarországból: Orosz. *É.* 1897. 88.
- „Archaeologiai Értesítő.” *É.* 1885. 224.
- egy bírálatához néhány szó: *Miletz. É.* 1878. 97.
- Archaeologiai intézet (császári) Németországban. *É.* 1881. 39.
- ismertetés a régi pogány temetőkről, tekintettel Délmagyarországra: *Miletz. É.* 1876. 61.
- tudósítások: *Böhm. É.* 1881. 162.
- Arckép Tabajdi Károly főispánról. *É.* 1885. 180.
- Arnuták, rácok és görögök Temesváron 1739-ben: —i—s. *É.* 1904. 89.
- Arrabona temetői. *É.* 1877. 38.
- Avarkori temető. *É.* 1881. 37.
- Avar sírok Keszthelyen. *É.* 1881. 191.
- telepek a temesvármegyei Zsadányban: *Péché. É.* 1877. 49.
- vagy római emlékek-e a délmagyarországi, párhuzamos, régi műsáncvonalak?: *Pontelly. É.* 1886. 181.
- Ágris községi (aradmegyei) éremlelet. *É.* 1883. 45.
- Ágyu ércből. *É.* 1879. 152.
- Ágyugolyók. *É.* 1888. 208.
- Ágyuk, huzagoltak és hátultöltőek: *Schäffer. É.* 1882. 108.
- II. Rákóczi Ferenc korából. *É.* 1876. 106.
- Állami javak eladása a délvidéken. *É.* 1884. 103.
- Államszervezet és adóztatási rendszer a törököknél a XVI. és XVII. században: *Varga. E.* 1879. 3.
- Állat-symbolizmus a numismatikában: *Nyáry. É.* 1888. 16. 116.
- Árpád- és a honfoglalásra vonatkozó észrevételek: *Benedek. É.* 1886. 155.
- Árpádkori pénzekről: *Számek. É.* 1889. 7.
- Árvaügyek Temesmegyében. *É.* 1886. 62.
- Árviszonyok Temesvárott és a Temesi Bánságban a múlt század első felében: *Baróti. É.* 1891. 53.
- Árvíz általi károk. *É.* 1886. 177.
- Árvíz károsultak Temesmegyében. *É.* 1886. 175.
- (temesmegyeiek) számára segély. *É.* 1887. 229.
- Ásatás a Mohi pusztán. *É.* 1888. 207.
- Ásatások Aquincumban. *É.* 1880. 194. 1889. 45.
- az aggteleki barlangban: *Miletz. É.* 1876. 213.
- Ó-Budán. *É.* 1881. 152.
- Pankotán: *Márki. É.* 1885. 196.
- Sylt, Wigh és Delos szigeteken. *É.* 1880. 195.
- Sziszeken. *É.* 1876. 163.
- Ulmán: *Milleker. É.* 1901. 19.

- Ásatások Vattinán: Patzner. É. 1894. 58.
- Átirat Temesvár sz. kir. városától a város tört. nevezetességü helyeinek emlékezetes megjelölése iránt. É. 1898. 78.
- Átiratok a Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat“ közgyűlésétől Ormós Zsigmondhoz és Vizekety Imréhez. É. 1889. 137.
- Ormós Zsigmondtól a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat“-nak tett adományozásai tárgyában. É. 1889. 123.
- Babusnik Ágoston alapító tagsága É. 1883. 151.
- Babyloni feliratos táblák. É. 1881. 38.
- Balassa Bálint és a XVI. század kedélyhangulata: Benedek. É. 1884. 169.
- Baniáni (szőrénymegyei) őskori telepek. É. 1879. 203.
- Bankó- és emlékéremgyűjtemény társulatunkban. É. 1901. 100.
- Barbárkori leletek Ó-Bébán. É. 1878. 207.
- leletek Fehértemplomon: Milleker. É. 1883. 15.
- leletek Verseczen és Fehértemplomon: Milleker. É. 1884. 29.
- Barlang Fehér-hegyen. É. 1881. 104.
- Barlangi medve-váz a pestyerei barlangból: Miletz. É. 1876. 214.
- Barlangok képződése, tekintettel a „Szalkay“ barlang kiválóbb csepkőképződményei és csontleleteire: Pontelly. É. 1881. 73.
- Baróti Lajos „A bánsági legrégebb német település története“ c. munk. ism. É. 1902. 250.
- „Geschichte von Perjámos.“ c. munk. ism. É. 1889. 194.
- Bács vármegye pusztá-péklai lelete. É. 1879. 152.
- Bánáti telepítvények a múlt s jelen században: Oltványi. É. 188. 2. 72.
- Bánok Lugoson és Karánsebesen: Iványi. É. 1875. 100.
- Bánság 1731-iki összeírásáról jelentés: Baróti. É. 1890. 189. 229.
- Bánságba költöző német-lotharingiai családok utlevele 1752-ből: —i —s. É. 1904. 93.
- Bánsági és temesvári árviszonyok a múlt század első felében: Baróti. É. 1891. 53.
- ipartestület igazgatóságához intézett levél István főherceg nádortól. 1841. június 23.: Miletz. É. 1879. 199.
- kambiaturák 1762-ben: —i —s. É. 1903. 97.
- kath. papságra vonatkozó iratok kivonatai (1716—1753.): Baróti. É. 1892. 31. 144. 209.
- kincskeresők a XVIII. században: B. J. É. 1909. 145.
- legrégebb német telepek történetéhez adatok. É. 1892. 83.
- legrégebb német telepítésekről újabb adatok: Baróti. É. 1894. 47.
- legrégebb német település története: Baróti. É. 1892. 11. 53.
- német iskolák múlt századbéli kimutatása: Baróti. É. 1890. 56.

- Bánsági német településekhez adatok. É. 1892. 69.
- német települők a Bukovinában: Milleker. É. 1906. 84.
 - zsidók állapota a XVIII. században: Preyer. Emlk. 1873. 35.
- Bányaművelés a rómaiak korában Uj-Moldován. É. 1875. 103.
- Bárány Ágoston emléktáblája Torontálmegyében. É. 1885. 99.
- könyvtára és arcképe. É. 1879. 52.
 - -ünnepély Becskereken. É. 1885. 179.
- Báthory Andrásához, az erdélyi vajdához Losonczy István: Baróti. É. 1910. 157.
- Becskerek név eredetére nézve észrevételek: Edelspacher. É. 1880. 90.
- Becskereki Bárány-ünnepély. É. 1885. 179.
- spanyol telep: Baróti. É. 1892. 193.
 - török nyugtatvány 1749-ből. É. 1884. 102.
- Belgrádi békekötés, tekintettel Orsova és a mehádiai Herkulesfürdők vidékére: Boleszny. É. 1876. 188.
- Belügyminiszteriumi jóváhagyás. É. 1888. 149.
- Beranek F. kitüntetése. É. 1886. 126.
- Beregszói leletek Temes megyében. É. 1878. 207.
- Berekucza (Bereguza) lakosai 1737-ben: —i —s. É. 1904. 93.
- Bersuder Lajos ajándéka. É. 1881. 151.
- Beszéd Pulszky Károlytól. É. 1885. 100.
- Bécsi „Numismat. Gesellschaft“ „Értesítő“-nkről. É. 1882. 91.
- ünneplése Jenő hercegnek, Temesvár visszavétele után: —i —s. É. 1900. 110.
- Békés-gyulai múzeum ismertetése: Ambrus. É. 1880. 72.
- Béla király névtelen jegyzőjének délmagyarországi hely- és folyónevei: Mileker. É. 1907. 58.
- Bél Mátyás monographiája Délmagyarországról 1731-ből: Berkeszi. É. 1892. 199.
- polihisztor élete és munkái: Szmidá. É. 1885. 53. 127. 203.
- Bibich János részére kiállított és a heti vásárookra vonatkozó pátenst: Baróti. É. 1891. 52.
- Biczerei és zástyi apátságok: Karácsonyi. É. 1884. 128.
- Biharmegyei kereki lelet. É. 1879. 152.
- régészeti és történelmi egylet. É. 1875. 108.
 - régészeti, történelmi és iparműtörténelmi kiállítás. É. 1878. 99.
- Birói végzés a XVI. századból: Ferenczy. É. 1883. 43.
- Birtokok az aradi prépostság és káptalan tulajdonában: Karácsonyi. É. 1890. 1. 77. 151. 203.
- Délmagyarországon a Csanádnemzetség tulajdonában: Karácsonyi. É. 1885. 26. 65. 119. 1886. 94.

- Bizere és Zásty: Pesty. É. 1883. 164.
- Bocsári (torontálmegyei) őskori telep: M. É. 1897. 106.
- Bocsáron Hertelendy Gyula temetése. É. 1885. 103.
- Bodoki kastély. É. 1875. 107.
- Bodor Antal „Temesvár és Délmagyarország multja, jelen közállapotai és turisztikai leírása az Al-Duna-úti kalauzával“ c. munk. ism. B. I. É. 1908. 151.
- Bodrogmonostorszegi „Opoljenik“ neolith telepről: Orosz. É. 1906. 74.
- Bogma István, történétíró művei és emlékezete: Berkeszi. É. 1904. 1.
— naplójegyzetei Temesvár 1849. évi ostromáról: Berkeszi. É. 1904. 67.
- Bogsán mellett kiasott római cserépedények: Miletz. É. 1875. 193.
- Boleszny Antal „Széchenyi munkálatai az Al-Dunán“ c. munk. ism. É. 1878. 207.
— Antalhoz Erzsébet királyné. É. 1887. 52.
- Bolognai illyr-magyar collegium. 1537—1781.: Molnár. É. 1877. 18.
- Bomba, mely száz év mulva explodál. É. 1882. 92.
- Bonnaz Sándor csanádi püspök adománya. É. 1884. 101. 1885. 97. 1886. 59. 1887. 49.
— 50 éves áldozópapi jubileuma. É. 1887. 123.
— Sándornak Ormós-érem. É. 1883. 95.
- Borjasi kőkori emlékek. É. 1877. 195. 1878. 100.
— leletek a bronzkorból. É. 1879. 203.
— őstelepek: Orosz. É. 1903. 64.
- Borkereskedelem és szőlőművelés Délmagyarországon a XIV. és XV. századokban s Szeged városa: Varga. É. 1875. 80.
- Bosnyák címer. É. 1882. 138.
- Boszorkány-égetésről Szegeden: —i —s. É. 1900. 108.
- Boszorkánynyomozások hazánkban a XVIII. század elején a szegedi titkos levéltári iratok nyomán: Varga. Emlk. 1874. 42.
- Böhm Lénárt „Fehértemplom monographiája“ c. munk. ism. É. 1880. 193. 1881. 36.
— „Fehértemplom története“ c. munk. ism. É. 1883. 45.
— „Monographie der k. Stadt Weisskirchen“ c. munk. ism. É. 1877. 37.
- Bölénycsont bot Deák Ferenc birtokában: Miletz. É. 1876. 214.
- Bresztovátzi római éremleletek: Schwanfelder. É. 1892. 28.
- Brocky Károly születésének századik évfordulója: B. I. É. 1907. 128.
- Bronz lelet. É. 1877. 148. 195.
— Germanban: M—r B—g. É. 1882. 90. 1884. 50.
— Gornjaliubkován. É. 1882. 184.

- Bronz lelet Ilkateleken Temesmegyében. *É.* 1879. 204.
 — Nagyzsámon, Versecz vidékén: Milleker. *É.* 1882. 172.
 — Ulmán: M—r B—g. *É.* 1884. 48.
 — Versecz vidékén. *É.* 1883. 45.
- Bronzkor a Délvidéken: Dudás. *É.* 1890. 13.
- Bronzkori aranylelet Féregyházán: Berkeszi. *É.* 1906. 55.
 — fémleletek Délmagyarországon: Milleker. *É.* 1903. 22.
 — leletek Borjason. *É.* 1879. 203.
 — lelet Perjámosnál. *É.* 1879. 152.
- Bruckenaus lakosai 1741-ben: —i —s. *É.* 1902. 113.
- Buchberg-Kladovai római sáncvonal. *É.* 1882. 184.
- Buda János rézmetszete. *É.* 1881. 36.
- Budai Mátyás-templom alaprajza. *É.* 1875. 106.
 — Mátyás-templomban királyi hamvak. *É.* 1888. 55.
 — várban magyar műemlékek. *É.* 1876. 106.
- Budapesti közgyűlés a múzeumok és könyvtárak orsz. szövet-
 ségeinek részéről: Berkeszi. *É.* 1906. 88.
- Budapesti „Archaeologiai Értesítő”. *É.* 1885. 224.
 — országos kiállítás. *É.* 1886. 124.
- Budavári főegyház egyik oszlopában török levelek. *É.* 1876. 105.
- Bukovinában a bánsági német települők: Milleker. *É.* 1906. 84.
- Castellum (Aponte) a római korból és egyebek: Böhm. *É.* 1900. 90.
- Castor fiber (hód) Délmagyarországon. *É.* 1909. 171.
- Centennarium ünnepély plebániák részéről. *É.* 1885. 100.
 — ünnepély. *É.* 1879. 53.
 — ünnepély egy községben. *É.* 1885. 221.
 — ünnepély ügye. *É.* 1878. 206.
- Centennariumi beszéd Ormós Zsigmondtól. *É.* 1882. 185.
- Centum putei: Milleker. *É.* 1890. 214.
- Céhek Kassán. *É.* 1876. 105.
 — Temesváron: Miletz. *É.* 1875. 190.
- Céhrendszer Magyarországon: Varga. *É.* 1876. 15.
- China első ezüstpénze. *É.* 1891. 67.
- Chronologiai adatok a magyar királyok tartózkodásáról Temes-
 várott: Miletz. *É.* 1875. 171.
- Címer (bosnyák). *É.* 1882. 138.
 — (temesvármegyei) magyarázata: Réső Ensel. *É.* 1881. 33.
- Cipő (női) és legyező törökös alakban. *É.* 1877. 194.
- Cliché a Kossuth-bankókhoz: Nyáry. *É.* 1888. 24.
- Codex (négy) a Cserey-féle imecsfalvi múzeumban. *É.* 1878. 42.
- Collegium Bolognában (illyr-magyar) 1537—1781.: Molnár. *É.* 1877. 18.

- Csajághy István dr. jubilaris díszoklevele. É. 1887. 58.
- Csanád-egyházmegyei plebániák jegyzéke 1733-ból: Baróti. É. 1889. 176.
- Csanádnemzetség (betűrendben felsorolt) birtokai Délmagyarországon: Karácsonyi. É. 1885. 26. 65. 119. 1886. 94.
- és birtokai Délmagyarországon: Karácsonyi. É. 1884. 3. 53.
- Csanádi papok. É. 1878. 43.
- püspöki könyvtárban őrzött Révai kézírás, és annak Janus Pannoniusra vonatkozó állításai: Engelsz. É. 1875. 88.
- püspöki megye területén a magyar Pálos-rend: Oltványi. É. 1888. 105.
- püspökség egyházi állapotáról a XIV. században: Ortway. Emlk. 1891. 45.
- püspökséghez tartozó falvak jegyzéke 1701-ből: Baróti. É. 1890. 124. (helyreigazítva) 1890. 194.
- Csanádmegyei plebániák története. É. 1894. 66.
- Csatád helytörténeti emlékei: Szentkláray. É. 1902. 1.
- Csatádi Lenau-ünnep. É. 1902. 49.
- Csatornázás és várbontási munkák alkalmával 1910-ben felszínre került leletek Temesvár-Belvárosban: Berkeszi. É. 1910. 136.
- Csákány. É. 1878. 161.
- Csáklyai régi vár romjainak szétdulása. É. 1882. 89.
- vármok. É. 1882. 139.
- Csákova (Csakovar) lakosai 1737-ben: —i —s. É. 1904. 92.
- Csáktornyan és Nagy-Öszön lelt friesachi érmeink: Raymann. É. 1891. 13.
- Csáky Imre gróf, biboros érsek Temesvárott: —i —s. É. 1902. 112.
- Csekonic Endre gróf áldozatkészsége. É. 1879. 95.
- Csenei kőszilánk-lelet. É. 1880. 47.
- Csepőkőbarlang (Szalkay) a Domoglet-Serbán hegy lejtőjén, Szörény-megyében: Pontelly. É. 1880. 120.
- Csepőkőképződmények és csontleletek a „Szalkay“ barlangban és a barlangok képződése: Pontelly. É. 1881. 73.
- Cserey-féle imecsfalvi múzeumban négy régi codex. É. 1878. 42.
- Jánosné úrnő könyvadománya. É. 1878. 41.
- Jánosétól imecsfalvi műtárgyak. É. 1882. 188.
- Cserépedények a római korból Bogsán mellett: Miletz. É. 1875. 193.
- (török). É. 1909. 170.
- Cserkesz kés Algirből. É. 1877. 194.
- Csernovics Péter királyi biztosságának naplója: Szmidá. É. 1901. 64.
- Csongrádmegye és a szegedi szandzsák: Varga. É. 1883. 60.
- Csontban kincs. É. 1881. 151.

- Csontkövület az antidiluvianus korból Zsadányban. *É.* 1880. 159.
 Csontleletek és csepőképződmények a „Szalkay“ barlangban és a barlangok képződése: Pontelly. *É.* 1881. 73.
- Dacia délvidékének legrégebb feliratos emlékei s ezek történeti-helyrajzi jelentősége: Téglás. *É.* 1897. 1.
 — és Felső-Moesia fő-közlekedési kapcsolatának irodalmi állapota: Téglás. *É.* 1897. 75.
 — régi szokásai és mitológiai szobrai: Stancsa. *É.* 1885. 80.
- Daruvár községének Krassó-Szörény vármegye részére való átadása. *É.* 1884. 194.
- Dárcziában hadútvonal Lederata-Tibiscum között: Böhm. *É.* 1883. 49.
 Dárcziának Malva tartománya és ennek nyugati várvonala: Boleszny. *É.* 1884. 105.
- Dákok és Decebal: Edelspacher. *É.* 1880. 168.
 — szármárfő jelvénye és az Anjou-házi magyar királyok lilimos pénzei: Despinitz. *Emlk.* 1873. 41.
- Dániel Ernő. *É.* 1885. 174.
- Deák Ferenc. 1803—1903. *É.* 1903. 1.
 — ősbőlénycsont botja: Miletz. *É.* 1876. 214.
- Decebal és a Dákok: Edelspacher. *É.* 1880. 168.
- Delejtű: Berkeszi. *É.* 1910. 1.
- Delos-, Sylt- és Wigh-szigeti ásatások. *É.* 1880. 195.
- Denevér és scythathrák szócsaládja: Streba. *É.* 1882. 41.
- Denta lakosai 1737-ben: —i —s. *É.* 1904. 93.
- Dentai római Terminus: Ormós. *É.* 1875. 99.
- Detta (Deta) lakosai 1737-ben: —i —s. *É.* 1904. 92.
- Dettai (temesmegyei) ezüst éremlelet. *É.* 1881. 36.
 — ékszerek: Kárász. *É.* 1896. 87.
 — éremlelet 1880-ban: Ormós. *É.* 1883. 112.
 — lelet: Miletz. *É.* 1875. 194.
- Déli részek visszacsatolásának idejéből két levél gróf Niczky Kristóftól: Kasics. *É.* 1879. 93.
- Délmagyarország a rómaiak alatt: Milleker. *É.* 1892. 173. 1893. 1.
 — az őskorban: Milleker. *É.* 1893. 63. 1894. 1.
 — bronzkori fémleletei: Milleker. *É.* 1903. 22.
 — éremleletei: Berkeszi. *É.* 1907. 1.
 — középkori építészeti műemlékei: Kováts. *É.* 1907. 67.
 — legrégebb földrajz-történelmi adalékai: Téglás. *É.* 1900. 36.
 — monographiája Bél Mátyástól 1731-ből: Berkeszi. *É.* 1892. 199.
- Délmagyarország művelődési állapotai a római uralom alatt (107—272. Kr. u.): Böhm. *É.* 1885. 5.

- D é l m a g y a r o r s z á g nyomdái: B. I. É. 1907. 116.
- ó-kori földrajza két kérdésének mai állása: Milleker. É. 1898. 1.
 - őskori régiségleletei: Milleker. É. 1891. 1. 1895. 1.
 - római régiségleletei: Milleker. É. 1892. 101.
 - száz éves bekebelezésének emlékére vert érmek. É. 1879. 202.
 - szervezésének száz éves jubileuma. É. 1878. 43.
 - szőlőművelése- és borkereskedelmének viszonya Szeged városához a XIV. és XV. században: Varga. É. 1875. 80.
 - területén 1500—1603-ig viselt török hadjáratok Örtel Jeromos XVII. századbeli krónikás adatai nyomán. É. 1888. 128.
 - történetéhez adalékok: Turchányi. É. 1903. 83.
 - történetéhez forrásmunka. É. 1901. 97.
 - újabb történetéből száz év. É. 1882. 139.
 - vagyis a csanádi püspökség egyházi állapotáról a XIV. században: Ortway. Emlk. 1891. 45.
- D é l m a g y a r o r s z á g i archaeologiai adatok: Orosz. É. 1897. 88.
- birtokai a Csanádnemzetségnek: Karácsonyi. É. 1884. 3. 53. 1885. 26. 65. 119. 1886. 94.
 - és temesvári feljegyzések a múlt századbeli külföldi utazók részéről: Berkeszi. É. 1890. 179. 218.
 - földvárak: Ormós. É. 1879. 65.
 - gyűjteményekről jelentés. É. 1907. 112.
 - hely- és folyónevek Béla névtelen jegyzőjénél: Milleker. É. 1907. 58.
 - ipar- és mezőgazdasági kiállítás műrégészeti csoportja 1891-ben: Patzner. É. 1891. 72.
 - ismeretlen monostorok: Karácsonyi. É. 1905. 76.
 - kiállítás Temesvárott. 1887. 56.
 - kitüntetett kiállítók. É. 1885. 182.
 - kunok: Karácsonyi. 1882. 93.
 - leletek. É. 1879. 54.
 - megyék műveltségi viszonyait tárgyaló mű. É. 1878. 99.
 - megyék százados emlékünnepe. É. 1878. 99.
- D é l m a g y a r o r s z á g i muzeum: Miletz. É. 1876. 213.
- muzeum. É. 1877. 95., 1879. 201., 1880. 46., 1881. 102., 1882. 90. 138., 1883. 91, 1884. 48. 100. 155. 194., 1885. 49. 179.. 1889. 193.
 - muzeum építési stílje. É. 1887. 124.
 - muzeum felépíttetése. É. 1880. 160.
 - muzeum-társulat tagjai. É. 1882. 185., 1883. 89.
 - műrégiségi muzeum alaptervezete s alapítása első évében gyűjtött érmeinek s régiségeinek leírása: Despinitz. Emlk. 1873. 57.
 - népkönyvtárak állapota az 1906. év végén: B. J. É. 1907. 115.

- Délmagyarországi névváltoztatások. É. 1886. 59.
- östelepek: Milleker. É. 1883. 167.
 - párhuzamos, régi műsáncvonalak római vagy avar emlékek-e?: Pontelly. É. 1886. 181.
 - plakettek, emlékérmek, kitüntető érmek. É. 1909. 157.
 - rézkori emlékek: Milleker. É. 1889. 1.
 - római utakról régészeti tanulmányok: Böhm. É. 1876. 195.
 - szerb telepítvények: Számek. É. 1889. 163.
 - természettudományi társulat. É. 1887. 51.
 - történelmi és régészeti emlékeit ismertető mű és térkép: Miletz. É. 1877. 34.
 - tört. és rég. Muzeum-Társulat alapszabályai. É. 1876. 47.
 - tört. és rég. Muzeum-Társulat 1904. 1905. 1906. 1907. és 1909. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek gyarapodásáról főtitkári jelentés: Berkeszi. É. 1905. 98., 1906. 113., 1907. 132., 1908. 154., 1909. 173. 1910. 161.
 - tört. és rég. Muzeum-Társulat használatára átengedett és megnagyobbítandó muzeum épület tárgyában hozott végzése Temesmegyének: Pontelly. É. 1880. 57.
 - tört. és rég. Muzeum-Társulat könyvtárának ismertetése. É. 1877. 90.
- „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ közgyűlésének átiratai Ormós Zsigmondhoz és Vizkelety Imréhez. É. 1889. 137.
- tört. és rég. Muzeum-Társulat levéltáráról jelentés: Berkeszi. É. 1893. 105.
 - tört. és rég. Muzeum-Társulat XVII. és XVIII. századbeli oklevelei: Ferenczy. É. 1883. 67.
 - tört. és rég. társulat tagjaihoz felhívás: Miletz. É. 1877. 89. 1879. 94.
 - tört. és rég. társulat ünnepélyes közgyűlése. É. 1878. 100.
 - újabb ősemberi telepek: Orosz. É. 1895. 68.
 - újabb ősrégészeti adatok: Orosz. É. 1897. 66.
- Délmagyarországon hód (castor fiber). É. 1909. 171.
- lelt régi érmek. É. 1909. 169.
 - pestis 1738—1740.: Számek. É. 1891. 1.
- Délmagyarországra vonatkozó történelmi tarlózatok: Iványi. É. 1880. 191.
- Délmagyarországról és Temesvárról feljegyzések a múlt századi külföldi utazók részéről: Berkeszi. É. 1890. 116.
- Délvidék bronzkoráról: Dudás. É. 1890. 13.
- Délvidéken új muzeum. É. 1909. 166.
- Délvidéki állami javak eladása. É. 1884. 103.

- Délvidéki első színházi ujság: Hermann. É. 1904. 87.
 — magyarság. É. 1891. 67.
 — őskori rézleletek: Milleker. É. 1902. 96.
- Dinamit — merénylet (első) Temesmegyében. É. 1885. 182.
- Diszoklevél (jubiláris) Csajághy István dr.-nak. É. 1887. 58.
- Diszokmány Tabakovicstól. É. 1883. 94.
- Doby Antal „A magyarországi benszült és beköltözött főuri családok ismertetése.” c. munk. ism. É. 1895. 79.
- Dollencz József csanádi kanonok prépostsága. É. 1885. 174.
- Dollonai lelet. É. 1885. 180.
- Domoglet — Serbán hegy lejtőjén lévő „Szalkay” csepkőbarlang Szörénymegyében. Pontelly. É. 1880. 120.
- „Drávántúli” részek történetéből szemelvények: Horváth. É. 1881. 153.
- Dragsinai földvár: Miletz. É. 1875. 190.
- Dubováci és tolvádiai urnatemetők: Milleker. É. 1904. 14.
- Dudás Gyula „A zentai ütközet” c. munk. ism. É. 1886. 176.
- Duka Jenő báró halála. É. 1886. 128.
- Duna—Tisza—Maros-köz La Tène-kori emlékei: Milleker. É. 1900. 21
- Dunyov ezredes. É. 1887. 58.
- Egészségügyi állapot Temesvármegyében. É. 1884. 196.
- „Egyesüljünk.” É. 1886. 179.
- Elnök és igazgatói lemondás társulatunkban: Berkeszi. É. 1906. 86.
- Elnöki megnyitó beszéd: Ormós. É. 1888. 57.
 — szék betöltése társulatunkban: B. I. É. 1907. 107.
- Előadások (régészeti) a földmunkások számára: Berkeszi. É. 1906. 93.
 — (történelmi) a temesvári Szabad Lyceumban. É. 1903. 121.
 — (történelmi) a temesvári Szabad Lyceumban: Beszkeszi. É. 1906. 92
- Előszó: Szentkláray. Emlk. 1873. 1.
 — Janky. Emlk. 1874. 1.
 — Janky—Miletz. É. 1875. 3.
 — Miletz. É. 1876. 3. 1877. 1. 1878. 1. 1879. 1.
 — Pontelly. É. 1880. 1. 1881. 1. 1882. 1. 1883. 1. 1884. 1. 1885. 1. 1886. 1. 1887. 1.
 — Patzner. Emlk. 1891. 1.
 — Berkeszi. É. 1901. 1.
- Embernek első nyoma Magyarországon: Miletz. É. 1875. 194.
- Embertani és őstörténelmi kongressusra előkészületek. É. 1876. 162.
- Emlékek a Duna—Tisza—Maros-közén La Tène-korból: Milleker. É. 1900. 21.

- Emlékek és sírkövek török felirattal Temesváron és környékén:
Berkeszi. É. 1909. 149.
- Emlékezetes nap. É. 1885. 177.
- Emlékérem (arany) a temesvári sefard imaegyesület birtokában.
É. 1879. 152.
- Emlékérem- és bankógyűjtemény társulatunkban. É. 1901. 100.
— Temesvár visszafoglalására: —i—s. É. 1900. 110.
- Emlékérmeink gyarapodása: B. I. É. 1907. 121.
- Emlékérmek, plakettek, kitüntető érmek Délmagyarországon
É. 1909. 157.
— Temesváron. É. 1901. 100.
— (temesvári): B. I. É. 1907. 121.
— (temesvári): Berkeszi. É. 1908. 103.
- Emlékkép (velencei): Berkeszi. É. 1906. 96.
- Emlékkő Orsováról. É. 1875. 45.
- Emléklap Miletz János, a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Egyesület“
öt évi titkársága munkásságának szentelve: Pontelly. É. 1880. 41.
- Emléktábla Széchenyinek a Kazán-szorosban. É. 1881. 151.
— Torontálmegyében Bárány Ágostonnak. É. 1885. 99.
- Emlékünnep a délmagyarorsz. megyék száz éves fenállása alkal-
mából. É. 1878. 99.
- Engelshofen idejebeli állapotok Torontálban: Szentkláray.
É. 1879. 49.
- Ereklye a szabadságharcból. É. 1875. 107.
— a szabadságharcból: Miletz. É. 1875. 194.
— ajándékok Pesty Frigyesről. É. 1882. 46.
- Ernesztházi gazdag ezürtlelet. É. 1880. 160.
- Erődítések az Al-Dunán: Böhm. É. 1880. 3.
— az Al-Dunán hajdan. (Történelem-régészeti tanulmányok): Böhm.
É. 1880. 64.
- Erzsébet királyné Boleszny Antalhoz. É. 1887. 52.
- Etnografiai térkép. É. 1887. 178.
— térkép Magyarországról. É. 1887. 53.
- Európai ember praehistoriájából néhány vonás: Véber. É. 1893. 39.
- Ezürtlelet Ernesztházán. É. 1880. 160.
- Ékszerek Dettán: Kárász. É. 1896. 87.
- Életrajz vizkeleti Vizkelety Imréről. É. 1889. 82.
- Építészeti műemlékek a középkorból Délmagyarországon: Kováts.
É. 1907. 67.
- Érdemkereszt ünnepélyes átadása. É. 1885. 181.
- Érdújhelyi Menyhért „A kalocsai érsétség a renaissance alatt“
c. munk. ism.: D. B. É. 1900. 114.

- Érem külföldről a X. századból. É. 1876. 106.
- Éremgyűjtemény Rohde Tivadar birtokában. É. 1876. 106.
- Éremlelet a római korból Fehérhegyen (Peatra-Albán) Krassó-Szörény megyében: Ormós. É. 1881. 105.
- a római korból Peatra-Albán (kiegészítő adat): Schwing. É. 1881. 166.
- Ágrison Arad megyében. É. 1883. 45.
- Dettán 1880-ban: Ormós. É. 1883. 112.
- (ezüst) temesmegyei Dettán. É. 1881. 36.
- Fehértemplomban: M—r B—g. É. 1882. 47.
- Kuszicson: M—r B—g. É. 1883. 151.
- Leculenptoreban. É. 1881. 151.
- Nagy-Öszön. É. 1889. 194.
- Pancsován. É. 1883. 45.
- Verseczen a római korból. É. 1883. 89.
- Éremleletek a római korból Bresztovátzon: Schwanfelder. É. 1892. 28.
- Délmagyarországon: Berkeszi. É. 1907. 1.
- Érmek: Miletz. É. 1875. 103. 191.
- Délmagyarországon. É. 1909. 169.
- Délmagyarország száz éves bekebelezésének emlékére. É. 1879. 202.
- és egyéb régiségek: Despinitz. Emlk. 1874. 65.
- és régiségek leírása a délmagyarországi műrégiségi múzeum alapítottása első évéből s a múzeum alaptervezete: Despinitz. Emlk. 1873. 57.
- (friesachi) Nagy-Öszön és Csáktornyan: Raymann. É. 1891. 13.
- gyarapodása ajándékozás útján: Miletz. É. 1875. 47.
- Értesítőnk kritikái rovata. É. 1902. 51.
- „Értesítő“-nkről a bécsi „Numismat. Gesellschaft.“ É. 1882. 91.
- Értesítő (történelmi és régészeti). É. 1878. 41. 1879. 52.
- Évszázados ünnepély Délmagyarországon. É. 1878. 206.
- Fábián-ünnepély. É. 1885. 173. 221.
- ünnepély Aradon. É. 1885. 100.
- Fehérhegyi barlang. É. 1881. 104.
- (peatra-albai) római ezüst éremlelet Krassó-Szörény megyében: Ormós. É. 1881. 105.
- Fehértemplom ostroma 1848. aug. 19.: Böhm. É. 1887. 12.
- Vinga városok és Temes megye levéltárában található legrégebbi iratok. É. 1881. 103.
- Fehértemplomi barbár leletek: Milleker. É. 1883. 15.
- éremlelet: M—r B—g. 1882. 47.
- és verseczi barbár leletek: Milleker. É. 1884. 29.

- Fehértemplomi képviselő-választási mozgalmak 1848-ban: Ferenczy, É. 1882. 180.
- kőkori leletek: B—m L—t. É. 1883. 187.
 - őskori leletek: É. 1882. 140.
 - őskori temető: É. 1881. 191.
 - régiségi leletek: É. 1882. 46.
 - szerb harangok: M—r B—g. É. 1883. 150.
 - városi muzeum. 1881. 191., 1883. 187.
- Fehértemplomra vonatkozó érdekes okirat a XIV. századból: Böhm: É. 1882. 87.
- Feliratos emlékek Dácia délvidékén s ezek történeti-helyrajzi jelentősége: Téglás. É. 1897. 1.
- emlékek (török) és sírkövek Temesváron és környékén: Berkeszi. É. 1909. 149.
 - máránylap Temesváron. É. 1879. 54.
 - sírkő a római korszakból az aracsi templom-romok között. É. 1879. 204.
 - táblák Babylonból. É. 1881. 38.
- Felolvasás: Pulszky. Emlk. 1891. 27.
- Felső-dobszai lelet. É. 1877. 148.
- Felső-Moesia és Dacia fő-közlekedési kapcsolatának irodalmi állapota: Téglás. É. 1897. 75.
- fővárosának Viminaciumnak rommaradványai. É. 1878. 163.
- Felső-Moesiai limes kialakulásának története az Al-Dunánál: Téglás. É. 1902. 30.
- Felterjesztés társulatunktól Temesvár sz. k. város tanácsához: B. I. É. 1908. 144.
- Ferenczfalva története: Mihalik. É. 1900. 62.
- Ferenczy József: Berkeszi. É. 1906. 97.
- Ferenczy Józsefről értesítés: É. 1883. 46.
- Fertő tavi régészeti lelet. É. 1875. 59.
- Fémleletek a bronzkorból Délmagyarországon: Milleker. É. 1903. 22.
- Féregyházai boronzkori aranylelet: Berkeszi. É. 1906. 55.
- Figyelmeztetés: É. 1884. 51. 196. 1885. 224. 1886. 125.
- Finn koponya Magyarországon: Miletz. É. 1876. 214.
- Fokner József honvédeztudós halálózása. É. 1883. 152.
- Folyó- és helynevek Délmagyarországon Anonimusnál: Milleker. É. 1907. 58.
- Forrásmunka Délmagyarország történetéhez. É. 1901. 97.
- Földalatti kőépitmény Liget közelében: Miletz. É. 1875. 194.
- Földmunkások számára népszerű régészeti előadások: Berkeszi. É. 1906. 93

- Földrajz (6-kori) Délmagyarországról: Milleker. É. 1898. 1.
 — történelmi adalékok Délmagyarországról: Téglás. É. 1900. 36.
- Földvár Dragsinán: Miletz. É. 1875. 190.
 — Munár-Németszentpéteren és a nagyfalui őstelep: Milleker. É. 1906. 49.
- Földvárak Délmagyarországon: Örmös. É. 1879. 65.
- Főesperesség Orodon és Orodmegye hajdani határai: Karácsonyi. É. 1882. 149.
- Főispánok Temes megyében. É. 1885. 172. 1890. 75.
- Főrendiházi tagsága Örmös Zsigmondnak. É. 1885. 172.
- Főváros régészeti bizottsága. É. 1889. 46.
- Francohorion és Francovilla: Lőzsardt. É. 1875. 127.
- Francovilla és Francohorion: Lőzsardt. 1875. 127.
- Freidorf (Freydorff) lakosai 1741-ben: —i—s. É. 1903. 98.
- Friesachi érmeink Nagy-Öszön és Csáktornyán: Raymann. É. 1891. 13.
- Fürdőirat. É. 1885. 177.
- Gaál László honvédtábornok. É. 1884. 49.
- Gavosdia és Lugos régi határai: Iványi. É. 1875. 149.
- Gazdasági egyesület Temes megyében. É. 1879. 54.
- Germani bronzlelet: M—r B—g. É. 1882. 90. 1884. 50.
- Gizellafalva és Józseffalva. É. 1886. 60.
- Golyó (történelmi emlékű). É. 1876. 164.
- Gornjalinkovai bronzlelet. É. 1882. 184.
- Gotthilf Ede. É. 1885. 222.
- Göncöl és Kacagány: Sterba. É. 1881. 172.
- Görög kincslelet Trója vidékén az őskorból. É. 1877. 37.
- Görögök, rácok és arnauták Temesváron 1739-ben: —i—s. É. 1904. 89.
- Gyalokay Lajos ifj. „A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület közlönye“ c. munk. ism. É. 1875. 195.
- Gyarmatha lakosai 1741-ben: —i—s. É. 1902. 113.
- Gyermekvédelmi Congressus Temesváron: Berkeszi. É. 1906. 109.
- Gyertyámos község centennárium ünnepélye. É. 1885. 221.
- Gyűjtemény (Pongrácz-féle). É. 1903. 112.
- Gyűjteményekről (délmagyarországi) jelentés: B. I. É. 1907. 112.
- Hadászati jelentősége Temesvárnak történelmünkben a vegyesház trónraléptétől Mátyás király haláláig. 1301—1490.: Miletz. É. 1875. 61.
 — jelentősége Temesvárnak történelmünkben az Árpádház kihaltáig: Miletz. É. 1875. 5.

- Hadjötelessék száma Temesmegyében. É. 1886. 62.
- Hadtovnal Lederata—Tibiscum között az egykori Dáciiában: Böhm. É. 1883. 49.
- Hadzics Lázárról. É. 1885. 51.
- Hagyatékok Ormós Zsigmondtól a délmagyarorsz. muzeum részére: Patzner. É. 1895. 117.
- Halálzási statisztika. É. 1886. 64.
- Halmok az Alföldön: Dudás. É. 1887. 61.
- Hamvak (királyi) a budai Mátyás-templomban. É. 1888. 55.
- Hangjegyírósos hártyakodex töredékek a középkorból: Kováts. É. 1908. 1.
- Harangok (szerb) a régibb időből Fehértemplomban: M—r B—g. É. 1883. 150.
- Haraszti Bodrog vármegyei község emlékezete 1333-ban: Radvánszky. É. 1879. 49.
- Harcí vas csákány. É. 1878. 161.
- Határai Orodmegyének egykor és az orodi főesperesség: Karácsonyi. É. 1882. 149.
- Határigazítások. É. 1884. 156.
- Határőrezred (14. számú) vagyonszéke. É. 1886. 127.
- Hatvan város régészeti jelentősége. É. 1876. 164.
- Hazfeld lakosai 1767-ben: —i—s. É. 1902. 115.
- Háború (török) 1738-ban, különös tekintettel Rákóczi József: Turchányi. É. 1906. 1.
- Háromszéki muzeum (Imecsfalvi): Miletz. É. 1876. 161.
- Hártyakodex-töredékek (hangjegyírósosak) a középkorból: Kováts. É. 1908. 1.
- Hátultöltő és húzagolt ágyúk: Schäffer. É. 1882. 108.
- Hegedüs János „Kiss Ernő, az aradi vértanú hős emléke.“ c. munk. ism.: Berkeszi. É. 1906. 107.
- Hely- és folyónevek Délmagyarországon Anonimusnál: Milleker. É. 1907. 58.
- Helyfekvése Alsó-Eperjesnek: Karácsonyi. É. 1883. 153.
- Helyrajzi története Kelet-Torontálnak: Milleker. É. 1901. 23.
- Helytörténeti emlékek Csatádon: Szentkláray. É. 1902. 1.
- Herkulesfürdő és Orsova vidékének szerepe a belgrádi békekötésben: Boleszny. É. 1876. 188.
- Hertelendy Gyula temetése Bocsáron. É. 1885. 103.
- Heumann mérnök pergamoni lelete. É. 1881. 38.
- Hirlapirodalom és könyvnyomdászat története Temesváron: Berkeszi. É. 1899. 1.
- története Temesváron. Adatok: Berkeszi. É. 1901. 57.

- Hírlapok száma a világon. É. 1891. 67.
- Hitbizomány. É. 1886. 176.
- Hiteles hely, prépostság, káptalan és vár Titelen: Ivánfi. É. 1877. 108. 196.
- Hitközség (róm. kath.) Mehalán. É. 1885. 180.
- Honfoglalás előtti régiségleletek Temesvár vidékén: Milleker. É. 1900. 1.
- és Árpádra vonatkozó észrevételek: Benedek. É. 1886. 155.
- Honvédzenekarok történetéhez 1848—49: Milleker. É. 1896. 61.
- Horváth Boldizsár képviselő adományai. É. 1884. 155.
- örökös tagsága. É. 1886. 60.
- Hód (Castor fiber) Délmagyarországon. É. 1909. 171.
- Hódolettség alatt Lippa: Kropf. É. 1888. 169.
- Hunyad és szathmár vármegyei lelet. É. 1875. 106.
- Hunyady-várkastély tatarozása Temesváron. É. 1902. 121.
- várkastély ügye Temesváron. É. 1903. 118.
- Húzagolt és hátultöltő ágyúk: Schäffer. É. 1882. 108.
- Idióták és kretinek Temesvármegyében. É. 1884. 155.
- Igazgató és elnök lemondása társulatunkban: Berkeszi. É. 1906. 86.
- Ilkateleki bronzlelet Temesmegyében. É. 1879. 204.
- Illancsai és alibunári mocsaraknak régi magyar elnevezése: Karácsnyi. É. 1905. 90.
- Illyr-magyar collegium Bolognában 1537—1781.: Molnár. É. 1877. 18.
- Illyés András erdélyi püspök eredeti levele 1697-ből: Horváth. É. 1882. 20.
- Imecsfalvi (Cserey-féle) muzeumban négy régi kodex. É. 1878. 42.
- muzeum Háromszéken Erdélyben: Miletz. É. 1876. 161.
- műtárgyak Cserey Jánosnétól. É. 1882. 188.
- Iparműtörténelmi és történet-régészeti kiállítás. É. 1878. 208.
- régészeti és történelmi kiállítás Biharmegyében. É. 1878. 99.
- Iparművészeti osztálya társulatunknak. É. 1901. 99.
- Iparosok száma Temesvármegye területén. É. 1884. 49.
- Ipar-statisztika. É. 1892. 252.
- Iratok a XVII. és XVIII. századból: Miletz. É. 1875. 187. 1876. 159. 206. 1877. 28. 85. 145.
- a régibb időkből: Miletz. É. 1878. 34. 93. 201.
- kivonatai a bánsági kath. papságról (1716—1753): Baróti. É. 1892. 31. 144. 209.
- Metternich hercegtől: Quis? ... Quid. É. 1880. 175.
- Temesmege, Vinga és Fehértemplom városok levéltárában. É. 1881. 103.

- Iratok Tinódi Sebestyéntől: Benedek. É. 1881. 49.
- Iskola felállítás. É. 1885. 180.
- István főherceg nádor levele. É. 1879. 54.
— főherceg nádor levele a bánági iparegyesület igazgatóságához.
1841. jun. 23.: Miletz. É. 1879. 199.
- Jancsó Benedek „A Kölcsey-egylet 1884-dik évre szóló Évkönyve.“
c. munk. ism. É. 1885. 178.
- Janky Károly halála. É. 1902. 122.
- Janus Pannoniusra vonatkozó állítások a csanádi püspöki könyvtárban
örzött Révai kézírásban: Engelsz. É. 1875. 88.
- Jaszenovai sirlelet: M—r B—g. É. 1883. 188.
- Jelentés a délmagyarországi gyűjteményekről: B. J. É. 1907. 112.
— a Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat levéltáráról:
Berkeszi. É. 1893. 105.
— a selyemtenyészetről É. 1909. 160.
— a temesvár-belvárosi csatornázás és a várbontási munkák alkal-
mával 1910-ben felszínre került leletekről: Berkeszi. É. 1910. 136.
— (főtitkári): Patzner. Emlk. 1891. 33.
— a Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat 1904. 1905.
1906. 1907—1909. évi működéséről és a társulat gyűjteményeinek
állapotáról: Berkeszi. É. 1905. 98. 1906. 113. 1907. 132. 1908.
154. 1909. 173. 1910. 161.
— (pénztárnoki 1873. évi május hó 15-től 1874. évi április hó 30-ig):
Odor. Emlk. 1874. 25.
— (titkári) a társulat évi szellemi mozzanatairól: Szentkláray. Emlk.
1873. 25. Janky. Emlk. 1874. 20.
- Jelentések a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének és
orsz. tanácsának részéről: B. J. É. 1907. 109.
- Jenő herceg ünneplése Bécsben, Temesvár visszavétele után: —i—s.
É. 1900. 110.
- Jerszegi templom főoltárképe. Lotz Károlytól. É. 1882. 138.
- Jótekonyság Bonnáz Sándor csanádi püspök részéről: É. 1887. 49.
- Józseffalva és Gizellafalva. É. 1886. 60.
- Jubiláris díszoklevél Csajághy Istvánnak. É. 1887. 58.
- Jubileum. É. 1885. 180.
— a Nemzeti Muzeum kebelében. É. 1802. 120.
— (Bonnáz Sándor-féle). É. 1887. 123.
- Juhos János „A magyar korona országainak helységnevtára.“ c. munk.
ism. É. 1888. 103.
- Kacagány és göncöl: Sterba. É. 1881. 172.
- Kagyló nyakék és ős urnadarabok. É. 1878. 100.

- „Kálauz.“ É. 1882. 45.
- Kamarai (krassómezei) községek úrbéri állapota a XVIII. század végén: Turchányi. É. 1903. 14.
- Kambiatorák Bánságon 1762-ben: —i—s. É. 1903. 97.
- Kanyaró Ferenc „Unitáriusok Magyarországon“, c. munk. ism. É. 1891. 71.
- Kapisztrán Jánoshoz irt levele Péter, csanádi püspöknek: —i—s. É. 1903. 96.
- irt levele Lippa város birájának, esküdteinek, polgárainak és vendégeinek: —i—s. É. 1903. 97.
- Kapitányság Kundon: Ortway. É. 1875. 157.
- Karánsebes és Lugos története 1526—1658: Iványi. É. 1876. 24. 70. 136.
- és Lugos történetéhez adatok 1658—1695.: Iványi. É. 1877. 59. 1695—1718. 1878. 22.
- Karánsebesi és Lugosi bánok: Iványi. É. 1875. 100.
- és titeli régi kövek leírása: Janky. Emlk. 1874. 57.
- római feliratos emlékkő. É. 1875. 45.
- Kardlelet Tarrason Torontálmegyében. É. 1878. 207.
- Kassai céhek. É. 1876. 105.
- felső-magyarországi muzeum megnyitása. É. 1876. 163.
- muzeum és a Rákóczi-kiállítás: Cs. L. É. 1903. 103.
- Kassich Károly „A csanádi egyházmegye idej névtára“ c. munk. ism. É. 1880. 91.
- Kastély Bodokon. É. 1875. 107.
- Katakomba Rómában. É. 1881. 38.
- Kath. papságra (bánsági) vonatkozó iratok kivonatai. (1716—1753): Baróti. É. 1892. 31. 144. 209.
- Kazán-szorosi Széchenyi emléktábla. É. 1881. 151. 1885. 50.
- Kállay család levéltára. É. 1877. 39.
- „Kápolna“-hegy lejtőjén Versecen őstelep: Milleker. É. 1882. 12.
- Káptalan, prépostság, hiteles hely és vár Titelen: Ivánfi. É. 1877. 108. 196.
- Károk (az árviz által okozottak). É. 1886. 177.
- Károlyfalva ünnepe. É. 1902. 49.
- Károlyfalvi római lelet: M—r B—g. É. 1884. 49.
- Károly Gy. Hugo „A felsőmagyarországi muzeumegylet első évkönyve 1872/3-ról“ c. munk. ism. É. 1875. 58.
- Károlyi Sándor életéhez: Márki. É. 1886. 210.
- Kedélyhangulat a XVI. században és b. Balassa Bálint: Benedek. É. 1884. 169.
- Kegyves tanítórendiek temesvári társházának és a főgimnáziumnak története: Pfeiffer. É. 1890. 22. 104. 1891. 18.

- Kelet-Torontál helyrajzi történetéhez adatok: Milleker. É. 1901. 23.
- Kereki lelet Bihar megyében. É. 1879. 152.
- Keresztény sírkövek symbolumai: X. É. 1887. 208.
- Keszthelyi avar sírok. É. 1881. 191.
- Kevei régiségek. É. 1878. 100.
- vármaradványok az Al-Dunánál. É. 1878. 161.
- Keveris (Köveres) versecvidéki eltűnt helység: Milleker. É. 1882. 53.
- Kécsai ősemlék telep („Kurjácska Greda“). É. 1894. 54.
- vaskori telephelyről leletek: Orosz. É. 1898. 38.
- Kép (lőcsei fehérasszony) Temesvárott: Berkeszi. É. 1906. 95.
- Képek a Délmagyarországi múzeumban. É. 1885. 179.
- Képkiallítás Temesváron a „Nemzeti Szalon“ részéről: Berkeszi. É. 1906. 97.
- Képtárunk gyarapodása: B. I. É. 1907. 122. 1908. 146.
- Képviselő-választási mozgalmak. Fehértemplom 1848-ban: Fereny. É. 1882. 180.
- Kérelem. É. 1884. 48.
- Kézirat Kossuth Lajostól. É. 1877. 37.
- (történelmi érdekű). É. 1878. 206.
- Kiallítás a történelmi régészet és iparműtörténelem köréből. É. 1878. 208.
- az őstörténelmi és embertani kongresszuson a „Délmagyarországi tört. és rég. Múzeum-Társulat“ részéről. É. 1876. 162.
- (délmagyarországi) Temesvárott. É. 1887. 56.
- (ipar- és mezőgazdasági) Délmagyarországon 1891-ben. Műrégészeti csoport: Patzner. É. 1891. 72.
- (régészeti, történelmi és iparműtörténelmi) Bihar megyében. É. 1878. 99.
- Kiallítási tárgy. É. 1885. 182.
- „Kilia“ domb (varadiai) régiség leletei. É. 1882. 184.
- Kincs csontban. É. 1881. 151.
- Kinckeresők a Bánságon a XVIII. században: B. I. É. 1909. 145.
- Kincslelet (arany) Vattinán: Berkeszi. É. 1910. 143.
- Trója vidékén a görög őskorszakból. É. 1877. 37.
- Király ajándéka a nemzetnek. É. 1897. 115.
- Királyi hamvak a budai Mátyás-templomban. É. 1888. 55.
- Királyunk szobra Temesvárott. É. 1902. 50.
- Kitüntetés délmagyarországi kiállítók. É. 1885. 182.
- Kitüntetés. É. 1886. 176.
- (Ambrózy Béla báróé). É. 1887. 55.
- Kitüntető érmek, plakettek, emlékérmek Délmagyarországon. É. 1909. 157.

- Kladova-Buchbergi római sáncvonal. É. 1882. 184.
- Knéz temesmegyei falu történetéhez adatok: Nagy. É. 1879. 200.
- Knézi lelet: Berkeszi. É. 1907. 50.
- Kolozsvári Mátyás király szobor leleplezése. É. 1902. 50.
- Korona elásója. É. 1883. 95.
- Kossuth bankók clichéi: Nyári. É. 1888. 24.
- Lajos kiadatlan kézírata. É. 1877. 37.
- születésének századik évfordulója. É. 1902. 49.
- Kováts Sándor „A csanádi papnevelde története.“ c. munk. ism.:
B. I. 1908. 149.
- Kölcsey-egyesület Aradon. É. 1885. 49.
- egyesület megalakulása Aradon. É. 1882. 140.
- Ferencről emlékbeszéd: Ormós. É. 1876. 5.
- Költségvetés a megyénél. É. 1886. 178.
- Költségvetési javaslat az 1907. évre. É. 1907. 153.
- Könyvadmány Cserey Jánosnétól. É. 1878. 41.
- Könyvadmányok Torma Károly egyetemi tanártól. É. 1882. 45.
- Könyvek (eladók). É. 1887. 229.
- Könyvnyomdászat és hirlapirodalom története Temesváron:
Berkeszi. É. 1899. 1.
- Könyvtár ismertetés: Miletz. É. 1877. 90.
- (városi nyilvános) Temesváron. É. 1903. 110.
- (nyilvános, városi): Bellai. É. 1905. 120.
- Köveses (Keveris), verseczvidéki eltűnt helység: Milleker. É. 1882. 53.
- Kövesült mammuth agyvelő: Miletz. É. 1876. 214.
- Közegészségi állapot Temesmegyében. É. 1886. 127. 179. 1887.
179. 230.
- Középkori építészeti műemlékek Délmagyarországon: Kováts. É.
1907. 67.
- hangjegyírási hártakodex-töredékek: Kováts. É. 1908. 1.
- Temesvár környéke: Pesty. Emlk. 1874. 29.
- Versecz vidéke: Milleker. É. 1896. 65.
- Közgyűlés 1875. évi május 26-iki jegyzőkönyve. É. 1875. 142.
- 1876. évi május 31-iki jegyzőkönyve. É. 1876. 147.
- 1877. évi május 24-iki jegyzőkönyve. É. 1877. 132.
- 1878. évi május 23-iki jegyzőkönyve. É. 1878. 140.
- 1879. évi június 5-iki jegyzőkönyve. É. 1879. 132.
- 1880. évi június 2-iki jegyzőkönyve. É. 1880. 136.
- 1881. évi jegyzőkönyve. É. 1881. 133.
- 1882. évi június 4-iki jegyzőkönyve. É. 1882. 120.
- 1883. évi június 19-iki jegyzőkönyve. É. 1883. 132.
- 1884. évi június 28-iki jegyzőkönyve. É. 1884. 140.

- Közgyűlés 1885. évi június 2-iki jegyzőkönyve. É. 1885. 151.
- 1887. évi május 31-iki jegyzőkönyve. É. 1887. 107.
 - 1888. évi május 27-iki jegyzőkönyve. É. 1888. 93.
 - 1889. évi május 23-iki jegyzőkönyve. É. 1889. 103.
 - 1890. évi május 28-iki jegyzőkönyve. É. 1890. 133.
 - 1891. évi augusztus 29-iki jegyzőkönyve. É. 1891. 5.
 - 1892. évi május 29-iki jegyzőkönyve. É. 1892. 157.
 - 1893. évi május 28-iki jegyzőkönyve. É. 1893. 116.
 - 1894. évi június 6-iki jegyzőkönyve. É. 1894. 103.
 - 1895. évi október 7-iki jegyzőkönyve. É. 1895. 121.
 - 1896. évi december 13-iki jegyzőkönyve. É. 1896. 110.
 - 1898. évi január 30-iki jegyzőkönyve. É. 1898. 61.
 - 1899. évi január 22-iki jegyzőkönyve. É. 1899. 93.
 - 1900. évi február 18-iki jegyzőkönyve. É. 1900. 120.
 - 1901. évi március 13-iki jegyzőkönyve. É. 1901. 104.
 - 1901. évi április 21-iki jegyzőkönyve. É. 1901. 120.
 - 1902. évi március 16-iki jegyzőkönyve. É. 1902. 54.
 - 1903. évi március 29-iki jegyzőkönyve. É. 1903. 126.
 - 1903. évi október 4-iki jegyzőkönyve. É. 1903. 145.
 - 1904. évi április 10-iki jegyzőkönyve. É. 1904. 105.
 - 1905. évi május 14-iki jegyzőkönyve. É. 1905. 131.
 - 1907. évi április 21-iki jegyzőkönyve. É. 1907. 156.
 - 1908. évi május 3-iki jegyzőkönyve. É. 1908. 172.
 - 1909. évi május 2-iki jegyzőkönyve. É. 1909. 184.
 - 1910. évi április 10-iki jegyzőkönyve. É. 1910. 174.
 - Budapestben a muzeumok és könyvtárak országos szövetségeinek részéről: Berkeszi. É. 1906. 88.
 - és ünnepélyek leírása 1874-ből. Emlk. 1874. 1.
 - 1878-ban. É. 1878. 161.
 - (szervezkedő) 1885. december 30-án. É. 1886. 33.
 - 1885-ben az országos régészeti és embertani társulat részéről: Pontelly. É. 1886. 3.
 - (temesmegyei). É. 1886. 125.
 - Temesvárott a muzeumok és könyvtárak országos szövetségének részéről. É. 1904. 95. 1905. 118.
- Közgyűlési megnyitóbeszéd és Kupeczky János festő élete: Ormós. É. 1876. 109.
- Község névmagyarosodása. É. 1885. 180.
- Község nevek (temesvármegyei) magyarosítása: Lendvai. É. 1910. 94.
- Kőépítmény a föld alatt Liget közelében: Miletz. É. 1875. 194.
- Kőkánál az őskorszakból. É. 1877. 147.
- Kőkori emlékek Borjasról. É. 1877. 195. 1878. 100.

- Kőkori emlékek Uj-Paulison: Varga. É. 1876. 122.
 — leletek a tószegi „Laposhalmon“. É. 1877. 38.
 — leletek Fehértemplomon: B—m L—t. É. 1883. 187.
 — telep az Al-Duna vidékén Szokolovác község határában: Böhm. É. 1903. 19.
- Kőlelet a verségi „Nagyvér“-en: M—r B—g. É. 1885. 51.
- Kőszilánk lelet Csenén. É. 1880. 47.
- Kővárak Magyarországon a tatárjárás előtti időben az archaeologia és történettudomány mai álláspontján: Pontelly. É. 1880. 12.
- Krassó megye 1848. évi mozgalmainak történetéhez adatok: Mihalik. É. 1897. 96. 1898. 44.
 — térképe. É. 1885. 223. 1886. 177.
 — történelmi és régészeti emlékei: Miletz. É. 1878. 3.
- Krassó megyébe való bekebelezése Daruvár községnek. É. 1884. 194.
- Krassó megyei fehérhegy (peatra-alba) római ezüst éremlelete: Ormós. É. 1881. 105.
 — kamarai községek úrbéri állapota a XVIII. század végén Turchányi. É. 1903. 14.
 — kuptorei lelet. É. 1883. 89.
 — római lelet. É. 1876. 163.
 — új község. É. 1885. 179.
- Králitz Béla halála. É. 1903. 123.
- Kretinek és idióták Temesvármegyében. É. 1884. 155.
- Kritikai rovat „Értesítő“-nkben. É. 1902. 51.
- Krónika a XVII. századból Temesvár és az 1500—1603. év közötti török háborúkra vonatkozólag. É. 1888. 81.
- Kruciczai lázadó: Böhm. É. 1895. 61.
- Kubin, Alibunár, Versecz és Uj-Palánka közötti vidék térrajza. É. 1879. 96.
- Kubini leletek: M—r B—g. É. 1883. 188.
- Kudritz, temesmegyei nagyközség története: Milleker. É. 1889. 17. 88.
- Kuen Antal gróf halála. É. 1886. 128.
- Kulicsi romok s a hajdani Margum maradványai. É. 1878. 163.
- Kulturáért Temesvármegye: B. I. É. 1907. 127.
- Kulturális és társadalmi viszonyok Temesváron a múlt század végén: Berkeszi. É. 1900. 49.
- Kun-Szent-Mártoni régészeti kutatások. É. 1877. 37.
- Kund kapitányság: Ortvay. É. 1875. 157.
- Kunok Délmagyarországon: Karácsonyi. É. 1882. 93.
- Kupeczky János festő élete és közgyűlési megnyitó beszéd: Ormós. É. 1876. 109.
 — festő életéhez adatok 1667—1740.: É. 1877. 97.

- Kuptorei (krassó-szörénymegyei) lelet. É. 1883. 89.
 Kuriozum. É. 1885. 181.
 „Kurjácska Greda“, ősemberi telep Kécsán. É. 1894. 54.
 Kussics községnek Temesmegyébe való bekebelezése. É. 1884. 195.
 Kusziaci éremlelet: M—r B—g. É. 1883. 151.
 Külföldi érem a X. századból. É. 1876. 106.
 — utazók feljegyzései Temesvárról és Délmagyarországról a múlt században: Berkeszi. É. 1890. 116. 179. 218.
- La Tène-kori emlékek a Duna—Tisza—Maros-közén: Milleker. É. 1900. 21.
- Laczkfyak története: Karácsonyi. É. 1887. 5. 134.
- Lakatos Ottó „Arad monographiája. c. munk. ism. É. 1880. 159.
- Lakosok Berekuczán (Bereguza) 1737-ben: —i—s. É. 1904. 93.
 — Bruckenauban 1741-ben: —i—s. É. 1902. 113.
 — Csákován (Csakovar) 1737-ben: —i—s. É. 1904. 92.
 — Dentán 1737-ben: —i—s. É. 1904. 93.
 — Dettán (Deta) 1737-ben: —i—s. É. 1904. 92.
 — Feidorfon (Freydorff) 1741-ben: —i—s. É. 1903. 98.
 — Gyarmathán 1741-ben: —i—s. 1902. 113.
 — Hazfelden 1767-ben: —i—s. É. 1902. 115.
 — Landstreun 1767-ben: —i—s. É. 1902. 116.
 — Nagybecskerekén 1747-ben: —i—s. É. 1900. 111.
 — Német-Rékáson (Teutsch-Reckass) 1741-ben: —i—s. É. 1903. 99.
 — Pancsován 1747-ben: —i—s. É. 1900. 111.
 — Perjámoson 1747-ben: —i—s. É. 1902. 113.
 — Ujpécsen (Neu—Wienn oder Uypecz) 1741-ben: —i—s. É. 1903. 98.
 — Vojteken (Woiteck) 1737-ben: —i—s. É. 1904. 92.
 — Zádorlakon 1759-ben: —i—s. É. 1902. 114.
- Landstreulakosai 1767-ben: —i—s. É. 1902. 116.
- „Laposhalom“ régiségei. É. 1888. 104.
- Lázadó Krucsiczán: Böhm. É. 1895. 61.
- Leculeuptorei éremlelet. É. 1881. 151.
- Lederata-Tibiscum közötti hadutvonal az egykori Dáciában: Böhm. É. 1883. 49.
- Legyező és női cipő törökös alakban. É. 1877. 194.
- Lelet a bronzkorból. É. 1877. 195.
 — a bronzkorból Germanon: M—r B—g. É. 1884. 50.
 — a bronzkorból Gornjalinkován. É. 1882. 184.
 — a bronzkorból Ilkateleken Temesmegyében. É. 1879. 204.
 — a bronzkorból Ulmán: M—r B—g. É. 1884. 48.
 — a Fertő tavában. É. 1875. 59.

Lelet a népvándorlás korából. É. 1885. 178.

- a római korból Károlyfalván: M—r B—g. É. 1884. 49.
- a római korból Rékáson: Ormós. É. 1881. 9.
- a római korból Versecz vidékén: M—r B—g. É. 1882. 48.
- Dettán: Miletz. É. 1875. 194.
- Dollonán. É. 1885. 180.
- Felső-Dobszán. É. 1877. 148.
- Kereken, Biharmegyében. É. 1879. 152.
- Knézen: Berkeszi É. 1907. 50.
- Krassóme gyében a római korból. É. 1876. 163.
- Kuptore helységben Krassó-Szörénymegyében. É. 1883. 89.
- Olympiában. É. 1881. 39.
- Pergamonban. É. 1881. 38.
- Pusztá-Péklán Bácsme gyében. É. 1879. 152.
- Szakálházán Temesme gyében. É. 1879. 54.
- Szathmár- és Hunyadvármegyékben. É. 1875. 106.
- Tószegen. É. 1881. 151.
- Versecz vidékén a bronzkorból. É. 1883. 45.
- Vingán. É. 1879. 152.

Leleteink repertoriuma: Berkeszi. É. 1908. 139.

Leletek. É. 1881. 152.

- a barbár korból Fehértemplomon: Milleker. É. 1883. 15.
- a barbár korból Verseczen és Fehértemplomon: Milleker. É. 1884. 29.
- a bronzkorból Borjason. É. 1879. 203.
- a kécsai vaskori telephelyről: Orosz. É. 1898. 38.
- a kőkorból Fehértemplomon: B—m L—t. É. 1883. 187.
- a kőkorból tószegi „Laposhalmon”. É. 1877. 38.
- a római korból Orsován és Tsierna, Trans-Tsierna. Milleker. É. 1902. 18.
- a temesme gyei Parácon: Berkeszi. É. 1906. 59.
- a Temesvári—Belvárosi csatornázás és a várbontási munkák alkalmával 1910-ben: Berkeszi. É. 1910. 136.
- temesvári vársáncok közelében: Miletz. É. 1876. 211.
- a varadia „Kilia” dombon. É. 1882. 184.
- az őskorból Fehértemplomon. É. 1882. 140.
- Beregszón Temesme gyében. É. 1878. 207.
- Délmagyarországon. É. 1879. 54.
- Fehértemplomon. É. 1882. 46.
- Kubinban: M—r B—g. É. 1883. 188.
- Majdán Torontálmegyében. É. 1879. 204.
- Ó-Bébán: Ambrus. É. 1878. 189.

- Leletek Ó-Bébán a barbár korból. *É.* 1878. 207.
- Parácon: Berkeszi. *É.* 1907. 55.
 - (régészeti): Miletz. *É.* 1875. 194.
 - Temesvármegyében: Berkeszi. *É.* 1906. 66.
 - Temesváron. *É.* 1901. 97.
 - Uj-Paulison az őseemberkorból: Varga. *É.* 1876. 91.
 - ügyében felhívás. *É.* 1876. 105.
 - Vattinán 1895-ben: Milleker. *É.* 1896. 36.
 - Verseczen. *É.* 1892. 252.
 - (vizvezeteki) a római korból Verseczen. M—r B—g. *É.* 1885. 50.
- Lelettárgyak Tószegen a neolith korból: Pontelly. *É.* 1882. 56.
- Leleplezési ünnepé Lo-Presti József emléksobrának. *É.* 1878. 207.
- Lena u-ünnep Csatádon. *É.* 1902. 49.
- Lendvai Miklós „Temesvármegye nemes családjai.“ c. munk. ism.: Berkeszi. *É.* 1906. 100.
- Levelek Péter, csanádi püspöktől Kapisztrán Jánoshoz: —i—s. *É.* 1903. 96.
- Széchenyi Istvántól. *É.* 1877. 147.
- Levél 1697-ből Illyés András erdélyi püspöktől: Horváth: *É.* 1882. 20.
- gróf Széchenyi Istvántól: P. I. *É.* 1884. 100.
 - István főherceg nádortól. *É.* 1879. 54.
 - Lippa város birájától, esküdteitől, polgáraitól és vendégeitől Kapisztrán Jánoshoz: —i—s. *É.* 1903. 97.
 - Losonczy Istvántól Báthory Andrásához, az erdélyi vajdához: Baróti. *É.* 1910. 157.
 - Ormós Zsigmondtól. *É.* 1886. 175.
 - Pesty Frigyesztől a temesvár-gyárvárosi társaskörhöz. *É.* 1885. 98.
- Levéltár (Kállay család-féle). *É.* 1877. 39.
- (temesmegyei). *É.* 1885. 178.
- Levéltár Verseczen. *É.* 1885. 49.
- Leváltárakban talált legrégebbi iratok (temesmegyei, vingai és fehértemplomban). *É.* 1881. 103.
- Levéltárról a „Délmagyarországi történelmi és régészeti Múzeum-Társulat“-ban: Berkeszi. *É.* 1893. 105.
- Léczfalvi tábori országgyűlés egy okiratának ismertetése: Miletz. *É.* 1877. 193.
- Liebling község ünnepe. *É.* 1886. 180.
- Ligeti földalatti kőépítmény: Miletz. *É.* 1875. 194.
- Liliomokról az Anjou-házi magyar királyok pénzain és a számarfő jelvénye az ősi dákoknál: Despinitz. Emlk. 1873. 41.
- Limes kialakulásának története Felső-Moesián az Al-Dunánál: Téglás. *É.* 1902. 30.

- Lipp Vilmos „A vas megyei régészeti egyesület évi jelentése“ c. munk.
ism. É. 1875. 195. 58.
- Lipp a hódoltság alatt: Kropf. É. 1888. 169.
— város birájának, esküdteinek, polgárainak és vendégeinek levele
Kapisztrán Jánoshoz: —i—s. É. 1903. 97.
- Lippai állami polgári és középkereskedelmi iskola. É. 1892. 253.
- Lo-Presti báró síremlékére adakozás. É. 1878. 42.
— József emléksobrának leleplezési ünnepe. É. 1878. 207.
— ó-palánkai síremlékének története: Miletz. É. 1879. 183.
- Losonczy István levele Báthory Andrásához, az erdélyi vajdához:
Baróti. É. 1910. 157.
- Lotz Károly oltárképe. É. 1883. 151.
— oltárképe a jerszegi templomban. É. 1882. 138.
- Lőcsei fehér asszony képe Temesvárott: Berkeszi. É. 1906. 95.
- Lugos és Gavosdia régi határai: Iványi. É. 1875. 149.
— és Karánsebes története 1526—1658: Iványi. É. 1876. 24. 70. 136.
— és Karánsebes történetéhez adatok 1658—1695: Iványi. É. 1877.
59. 1695—1718. 1878. 22.
— város pecsétje 1717-ből: Iványi. É. 1875. 46.
- Lugosi és Karánsebesi bánok: Iványi. É. 1875. 100.
— pecsétek: Iványi. É. 1875. 148.
- Lyceum Aradon. É. 1881. 191.
- Maderspach Károlyné emléke. É. 1909. 164.
— Livius „Maderspach Károlyné tragédiája, és adatok Ruszkabánya
történetéhez“ c. munk. ism. É. 1909. 161.
- Magas életkor. É. 1894. 70.
- Magyar királyi muzeum. É. 1875. 59.
— koronáról néhány szó: Boleszny. É. 1889. 171.
— nyelv tanítása Csákován. É. 1885. 180.
— nyelvet terjesztő egyesület Temesváron. É. 1885. 179. 181.
— nyelvterjesztő és közművelődési egyesület Torontálmegyében.
É. 1885. 223.
— szent korona Orsova melletti elásatása 1849-ben és megtalálása
1853-ban: Boleszny. É. 1889. 49.
— telep Verseczen a múlt századból: Milleker. É. 1886. 28.
- Magyarország etnografiai térképe. É. 1887. 53.
- Magyarországi műemlékek. É. 1879. 54.
— szerbek szereplésének története 1526—1711.: Dudás. É. 1885.
105. 1886. 65. 129.
- Magyarosítás a tememegyei községeknél: Lendvai. É. 1910. 94.
- Magyarosodás. É. 1885. 182. 1886. 60. 126.

- Magyarság a délvidéken. É. 1891. 67.
- Majdani leletek Torontálmegyében. É. 1879. 204.
- Malva tartomány Dáciában és ennek várvonala: Boleszny. É. 1884. 105.
- Mammuth agyvelő megkövesült állapotban: Miletz. É. 1876. 214.
- állcsont Pancsováról a Duna Szaklanatz szigetéről. É. 1880. 46.
- Marbeau útleírása a Duna vidékeiről. É. 1880. 195.
- Margum és Viminacium romjai: Ormós. É. 1878. 101.
- maradványai s a kulicsi romok. É. 1878. 163.
- Mágoócsy Gáspár öröksége: Márki. É. 1884. 157.
- Márki Sándor áthelyezése. É. 1886. 176.
- Mátyás király korabeli művelődési adatok: Ormós. É. 1885. 185.
1888. 63.
- király szobrának leleplezése Kolozsvárott. É. 1902. 50.
- király szülőháza. É. 1888. 103.
- szobor ügye. É. 1888. 55.
- templom (budai) alaprajza. É. 1875. 106.
- templomban (budai) királyi hamvak. É. 1888. 55.
- Megnyitó beszéd: Ormós. Emlk. 1874. 8.
- beszéd: Dessewffy. Emlk. 1891. 19.
- beszéd az 1873-iki nagygyűlésen: Ormós. Emlk. 1873. 15.
- beszéd az 1875. évi, május havi közgyűlésen: Ormós. É. 1875. 109.
- Megrendelési ív a „Törvényhatósági Naptár“ 1889-iki évfolyamára. É. 1888. 151.
- Megyei költségvetés. É. 1886. 178.
- Mehalai róm. kath. hitközség. É. 1885. 180.
- templom. É. 1886. 177.
- Mehádia, Ad-Mediam és Miháld története: Boleszny. É. 1884. 64.
- Mehádiai régiségek és a topleczi vízvezeték: Böhm. É. 1880. 161.
- Menczer Ármin halála. É. 1884. 156.
- Mercy-féle kastély Vadászerdőben. É. 1880. 93.
- Klaudiusz Florimund gróf életéhez adatok: Baróti. É. 1910. 146.
- Mercsinai ó-görög aranyérme: M—r B—g. É. 1883. 152.
- Mester és tanítványa: Ormós. É. 1887. 125.
- Metternich herceg hátrahagyott írásaiból: Quis? . . . Quid? É. 1880. 175.
- Mezőhegyesi állami ménesintézet alapításának története: Ruisz. É. 1887. 24. 93. 149.
- Ménésintézet alapításának története Mezőhegyesen: Ruisz. É. 1887. 24. 93. 149.
- Mihalik Sándor „Német-Bogsán az 1848—49-iki szabadságharcban“ c. munk. ism.: —n. É. 1900. 116.
- Miháld, Ad-Mediam és Mehádia története: Boleszny. É. 1884. 64.

- Miletz János „Bem délmagyarországi hadjárata“ c. munk. ism. É. 1882. 188.
 — halála. É. 1903. 122.
- Milleker Bódog „Délmagyarország régiségleletei a honfoglalás előtti időkből“ c. munk. ism. É. 1898. 73.
 — „Délmagyarország római régiségleletei“ c. munk. ism. É. 1893. 61.
 — „Die Geschichte der Grossgemeinde Kudritz“ c. munk. ism. É. 1888. 150.
 — „Die Werschetter Gegend im Alterthume.“ c. munk. ism. É. 1885. 98.
 — „Geschichte der Gemeinde Nagy-Zsám. 1370—1909.“ c. munk. ism. É. 1909. 160.
 — „Geschichte der Grossgemeinde Kussics.“ c. munk. ism. É. 1908. 152.
 — „Geschichte der Kolonie Baziás.“ c. munk. ism. B. I. É. 1908. 152.
 — „Geschichte der kön. Freistadt Wersecz.“ c. munk. ism. É. 1887. 50.
 — „Kudritz (temesmegyei) nagyközség története.“ c. munk. ism. É. 1888. 150.
 — „Nagy-Zsám története 1370—1909.“ c. munk. ism. É. 1909. 160.
 — tanulmányára „A rézkor emlékei Délmagyarországon“ néhány észrevétel: Patzner. É. 1889. 13.
 — Ürményháza története 1847—1906.“ c. munk. ism.: Berkeszi. É. 1906. 108.
 — „Versecz sz. kir. város története.“ c. munk. ism. É. 1885. 49. 1887. 50.
- Millennium és Temesmegye. É. 1894. 115.
- Millenniumi kiállításra felküldött tárgyak jegyzéke. É. 1896. 60.
- Miniszteri köszönet. É. 1886. 175.
- Missics János országgyűlési képviselő halála. É. 1884. 103. 156.
- Mitologiai szobrok és régi szokások Dáciában: Stancsa. É. 1885. 80.
- Mocsonyi György földbirtokos halála. É. 1887. 58.
- Mohi pusztai ásatás. É. 1888. 207.
- Mommsen levele Ortway Tivadarhoz. É. 1878. 208.
- Monographia Arad város- és megyéről. É. 1885. 176.
 — Délmagyarországról BélMátyástól 1731-ből: Berkeszi. É. 1892. 199.
 — Temesvármegyéről. É. 1884. 155.
 — Verseczről. É. 1885. 222. 1886. 175. 243.
- Monostor Rahoncán: Karácsonyi. É. 1892. 1. 253.
- Monostorok Délmagyarországon: Karácsonyi. É. 1905. 76.
- Mozgalmak 1848-ban Krassó megyében. Adalékok.: Mihalik. É. 1897. 96. 1898. 44.
- Móriczföld község ünnepe. 1886. 243.
- Munár-németszentpéteri földvár és a nagyfalui őstelep: Milleker. É. 1906. 49.

- Museo-tiberino. É. 1880. 195.
- Museum a pannonhalmi szent Benedek-rend győri gimnáziumában.
É. 1877. 148.
- Békés-Gyulán: Ambrus. É. 1880. 72.
 - Fehértemplomon. É. 1881. 191.
 - gyarapodásáról kimutatás: Miletz. É. 1879. 149.
 - gyarapodásáról kimutatás az 1880/81-iki társulati évben:
Pontelly. É. 1881. 183.
 - látogatói. É. 1901. 100. 1902. 50. 1904. 100. 1906. 88. 1907. 120.
1908. 148. 1909. 169.
 - megnyitása Kassán. É. 1876. 163.
 - (régészeti) épület Délmagyarországon. É. 1879. 55.
 - Székelyföldön: Miletz. É. 1877. 190.
 - Tolnamegyében. É. 1895. 79.
 - (új) a Délvidéken. É. 1909. 166.
 - (versecki): X. É. 1894. 113.
- Museum épület (új) Temesváron. É. 1902. 69.
- ügy Temesváron. É. 1903. 106.
- Museum- és könyvtárépület ügye Temesváron. É. 1904. 97. 1906. 87.
- és könyvtárpalota építkezési ügye Temesváron: B. I. 1907. 119.
- Museumi és könyvtárpalota (új) Temesváron: Bellai. É. 1905. 119.
- „— és Könyvtári Értesítő“: B. I. É. 1907. 117.
 - főtitkár tanulmányutja: B. I. É. 1907. 124.
 - palota Temesvárott. É. 1886. 175.
- Museum kérdés Temesváron: Berkeszi. É. 1901. 2.
- Museumok a vidéken: Berkeszi. É. 1908. 59.
- és könyvtárak orsz. szövetségének f. évi közgyűlése Temes-
várott. É. 1904. 95.
 - és könyvtárak orsz. szövetségének 1904. évi közgyűlése Temes-
váron: Bellai. É. 1905. 118.
 - és könyvtárak orsz. szövetségeinek közgyűlése Budapesten:
Berkeszi. É. 1906. 88.
 - és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének és orsz. tanácsának
jelentése: B. I. É. 1907. 109.
- Museumunk őskori tárgyai. É. 1877. 96.
- papírpénzgyűjteménye: Berkeszi. É. 1908. 130.
- Museumunk újabb, nagymérvű gyarapodása. É. 1909. 167.
- Műemlékek (építészeti) a középkorból Délmagyarországon: Kováts.
É. 1907. 67.
- felvétele. É. 1888. 150.
 - (magyar) a budai várban. É. 1876. 106.
 - (magyarországiak). É. 1879. 54.

- Műipar Temesváron. É. 1885. 99.
- Műsáncz vonalak Délmagyarországon római vagy avar emlékek-e? Pontelly. É. 1886. 181.
- Műtárgyak Imecsfalváról Cserey Jánosnétól. E. 1882. 188.
- Művelődési adatok Mátyás király korából: Ormós. É. 1885. 185. 1888. 63.
- állapot Délmagyarországon a római uralom alatt. (107—272. Kr. u.): Böhm. É. 1885. 5.
- Műveltségi viszonyok a délmagyarországi megyékben. É. 1878. 99.
- viszonyok Temesváron a XVIII. században. É. 1877. 35.
- Művészek Temesváron: Berkeszi. É. 1909. 1.
- Művészetről vázlatos rajz: Ormós. É. 1876. 53.
- Művészeti tárgyak az orsz. kiállítás számára. É. 1885. 182.
- Nagybecskerek lakosai 1747-ben: —i—s. É. 1900. 111.
- Nagybecskereki vár. É. 1885. 177.
- Nagyfalui őstelep és a munár-németszentpéteri földvár: Milleker. É. 1906. 49.
- Naggyülés leírása (1873.): Janky. Emlk. 1873. 7.
- Nagy-őszí éremlelet. É. 1889. 194.
- Nagy-Őszön és Csáktornyan lelt friesachi érmeink: Raymann. É. 1891. 13.
- „Nagyréti“ verseczi kölelet: M—r B—g. É. 1885. 51.
- Nagy Sándor sírja. É. 1888. 104.
- Nagy-szredistyei rézlelet: M—r B—g. É. 1885. 49.
- Nagyszámi (verseczvidéki) bronzlelet: Milleker. É. 1882. 172.
- Napló a temesvári piarista-rendházzól. É. 1901. 98.
- Csernovics Péter királyi biztosságának tartamáról: Szmida. É. 1901. 64.
- Naplójegyzetek Bogma Istvántól Temesvár 1849. évi ostromáról: Berkeszi. É. 1904. 67.
- Nádasdy László gróf Szegeden Temesvár visszafoglalásának örömére hálaadó isteni tiszteletet tart: —i—s. É. 1900. 110.
- grófról, a csanádi püspökről Worthley Montagné lady: —i—s. É. 1902. 112.
- Nápolyi hadjárat alatti szereplése a Laczkfyaknak: Karácsonyi. É. 1887. 134.
- Nedao: Milleker. É. 1906. 81.
- Netad, Pelso? Baróti. É. 1910. 156.
- Nemes (magyar). É. 1885. 100.
- Nemesi családok Temesmegyében. É. 1894. 114.
- Nemzeti Múzeum. É. 1889. 46.

- Nemzeti Múzeum jubileuma. É. 1902. 120.
- Múzeum kincsei Temesváron. É. 1902. 119.
 - Múzeum régiségtára. É. 1888. 150.
 - Múzeumnak adomány Tarányi Ferencről. É. 1876. 105.
 - Szalon képiállítása Temesváron: Berkeszi. É. 1906. 97.
- Neolith lelettárgyak Tószegen: Pontelly. É. 1882. 56.
- telep a bodrogmonostorszegi „Opoljenik“-en: Orosz. É. 1906. 74.
- Netad-Nedao-Pelso? Baróti. É. 1910. 156.
- Német (bánsági) települők Bukovinában: Milleker. É. 1906. 84.
- cs. archaeologiai intézet. É. 1881. 39.
 - és spanyol zsidók Temesváron 1739-ben: —i—s. É. 1903. 99.
 - iskolák múlt századbeli kimutatása a Bánságban: Baróti. É. 1890. 56.
 - legrégebb bánsági telepek történetéhez adatok. É. 1892. 83.
 - lotharingiai családok utlevele a Bánságba 1752-ből: —i—s. É. 1904. 93.
 - Rékás (Teutsch-Reckass) lakosai 1741-ben: —i—s. É. 1903. 99.
 - telepítésekről a Bánságon: Baróti. É. 1894. 47.
 - település (legrégebb) története a Bánságon: Baróti. É. 1892. 11. 53
 - települések a Bánságon. Adatok. É. 1892. 69.
 - települések (első) a Duna—Tisza—Maros-köz déli részeiben: Milleker. É. 1887. 82.
- Népkönyvtárak állapota Délmagyarországon az 1906. év végén: B. I. É. 1907. 115.
- Népszámlálás eredménye: L—y M—s. É. 1884. 50. 1891. 66.
- eredménye a vármegyékben. É. 1891. 68.
 - Temesmegyében. É. 1891. 70.
 - Torontálmegyében. É. 1891. 71.
- Népvándorlási lelet. É. 1885. 178.
- sirok Versecen: M—r B—g. É. 1883. 151.
- Néra régi magyar neve: Karácsonyi. É. 1905. 89.
- régi magyar neve: Milleker. É. 1906. 82.
- Névmagyarosítás. É. 1887. 58. 1884. 155. 1885. 99. 1887. 53.
- Névmagyarosodása egy községnek. É. 1885. 180.
- Névváltoztatás. É. 1886. 177.
- Névváltoztatások a temesmegyei községek között. É. 1894. 68.
- Délmagyarországon. É. 1886. 59.
- Niamessny Gyula halála. É. 1903. 123.
- Niczky Kristóf gróf két levelének ismertetése a déli részek visszacsatolásának idejéből: Kasics. É. 1879. 93.
- Nógrád vármegyei őstelep. É. 1877. 196.
- „Numismat. Gesellschaft“ (bécsi) „Értesítő“-nkről. É. 1882. 91.

- Numizmatikai Közlöny. É. 1902. 122.
- Numizmatikában állat-symbolizmus: Nyáry. É. 1888. 16. 116.
- Nyakék kagylókból és ős urnadarabok. É. 1878. 100.
- Nyáry Sándor „Brocky Károly festőművész élete és művei 1807—1855“ című munk. ism. É. 1909. 162.
- Nyelvterjesztő (magyar) egyesület Versecen. É. 1886. 63
- Nyilgyűjtemény. É. 1877. 39.
- Nyomdák Délmagyarországon. B. I. É. 1907. 116.
- Nyugat-Dáciában tizenkét római hely: Böhm. É. 1904. 39.
- Nyugtatvány (1747) egy becskereki töröktől. É. 1884. 102.
- Okirat. É. 1875. 107.
- a léczfalvi tábori országgyűlésről: Miletz. É. 1877. 193.
 - Fehértemplomra vonatkozólag a XIV. századból: Böhm. É. 1882. 87.
- Oklevelek a XVII. és XVIII. századból a délmagyarorsz. tört. és rég. társ. muzeumában. Ismertetés: Ferenczy. É. 1883. 67.
- (török), Radnára vonatkozóak: Baróti. É. 1900. 86.
 - (török), Temesvárra vonatkozóak: Baróti. É. 1910. 158.
- Oltárkép a jerszei templomban Lotz Károlytól. É. 1882. 138.
- Lotz Károlytól. É. 1883. 151.
- Olvasókhöz: Patzner. É. 1888. 1.
- Olympiai lelet. É. 1881. 39.
- Opatikai zárdamaradványok: Milleker. É. 1906. 83.
- „Opoljenik“ (bodrogmonostorszei) neolith telep: Orosz. É. 1906. 74.
- Orchomenos és Schliemann. É. 1881. 39.
- Orczyfalvai őstelep. É. 1886. 59.
- Ormós alapítvány. É. 1886. 125.
- érem Bonnáz Sándornak. É. 1883. 95.
 - féle alap. É. 1887. 52.
 - Zsigmond: „Árpád-kori művelődésünk története“ című munk. ism. É. 1881. 101. 189.
 - átiratai a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat“-nak tett adományozásairól. É. 1889. 123.
 - bácsbodroghmegyei tört. társ. tiszteletbeli tagsága. É. 1883. 150.
 - centennáriumi beszéde. É. 1882. 185.
 - emlékezete: Patzner. É. 1895. 81.
 - „Emlékkönyv“ című munk. ism. É. 1883. 89.
 - főispán 70. évi születésnapjára emléke. É. 1883. 89.
 - főrendiházi tagsága. É. 1885. 172.
 - hagyatékából megvásárolt arany érmekek jegyzéke: Patzner. É. 1896. 47. 104.

- Ormós hagyatékából nyert tárgyak: Patzner. É. 1895. 117.
- halála: Patzner. É. 1894. 73.
 - „Kirándulás Viminacium és Margum romjaihoz“ című munk. ism. és ajánlása. É. 1878. 161.
 - „Kucepky János mint ember és művész“ c. munk. ism. É. 1887. 229.
 - levele. É. 1886. 175.
 - tiszteletbeli tagsága. É. 1885. 98.
 - „Visszaemlékezések“ című munk. ism. É. 1885. 221.
 - „Visszaemlékezések III. Gyűjteményeim“ c. munk. ism. É. 1888. 206.
 - Zsigmondhoz és Vizkelety Imréhez átiratok a „Délmagyarországi tört. és rég. Muzeum-Társulat“ közgyűlésétől. É. 1889. 137.
- Orodí főesperesség és Orodmegeye hajdani határai: Karácsonyi. É. 1882. 149.
- Orosz grófnő (temesvári): Berkeszi. É. 1906. 94.
- Orsova és a mehadiai Herkulesfürdők vidékének szerepe a belgrádi békekötésben: Boleszny. É. 1876. 188.
- melletti elásatása a magyar szent koronának 1849-ben és megtalálása 1853-ban: Boleszny. É. 1889. 49.
- Orsovai emlékkő. É. 1875. 45.
- római leletek és Tsierna, Trans-Tsierna: Milleker. É. 1902. 18.
- Országgyűlés 1843—44-ben és Temesvármegye: Cseh. É. 1903. 3. 1904. 52.
- Országos felügyelőség jelentése a délmagyarországi gyűjteményekről: B. I. É. 1907. 112.
- kiállítás Budapesten. É. 1886. 126.
 - muzeum- és könyvtár-bizottság. É. 1902. 120.
 - régészeti és embertani társulat. É. 1878. 163.
 - régészeti és embertani társulat 1885. évi közgyűlése: Pontelly. É. 1886. 3.
- Ortvay Tivadar „Magyarország régi vizrajza“ c. munk. ism. É. 1882. 188.
- „Pozsony város története“ c. munk. ism.: — r. É. 1892. 51. 1895. 78.
 - „Tájékoztatás sz. Gellért, másképp sz. Bernát, valamint a Bold. Szűz állítólagos csanádi apátságai iránt, tekintettel a csanádi régi romokra s a szándékolt ásatásokra“ c. munk. ism. É. 1875. 108.
 - „Temesvármegye és Temesvár város története“ c. munk. ism.: Berkeszi. É. 1897. 108.
 - dr.-nak Mommsentől kapott levele. É. 1878. 208.
- Orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése. É. 1886. 59.
- és természetvizsgálók vándorgyűlésének helyi bizottsági határozata. É. 1887. 58.

- Óstrom 1849-ben Temesváron Bogma István naplójegyzetei alapján: Berkeszi. É. 1904. 67.
- Fehértemplom ellen 1848. aug. 19.: Böhm. É. 1887. 12.
- Ó-bébai leletek a barbár korból. É. 1878. 207.
- régiségleletek: Ambrus. É. 1878. 189.
- régiségek. É. 1878. 162.
- Ó-budai ásátások. É. 1881. 152.
- Ó-görög aranyérme Mercsináról: M—r B—g. É. 1883. 152.
- Ókori földrajz Délmagyarországról: Milleker. É. 1898. 1.
- Ó-palánkai Lo Presti síremlék története: Miletz. É. 1879. 183.
- síremlék a rámai hős hamvai felett. É. 1879. 53.
- Óriások sirjai Rügen szigetén. É. 1877. 37.
- Óregfalú határán új őskori telep: Orosz. É. 1896. 41.
- Őröksége Mágócsy Gáspárnak: Márki. É. 1884. 157.
- Órtel Jeromos, XVII. századbéli krónikás adatai a Délmagyarország területén 1500—1603. viselt török hadjáratokról. É. 1888. 128.
- „Öthalom“ Szeged mellett. É. 1879. 201.
- Óskori aranylelet Versecen: M—r B—g. É. 1884. 48.
- állatmaradványok Török-Kanizsán. É. 1879. 204.
- Délmagyarország: Milleker. É. 1893. 63. 1894. 1.
- görög kincslelet Trója vidékén. É. 1877. 37.
- kőkanál. É. 1877. 147.
- leletek Fehértemplomon. É. 1882. 140.
- leletek Új-Paulison: Varga. É. 1876. 91.
- régiségleletek Délmagyarországon. Milleker. É. 1891. 1. 1895. 1.
- részletek a Délvidéken: Milleker. É. 1902. 96.
- tárgyak muzeumunkban. É. 1877. 96.
- telep Banián Szörénymegyében. É. 1879. 203.
- telep Bocsáron (Torontálmegye): M. É. 1897. 106.
- telep Kécsán („Kurjácska Greda“). É. 1894. 54.
- telep Óregfalú határán: Orosz. É. 1896. 41.
- telep Parácson Temesmegyében. É. 1877. 96.
- telepek Délmagyarországon: Orosz. É. 1895. 68.
- temető Fehértemplomon. É. 1881. 191.
- Ősrégészeti adatok Délmagyarországra: Orosz. É. 1897. 66.
- kongresszus költsége: Miletz. É. 1876. 213.
- Óstelep a verseci „Kápolna“-hegy lejtőjén: Milleker. É. 1882. 12.
- Nagyfalún és a munár-németszentpéteri földvár: Milleker. É. 1906. 49.
- Nógrádmegyében. É. 1877. 196.

- Óstelep Orcyfalván. É. 1886. 59.
 — Vattinán: Milleker. É. 1905. 1.
- Óstelepek a torontáli Tisza mentén: Szentkláray. É. 1877. 149. 196.
 — Borjason: Orosz. É. 1903. 64.
 — Délmagyarországon: Milleker. É. 1883. 167.
- Óstörténelmi és embertani kongresszusra előkészületek. É. 1876. 162.
- Palánkai és rámai történet-régészeti kirándulás: Böhm. É. 1877. 162.
- Pancsova lakosai 1747-ben: —i —s. É. 1900. 111.
- Pancsovai éremlelet. É. 1883. 45.
 — óriási mammoth-állcsont a Duna Szaklamatz-szigetéről. É. 1880. 46.
- Pankotai ásások: Márki. É. 1885. 196.
- Pannonhalmi szent Benedek-rend győri főgimnáziumának muzeuma. É. 1877. 148.
- Pantheon. É. 1888. 149.
- Papírpénzgyűjtemény muzeumunkban: Berkeszi. É. 1908. 130.
- Parasztcsata Temesváron: Márki. É. 1883. 3.
- Parlaghy Márton dr. cs. és kir. főtörzsorvos halála. É. 1902. 48.
- Paráci leletek (Temesmegye): Berkeszi: É. 1906. 59.
 — őskori telep. É. 1877. 96.
 — újabb leletek: Berkeszi. É. 1907. 55.
- Patzner István halála. É. 1909. 163.
- Pavlovits Márk „A magyar váltójog összehasonlítása Európa összes és Közép- s Délamerika nevezetesebb államainak váltójogával“ c. munk. ism. É. 1886. 126.
- Pálffy Tamás, csanádi püspök rendelete 1653-ból. É. 1894. 68.
- Pálos-rend (magyar) a csanádi püspöki megye területén: Oltványi. É. 1888. 105.
- Pátens Bibich János részére kiállítva és a heti vásárookra vonatkozva: Baróti. É. 1891. 52.
- Peatra-albai (fehérhegyi) római ezüst éremlelet Krassó-Szörény-megyében: Ormós. É. 1881. 105.
 — római ezüstéremlelethez kiegészítő adat: Schwing. É. 1881. 166.
- Pecsét (Temesváré) 1716-ból: —i —s. É. 1902. 113.
- Pecsétek Lugosról: Iványi. É. 1875. 148.
 — temesvármegyei községekből: Réső Ensel. É. 1882. 15.
- Pelso—Neta d—Neda o? Baróti. É. 1910. 156.
- Percs György, temesvár-városi főszámvevő halála. É. 1884. 104.
- Pereg közelében levő római telepek nyomai. É. 1876. 106.
- Pergamoni lelet. É. 1881. 38.

- Perjámos lakosai 1747-ben: —i —s. É. 1902. 113.
- Perjámosi bronzkori lelet. É. 1879. 152.
- „Pesti Napló“ társulatunkról. É. 1888. 207.
- Pestis pusztítása Délmagyarországon 1738—1740-ig: Számek. É. 1891. 1.
- Pesty Frigyes „Az eltűnt régi vármegyék.“ c. munk. ism. É. 1881. 189.
- „Die Entstehung Croatiens.“ c. munk. ism. É. 1882. 89.
- két ereklye ajándéka. É. 1882. 46.
- „Krássó vármegye története.“ c. munk. ism. É. 1883. 90.
- levele a temesvár-gyárvárosi magyar társaskörhöz. É. 1885. 98.
- „Száz politikai és történeti levél Horvátországról.“ c. munk. ism. É. 1885. 97. 172.
- tudósainkhoz. É. 1885. 101.
- Pesty Frigyesné halála. É. 1909. 163.
- Pestyerei barlangban talált barlangi medve váza: Miletz. É. 1876. 214.
- Peth vára és a veteráni barlang: Boleszny. É. 1877. 67. 172.
- Petőfi román nyelven. É. 1885. 102.
- társaság lapja. É. 1877. 39.
- Pénzek az Árpád-korból: Számek. É. 1889. 7.
- Pénzintézetek statisztikája Temesváron: KakuJay. Emlk. 1873. 44.
- Pénzlelet Rékáson. É. 1878. 162.
- (római.) É. 1877. 195.
- Péter csanádi püspök levelei Kapisztrán Jánoshoz: —i—s. É. 1903. 96.
- Pétevárad és Ada-Kaleh multszázadi vártervrajzaik: Márki. É. 1881. 3.
- Pfeiffer József kanonok halála. É. 1883. 96.
- Piarista-rendház (temesvári) naplója. É. 1901. 98.
- Piaristák Temesvárra mikor jöttek? Iványi. É. 1876. 46.
- Pisztoly (török), vassisak és alabárd. É. 1878. 42.
- Plakettek, emlékérmek, kitüntető érmek Délmagyarországon. É. 1909. 157.
- Plébániák centennárium. É. 1885. 100.
- (csanád egyházmegyei) jegyzéke 1733-ból: Baróti. É. 1889. 176.
- története Csanádmegyében. É. 1894. 66.
- Pogány temetőkről archaeologiai ismertetés, tekintettel Délmagyarországra: Miletz. É. 1876. 61.
- Pompeji (portugalli). É. 1881. 39.
- romjai: Ormós. É. 1879. 97.
- Pongrácz-féle gyűjtemény. É. 1903. 112.
- Portugalli Pompeji. É. 1881. 39.

- Posta Béla kinévezése orsz. felügyelővé: B. I. É. 1907. 109.
 Praehistoriabeli európai ember: Véber. É. 1893. 39.
 Praetorium helyfekvése: Boleszny. É. 1882. 3.
 Prépóstság Dollencz József csanádi kanonoknak. É. 1885. 174.
 — káptalan, hiteles hely és vár Titelen: Ivánfi. É. 1877. 108. 196.
 — romjai Aradon: Márki. É. 1882. 49.
 Provisorium elején Temesvármegye: Lendvai. É. 1907. 84.
 Pulszky Károly beszédéről. É. 1885. 100.
 Puszta-péklai lelet Bács megyében. É. 1879. 152.
- Radisics Jenő és Szalay Imre, miniszteri tanácsosok látogatása
 muzeumunkban. É. 1902. 121.
 — látogatása muzeumunkban. É. 1902. 50.
 — min. tan. és Wosinszky Mór, apátblébános, orsz. felügyelőék
 látogatása muzeumunkban. É. 1903. 121.
- Radnára vonatkozó török oklevelek: Baróti. É. 1900. 86.
 Rahoncza-i monostor: Karácsonyi. É. 1892. 1.
 Rácok, görögök és arnauták Temesváron 1739-ben: —i—s. É. 1904. 89.
 Rác Károly „A zarándi egyházmegye története.” c. munk. ism.
 É. 1881. 37.
- II. Rákóczi Ferenc: B. I. É. 1907. 105.
 — agyú. É. 1876. 106.
 — -féle zászló Temesváron. É. 1909. 169.
 — korabeli skoffium himzések. É. 1878. 163.
- Rákóczi-kiállítás és a kassai muzeum: Cs. L. É. 1903. 103.
 Rákóczi József és az 1738-iki török háború: Turchányi. É. 1906. 1.
 Ráma melletti átkelése Trajánának a Dunán: Böhm. É. 1898. 31.
 Rámai és palánkai történet-régészeti kirándulás: Böhm. É. 1877. 162.
 — hős síremléke Ó-Palánkán. É. 1879. 53.
- Reformkorszak története Temesvármegyében. Adatok: Berkeszi.
 É. 1894. 78. 1895. 33. 1896. 1. 1897. 15.
- Rendelet 1653-ból Pálffy Tamás, csanádi püspöktől. É. 1894. 68.
 Repertorium az újabb leletekről: Berkeszi. É. 1908. 139.
- Régészeti ásatások Sziszekén. É. 1876. 163.
 — ásatások Ulmán: Milleker. É. 1901. 19.
 — előadás: B. I. É. 1908. 148.
 — előadások a földmunkások számára: Berkeszi. É. 1906. 93.
 — és történelmi emlékek Krassó megyében: Miletz. É. 1878. 3.
 — és történelmi emlékek Szörénymegyében: Miletz. É. 1879. 13.
 — és történelmi emlékek Temes- és Aradvármegyékben: Miletz.
 É. 1876. 128.
 — és történelmi emlékek Torontálmegyében: Miletz. É. 1877. 3.

- Régészeti kirándulások. É. 1901. 96.
- kis káté Ambrus bácsitól. É. 1880. 91.
 - közlemények: Milleker. É. 1881. 166.
 - közlemények Verseczről: Milleker. É. 1881. 121.
 - kutatások Kun-Szt.-Márton vidékén. É. 1877. 37.
 - leletek. É. 1881. 152.
 - muzeum. É. 1879. 95.
 - muzeum Délmagyarországon. É. 1879. 201. 1880. 46.
 - muzeum gyarapodásának kimutatása: Pontelly. É. 1880. 154.
 - muzeum Szarvason. É. 1878. 100.
 - országos közgyűlés. É. 1885. 180.
 - tanulmányok a délmagyarországi római utakról: Böhm. É. 1876. 195.
 - történelmi és iparműtörténelmi kiállítás Biharmegyében. É. 1898. 99.
- Régi iratok ismertetése a XVII. és XVIII. századból. Milleker. É. 1875. 187.
- tárgyak bemutatása az 1877. évi júniusi választm. ülésen. É. 1877. 147.
- Régiségek. É. 1888. 104. 149.
- a vandalok és alánok idejéből. É. 1875. 107.
 - és érmek: Despinitz. Emlék. 1874. 65.
 - és érmek leírása a délmagyarországi műrégiségi muzeum alapítatása első évéből s a muzeum alaptervezete: Despinitz. Emlk. 1873. 57.
 - Kevén. É. 1878. 100.
 - „Laposhalmon.“ É. 1888. 104.
 - Mehádián és a topleczi vízvezeték: Böhm. É. 1880. 161.
 - Ó-Bébán. É. 1878. 162.
 - Szegedről. É. 1878. 207.
- Régiségleletek a római korból Délmagyarországon: Milleker. É. 1892. 101.
- a varadiai „Kília“ dombon. É. 1882. 184.
 - az őskorból Délmagyarországon: Milleker. É. 1891. 1. 1895. 1.
 - Temesvár vidékén a honfoglalás előtti időkből: Milleker. É. 1900. 1.
- Régisegtárunk rendezése: B. I. É. 1907. 123.
- Rékási pénzlelet. É. 1878. 162.
- római lelet: Ormós. É. 1881. 9.
- Révai kézírás a csanádi püspöki könyvtárban és annak Janus Pannoniusra vonatkozó állításai: Engelsz. É. 1875. 88.
- Rézedények (török). É. 1909. 170.

- Rézkor emlékei Délmagyarországon: Milleker. É. 1889. 1.
- Rézlelet Nagy-Szredistyén: M—r B—g. É. 1885. 49.
- Rézleletek az őskorból a Délvidéken: Milleker. É. 1902. 96.
- Rézmetszet Buda Jánostól. É. 1881. 36.
- Rohde Tivadar éremgyűjteménye. É. 1876. 106.
- Rohonczai monostor. É. 1892. 253.
- Román nyelven Petőfi. É. 1885. 102.
- Rommaradványok Viminaciumban, Felső-Moesia fővárosában. É. 1878. 163.
- Romok Arácson. É. 1878. 162.
- Kulicson s a hajdani Margum maradványai. É. 1878. 163.
 - Pompejiben: Ormós. É. 1879. 97.
 - (prépostsági) Aradon: Márki. É. 1882. 49.
 - Viminaciumban és Margumban: Ormós. 1878. 101.
- Rovásírás Temesmegyében: Perényi. É. 1902. 83.
- Rozsdásodás ellen. É. 1887. 179.
- Római castellum (Aponte) és egyebek: Böhm. É. 1900. 90.
- cserépedények Bogsán mellett: Miletz. É. 1875. 193.
 - ezüst éremlelet Fehérhegyen (Peatra-Albán) Krassó-Szörény-
megyében: Ormós. É. 1881. 105.
 - ezüst éremlelet Peatra-Albán. Kiegészítő adat: Schwing. É. 1881. 166.
 - éremleletek Bresztovátzon: Schwanfelder. É. 1892. 28.
 - feliratos emlékkő Karánsebesről. É. 1875. 45.
 - feliratos sírkő az aracsi templomromok között. É. 1879. 204.
 - helyek Nyugat-Dáciában: Böhm. É. 1904. 39.
 - katakomba. É. 1881. 38.
 - kori Délmagyarország: Milleker. É. 1892. 173.
 - kori éremlelet Verseczen. É. 1883. 89.
 - lelet Károlyfalván: M—r B—g. É. 1884. 49.
 - lelet Krassómegyében. É. 1876. 163.
 - lelet Rékáson: Ormós. É. 1881. 9.
 - lelet Versecz vidékén: M—r B—g. É. 1882. 48.
 - leletek Orsován és Tsierna, Trans-Tsierna: Milleker. É. 1902. 18.
 - pénzlelet. É. 1877. 195.
 - régiségleletek Délmagyarországon. Miletz. É. 1892. 101.
 - sáncvonal Buchberg—Kladova irányában. É. 1882. 184.
 - sír-emlékkő Szörénytoronyban. É. 1876. 212.
 - telep nyomai Pereg közelében. É. 1876. 106.
 - Terminus Dentán: Ormós. É. 1875. 99.
 - téglá. É. 1877. 147. 195.
 - uralom alatti művelődési állapotok Délmagyarországon (107—
272. Kr. u.): Böhm. É. 1885. 5.

- Római utak Délmagyarországon: Böhm. É. 1876. 195.
 — vagy avar emlékek-e a délmagyarországi, párhuzamos, régi
 műsáncvonalak? Pontelly. É. 1886. 181.
 — vízvezetéki leletek Verseczen: M—r B—g. É. 1885. 50.
- Rómaiak alatt Délmagyarország: Milleker. É. 1893. 1.
- Rügen szigetén talált óriások sírjai. É. 1877. 37.
- Sarkophag Titelen: Ivánfi. É. 1879. 51.
- Sarmizegethusa: Gyoroki Edelspacher. É. 1880. 153.
- Sáncvonal a római korból Buchberg—Kladova irányában. É. 1882. 184.
- Sárosy Gyula szülőháza. É. 1885. 179.
- Schlauch Lőrinc dr. bíboros püspök halála. É. 1902. 48.
- Schliemann utazása Orchomenosba. É. 1881. 39.
- Scythia-thrák és denevér szócsaládja: Streba. É. 1882. 41.
- Sefard imaegyesület arany emlékérmé Temesváron. É. 1879. 152.
- Segély a temesmegyei árvízkárosultak javára. É. 1887. 229.
- Selyemtenyésztésről jelentés. É. 1909. 160.
- Síremlék Lo Presti hamvai fölött Ó-Palánkán: Miletz. É. 1879. 183.
 — Ó-Palánkán a rámai hős hamvai felett. É. 1879. 53.
- Sírkő (feliratos) a római korból az aracsi templomromok között.
 É. 1879. 204.
 — Szörénytoronyban a római korból. É. 1876. 212.
- Sírkövek és emlékek török felirattal Temesváron és környékén:
 Berkeszi. É. 1909. 149.
 — (keresztény) symbolumai: X. É. 1887. 208.
- Sírlelet Jaszenován: M—r B—g. É. 1883. 188.
- Sírok a népvándorlás korából Verseczen: M—r B—g. É. 1883. 151.
 — az avar korból Keszthelyen. É. 1881. 191.
- Skófium himzés virágzása II. Rákóczi Ferenc idejében. É. 1878. 163.
- Spanyol és német zsidók Temesváron 1739-ben: —i—s. É. 1903. 99.
 — telep Becskereken: Baróti. É. 1892. 193.
 — telepek Délmagyarországon: Miletz. É. 1878. 75.
- Statisztika a halálozásokról. É. 1886. 64.
 — a telegrafokról. É. 1886. 63.
 — az iparról. É. 1892. 252.
- Statisztikai kimutatás a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzéum-
 Társulat“ tagjairól 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883,
 1883/4, 1885, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895,
 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907,
 1908, 1908 végén és 1910-iki évben. É. 1877. 48. 1878. 52.
 1879. 64. 1880. 56. 1881. 47. 1882. 148. 1883. 196. 1884. 204.
 1885. 232. 1888. 216. 1889. 204. 1890. 253. 1891. 99. 1892. 260.

1893. 138. 1894. 122. 1895. 140. 1896. 126. 1897. 122. 1900. 134.
1901. 130. 1902. 133. 1903. 155. 1904. 129. 1905. 140. 1906.
142. 1907. 167. 1908. 184. 1909. 195. 1910. 187.
- „Stephani Losonczy supplicatio“: Varga. É. 1884. 194.
- Stippl Fábrián ajándéka. É. 1883. 47.
- Stojanovich Mladen báró halála. É. 1886. 128.
- „Supplicatio Stephani Losonczy“: Varga. É. 1884. 194.
- Sylt-, Wigh- és Delos-szigeti ásatások. É. 1880. 195.
- Szabad Lyceum előadásai Temesváron. É. 1909. 165.
- történelmi előadásai Temesváron. É. 1902. 122. 1903. 121. 1906. 92.
- történelmi és művészeti előadásai Temesváron: B. I. É. 1907. 124.
- történelmi, művészeti és társadalomtudományi előadásai Temesváron: B. I. É. 1908. 147.
- Szabadságharci ereklye. É. 1875. 107. 194.
- Szabó József halála. É. 1885. 182.
- „Régészeti értekezések“ c. munk. ism. É. 1884. 103.
- Szakálházi lelet Temesvármegyében. É. 1879. 54.
- Szakkönyvtár felállítása. É. 1901. 99.
- Szакlanatz, dunai szigetről előkerült óriási mammuth állcsont. É. 1880. 46.
- Szalay Imre és Radisics Jenő miniszteri tanácsosok látogatása muzeumunkban. É. 1902. 121.
- „A magyar nemzet története“ c. munk. ism. É. 1894. 116. 1895. 78. 133. 1896. 119. 1897. 111. 1900. 112.
- Szalkay (a nép nyelvén Szoronyistye) csepkőbarlang a Domoglet-Serbán hegy lejtőjén, Szörénymegyében: Pontelly. É. 1880. 120.
- barlang kiválóbb csepkőképződményei és csontleletei és a barlangok képződése: Pontelly. É. 1881. 73.
- Szamárfő jelvénye az ősi dákoknál, és a liliomokról az Anjou-házi magyar királyok pénzein: Despinitz. Emlk. 1873. 41.
- Szandzsák (szegedi) és Csongrádmegye: Varga. É. 1883. 60.
- Szarvasi régészeti múzeum. É. 1878. 100.
- Szathmár- és hunyadmegyei lelet. É. 1875. 106.
- Szeged melletti „Öthalom“. É. 1879. 201.
- városának viszonyáról Délmagyarország szőlőművelése és borkereskedelméhez a XIV. és XV. századokban: Varga. É. 1875. 80.
- Szegeden Nádasdy László gróf Temesvár visszafoglalásának öröme háláadó isteni tiszteletet tart: —i —s. É. 1900. 110.
- Szegedi boszorkány-égetésről: —i —s. É. 1900. 108.
- régiségek. É. 1878. 207.
- szandzsák és Csongrádmegye: Varga. É. 1883. 60.
- titkos levéltári iratok nyomán adatok a XVIII. század elején

hazánkban folyt boszorkánynyomozások történetéhez: Varga. Emlk. 1874. 42.

Szende Béla sírjának megkoszorúzása. É. 1883. 187.

Szent korona visszahozatala: Hermán. É. 1890. 201.

Szenthuberti uradalom eladása. É. 1886. 60.

Szentkláray Jenő „Adatok Herovics Mátyás csanádi püspök életéhez“ c. munk. ism. É. 1883. 46.

— „A dunai hajóhadak története“ c. munk. ism. É. 1886. 60.

— felhívása. É. 1879. 96.

— „Mercy Claudius Florimund kormányzata a Temesi Bánságban“ c. munk. ism. É. 1909. 161.

— „Nagybecskerek utcáinak és tereinek magyarosítása“ c. munk. ism. É. 1879. 202.

— „Oláhok költöztetése Délmagyarországon a múlt században“ c. munk. ism. É. 1892. 249.

— „Száz év Délmagyarország újabb történetéből 1779-től napjainkig, tekintettel a III. Károly és Mária Terézia korabeli előzményekre“ c. munk. ism. É. 1879. 95. 1880. 46. 193.

— „Temesvári jezsuita-rendház naplója“ c. munk. ism. É. 1901. 97.

— tudósunkról. É. 1878. 206.

Szepesmegyei történelmi társulat közgyűlése. É. 1888. 151.

Szerb gör. kel. püspökség multja Verseczen: Milleker. É. 1890. 87. 166.

— telepítvények Délmagyarországon: Szánek. É. 1889. 163.

Szerbek szereplésének története Magyarországon 1526—1711.: Dudás. É. 1885. 105. 1886. 65. 129.

Széchenyi-émlék a Vaskapúnál. É. 1885. 176.

— emléktábla a Kazán szorosban. É. 1881. 151. 1885. 50.

— István egy levele: P. I. É. 1884. 100.

— levelei. É. 1887. 147.

— munkálatai az Al-Dunán, tekintettel a Duná-gőzhajózás és a Széchenyi-út történetére: Boleszny. É. 1878. 165.

Székely-földi muzeum: Miletz. É. 1877. 190. 1878. 42.

Székelyek eredete: Edelsbacher. É. 1881. 14.

Székelykeve. É. 1887. 230.

Színészet Temesváron a XVIII. században: Berkeszi. É. 1898. 11.

Színházi ujság (első) a Délvidéken: Hermann. É. 1904. 87.

Sziszeki régészeti ásatások. É. 1876. 163.

Szemida Lajos „A segesvári csatamező mint Petőfi sírja“ c. munk. ism. É. 1885. 181.

— „A temesvármegyei községek története“ c. munk. ism. É. 1901. 98.

— „Temesvármegyei Károlyfalva nagyközség története“ c. munk. ism.: —y. É. 1902. 44.

- Szobor (királyunké) Temesváron. É. 1902. 50.
 — leleplezés (Mátyás királyé) Kolozsváron. É. 1902. 50.
- Szobrok: Berkeszi. É. 1906. 98. 1907. 125.
 — (mitológiai) és régi szokások Dáciában: Stancsa. É. 1885. 80.
- Szokások a régi korból és mitológiai szobrok Dáciában: Stancsa. É. 1885. 80.
- Szokolovác község határában az Al-Duna vidékén kőkori telep: Böhm. É. 1903. 19.
- Szőllőművelés és borkereskedelem Délmagyarországon a XIV. és XV. századokban s Szeged városa: Varga. É. 1875. 80.
- Szörénymegyei Banián őskori telepei. É. 1879. 203.
- Szörény vármegye régi topografiájához és magyarságához új adat: Pesty. É. 1879. 90.
 — vármegye történelmi és régészeti emlékei: Miletz. É. 1879. 13.
- Szörénytorony; Trajánhíd; Alexander Severus tornya és vára: Boleszny. É. 1880. 97.
- Szörénytoronyban talált római síremlékkő. É. 1876. 212.
- Szükségpénzjegyek Temesváron 1849-ben: Berkeszi. É. 1908. 124.
- Szülőház (Sárosy Gyula-féle). É. 1885. 179.
- Tabajdi Károly főispán arcképe. É. 1885. 180.
- Tabakovics által készített diszokmány. É. 1883. 94.
- Tagok (alapító) névsora 1873, 1874, 1875, 1877, 1878, 1879, 1880, 1880, (megváltoztatott névsor) 1881, 1881/2, 1882/3, 1883/4, 1884/5, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910-ben. Emlk. 1873. 79. 1874. 88. É. 1875. 151. 1877. 41. 1878. 45. 1879. 57. 1880. 49. 95. 1881. 41. 1882. 142. 1883. 189. 1884. 198. 1885. 226. 1888. 210. 1889. 198. 1890. 248. 1891. 94. 1892. 256. 1893. 134. 1894. 118. 1895. 136. 1896. 122. 1897. 118. 1900. 130. 1901. 126. 1902. 129. 1903. 151. 1904. 125. 1905. 136. 1906. 138. 1907. 163. 1908. 180. 1909. 190. 1910. 182.
- (évdíjas) névsora 1873, 1874, 1875, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1881/2, 1882/3, 1883/4, 1884/5, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909 és 1910-ben. Emlk. 1873. 79. 1874. 88. 1875. 151. 1877. 42. 1878. 46. 1879. 57. 1880. 49. 1881. 41. 1882. 142. 1883. 190. 1884. 198. 1885. 227. 1888. 211. 1889. 199. 1890. 249. 1891. 95. 1892. 257. 1893. 135. 1894. 119. 1895. 137. 1896. 123. 1897. 119. 1900. 131. 1901. 127. 1902. 130. 1903. 152. 1904. 126. 1905. 137. 1906. 139. 1907. 164. 1908. 181. 1909. 192. 1910. 184.

Tagok (társulati). É. 1901. 101.

- (tiszteletbeli) névsora 1874, 1875, 1877, 1878, 1879, 1880, 1880, (megváltoztatott névsor) 1881, 1881/2, 1882/3, 1883/4, 1884/5, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909 és 1910-ben. Emlk. 1874. 88. 1875. 151. 1877. 41. 1878. 45. 1879. 57. 1880. 49. 1880. 96. 1881. 41. 1882. 142. 1883. 190. 1884. 198. 1885. 227. 1888. 211. 1889. 199. 1890. 249. 1891. 95. 1892. 257. 1893. 135. 1894. 119. 1895. 137. 1896. 123. 1897. 119. 1900. 131. 1901. 127. 1902. 130. 1903. 152. 1904. 126. 1905. 137. 1906. 139. 1907. 164. 1908. 181. 1909. 192. 1910. 184.

Tallián Béla. É. 1886. 179.

Tanulmányút a társulati titkárok részéről. É. 1902. 51.

- (főtitkári): B. I. É. 1907. 124.

Tanügy Temesmegyében. É. 1886. 62. 178.

Tarányi Ferenc adománya a nemzeti muzeumnak. É. 1876. 105.

Tariczky Endre „Tiszafüred vidéke a népvándorlástól kezdve“ című munk. ism. É. 1892. 252.

Tarrasi kardlelet Torontálmegyében. É. 1878. 207.

Tatárjárás előtti magyar kővárak az archaeologia és történet-tudomány mai álláspontján: Pontelly. É. 1880. 12.

Társadalmi élet Temesváron 1801-ben: Berkeszi. É. 1902. 103.

- és kulturális viszonyok Temesváron a múlt század végén: Berkeszi. É. 1900. 49.

Társulatunk alapszabályai. É. 1882. 140.

- elnöki székének betöltése: B. I. É. 1907. 107.
 — emlékérem- és bankógyűjteménye. É. 1901. 100.
 — felterjesztése Temesvár sz. k. város tanácsához: B. I. É. 1908. 144.
 — halottai. É. 1909. 163.
 — iparművészeti osztálya. É. 1901. 99.

Társulatunkról a „Pesti Napló“. É. 1888. 207.

- elismerő nyilatkozat. É. 1883. 152.

Telegraf statisztika. É. 1886. 63.

Telep az őskorból Bocsáron (Torontálmegye): M. É. 1897. 106.

- az őskorból Öregfalu határán: Orosz. É. 1896. 41.
 — (kőkorszaki) az Al-Duna vidékén Szokolovác község határában: Böhm. É. 1903. 19.
 — (neolith) a bodrogmonostorszegi „Opoljenik“-en: Orosz. É. 1906. 74.

Telepek (avar) a temesmegyei Zsadányban: Péch. É. 1877. 49.

- az őskorból Délmagyarországon: Orosz. É. 1895. 68.
 — (német) a Bánságon. É. 1892. 83.

Telephely Kécsán a vaskorból: Orosz. É. 1898. 38.

- Telepítések (német) a Bánságon: Baróti. É. 1894. 47.
- Telepítvények a Bánátban a múlt s jelen században: Oltványi. É. 1888. 2. 72.
- (szerb) Délmagyarországon: Számek. É. 1889. 163.
- Települések (német) a Bánságon. É. 1892. 69.
- (német) a Duna—Tisza—Maros-köz déli részeiben: Milleker. É. 1887. 82.
- Települők (német, bánsági) Bukovinában: Milleker. É. 1906. 84.
- Temes- és Arad vármegyék történelmi és régészeti emlékei: Miletz. É. 1876. 128. 165.
- Temesi főispánok. É. 1885. 172. 1890. 75.
- Temesvár alapító tagsága a délmagyarországi muzeum egyletben. É. 1883. 150.
- Belváros épületeinek jegyzéke 1779-ben: Bellai. É. 1901. 52.
- belvárosi csatornázás és várbontási munkák alkalmával 1910-ben felszínre került leletekről jelentés: Berkeszi. É. 1910. 136.
- 1660-ban. É. 1901. 60.
- 1849. évi ostromáról naplójegyzetek Bogma Istvántól: Berkeszi. É. 1904. 67.
- emlékérméi. É. 1901. 100.
- emlékérméi: Berkeszi. É. 1908. 103.
- és a török háborúk 1500—1603-ig egy XVII. századbeli krónika adataiból. É. 1888. 81.
- gyárvárosi társaskörhöz intézett levele Pesty Frigyesnek. É. 1885. 98.
- hadászati jelentősége történelmünkben az Árpád-ház kihaltáig: Miletz. É. 1875. 5.
- hadászati jelentősége történelmünkben a Vegyes-ház trónraléptétől Mátyás király haláláig. 1301—1490: Miletz. É. 1875. 61.
- környéke a középkorban: Pesty Emlk. 1874. 29.
- legrégebb vendéglői. É. 1909. 154.
- műveltségi viszonyaihoz adatok a XVIII. századból. É. 1877. 35.
- pecsétje 1716-ból: —i —s. É. 1902. 113.
- sz. kir. város átirata a város tört. nevezetességű helyeinek emlékezetes megjelölése iránt. É. 1898. 78.
- sz. kir. város tanácsához felterjesztés társulatunk részéről: B. I. É. 1908. 144.
- színészete a XVIII. században: Berkeszi. É. 1898. 11.
- szükségpénzjegyei 1849-ben: Berkeszi. É. 1908. 124.
- tereinek és utcáinak új elnevezése. É. 1875. 26.
- területén levő tört. nevezetességű helyek, épületek, stb. emlékezetes megjelölésére vonatkozólag tervezet: Patzner. É. 1896. 96.

- Temesvár történetéhez: Lapónyi. Közli: Pfeiffer. É. 1888. 178.
- történetileg nevezetes helyeinek megjelölése. É. 1901. 98.
 - városi nyilvános könyvtár. É. 1903. 110.
 - vidékének régiségletei a honfoglalás előtti időkből: Milleker. É. 1900. 1.
 - visszafoglalásának 200-ik évfordulója: Berkeszi. É. 1906. 110.
 - visszafoglalásának öröme Nádasdy László gróf Szegeden hálaadó isteni tiszteletet tart: —i —s. É. 1900. 110.
 - visszafoglalására emlékérem: —i —s. É. 1900. 110.
 - visszavétele után, Jenő herceg ünneplése Bécsben: —i —s. É. 1900. 110.
- Temesvári antiquár kereskedés (tervben). É. 1880. 160.
- Bánsági nagy vásárok a XVIII. század második felében: —i —s. É. 1902. 118.
 - belvárosi plebánia-templom. É. 1882. 91.
 - céhek: Miletz. É. 1875. 190.
 - délmagyarországi kiállítás. É. 1887. 56.
 - emlékérmek: B. I. É. 1907. 121.
 - és délmagyarországi feljegyzések a mult századi külföldi utazók részéről: Berkeszi. É. 1890. 179. 218.
 - és temesi bánsági árviszonyok a mult század első felében: Baróti. É. 1891. 53.
 - feliratos márványlap. É. 1879. 54.
 - gyermekvédelmi congressus: Berkeszi. É. 1906. 109.
 - hírlapirodalom történetéhez adatok: Berkeszi. É. 1901. 57.
 - Hunyady-várkastély tatarozása. É. 1902. 121.
 - kegyes tanítórendiek házának és főgimnáziumnak története: Pfeiffer. É. 1890. 22. 104. 1891. 18.
 - királysobor leleplezés. É. 1902. 50.
 - könyvnyomdászat és hírlapirodalom története: Berkeszi. É. 1899. 1.
 - leletek. É. 1901. 97.
 - lócsei fehér asszony kép: Berkeszi. É. 1906. 95.
 - magyar nyelvet terjesztő egyesület. É. 1885. 179. 181.
 - muzeum- és könyvtárepület ügye. É. 1904. 97. 1906. 87. 1907. 119.
 - muzeumkérdés: Berkeszi. É. 1901. 2.
 - muzeumi palota. É. 1886. 175.
 - műipar. É. 1885. 99.
 - művészek: Berkeszi. É. 1909. 1.
 - német és spanyol zsidók 1739-ben: —i —s. É. 1903. 99.
 - orosz grófnő: Berkeszi. É. 1906. 94.
 - parasztszata: Márki. É. 1883. 3.
 - rácok, görögök és arnauták 1739-ben: —i —s. É. 1904. 89.

- Temesvári sefard imaegyesület arany emlék-érme. É. 1879. 152.
- Szabad Lyceum előadásai. É. 1909. 165.
 - Szabad Lyceum történelmi előadásai. É. 1902. 122. 1903. 121. 1906. 92.
 - Szabad Lyceum történelmi és művészeti előadásai: B. I. É. 1907. 124.
 - Szabad Lyceum történelmi, művészeti és társadalomtudományi előadásai: B. I. É. 1908. 147.
 - szt. Katalinról címezett templom és zárda történetéhez adatok 1717—1759.: Iványi. É. 1879. 71.
 - tartózkodása Csáky Imre gróf, biboros érseknek: —i —s. É. 1902. 112.
 - társadalmi élet 1801-ben: Berkeszi. É. 1902. 103.
 - társadalmi és kulturális viszonyok a múlt század végén: Berkeszi. É. 1900. 49.
 - tudományos társulatok egyesítése. É. 1883. 94.
 - u. n. Hunyady-várkastély ügye. É. 1903. 118.
 - új muzeum-épület. É. 1902. 69.
 - új muzeum-épület ügye. É. 1903. 106.
 - új muzeumi és könyvtárpalota: Bellai. É. 1905. 119.
 - vár hajdankorából. É. 1885. 223.
 - vársáncok közelében talált régiségek: Miletz. É. 1876. 211.
 - vizitorony helye: Szóke. É. 1905. 92.
- Temesvármegye a magyar kulturáért: B. I. É. 1907. 127.
- a provisorium elején: Lendvai. É. 1907. 84.
 - árvaügyei. É. 1886. 62.
 - címere és magyarázata: Réső Ensel. É. 1881. 33.
 - egészségügyi állapota. É. 1884. 196.
 - és a millennium. É. 1894. 115.
 - és az 1843—44. országgyűlés: Cseh. É. 1903. 3. 1904. 52.
 - közgyűlése. É. 1886. 125.
 - közönségének alapító tagsága a felvidéki magyar közművelődési egyesületben. É. 1886. 60.
 - levéltára. É. 1885. 178.
 - monográfiája. É. 1884. 155.
 - nemes családjai. É. 1894. 114.
 - nemzeti ellenállása 1861-ben: Lendvai. É. 1908. 27.
 - régmúltjából. É. 1885. 173.
 - 100 éves jubileumának megünneplésére felhívás. Ormós. É. 1878. 40.
 - tanügye. É. 1886. 62. 178.
 - területén lakó iparosok száma. É. 1884. 49.

- Temesvármegye törvényhatósági bizottságának okt. 4-iki közgyűlése. É. 1886. 243.
- Vinga és Fehértemplom városok levéltárában található legrégebbi iratok. É. 1881. 103.
- Temesmegyei adatok a reformkorszak történetéhez: Berkeszi. É. 1894. 78. 1895. 33. 1896. 1. 1897. 15.
- alapok. É. 1885. 181.
- árvízkárosultak. É. 1886. 175.
- árvízkárosultak javára segély. É. 1887. 229.
- dettai ezüst éremlelet. É. 1881. 36.
- egyéb leletek: Berkeszi. É. 1906. 66.
- első dinamit merénylet. É. 1885. 182.
- hadkötelesek száma. É. 1886. 62.
- idióták és kretinek. É. 1884. 155.
- ilkateleki bronzlelet. É. 1879. 204.
- közegészségi állapot. É. 1886. 127. 179. 1887. 179. 230.
- községek névváltoztatása. É. 1894. 68.
- községi pecsétek magyarázata: Réső Ensel. É. 1882. 15.
- községnevek magyarosítása: Lendvai. É. 1910. 94.
- Kudritz nagyközség története: Milleker. É. 1889. 17. 88.
- legtöbb adót fizetők. É. 1886. 180.
- népszámlálás. É. 1891. 70.
- paráci leletek: Berkeszi. É. 1906. 59.
- rovásírás: Perényi. É. 1902. 83.
- Zsadány avar telepei: Péch. É. 1877. 49.
- Temesmegyébe való bekebelezése Kussics községnek. É. 1884. 195.
- Temesvármegyének végzése a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat“ használatára átengedett és a megnagyobbítandó muzeum-épület tárgyában: Pontelly. É. 1880. 57.
- Temesvárnak a szab. kir. városok sorába való felvétele 1790-ben. É. 1888. 163.
- Temesváron a „Nemzeti Szalon“ képkiallítása: Berkeszi. É. 1906. 97.
- és környékén török feliratos emlékek és sírkövek: Berkeszi. É. 1909. 149.
- közgyűlés a muzeumok és könyvtárak orsz. szövetségének részéről. É. 1904. 95. Közgyűlés 1904-ben: É. 1905. 118.
- a „Nemzeti Muzeum“ kincsei. É. 1902. 119.
- II. Rákóczi Ferenc-féle zászló. É. 1909. 169.
- Temesvárra mikor jöttek a piaristák? Iványi. É. 1876. 46.
- vonatkozó török oklevelek: Baróti. É. 1910. 158.
- Temesvárról és Délmagyarországról feljegyzések a múlt századi külföldi utazók részéről: Berkeszi. É. 1890. 116.

- Temető az avar korból. *É.* 1881. 37.
 — az őskorból Fehértemplomon. *É.* 1881. 191.
- Temetők a pogány korból, tekintettel Délmagyarországra: Miletz. *É.* 1876. 61.
 — Arrabonában. *É.* 1877. 38.
- Templom (mehalai). *É.* 1886. 177.
- Természettudományi Társulat Délmagyarországon. *É.* 1887. 51.
- Természetvizsgálók és orvosok vándorgyűlése. *É.* 1886. 59.
 — és orvosok vándorgyűlésének helyibizottsági határozata. *É.* 1887. 58.
- Terminus a római korból Dentán: Ormós. *É.* 1875. 99.
- Tégla a római korból. *É.* 1877. 147. 195.
- Térkép (etnografiai). *É.* 1887. 178.
 — (etnografiai) Magyarországról. *É.* 1887. 53.
 — Krassó-Szörénymegyéről. *É.* 1885. 223. 1886. 177.
 — Winkler Jánostól. *É.* 1886. 127.
- Térrajz Alibunár, Versecz, Uj-Palánka és Kubin közötti vidékről. *É.* 1879. 96.
- Thebai csapat sirja. *É.* 1880. 195.
- Thurn Taxis Egon herceg. *É.* 1885. 173.
- Tibiscum—Lederata közötti hadutvonal az egykori Dáciában: Bóhm. *É.* 1883. 49.
- Tillschneider Antal. *É.* 1885. 182.
- Timáry-család 1848—49-ben: Szmida. *É.* 1900. 95.
- Tinódi Sebestyén iratairól: Benedek. *É.* 1881. 49.
- Tiszamenti torontáli őstelepek: Szentkláray. *É.* 1877. 149. 196.
 — vidék őstörténete: Dudás. *É.* 1888. 153.
- Tisztségek betöltése társulatunkban: Berkeszi. *É.* 1906. 86.
- Tisztviselők névsora 1873, 1874, 1875, 1877, 1878, 1879, 1880, 1880, (megváltoztatott névsor) 1881, 1881/2, 1882/3, 1883/4, 1884/5, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910-ben. Emlk. 1873. 84. 1874. 96. *É.* 1875. 156. 1877. 40. 1878. 44. 1879. 56. 1880. 48. 94. 1881. 40. 1882. 141. 1883. 189. 1884. 197. 1885. 225. 1888. 209. 1889. 197. 1890. 247. 1891. 93. 1892. 255. 1893. 133. 1894. 117. 1895. 135. 1896. 121. 1897. 117. 1900. 129. 1901. 125. 1902. 128. 1903. 150. 1904. 124. 1905. 135. 1906. 137. 1907. 162. 1908. 179. 1900. 189. 1910. 181.
- Titel mint prépostság, káptalan, hiteles hely és vár: Ivánfi. *É.* 1877. 108. 196.
- Titeli és karánsebesi régi kövek leírása: Janky. Emlk. 1874. 57.
 — sarkophag: Ivánfi. *É.* 1879. 51.
- Toldy László „Törvényhatósági Naptár.“ c. munk. ism. *É.* 1889. 47.

- Toldy Lipót halála. É. 1886. 128.
- Tolnamegyei muzeum. É. 1895. 79.
- Tolvádiai és dubováci urnatemetők: Milleker. É. 1904. 14.
- Topleczi vízvezeték és a mehádiai régiségek: Böhm. É. 1880. 161.
- Torma Károly „A Limes Dacicus felső része.“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- „Adalékok Dacia föld- és helyiratához.“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- „Az aquincumi Amphitheatrum északi fele.“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- egyetemi tanár könyvdományai. É. 1882. 45.
- „Inscripfen aus Dacia, Moesia superior und Pannonia inferior.“ c. munk. ism.: M—r B—g. É. 1883. 150.
- „Neue Inschriften aus Dacien.“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- „Repertorium Dacia régiség- és felirattani irodalmához.“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- „Revidirte und neue Inschriften zu Corpus Inscriptionum Latinarum III. (Dacia).“ c. munk. ism. É. 1882. 45.
- Torontál történeti földrajzi kérdései: Pesty. É. 1879. 153.
- vára hol volt? Baróti. É. 1910. 157.
- Torontáli állapotok Engelshofen idejéből: Szentkláray. É. 1879. 49.
- Torontáli őstelepek a Tisza mentén: Szentkláray. É. 1877. 149. 196.
- Torontálmegye alispánjának évi jelentése. É. 1887. 230.
- keresése: Dudás. É. 1905. 90.
- mult évi állapotairól. É. 1884. 195.
- nevének két újabb magyarázata. É. 1894. 70.
- történelmi és régészeti emlékei: Miletz. É. 1877. 3.
- Torontálmegyei Bárány Ágoston emléktáblája. É. 1885. 99.
- bocsári őskori telep: M. É. 1897. 106.
- magyar nyelvterjesztő és közművelődési egyesület. É. 1885. 223.
- majdáni leletek. É. 1879. 204.
- népszámlálás. É. 1891. 71.
- Tószegi „Laposhalmi“ leletek a kőkorból. É. 1877. 38.
- lelet. É. 1881. 151.
- neolith lelettárgyak: Pontelly. É. 1882. 56.
- Török államszervezet és adóztatási rendszer a XVI. és XVII. században: Varga. É. 1879. 3.
- cserépedények. É. 1909. 170.
- feliratos emlékek és sírkövek Temesváron és környékén: Berkeszi. É. 1909. 149.
- hadjáratok 1500—1603-ig Délmagyarország területén Örtel Jeromos, XVII. századbeli krónikás adatai nyomán. É. 1888. 81. 128.

- Török háboru 1738-ban, különös tekintettel Rákóczi József-re: Turchányi. É. 1906. 1.
- kanizsai őskori állatmaradványok. É. 1879. 204.
 - leletek a budavári főegyház egyik oszlopában. É. 1876. 105.
 - nyugtatvány 1749-ből Beeskereken. É. 1884. 102.
 - oklevelek, Radnára vonatkozóak: Baróti. É. 1900. 86.
 - oklevelek, Temesvárra vonatkozóak: Baróti. É. 1910. 158.
 - pisztoly, vassisak és alabárd. É. 1878. 42.
 - rézedények. É. 1909. 170.
- Törökös alaku régi női cipő és régi női legyező. É. 1877. 194.
- Történelem-régészeti tanulmányok az Al-Duna hajdani erőditéseiről: Böhm. É. 1880. 64.
- „Történelmi Adattár.“ É. 1877. 196. 1879. 96.
- Történelmi és régészeti emlékek Krassóvármegyében: Miletz. É. 1878. 3.
- és régészeti emlékek Szörényvármegyében: Miletz. É. 1879. 13.
 - és régészeti emlékek Temes- és Aradvármegyékben: Miletz. É. 1876. 128.
 - és régészeti emlékek Torontálvármegyében: Miletz. É. 1877. 3.
 - és régészeti Értesítő. É. 1878. 41.
 - régészeti és iparműtörténelmi kiállítás Biharmegyében. É. 1878. 99.
 - tarlózatok Délmagyarországra vonatkozólag: Iványi. É. 1880. 191.
 - társulatok a vidéken. É. 1895. 79.
- Történet-régészeti és iparműtörténelmi kiállítás. É. 1878. 208.
- régészeti kirándulás Palánkára és Rámára: Böhm. É. 1877. 162.
- Történelmi emlék. É. 1875. 107.
- földrajz kérdései Torontálban: Pesty. É. 1879. 153.
 - idők. Közli: Berkeszi. É. 1906. 85.
- Történetileg nevezetes helyek megjelölése Temesváron. É. 1901. 98.
- „Törvényhatósági Naptár“ 1889-iki év folyamára megrendelési ív. É. 1888. 151.
- Traján átkelése a Dunán Ráma mellett: Böhm. É. 1898. 31.
- Trajánhid; Alexander Severus tornya és vára a középkori és mostani Szörénytorony: Boleszny. É. 1880. 97.
- Trans-Tsierna, Tsierna és az újabb orsovai római leletek: Milleker. É. 1902. 18.
- Trója vidékén kiásott kincsek a görög őskorból. É. 1877. 37.
- Tsierna, Trans-Tsierna és az újabb orsovai római leletek: Milleker. É. 1902. 18.
- Tudományos társulat (új). É. 1901. 100.

- Tudományos társulatok egyesítése Temesváron. É. 1883. 94.
Tudósainkhoz Pesty Frigyes. É. 1885. 101.
Turchányi Tihamér „Krassó-Szörénymegye története“ c. munk.
ism.: Berkeszi. É. 1906. 101.
- Új-moldvai bányaművelés a rómaiak korában. É. 1875. 103.
Új-Palánka, Alibunár, Versec és Kubin közötti vidék térrajza. É.
1879. 96.
— multja és jelene: Böhm. É. 1879. 165.
Új-paulisi kőkori emlékek: Varga. É. 1876. 122.
— leletek az ősemerkorból: Varga. É. 1876. 91.
Újpest (Neu-Wienn oder Uypecz) lakosai 1741-ben: —i —s. É.
1903. 98.
Újpesti m. kir. ispánság. É. 1887. 55.
Ulmai bronzlelet: M—r B—g. É. 1884. 48.
— régészeti ásatások: Milleker. É. 1901. 19.
Úrbéri állapot néhány krassómegyei községben a XVIII. század
végén: Turchányi. É. 1903. 14.
Urnadarabok és kagyló-nyakék. É. 1878. 100.
Urnatemetők Tolvádián és Dubovácon: Milleker. É. 1904. 14.
Út másfél ezer év előtti időből: Varga. É. 1876. 180.
Úti jegyzetek: Ivánfi. É. 1878. 53. 120.
Utcaelnevezések Versecen. É. 1882. 139.
Útleírás Marbeantól a Duna vidékeiről. É. 1880. 195.
Útlevél a Bánságba költöző német-lotharingiai családok részére
kiállítva 1752-ből: —i —s. É. 1904. 93.
Ünnepély Móricföld községben. É. 1886. 243.
Ünnepélyek és közgyűlés leírása 1874-ben. Emlk. 1874. 1.
Ünnepélyes közgyűlés a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Múzeum-
Társulat“ kebelében. É. 1878. 100.
— megnyitó közgyűlés 1891. aug. 29-iki jegyzőkönyve. Emlk.
1891. 5.
Ünnepzése Jenő hercegnek Bécsben, Temesvár visszavétele után:
—i —s. É. 1900. 110.
Üvegszekrény. É. 1879. 54.
- Vadászerdei Mercy-féle kastély. É. 1880. 93.
Vampirismus történetéhez: Baróti. É. 1910. 159.
Vandal és alán korabeli régiségek. É. 1875. 107.
„Vanitas“ c. festményről. É. 1883. 91.
Varadia története: Milleker. É. 1889. 72. 141.
Varadiai „Kilia“ domb régiségi leletei. É. 1882. 184.

- V a r g a Ferenc „Szeged város története“ c. munk. ism. É. 1877. 36. 96.
- V a s k a p ú i Széchenyi-emlék. É. 1885. 176.
- V a s k o r i leletek Kécsán: Orosz. É. 1898. 38.
- V a s s i s a k, török pisztoly és alabárd. É. 1878. 42.
- V a s t á r g y a k megrozsdásodása ellen. É. 1887. 179.
- V a t t i n a 1895. évi leleteiről: Milleker. É. 1896. 36.
- V a t t i n a i arany kincslelet: Berkeszi. É. 1910. 143.
- ásatásokról jelentés: Patzner. É. 1894. 58.
- őstelep: Milleker. É. 1905. 1.
- V á l a s z t m á n y névsora 1873, 1874, 1875, 1877, 1878, 1879, 1880, 1880, (megváltoztatott névsor) 1881, 1881/2, 1882/3, 1883/4, 1884/5, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909 és 1910-ben. Emlk. 1873. 84. 1874. 96. É. 1875. 156. 1877. 40. 1878. 44. 1879. 56. 1880. 48. 94. 1881. 40. 1882. 141. 1883. 189. 1884. 197. 1885. 225. 1888. 209. 1889. 197. 1890. 247. 1891. 93. 1892. 255. 1893. 133. 1894. 117. 1895. 135. 1896. 121. 1897. 117. 1900. 129. 1901. 125. 1902. 128. 1903. 150. 1904. 124. 1905. 135. 1906. 137. 1907. 162. 1908. 179. 1909. 189. 1910. 181.
- V á l a s z t m á n y i ülés 1874. jun. 18., júl. 28., okt. 25., nov. 27. és dec. 23-iki jegyzőkönyve. É. 1875. 34. 37. 39. 42. 44.
- 1875. jan. 28., febr. 25., márc. 31., ápril. 17., jún. 24., jul. 23., okt. 22., nov. 26., dec. 30-iki jegyzőkönyve. É. 1875. 95. 97. 139. 140. 184. 186. 1876. 35. 40. 40.
- 1876. jan. 26., febr. 23., márc. 29., ápr. 26., jun. 28., szept. 27., okt. 25., nov. 29., dec. 27-iki jegyzőkönyve. É. 1876. 94. 96. 101. 145. 198. 201. 1877. 23. 26. 74.
- 1877. jan. 31., febr. 28., márc. 28., ápr. 25., jun. 27., szept. 26., okt. 31., nov. 24., dec. 19-iki jegyzőkönyve. É. 1877. 76. 79. 82. 129. 181. 184. 188. 1878. 29. 32.
- 1878. jan. 30., febr. 27., márc. 27., ápr. 30., jun. 26., szept. 25., okt. 30., nov. 27-iki jegyzőkönyve. É. 1878. 86. 89. 134. 137. 194. 197. 1879. 42. 45.
- 1879. jan. 29., febr. 26., márc. 26., ápr. 30., szept. 24., okt. 29., nov. 26., dec. 20-iki jegyzőkönyve. É. 1879. 79. 82. 85. 128. 192. 1880. 30. 33. 36.
- 1880. jan. 28., febr. 25., márc. 31., ápr. 28., szept. 29., okt. 27., nov. 24., dec. 22-iki jegyzőkönyve. É. 1880. 80. 83. 86. 134. 188. 1881. 19. 25. 28.

- Választmányi ülés. 1881. jan. 26., febr. 23., márc. 30., ápr. 27., rendkivüli, szept. 28., okt. 26., nov. 30., dec. 21-iki jegyzőkönyve. É. 1881. 86. 93. 96. 127. 131. 176. 1882. 23. 29. 34.
- 1882. jan. 25., febr. 22., márc. 29., ápr. 26., máj. 24., (rendkivüli), szept. 27., okt. 25., nov. 29., dec. 20-iki jegyzőkönyve. É. 1882. 68. 75. 82. 113. 118. 175. 1883. 28. 32. 38.
- 1883. jan. 31., febr. 28., márc. 31., ápr. 25. máj. 30., (rendkivüli) szept. 26., okt. 31., nov. 28., dec. 29-iki jegyzőkönyve. É. 1883. 72. 77. 83. 125. 131. 181. 1884. 34. 38. 43.
- 1884. jan. 30., febr. 27., márc. 26., ápr. 30., máj. 14., (rendkivüli), szept. 27., okt. 29., dec. 22-iki jegyzőkönyve. É. 1884. 87. 91. 96. 134. 139. 188. 1885. 36. 42.
- 1885. jan. 28., febr. 26., ápr. 29., máj. 20-iki (rendkivüli) jegyzőkönyve. É. 1885. 86. 91. 145. 150.
- 1886. jan. 30., febr. 27., márc. 31., ápr. 28., máj. 25., szept. 29., okt. 30., nov. 22., dec. 27., jun. 20-iki jegyzőkönyve. É. 1886. 45. 52. 106. 112. 118. 168. 219. 226. 231. 238.
- 1887. febr. 28., márc. 30., ápr. 29., jun. 30., szept. 28., okt. 29., nov. 26., dec. 28-iki jegyzőkönyve. É. 1887. 37. 42. 101. 118. 172. 215. 219. 223.
- 1888. jan. 28., febr. 29., márc. 24., ápr. 25., jun. 27., szept. 26., okt. 31., nov. 28., dec. 18-iki jegyzőkönyve. É. 1888. 38. 43. 49. 88. 138. 143. 193. 200. 1889. 26.
- 1889. jan. 30., febr. 27., márc. 27., ápr. 24., jun. 19., szept. 28. okt. 30., nov. 27., dec. 30-iki jegyzőkönyve. É. 1889. 31. 39. 94. 97. 119. 180. 184. 187. 1890. 62.
- 1890. jan. 29., febr. 26., márc. 26., ápr. 29., jun. 25., szept. 18., okt. 29., nov. 26., dec. 17-iki jegyzőkönyve. É. 1890. 69. 71. 126. 129. 196. 235. 238. 240. 243.
- 1891. jan. 31., márc. 7., ápr. 25., máj. 30., jul. 6., okt. 31., dec. 23-iki jegyzőkönyve. É. 1891. 56. 60. 75. 84. 87. 82. 1892. 44.
- 1892. febr. 24., márc. 30., ápr. 27., szept. 28., nov. 30., dec. 23-iki jegyzőkönyve. É. 1892. 48. 148. 155. 232. 243. 1893. 50.
- 1893. jan. 28., márc. 24., máj. 6., szept. 28., nov. 6., dec. 21-iki jegyzőkönyve. É. 1893. 53. 56. 127. 128. 130. 1894. 63.
- 1894. jan. 27., febr. 28., ápr. 14., máj. 23., szept. 26., okt. 31., nov. 20., (rendkivüli), dec. 22-iki jegyzőkönyve. É. 1894. 63. 64. 110. 110. 111. 111. 112. 112.
- 1895. jan. 30., márc. 28., máj. 29., jun. 24., szept. 18., nov. 23-iki jegyzőkönyve. É. 1895. 77. 77. 130. 131. 131. 132.
- 1896. jan. 8., febr. 29., máj. 16., okt. 10., nov. 25-iki jegyzőkönyve. É. 1896. 58. 59. 117. 117. 118.

- Választmányi ülés. 1897. jan. 30., márc. 31., máj. 26., szept. 29., nov. 20-iki jegyzőkönyve. É. 1897. 72. 73. 113. 113. 114.
- 1898. jan. 8., márc. 26., máj. 25., jun. 30., szept. 24., nov. 26., dec. 21-iki jegyzőkönyve. É. 1898. 70. 71. 72. 72. 1899. 191. 193. 193.
- 1899. ápr. 5., máj. 31., jun. 30., szept. 27., nov. 29-iki jegyzőkönyve. É. 1899. 199. 199. 200. 1900. 118. 118.
- 1900. jan. 13., ápr. 10., jun. 26-iki jegyzőkönyve. É. 1900. 119. 127. 128.
- 1901. jan. 30., febr. 27., ápr. 10., jun. 17., okt. 30-iki jegyzőkönyve. É. 1901. 103. 104. 115. 121. 122.
- 1901. jul. 1., szept. 27., dec. 6-iki jegyzőkönyve. É. 1902. 124. 124. 126.
- 1902. febr. 26., márc. 16., jun. 2-iki jegyzőkönyve. É. 1902. 52. 53. 64.
- 1903. febr. 7., márc. 11., máj. 13., jun. 30., szept. 26., dec. 19-iki jegyzőkönyve. É. 1903. 124. 125. 139. 140. 141. 147.
- 1904. febr. 10., márc. 15., jun. 30., okt. 3., nov. 30-iki jegyzőkönyve. É. 1904. 101. 103. 120. 1905. 122. 125.
- 1905. márc. 22., szept. 30., dec. 13-iki jegyzőkönyve. É. 1905. 126. 1906. 128. 131.
- 1906. febr. 14-iki jegyzőkönyve. É. 1906. 133.
- 1907. ápr. 10., jun. 24-iki jegyzőkönyve. É. 1907. 149. 159.
- Vándorgyűlés orvosok és természetvizsgálók által tartva. É. 1886. 59.
- Vár Nagybecskerekén. É. 1885. 177.
- prépostság, káptalan, hiteles hely Titelen: Ivánfi. É. 1877. 108. 196.
- (temesvári) É. 1885. 223.
- Várady Ferenc „Baranya vármegye multja és jelenje.“ c. munk. ism. É. 1895. 80.
- Vár bontási munkák és csatornázás alkalmával 1910-ben felszínre került leletek Temesvár-Belvárosban: Berkeszi. É. 1910. 136.
- Vármaradványok Kevén az Al-Dunánál. É. 1878. 161.
- Vármegyék a népszámlálás után. É. 1891. 68.
- Városi Közlöny: B. I. É. 1907. 118.
- Várromok Csáklyán. É. 1882. 139.
- szétdulása Csáklyán. É. 1882. 89.
- Vártervrajzok a mult századból Ada-Kaleh és Péterváradról: Márki. É. 1881. 3.
- Vár vonala (nyugati) Malva tartománynak Dáciában: Boleszny. É. 1884. 105.

- Vásárok a Temesvári Bánságban a XVIII. század második felében:
—i—s. É. 1902. 118.
- Vásárookra (heti) vonatkozó és Bibich János részére kiállított pátens. Közli: Baróti. É. 1891. 52.
- Velencei emlékkép: Berkeszi. É. 1906. 96.
- Vendéglők (legrégebbiek) Temesváron. É. 1909. 154.
- Versec, Alibunár, Uj-Palánka és Kubin közötti vidék térrajza. É. 1879. 96.
- monografiája. É. 1885. 222. 1886. 175. 243.
 - sz. kir. város levéltára. É. 1885. 49.
 - utcáinak új elnevezése. É. 1882. 139.
 - város muzeuma: X. É. 1894. 113.
 - vidéke a középkorban: Milleker. P. 1896. 65.
- Verseci és fehértemplomi barbár leletek: Milleker. É. 1884. 29.
- gör. kel. püspök. É. 1887. 57.
 - gör. kel. szerb. püspökség multja: Milleker. É. 1890. 87. 166.
 - „Kápolna“-hegy lejtőjén őstelep: Milleker. É. 1882. 12.
 - leletek. É. 1892. 252.
 - magyar nyelvterjesztő egyesület. É. 1886. 63.
 - magyar telep a mult századból: Milleker. É. 1886. 28.
 - muzeum mult évi gyarapodásáról: Milleker. É. 1896. 61.
 - „nagyréti“ kőlelet: M—r B—g. É. 1885. 51.
 - őskori aranylelet: M—r B—g. É. 1884. 48.
 - régészeti közlemények: Milleker. É. 1881. 121.
 - római éremlelet. É. 1883. 89.
 - római vízvezetéki leletek: M—r B—g. É. 1885. 50.
 - sírok a népvándorlás korából: M—r B—g. É. 1883. 151.
- Verscevidéki bronzlelet. É. 1883. 45.
- eltűnt helység. Kevevis (Köveres): Milleker. É. 1882. 53.
 - két római lelet: M—r B—g. É. 1882. 48.
 - nagyzsámi bronzlelet: Milleker. É. 1882. 172.
- Veteráni barlang és Peth vára: Boleszny. É. 1877. 67. 172.
- Végzés (birói) a XVI. századból: Ferenczy. É. 1883. 43.
- Temesmegyétől a „Délmagyarorsz. tört. és rég. Múzeum Társulat“ használatára átengedett és megnagyobbítandó muzeum-épület tárgyában: Pontelly. É. 1880. 57.
- Viminacium és Margum romjai: Ormós. É. 1878. 101.
- Felső-Moesia fővárosának rommaradványai. É. 1878. 163.
- Vinga, Fehértemplom városok és Temesmegye levéltárában található legrégebbi iratok. É. 1881. 103.
- Vingai lelet. É. 1879. 152.
- Vizitorony helye Temesváron: Szőke. É. 1905. 92.

- Vizkelety Imre életrása. É. 1889. 82.
- Vizkelety Imréhez és Ormós Zsigmondhoz átiratok „Délmagyarorsz. tört. és rég. Muzeum-Társulat“ közgyűlésétől. É. 1889. 137.
- Vizvezeték Topleczban és a mehádiai régiségek: Böhm. É. 1880. 161.
- Vizvezetési leletek a római korból Versecen: M—r B—g. É. 1885. 50.
- Vojtek (Woiteck) lakosai 1737-ben: —i —s. É. 1904. 92.
- Wettel F. „Biographische Skizzen.“ című munk. ism.: B. I. É. 1908. 149.
- Wie viel Ungarisch hat garas? É. 1876. 163.
- Wigh-, Sylt- és Delos-szigeti ásatások. É. 1880. 195.
- Winkler János térképe. É. 1886. 127.
- Wolafka Nándornak köszönetnyilvánítás. É. 1882. 140.
- Worthley Montagne lady Nádasdy László grófról, a csanádi püspökről: —i —s. É. 1902. 112.
- Wosinszky Mór dr. É. 1901. 96.
- apátplébános és Radisics Jenő min. tan. orsz. felügyelők látogatása muzeumunkban. É. 1903. 121.
- halála. B. I. É. 1907. 108.
- Zayli és Zásty: Foltin. É. 1884. 25.
- Zádorlak lakosai 1759-ben: —i —s. É. 1902. 114.
- Zárda-maradványok Opatikán: Milleker. É. 1906. 83.
- Zásty és Bizerè: Pesty. É. 1883. 164.
- Zásty és Zayli: Foltin. É. 1884. 25.
- Zástyi apátság: Rác. É. 1883. 97.
- és biczerei apátságok: Karácsonyi. É. 1884. 128.
- Zászló (II. Rákóczi Ferenc-féle) Temesváron. É. 1909. 169.
- Zichi és vásoneői gróf Zichy-család idősb ága zsélyi levéltárának Délmagyarországra vonatkozó okiratai: Ortway. É. 1875. 17.
- Zur Erinnerung an das Jubiläum Sr. Hochgeboren des Herrn Obergespans Sigmund von Ormós. É. 1883. 89.
- Zsádányi antiluvianus csontkövület. É. 1880. 159.
- avar telepek Temesmegyében: Péch. É. 1877. 49.
- Zsélyi levéltárnak Délmagyarországra vonatkozó okiratai: Ortway. É. 1875. 17.
- Zsidók állapota a Bánságban a XVIII. században: Preyer. Emlk. 1873. 35.
- középkori történetének általános jellemzése: Löwy. É. 1883. 116.
- (német és spanyol) Temesváron 1739-ben: —i —s. É. 1903. 99.

Főtitkári jelentés

a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat 1910. évi működéséről és a Társulat gyűjteményeinek gyarapodásáról.

(Felolvastatott a Társulat 1911. évi április hó 23-án megtartott évi rendes közgyűlésén.)

Méltóságos Elnök Úr!

Mélyen tisztelt társulati tagok és vendégek!

Társulatunk betöltötte immár működésének 38-ik évét. 1885-ben végbement újjáalakulása óta jelenleg a XXVI-ik közgyűlést tartjuk meg.

Valamint az elmúlt években, úgy most is, nyugodt lélekkel számolhatok be az igazgató-választmány nevében és megbízásából elmúlt évi működésünkről és az elért eredményekről, mert most is folytonos haladásról, gyűjteményeink gazdag gyarapodásáról, irodalmi kiadványaink hézagpótló, becses voltáról s a rendezésben is alapos munkálkodásról tehetek ezúttal is jelentést.

Társulatunk és múzeumunk, mint a hazai közművelődés egyik számottevő tényezője, az 1910. év alatt is híven teljesítette kötelességét. Felhasználtunk minden tőlünk függő eszközt gyűjteményeink gyarapítására s gyűjteményeinknek a közönséggel szemben való ismeretetésére. De viszont a közönség figyelme is fokozatosan emelkedett gyűjteményeink iránt, amit legjobban bizonyít a látogatók számának évről-évre való fokozatos gyarapodása és ama áldozatkészség, mellyel egyesek a gyűjteményeket gyarapítják.

Gyűjteményeinket az elmúlt évben is legszámosabban az ifjúság kereste fel; nemcsak a helybeli iskolák növendékei, hanem a fővárosból és a vidékről is számos intézet ifjúsága tanáraik vezetése alatt. Az ilyen csoportos látogatások alkalmával vagy a vezető tanár urak, vagy a társulati főtitkár szokott a tanulóknak előadást tartani.

A Muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége részéről dr. Seemayer Vilibáld felügyelő úr látogatta meg intézetünket 1910. június 29-én és kivált a néprajzi gyűjtésre vonatkozólag adott útmutatást. Nevesebb hazánkfiak közül megfordultak az intézetben: dr. Négyesy László egyetemi tanár, dr. Thierring Gusztáv, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója, dr. Toppler Kálmán Sopron város polgármestere, Dercsényi Kálmán főerdőtanácsos néhai Bruck Miksa festőművész. Ausztriából: Bauer főmérnök Brünből, dr. Hermann V. Bécsből, Rieger Antal textilgyáros Friedlandból (Csehország); külföldről: Konstantinescu Sándor Bukarestből, dr. Weigolo Hugó Helgolandból, Louis Schwartze Buenos-Airesből. Különben még többen voltak Bécsből, Berlinből, Prágából, Grácból, Kremsierből, Hercegovinából és Frankfurtból.

A látogatók összes száma az elmúlt évben 9011 volt s így 914-el több, mint az előző évben. Volt pedig fizetési látogató 839, ingyenes 8172. A látogatási díjából befolyt 19560 K. vagyis 1660 K.-val több, mint 1909-ben. Mint örvendetes tényre kell rámutatnunk, hogy bár a vásár- és ünnepnapokon a látogatás most teljesen ingyenes, azért a látogatási díjából évről-évre több folyik be.

Társulatunk 1910. évi munkálkodásáról a következőkben számolhatok be:

Társulatunk egy évi rendes közgyűlést (április 10.), az igazgatóválasztmány pedig három gyűlést tartott, amelyeken első sorban mindig a folyóügyeket intézte el a választmány, de ezenfelül mindenkor egy-egy tudományos felolvasást is tartott és pedig a következő tárgyakról:

1. Március hó 16-án dr. Berkeszi Istvántól: Dániel Konstantin festőművész élete és művei.

2. Április 10-én Lendvai Miklóstól: A temesvármegyei helynevek magyarosításának története.

3. Június 25-én dr. Berkeszi Istvántól: „Emlékek a régi Temesvárból“. (Jelentés az 1910. évi temesvári csatornázási munkálatok alkalmával felszínre került különféle leletekről.)

4. December 19-én dr. Berkeszi Istvántól: A vattinai bronzkori aranyeletről.

Irodalmi kiadványunkat a múlt évben is folytattuk és mint ilyen jelent meg a társulati Értesítő együttes I—IV. füzete több mint tizenkét ív terjedelemben.

Ami a muzeumi gyűjtemények gyarapítását illeti, muzeumunknak az 1910. évben úgy darabszámra, mint becsértékre

nézve gazdag aratása volt. Számszerint e gyarapodás 5584 darab és e szám az egyes osztályok között a következőleg oszlik meg:

I. A könyvtár gyarapodott 284 darabbal. (Ezek között volt: könyv 90, hirlap 4 kötet, apró nyomtatvány 124 darab, kézirat 1 kötet, egyéb könyvtári anyag 65 darab.) Legbecesebb a könyvtár gyarapodása terén ama két ládát megtöltő kéziratgyűjtemény, mely vidékünk és hazánk kiváló nagy történetírójának, Pesty Frigyesnek a hagyatéka, leginkább az ő kéziratai, vagy hozzá intézett levelek, munkájára vonatkozó apró nyomtatványok. E beces anyagot Pesty Frigyes leánya ajándékozta muzeumunknak.

II. A régiségtár és éremtár összesen 5100 darabbal gyarapodott. Ezek között van 64 darab őskori tárgy, 3 darab római kori, 565 darab közép- és újkori, 7 darab kegyeleti és végül 4461 darab érem. E dús gyarapodás legfőbb tényezője a temesvári csatornázás munkálatai voltak. Éber figyelemmel kísértük 1910. kora tavaszról késő őszig a csatornázás munkáit, hogy minél többet szerezhessünk meg a föld alól előkerülő különféle lelettárgyakból. A nyolc hónapig tartó csatornázási munkálatok alatt nem volt nap, amikor a munkásoktól a helyszínen több darab felszínre jutott tárgyat nem szereztünk volna. Hálára kötelezett a városi mérnöki hivatalis, mely a hozzá beadott lelettárgyakatszintén muzeumunkba juttatta, de sokkal többet szereztünk meg maguktól a munkásoktól. A csatornázás munkálatai folytán megszerzett lelettárgyaink száma közel 1600 darabra rug. Volt a leletek között 2 gyűjtéléses éremlelet, a XV—XVI. századból származó több száz magyar ezüst denárral, továbbá úgy török, mint magyar korabeli fegyverek, agyagedények, rézedények, házi eszközök, vasbombák és golyók stb.

Mintegy 3500 darabbal gazdagította gyűjteményünket az 1910. őszén Károlyfalván felszínre került gyűjtéléses éremlelet a XV. század elejéről, melyet Kalitovics Lőrinc tagtársunk buzgó közreműködésével egészben sikerült megszerezniünk.

Igen szép gyarapodását jelzi ez osztálynak a Telbisz Károly éremplakett is, melyet Temesvár sz. kir. város tanácsa helyezett el letétként a muzeumban.

A régészeti ásatást Perjámoson a múlt évben is folytattuk s annak vezetésével dr. Roska Márton úr, a kolozsvári tud. egyetem egyik tanársegédje volt megbízva, ki mintegy nyolc napon keresztül ásatott a perjámosi u. n. Schantzhügel-en. Roska úr az elmúlt évben is igen szép eredményt ért el, a kiásott régészeti darabokat tudományos meghatározás, leírás és a leltár elkészítése

végezt magával vitte Kolozsvárra s idáig azt még meg nem kaptuk s így a perjámosi 1910. évi ásatás eredménye az 1910. évi gyarapodásunk között számbelileg képviselve és kimutatva nincs. Meg lehetünk azonban győződve, hogy a lelettárgyak pontos leírásával egyetemben az egész leletet nemsokára megkapjuk. E régészeti ásatás költségeinek legnagyobb részét az Alföldi bizottság viselte, társulatunk csak 139 kor. 80 fillérrel járult annak költségeihez.

Egyébként a régiségtár gyarapítása terén a múlt évben is nagy gondot fordítottunk a délmagyarországi, kivált temesvári régi ipardarabok megszerzésére, első sorban a céhemlékekre, sikerült is több céhemléktárgyat megszerezniük.

Az ajándékozott tárgyak között legnevezetesebb a Kovács Károly állami főgimnáziumi tanár úrtól adományozott Csanádpalotai őskori lelet, mely 8 darab faragványos csontlemezből áll; igen érdekes továbbá a mártyr Maderspach Károlynéra vonatkozó 6 darab ereklyetárgy, melyeket a sokat szenvedett úrnő fia: Maderspach Liviusz bányatanácsos úr ajándékozott a múzeumnak.

III. A képzőművészeti gyűjtemény gyarapodott 57 darabbal; ezek között van egy kis gipsz szobor, 13 festmény 32 darab rajz vagy metszet és 11 db galvanoplastikai tárgy.

Gyűjteményünknek emez osztályát első sorban a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége gazdagította. Különösen ama két darab Brocky-féle kép az, mely legjobban beleillik képtárunkba, de mély hálára kötelezett az Országos Főfelügyelőség azzal is, hogy egy Pál László-féle képet (Tavacska) szíves volt gyűjteményünkben elhelyezni; ugyancsak az Országos Főfelügyelőség ajándékozta meg muzeumunkat a 11 darab galvanoplastikai tárggyal is, melyek a régibb hazai iparművészetünknek 1—1 darabjáról készült másolatok.

Képzőművészeti gyűjteményünk gyarapítása terén az az elv vezérelte társulatunkat, hogy első sorban temesvári és egyéb délmagyarországi régibb és újabb művészek munkáit szerezzék meg. Gyenge anyagi erőnk mellett is sikerült a XVIII. század végén élő temesvári festőtől: Wagner Anselmtől két művet, Fialla Antaltól, a XIX-ik század közepén Temesvárott lakó jeles festőművésztől egy darabot, a jelenleg Münchenben lakó, különben oraviczabányai születésű Humborg Adolftól két szép, igen becses festményt megszerezniük. Hogy a Humborg-féle két képet aránylag olyan olcsó áron szerezhették meg, abban főérdeme első sorban magának Humborg Adolf festőművésznek van, ki szülőhazája

iránti tekintetből a legolcsóbbra szabta annak megszerzési árát, de méltó elismerés illeti dr. Reiner Géza ügyvéd urat is, ki e képek megszerzését közvetítette.

IV. A néprajzi gyűjtemény muzeumunknak legújabb és leggyengébb osztálya. A nagyközönség alig is tud róla valamit, mert helyszűke miatt a muzeumépülettől távol, az állami gimnázium egy termében van elhelyezve. Ez a terem is már egészen megtelt, abban többet elhelyezni nem lehet, több termet pedig az állami gimnázium a legjobb akarat mellett sem adhat e gyűjtemény számára s így azt rövid idő alatt onnan ki kell lakoltatnunk és megfelelőbb helyet keresni számára. Csak az a kérdés: ki fogja azt adni? A néprajzi gyűjtemény a lefolyt évben 143 darabbal gyarapodott, pedig erre a célra az Országos Főfelügyelőség jóvoltából 1800/30 K. állott rendelkezésünkre. Ezt az összeget felhasználni nem volt alkalmunk, mert a társulati főtitkár sok másnemű dologgal volt elfoglalva; a tisztviselők között pedig egy másik kiképzett szakember nem állott rendelkezésünkre. Az Országos Főfelügyelőség azért ajánlatunkra Cs. Sebestyén Károly tagtársunkat bizta meg a néprajzi gyűjtéssel, de Sebestyén Károly tanári elfoglaltsága miatt csak 1910. augusztus havában kezdte meg a gyűjtést s bár elég költséget bocsátottunk rendelkezésére, abból az év végéig csak 201/41 K. használt fel. Ezenkívül néprajzi könyvekre kiadtunk 17 koronát s így még mindig 1581/89 K. néprajzi államsegély van pénztárunkban. Kértük az Országos Főfelügyelőséget, hogy ezt az összeget továbbra is hagyja meg nálunk néprajzi tárgyak megvételére, egyik megválasztandó titkárunkat pedig képeztesse ki a néprajzi gyűjtés ismereteire.

Muzeumunk állománya az 1910. év végén 56448 db volt. E szám az egyes osztályok között a következőleg oszlik meg:

I. A könyvtár állományába tartozik 9374 darab. Ezek között van: könyv 1803 darab, régi hirlapszám 488, apró nyomtatvány 3786, térkép 123, kéziratkötet 16, oklevél és egyéb irat 2904, egyéb könyvtári anyag 254. Ezeken kívül áll még Pesty Frigyes hagyatékából 2 láda kézirat.

II. A régiségtár és iparművészeti osztály állománya 43690 darab. Ezek között van: őskori, római, középs- és újkori régészeti darab: 13809; érmek és papírpénzjegyek 29881 darab.

III. A képzőművészeti osztály áll 2747 darabból. Ezek között van: szobormű 18, festmény 386, kézirajzi, metszet és egyéb hasonmás 2148, modern iparművészeti tárgy 195 darab.

IV. Néprajzi gyűjteményünk állománya 587 darab.

Az 1910. évi beszerzés és gyarapodás módja.

I. Állami segélyből szereztetett meg 416 darab; és pedig: Könyv 14, régészeti tárgy 259, néprajzi tárgy 143 darab. Mindenekért kiadtunk 701.41 koronát.

II. Állami letétként jutott birtokunkba 21 darab, még pedig 7 darab könyv és 11 darab galvanoplastikai másolat.

III. Egyéb letétként (Temesvár szab. kir. városától) 224 darab; és pedig egy könyv, 221 régészeti darab és 2 darab festmény.

IV. Sajátunkból vétel vagy csere útján szereztünk meg összesen 4170 darabot. Ezek között van 32 darab könyv, 4133 darab régészeti tárgy és érem és 5 darab festmény. Mindezekért kiadtunk 733.28 koronát.

V. Végül magánegyének adományaként 753 darab került muzeumunkba. Az ajándékozott tárgyak között van: 230 darab könyvtári darab, 487 régészeti és 36 képzőművészeti tárgy.

A) Államsegélyből szereztük meg a következő tárgyakat:

1. Művészet, 1910. évfolyama	K	20—
2. Iparművészet, 1910. évfolyama	"	10—
3. Nikolics: Szrbszki Szlikari, Zimony 1895.	"	3—
4. Sal. Reinach: Album des Moulages. Paris	"	11.50
5. Numizmatikai Közlöny, 1910. évfolyama	"	10—
6. Király Pál: Dacia, provincia Augusti I., II. köt.	"	8—
7. Gr. Leiningen tábornok levelei és naplója	"	7—
8. Potemkin Ö. Az 1848/9-iki magyar hadsereg	"	2—
9. Akad. Quirini: Componimenti in lode del Ser. Princ.
Eugenio di Savoya in occasione della Victoria 1717.
Roma, 1717. 4-rét	"	6—
10. Muzeumskunde, 1910. évfolyama	"	24—
11. Éremkedvelők plakettje	"	12—
12. XVIII. századbeli ezüst medaillon türkisekkel	"	5—
13. Két darab óntányér 1773-ból	"	12—
14. Kőedény céhkupa a XVIII. századból	"	2—
15. Nagy óntál 1796-ból, ábrákkal és felírással	"	15—
16. Holicsi porcellán leveses tál	"	10—
17. A pozsonyi 1848. évi 100-as küldöttség egykorú képe	"	30—
18. Temesvári lövészérdemdíj, billikom, 1814-ből	"	20—
19. Temesvári halászcéh jelvénye a XVIII. századból	"	12—
20. Temesvári éremlelet a XV - XVI. századból (78 drb)	"	5—
21. Temesvári szekrényóra a XIX. század elejéről	"	30—
22. Öt darab őskori tárgy a csókai telepről	"	2—

23. Fehértemplomi ónkanna 1814-ből	K	5.—
24. Temesvári pékek és mézeskalácsosok céljelvénye 1812-ből	„	24.—
25. Temesvári óntányér 1781-ből	„	5.—
26. A krassó-szörényvármegyei k o r n y a i, 1738. évi ütközet
egykorú fametszetű képe és leírása, továbbá P a n c s o v a
és Temesvár városok régi látképei (3 drb)	„	43·20
27. Temesvári gyűjtélékes éremlelet a XVIII. századból
(155 drb)	„	7·55
28. A temesvári Conviktusnak 2 darab óntányérja 1794-ből
és egy darab csészéje, feliratokkal (3 drb)	„	20.—
29. A perjámosi régészeti ásátás költségeihez hozzájárultunk
az államsegélyből	„	140·08
30. Néprajzi könyvekre kiadtunk	„	17.—
31. A Cs. Sebestyén Károly által gyűjtött néprajzi tárgyak-
ért (143 drb)	„	201·41

E szerint összesen 720.68 koronát költöttünk el az államsegélyből. Rendelkezésünkre állott pedig: a) 500 kor. államsegély a könyvtár és régészet céljaira. Ezt tökéletesen elköltöttük, sőt 2·27 K.-t reá is fizettünk; b) a néprajznál rendelkezésünkre állott 1830·30 K. Elköltöttünk ebből 218·41 K.-t, maradt e címen tehát elköltetlenül 1581·89 K.

B) Állami letétként kaptuk a következő darabokat:

1. Magyar Könyvszemle, 1910. évf. I. köt. — 2. Muzeyumi és könyvtári Értesítő, 1910. évf. I. köt. — 3. Jelentés a Magyar Nemzeti Muzeyum 1909. évi állapotáról, 1 kötet. — 4. A muzeyumok és könyvtárak orsz. tanácsának VII. Jelentése, 1 kötet. — 5. Jelentés a muzeyumok és könyvtárak orsz. tanácsának 1909. évi működéséről, 1 köt. — 6. Földmivelésügyi miniszter jelentése az 1909. évi selyemtenyésztésről, 1 köt. — 7. Az Iparművészeti Muzeyumtól 1 köt.

A képzőművészeti gyűjteményünk számára állami letétként kaptuk: 1. Brocky Károly másolatában Paulo Veronese „Kánai menyegző“ c. nagyarányú olajfestményt. (Értéke 10.000 kor.) — 2. Brocky Károlytól: Leányfej. Eredeti festmény. (Értéke 1000 kor.) — 3. Pál László: Konyhó kis tó mellett, eredeti olajfestmény. (Értéke 1000 kor.) — 4. 11 darab galvanoplastikai másolatot, 450 kor. értékben.

C) Temesvár város letétként került a muzeyumba:

1. A londoni 1908. évi kiállítás alkalmával Temesvár város részére megítélt nagy arany érdemérem. — 2. A Telbisz

Károly-féle emléklakett. — 3. A városi csatornázás alkalmával a fölszínre került s a városi mérnökség által beszolgáltatott 80 darab agyagedény, ágyúgolyó, bomba és érmek; továbbá a 137 darab temesvári vonatkozású klisé, két darab festmény: a) Petrovics Száva temesvári festőtől 1815-ből Mayer Ferenc városi tanácsnok olajfestményű arcképe és b) ismeretlen művésztől a XIX. század elején festett kép: a temesvár—belyárosi Szent György-tér.

Ajándékoztak a következők:

1. A könyvtár és oklevéltár számára: A Magyar Tud. Akadémia, Bellay József, Csanádegyházmegye, Darnay Kálmán, Éremkedvelők egyesülete, Gaál Jenő, Geml József, Járosy Dezső, Knerr Izidor, Laky Mátyás, Maderspach Liviusz, Moravetz Testvérek, Perjéssy Lajos, Országos Statisztikai Hivatal, Országos Magyar Képzőművészeti Muzeum, Cs. Sebestyén Károly, Schönherr Antalné, Temesvár szab. kir. város tanácsa, Veres szab. kir. város tanácsa, Budapesti egyetemi könyvtár, Nados Ernő könyveket ajándékoztak, míg Pesty Frigyes leánya néhai nagynevű atyjának a kézíratait.

Apróbb nyomtatványokat ajándékoztak: Naschitz György a Temesvarer Anzeiger c. 1848-iki temesvári első napilapnak egy számát, továbbá Berkeszi István, Deutsch Jenő, Lendvai Sándor, Lendvai Miklós (114 darab), dr. Singer Jakab (4 darab), Uhrmann Henrik (3 darab), Holló Ádám (3 darab).

Kisebb kéziratokat adományoztak: Bellai József (2 drb), Kovács Károly tanár (1 drb), Török Sándor (1 drb), Berkeszi István (32 darab), Lendvai Miklós (1 drb).

II A régiségtár számára ajándékoztak: Dr. Kovács Károly tanár a csanádpalotai őskori telepről 8 darab esontárgyat; Lovas Imre tanár egy darab a temesvári vár építése korából származó feliratos téglalapot; Mehlferber Gedeon egy darab temesvári leletű kis kávéskanalat és egy rézgyűrűt; Maderspach Liviusz bányatanácsos édes anyja emléktárgyai közül: Maderspach Károlyné eredeti naplójáts egy levelet, gyászjelentését, író tollát, ivó poharát és fényképét; Philipp Péter tanító a nagyfalúi őstelepről 3 darab bronzkarperecet, egy bronz fülbevalót, egy bronz nyakperecet, egy szarvasagancs kalapácsot és két darab középkori ezüstgyűrűt; Glasz Péter knézi tanító egy a knézi őstelepről származó nagy agyagüstöt és egy hálónéhezéket; dr. Singer Jakab főrabbi egy darab temesvári leletű rézbuzogányt és két darab régi képet; özv. Ormós Zsigmondné egy darab,

1880-ból származó nagy nemzeti zászlót; Uhrmann Henrik az 1884. évi temesvári zászlószentelés alkalmából rendezett bál zászlóalakú táncrendjét; Farkasfalvi Kornél reálisk. tanár egy darab, temesvári leletű, XVIII. századbeli nagy agyagkorsót; a Temes—Béga vízszabályozó társulat elnöksége 15 darab őskori, leginkább Mammuth csontdarabot.

Érmeket ajándékoztak: Pogány Mihály lapszerkesztő 5 darabot, Kovács Ákos műszaki tanácsos különféle európai országok újabbkori érmei közül 173 darabot, Heeresbacher Gellért reálisk. tanuló 25 darab újabbkori osztrák és magyar érmet; Hilt Lajos társ. pénztáros a temesvári 1908. évi háztartási és konyhaművészeti kiállítás nagy „Grand Prix“-ét és ugyanazon kiállítás két kisebb emlékérmét; Mehlfelber Gedeon ipariskolai szakvezető 2 darab temesvári leletű török rézérmet; Temesvár város mérnöki hivatala a temesvári gyűjtékes éremleletből 167 darab XV. századbeli magyar dénárt; Kardos István pincér 13 darab temesvári leletű magyar dénárt a XV. századból, Neu Viktor szabósegéd 7 darab újabbkori magyar, német, osztrák, belga rézérmet; Glasz Péter knézi leletű 4 darab római érmet; Török Sándor kereskedő 2 darab 1881. jan. 1-jei kibocsájtású osztrák-magyar bankjegyet; Kazinczy László reáliskolai tanuló egy darab dognácskai bányapénz-érmet, Philipp Péter tanító két darab Constantinus-féle bronzérmet a nagyfalúi leletből; Leszih Andor muzeumi őr, Miskolc városi 1860. évi kibocsájtású 25 és 10 frtos papírjegyeket, Gungl János kereskedő Frigyes Ágost braunschweig-lüneburgi herceg egy darab ezüst tallérját 1630-ból; dr. Singer Jakab egy darab temesvári leletű Constantinus-féle kis bronzérmet; Mikes Vilmos egy darab Diocletianus-féle kis bronzérmet, melyet Alibunáron találtak; Neuhut László reálisk. tanuló 3 darab 25, 10 és 5 frtos Bécs városi bankót és egy 100 frtos Kossuth-bankót; Kalitovics Lőrinc 17 darab magyar dénárt a Zsigmond király-féle károlyfalvileletből.

III. A képzőművészeti gyűjtemény számára ajándékoztak: Stipl Fábián egy domborművű kis gipszszobrot (Egressy Gábor); Gozdsu Elek kir. főügyész egy női arképet ábrázoló régibb olajfestményt; B. Popp Aurél a XIX. század első felében készült olajfestményt, mely „Átkelés a Maroson“ c. jelenetet ábrázol; az Alexics testvérek adták Theodorovits Arsza, a XIX. század elején Temesváron lakó festőnek egy kézrajzát; Temesvár város tanácsa 30 darab temesvári vonatkozású fényképet; Uhrmann Henrik pedig a Hunyady várkastélynak kisarányú régi fényképét.

IV. A néprajzi gyűjtemény javára adományoztak: Cs. Sebestyén Károly útján: Gajdasi Pálné Várady Ilona, Kis-Zomborból egy régi női selyemruhát, egy régi szoknyát és régi kötőt; Csóka község előljárósága egy kalodát fából, egy bilineset; Farkas Szilárd csókai r. kath. plébános úr egy ivócsanokot, turkafejet és 9 darab szerb husvétit tojást.

Zárószámadásaink szerint 1910. évi bevételünk volt 6919'14 kor., kiadásunk a 261'94 kor. maradvány hozzáadásával ugyanannyi. 1910. december 31-én társulatunk alapítványi törzsvagyona kitett 67765'72 koronát, a pénztári maradvánnyal, tagdíjhátralékkal és egyéb befizetésre váró követelésünkkel a társulat vagyona kitett december 31-én 73427'66 koronát, ezzel szemben a társulat tartozása 1838'41 korona s így a tiszta vagyona 71.589'25 korona.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! A lefolyt 1910. év, habár anyagiakban szűkölködni kellett is, mégis a dús gyarapodás éve volt. Tíz éves főtitkárságom alatt nem fordult még elő, hogy egy év alatt annyi darabszámmal — 5584-el — gyarapodott volna a muzeum; de nemcsak darabszámra, értékre nézve is becses volt az évi gyarapodás. E gyarapodásnak elsőrangú tényezője volt a nagyméltóságú vallás- és közoktatási miniszterium, illetőleg a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége, mely nemcsak bölcs tanácsaival igyekezett segítségünkre lenni, hanem a magyar kormánytól állami segílyt eszközölt ki számunkra, sőt azonkívül úgy a Pongrác-gyűjtemény vételára visszafizetése fejében is 1000 koronát adott az elmúlt évben is, sőt az 1909. évben a régészeti célokra az 500 korona államsegélyen felül még túlkiaodott 534'41 K.-t is visszatérítette társulatunknak, úgy, hogy a lefolyt évben összesen 2634'41 koronát kaptunk készpénzben az Országos Főfelügyelőségtől; továbbá több értékes könyvet, festményeket és galvanoplastikai másolatokat, amelyeknek becsértéke mintegy 12.500 koronára megy s így az Országos Főfelügyelőség, illetőleg a magas kormány 15.134'41 koronával járult hozzá az elmúlt évben társulatunk és muzeumunk anyagi és szellemi felvirágozásához.

Hálára kötelezte társulatunkat az elmúlt évben is Temesvár megye nemes közönsége, mert a kulturális alapból ezúttal is 575 koronát juttatott társulatunknak.

Hálásan kell kiemelnünk Temesvár szab. kir. város tanácsának ama határozatát, hogy az 1909-ben megszerzett, a várost illető régészeti tárgyak megszerzési ára törlesztéseül 200 koronát utalványozott társulatunknak és hogy az 1909. évi Értesítőben megjelent 32 kép kliséjének árához és az Értesítő nyomtatási költségeihez is 600 koronával hozzájárult.

Hálával tartozom ama munkatársaimnak is, kik a gyűjtés fáradságos munkájában a lefolyt év alatt is eléggé nem méltányolható készséggel, teljesen önzetlenül vállalkoztak feladatukra. Így Lendvai Miklós választmányi tagtársunk a múlt évben is gyűjtötte az apró nyomtatványokat és gyászjelentéseket; Lendvai Sándor vál. tag a délmagyarországi hírlapszámokat és képeslevezőlapokat, dr. Bleyer Izsó tagtársunk az érmek gyűjtésében volt segítségünkre, Jung János, Glasz Péter és Philipp Péter tanító urak pedig a perjámosi, knézi, illetőleg nagyfalúi őskori lelethelyeket kísérték buzgó és eredményes figyelemmel.

Mielőtt jelentésemet folytatnám, engedje meg a mélyen tisztelt közgyűlés, hogy mind az elősorolt dolgozatok szerzőinek, mind egyéb törekvéseinkben szíves támogatóinknak, mind pedig azoknak, kik gyűjteményeinket nagylelkű adományaikkal gyarapították, a választmányi üléseken kifejezett köszöneten kívül jelen közgyűlés jegyzőkönyvében is legőszintébb hálánkat nyilvánítsuk, úgyszintén a temesvári sajtónak is, mely törekvéseinkben mindenkor a legtökéletesebben támogatót.

A választmány és a tisztikar 1910. évi munkálkodásáról még a következőket jelenthetem:

1. A választmány az elmúlt év folyamán két ízben is intézett felterjesztést, illetőleg emlékiratot a Szépművészeti Múzeum igazgatóságához, hogy milyen alapon kellene múzeumunk szépművészeti osztályát fejleszteni, hogy az egyrészt speciális jelleggel bírjon s egyúttal a délmagyarországi művészek műveinek is tárbáza legyen. (37. és 78. szám 1910-ben.) Ebben az ügyben a társulati főtitkár augusztus havában több napot töltött a fővárosban, hogy részint a Szépművészeti Múzeum gyűjteményeit, részint az Országos Történelmi Képcsarnok gyűjteményeit tanulmányozza, hogy e gyűjtemények felesleges, de minket közelről érdeklő darabjait számba vegye, kijelölje s a régibb délvidéki művészek műveinek megszerzésére szépművészeti államsegélyt is eszközöljön ki. E fáradozásunknak volt részben az a következménye, hogy két darab Brocky-féle képet kaptunk a Szépművészeti Múzeumtól és ígéretet arra, hogy anyagi segélyt is kaphatunk régibb művészeink műveinek a megszerzésére.

2. A társulati főtitkár szeptember 18-án meglátogatta a Verseci Városi Muzeumot, mely új helyiségében akkor már teljesen berendezve volt. Versec városa méltán büszke lehet erre az alkotására, mert megelőzte Temesvárt és sok tekintetben példányképpül szolgálhat nekünk

3. A muzeumok és könyvtárak országos szövetségének szeptember 25-én és 26-án Szegeden megtartott gyűlésén, az elnökség megbízásából szintén a társulati főtitkár képviselte társulatunkat. E gyűlés lefolyása egyaránt méltó volt Szeged városához és a muzeumok és könyvtárak országos szövetségéhez s mindazok, kik e gyűlésen résztvettek, nemcsak feledhetlen emlékkal, de sok új eszmével is gyarapodva térhettek vissza.

4. Muzeumunk újonnan begyűlt anyagát gondosan leltároztuk, kivált sok dolgot és gondot adott a temesvári csatornázás folytán előkerült, mintegy 1600 darab meghatározása, tisztogatása, leltározása és elhelyezése. A kisebb lelettárgyakból is nem kevesebb mint 40 papirtáblát raktunk meg egymáshoz illő tárgyakból. Oly nagy mennyiségben kerültek elő a temesvári leletek, hogy azokat kellőképen már kiállítanunk nem lehet. Azért egy nagy része az irodában, a szekrények tetején, vagy ládáknak hever.

5. A leltározás, az érkek egy részének kivételével, immár be van fejezve.

6. Az igazgató-választmány és a tisztikar személyzetében a múlt év folyamán annyiban történt változás, hogy a társulati titkár: dr. Szőke József állami gimn. tanár a szentesi állami gimnáziumhoz neveztetvén ki igazgatónak, 1910. augusztus havában elhagyta városunkat és lemondott titkári állásáról. Hét éven át szolgálta híven társulatunkat s az igazgató-választmány megleghangu elismerő szavaival távozott körünkből.

7. Társulatunk tagjai sorából elragadta a halál Stipl F á b i á n t' Temesvár szab. kir. város volt érdemes közgyámját, ki évtizedeken át volt társulatunknak nemcsak buzgó tagja, hanem lelkes gyámolítója is. A rendes tagok sorából kiléptek: Gokler Antal és Hertelendy Ferenc. Rendes tagokul pedig beléptek: Banner Benedek tanár, Gozsdu Elek kir. főügyész, Hermann Viktor tanárjelölt és Pacha Á g o s t o n címz. kanonok.

Társulatunknak eszerint a következő tagjai vannak: 1. Tiszteletbeli tag 9. — 2. Alapító 67 — 3. Rendes tag 118. Összesen 194, vagyis 1-el több mint tavaly.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Igyekeztem hű képét adni társulatunk és muzeumunk egy évi működésének és gyarapodásának ezúttal immár tizedszer. Ugy hiszem, hogy úgy a választmány, mint a tisztikar megnyugvással tekinthet a m. t. közgyűlés ítélete elé, mert meggyőződésünk szerint megfeleltünk kötelességünknek. De ez a jelentés nem lenne hű, ha ezúttal is meg nem emlékezném, mint már többször is tettem, egymagában véve ép oly örvendetes, mint aggasztó körülményről. Ez a körülmény pedig muzeumunk mai

állapota. Amily örvedetes az, hogy minden faktor szerencsés összemüködése folytán megtelt igen becses muzeumi tárgyakkal, olyanokkal, amelyekre egy jóval nagyobb város is büszke lehetne; nemcsak megtelt, hanem el sem fér a muzeum anyaga, azért kellett a néprajzi osztályt kihelyeznünk. Méltóztassék megtekinteni akár a képtár, akár a régészeti osztály termeit, vagy az irodai helyiséget is, a m. t. közgyűlés minden tagja meg fog győződni róla, hogy itt már minden talpalatnyi hely színültig meg van rakva oly zsufoltan, hogy az már sem az áttekinthetőségnek, sem a tanulmányozásnak javára nem válik. Ez a körülmény teszi aggasztóvá a helyzetet, mert már is zsidbasztja, rövid idő alatt pedig meg is akaszthatja intézetünk további eredményes fejlődését. Ezen a bajon rövid idő alatt segíteni kell, mert a társadalom érdeklődése a kultura haladásával a muzeum iránt városunkban is igen örvedetesesen fokozódik, sőt a muzeum a maga céltudatos berendezésével első sorban járul hozzá a kultura fejlesztéséhez.

Konkrét indítványt e tekintetben nem teszek, de mély tisztelettel kérem fel ezúttal is a m. t. közgyűlést, hogy hathatós szavát ebben a tekintetben felemelni méltóztassék, hogy a már olyan régóta várva-várt új muzeumi és könyvtári palota ne válasson már sokáig magára.

Adja az isteni Gondviselés, hogy a jövő közgyűlés alkalmával már ebben a dologban is javult helyzettel álljunk szemben.

Az igazgató-választmány nevében kérem a m. t. közgyűlést, kegyeskedjék a Jelentést tudomásul venni.

Temesvárott, 1911. évi április hó 23-án.

DR. BERKESZI ISTVÁN,
társ. főtítkár.

Jegyzőkönyv

felvétel a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-társulatnak a Múzeum képtárában 1911. április 23-án tartott XXVI. évi rendes közgyűléséről.

Elnök: Kapdebó Gergely. Jelen vannak kivüle Berkeszi fő-, és Banner segédtitkár, Bellai, Hilt, Jeszenszky, Kovacsics, Laky, Lendvay M., Pacha Á., Putnokyal., ill. r. tagok és Gálos titkár, mint a közgyűlés jegyzője.

1. Elnök a gyűlést megnyitja és a jegyzőkönyv vezetésére dr. Gálos Rezső társulati titkárt hívja fel. A közgyűlés alkalmából megemlékezik Németh József fölszentelt püspök Úr 80. születésnapjáról. A püspök Úr Társulatunknak megalapítása óta tagja, melegen velünk tartott mindég, nemes szíve hozzánk kötötte, Társulatunk érdekeit szívesen gondozta. Ezért indítványozza s indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a Püspök Urat ez alkalomból feliratilag üdvözli.

2. Berkeszi István dr. főtitkár felolvassa évi jelentését (l. ott), melyet a közgyűlés tudomásul vesz. Elnök ennek kapcsán referál a Múzeumpalota ügyében ápr. 9-iki vál. ülésünkön hozott határozatunkról. (L. e vál. ülés jkvét.) Indítványára a közgyűlés kimondja, hogy az adományozóknak, gyűjtőknek, a sajtónak jegyzőkönyvileg, a V. és K. m. kir. Miniszter Úrnak, Temesvár Sz. Kir. Város Tanácsának és Temesvármegye közönségének pedig feliratilag köszönetét fejezi ki. Jegyzőkönyvbe iktatja részvétét Stipl Fábian r. tag halála felett, aki Társulatunknak megalapítása óta tagja volt. Végül a főtitkári jelentést teljes egészében tudomásul véve s a Közlönyben való kiadását elhatározva, hálás köszönetet mond Főtitkárunknak abból az alkalomból is, hogy 10 év óta fáradozik ezen minőségben. Ügybuzgó szorgalmát, érdemdús, önzetlen munkásságát elismerve, hálájául e köszönetet jegyzőkönyvre véteti a közgyűlés.

3. Hilt Lajos pénztárnok jelenti, hogy a Társulat vagyona alapítványban 65,527.77 K, ékszerben 103.20 K, készpénzben 177.17 K. A közgyűlés tudomásul veszi.

4. Laky Mátyás vál. tag a számvizsgáló bizottság részéről jelenti, hogy mindent a legnagyobb rendben találtak. Kéri, hogy a mellékelt

számadást a kgy. hagyja jóvá, a pénztárosnak pedig a felmentvényt adja meg. A közgyűlés ily értelemben határozván, egyúttal a pénztárnoknak, továbbá Ferenczy, Kovaacsics és Laky számv. biz. tagoknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz avval, hogy ez nevezettekkel írásban is közöltessék.

5. Elnök az áprilisi választm. ülés határozatából kifolyólag indítványozza, hogy titkárrá dr. Gálos Rezső felső keresk. isk., — segédtitkárrá Banner Benedek főreálisk. tanár választassanak meg. A közgyűlés ily értelemben határozván, titkárnak évnegyedes előleges részletekben évi 300, segédtitkárnak 200 K tiszteletdíjat szavaz meg.

6. Főtitkár előterjeszti az 1911. évre szóló költségvetést, melyet a választmány elfogadásra ajánl. A közgyűlés a költségvetést elfogadja (L. melléklet.)

7. Indítvány nem nyujtatván be, Főtitkár bemutatja Baróti Lajos felolvasását, melynek címe: Frigyes Ágost szász választófejedelem hadjáratai Délmagyarországon. A közgyűlés a felolvasást köszönettel veszi tudomásul, az Értesítőben való kiadását elrendeli és dr. Baróti Lajosnak jkvi köszönetet szavaz.

8. Elnök a gyűlést bezárja és a jegyzőkönyv hitelesítésére Laky Mátyás és Bellai József tagokat kéri fel.

Cabdebó Gergely,
társ. elnök, mint a közgyűlés elnöke.

Dr. Gálos Rezső,
társ. titkár, mint a közgyűlés jegyzője.

Hitelesítjük:

Dr. Laky Mátyás.

Bellai József.

Bevétel

A Délmagyarorsz. Tört. és Rég. Muz.-Társ.

	Saját forrásaiból		Az államtól		Összesen		Észrevétel
	K	f	K	f	K	f	
1. Pénztári maradvány 1910-ről	261	94	—	—			1) Temesvármegye évi segélye.
2. Alapítványi befizetés	—	—	—	—			
3. A muzeum fentartó hatósága kapott évi javadalom	—	—	—	—			
4. Pártfogóktól kapott évi javadalom	575 ¹⁾	—	—	—			
5. Állami segély							
a) a könyvtár céljaira	—	—	500	—			
b) a régiségtár céljaira	—	—		—			
c) a néprajzi gyűjtemény céljaira	—	—	600	—			
d) a természetrajzi gyűjtemény céljaira	—	—	—	—			
e) egyéb célokra	—	—	—	—			
6. Tagsági díjak	900	—	—	—			
7. Belépti, könyvtárhasználati és ruhatári díjak	200	—	—	—			
8. Adományok, perzselypénz	—	—	—	—			
9. Kamatok	2960	—	—	—			
10. Társas összejövedelek jövedelmei	—	—	—	—			
11. Rendkívüli bevételek: a Pongrácz-gyűjtemény vételárának az államtól visszatérítendő évi részlete	—	—	1000	—			
12. Temesvár városától visszatérítés az 1910-ben megszerzett temesvári régiségekért	500	—	—	—			
13. Hozzájárulás a Természettudományi Társulattól a fűtés és világításhoz	50	—	—	—			
Az egyesület egyéb bevételei	—	—	—	—			
Összesen	5446	94	2100	—	7546	94	

Összegezés:

	Saját forrásaiból		Az államtól		Összesen	
	K	f	K	f	K	f
Bevétel	5446	94	2100	—	7546	94
Kiadás	5446	94	2100	—	7546	94
Maradvány	—	—	—	—	—	—

költségvetése az 1911. évre.

Kiadás

	Saját forrásaiból		Az államtól		Összesen		Észrevétel
	K	f	K	f	K	f	
1. Tőkésítés	—	—	1000 ¹⁾	—			1) A Pongrác-gyűjtemény vételára évi részletünk az állam által visszatérítése.
a) alapítványokból	—	—					
b) megtakarításokból	—	—					
2. Személyi kiadások	2691 ²⁾	—					2) Részletezés
1. Főtitkár díja 1000.—
2. Titkárok díja 375.— [*]
3. Pénztáros díja 100.—
4. Rendes szolga 720.—
5. Segédszolga 40.—
6. Népr. szolga 60.—
7. Első szolga ruhája 80.—
8. Első szolga cipője 16.—
2691.—
3. Gyűjtemények gyarapítása							
a) a könyvtárnál	50	—	500	—			
b) a régiségtárnál	250	—					
c) a néprajzi gyűjteménynél	—	—	600	—			
d) a szépművészeti gyűjteménynél	250	—					
e) a természetrajzi gyűjteménynél	—	—					
4. Butorozási, berendezési és felszerelési kiadások	100	—					
5. Gyűjteménytárgyak szállításának költségei	—	—					
6. Rendezési kiadások	—	—					
7. Ismeretterjesztő előadások	—	—					
8. Kiadványok	1200	—					
9. Irodai kiadások	110	—					
10. A helyiség fentartása							
a) lakbér	—	—					
b) fűtés, világítás	—	—					
c) tisztogatás	200	—					
11. Biztosítási díjak	219 ³⁾	30					
12. Adó	—	—					
13. Rendkívüli kiadások: a nyomdaköltségek hátralékos részlete 1910-ről	256	52					
14. Rendkívüli kiadásokra	100	—					
Az egyesület egyéb kiadásai	—	—					
Maradvány	20	12					
Összesen	5446	94	2100	—	7546	94	[*] Ápr. 1-től dec. 31-ig
a) Titkár 225
b) Leiródj 150.—
375.—
							³⁾ Részletezés
1. Tűzkár ellen 100.—
2. Betörés ellen 94.24
3. Üveg-biztosítás 6.37
4. Néprajzi tárgyak biztosítása tűz és betörés ellen 18.69
219.30

Kelt Temesvárott, 1911. ápril 3-án.

Kapdebó Gergely,
társ. elnök.

Dr. Berkeszi István,
társ. főtitkár.

Hilt Lajos,
pénztárnok.

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeum- Társulat az 1911. év végén.

I. A társulat igazgatása.

a) Elnökség és tisztviselők.

Elnök: *Kabdebó Gergely*, Temesvármegye és Temesvár szab. kir. város nyug. főispánja, a Lipóttrend lovagja.

Igazgató: *Ferenczy Sándor*, Temesvármegye alispánja.

Főtitkár: *Dr. Berkeszi István*, állami főreálisk. igazgató, Temesvárott.

Titkár: *Dr. Gdlos Rezső*, felső keresk. iskol. tanár, Temesvárott.

Segédtitkár: *Banner Benedek*, áll. főreálisk. tanár, Temesvárott.

Ügyész: *Dr. Niámessny Mihály*, ügyvéd, megyei tb. főügyész, Temesvárott.

Pénztárnok: *Hilt Lajos*, pénzügyi számvizsgáló, Temesvárott.

b) Igazgató választmány.

a) Alapító tagokból.

Állami főreáliskola, Temesvárott.

Báró Baich Milán, nagybirtokos, Budapest.

Gróf Csekonics Endre, val. b. t. tanácsos, magy. kir. főasztalnokmester, Zombolya.

Gáll József, főrendiházi tag, Lukarecen.

Dr. Hollósy Gyula, Temesvármegye főjegyzője, Temesvárott.

Jeszenszky Béla, ügyvéd, Temesvárott.

Németh József, felsz. püspök, csanádi nagyprépost, a Lipóttrend közép- és a Ferenc-Józsefrend nagykeresztese, Temesvárott.

Róm. kath. főgimnázium, Temesvárott.

Temesi Takarékpénztár, Temesvárott.

10 Temesvári Első Takarékpénztár.

Temesvármegye közönsége.

Temesvár szab. kir. város közönsége.

b) Rendes tagokból.

Deschán Achill, tiszt. tag, Temesvárott.

Dr. Engels János, csanádegyházm. kanonok, Temesvárott.

Dr. Kováts Sándor, szentszéki ülnök, plébános, Apátfalván.

- Kovácsics Gyula, vármegyei árvaszéki elnök, Temesvárott.
- 5 Lendvai Miklós, Temesvármegye tb. főjegyzője, Temesvárott.
- Lendvai Sándor, az „Első magy. ált. biztosító-társaság“ vezértitkára, az aradi Kölcsei egyesület alelnöke, Temesvárott.
- Dr. Schönvitzky Bertalan, állami főgimnáziumi igazgató, Temesvárott.
- Steiner Ferenc, Temesvárott.
- Dr. Szentkláray Jenő, apát-kanonok, a M. Tud. Akadémia tagja, Temesvárott.
- 10 Dr. Sztura Szilárd, ügyvéd, Temesvárott.
- Dr. Telbisz Károly, m. kir. udvari tanácsos, Temesvár szab. kir. város polgármestere és díszpolgára, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, Temesvárott.
- Wittenbeger Antal, csanádegyházm. kanonok, Temesvárott.

II. A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat tagjai.

a) Alapító tagok.

- Néhai Babusnik Ágoston, nagykereskedő, takarékpénztári igazgató, városi képviselő, a Ferenc Józsefrend lovagja és az aranykoronás érdemkereszt tulajdonosa, Temesvárott. † 1895.
- Baich Milán báró, nagybirtokos, Budapesten.
- Néhai Bárány Baich Milos, nagybirtokos, országgyűlési képviselő, a vaskorona-rend középkeresztese, Varadián, Temesvármegyében. † 1897.
- Bay Ilona nagybirtokos, Csarodán.
- 5 Erdősi Bayersdorf Adolf és Baich cég, Bécsben, Kolowrátkör 9. szám.
- Néhai lovag Bersuder Lajos, nagykereskedő és városi képviselő, Temesvárott. † 1897.
- Néhai Brankovics György, karlócai érsek, szerb metropolita és patriarcha, Karlócán. † 1907.
- Gróf Bissingen Ernő, cs. és kir. kamarás, nagybirtokos és országgyűlési képviselő, Szkulyán, Temesvármegyében.
- Néhai Bonnáz Sándor, csanádi püspök, v. b. t. tanácsos, a vaskorona-rend I. oszt. lovagja, † 1883.
- 10 Néhai Dr. Coda Sándor, temesvármegyei főorvos, † 1875, december hó 27-én.
- Gróf Csekonics Endre, v. b. t. tanácsos, m. kir. főasztalnokmester, a vörös-kereszt-egyesület elnöke, nagybirtokos, Zombolyán, Torontálmegyében.
- Néhai Gróf Csekonics János, nagybirtokos, v. b. t. tanácsos, † 1880. augusztus 2-án.
- Néhai Derera Izrael, nagykereskedő és gyáros, Temesvárott. † 1908.
- Néhai Cserneki és tarkeői Desseffy Sándor, csanádi püspök, v. b. t. tanácsos, a társulat védnöke, † 1907 dec 4.
- Dettai takarékpénztár, Dettán.
- Néhai Dobrán János, birtokos, † 1873. december 2-án.
- Néhai buziási Eisenstädter Ignác, nagykereskedő, ipar- és kereskedelmi kamarai elnök, városi képviselő, Temesvárott, † 1893.
- Fehértemplom rendezett tanácsú város közönsége.
- Néhai Féger Ferenc, nagybirtokos, Mercyfalván, Temesvármegyében, † 1905. jan. 28.
- 20 A r. kath. főgimnázium, Temesvárott.
- Az állami főreáliskola, Temesvárott.
- Néhai Frankl Vilmos, nagybirtokos, † 1891.
- Néhai Fröhlich Gusztáv, birtokos és országgyűlési képviselő, † 1891.
- Gáll József, nagybirtokos, főrendiházi tag, volt kúriai bíró, Lukarecen, Temesvármegyében.

- 25 Néhai Gorove István, volt m. kir. közlekedési miniszter, v. b. t. tanácsos, a Lipóttrend nagykeresztése, † 1881. május 31.
Gorove János nagybirtokos, Budapesten, Lipót-utca 16. sz.
Gorove Konstancia, nagybirtokos, Budapesten, Lipót-utca 16. sz.
Gorove László, Budapest.
Néhai miskolci Gotthilf Ede, kereskedő és városi képviselő, † 1889.
- 30 Néhai Görgey Gyula, nagybirtokos, Német-Remetén, Temesvármegyében, † 1900.
Néhai Dr. Haynald Lajos, bíboros-érsek, v. b. t. tanácsos stb., † 1891.
Néhai Heinrich Nándor, nagybirtokos, † 1889.
Dr. Hollósy Gyula, Temesvármegye főjegyzője, Temesvárott.
Néhai Horváth Boldizsár, v. b. t. tanácsos, volt m. kir. igazságügyminiszter.
- 35 Néhai Jäger Péter, nagybirtokos, Dettán, Temesvármegyében, † 1894.
Jeszenszky Béla, ügyvéd, nagybirtokos, Temesvárott.
Néhai gróf Karácsonyi Guidó, nagybirtokos, v. b. t. tanácsos, † 1895.
Néhai Králik János, borkereskedő és városi képviselő, † 1881.
Néhai Kráilitz Béla, nyug. miniszteri tanácsos, a Lipóttrend vitéze, † 1903.
- 40 Néhai Korbonics János, tb. esperes, nyug. főgimn. tanár, † 1888.
Néhai Kümmer Henrik János, nagyváradi l. sz. apátkanonok, kir. tanácsos, a vaskoronarend vitéze, † 1890.
Néhai Lazarovics Bazil, kir. tanácsos, nagybirtokos és volt főispán.
Lazarovics Sándor, nagybirtokos Nagy-Szredistyén, Temesvármegyében.
Néhai Massjung József, birtokos.
- 45 Néhai Mihailovics József, bíboros-érsek, v. b. t. tanácsos, a Lipóttrend nagykeresztése, stb., † 1891.
Németh József, esanádi nagyrépost, felszentelt püspök stb., Temesvárott.
Néhai Dr. Niamesny Gyula, ügyvéd, Temesvárott, † 1904.
Néhai id. **Ormós Zsigmond**, a Társulat alapítója és legbőkezűbb megajánlója. † 1894. november 17-én.
Pancsova törvényhatósági joggal felruházott város.
- 50 Néhai Dr. Parlaghy Márton, nyug. cs. és kir. főtörzsorvos, Temesvárott, † 1902. júl. 14.
Néhai Sebestyén Géza nagybirtokos, † 1889.
Néhai báró Sina Simonné, szül. Gyika Ifigénia, néhai báró Sina Simon, v. b. t. tanácsos özvegye, † 1884-ben.
Néhai Scharmann Sámuel, váltóüzleti tulajdonos, † 1877.
Néhai Dr. Schlauch Lőrinc, bibornok, v. b. t. tanácsos, nagyváradi megyés püspök, a Szt-László-Társulat védnöke, Nagyváradon, † 1902. júl. 10.
- 55 Néhai Schleiffelder János, birtokos és városi képviselő Temesvárott, † 1895.
Schwimmer Simon, nagykereskedő, Temesvárott.
Néhai Stipl Fábián, Temesvár szab. kir. város nyug. közgyámja. † 1910. szept. 25.
A Temesi Takarékpénztár, Temesvárott
A Temesvári Első Takarékpénztár.
- 60 Temes vármegye közönsége.
Temesvár szab. kir. város közönsége
Néhai Timáry Béla, nagybirtokos, Dettán, Temes vármegyében, † 1905.
Néhai Dr. Vargics Imre, nagybirtokos, Szinészeg, Temes vármegyében, † 1904. nov. 25.
Vinga rendezett tanácsú város közönsége.
- 65 Néhai Weisz Sándor, nagykereskedő, † 1881.
Weltkugel Gyula, birtokos.
Néhai Maglódi Wodiáner Béla, † 1896.
gróf Zselinszki Róbert, nagybirtokos, Temes-Újfalu.

b) Tiszteletbeli tagok.

Deschán Achill, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, Temesvárott.

Dr. Fraknoi Vilmos, arbei vál. püspök, szegszárdi apát, nagyváradi kanonok, a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője, a M. Tud. Akad. r. t. és alelnöke, Budapesten.

Hampel József, egyetemi tanár, m. kir. udvari tanácsos, a M. N. M. régiségtárának igazgatója, Budapesten.

Herz Miksa bey, a kairói arab muzeum igazgatója, Kairóban.

5 Kammrer Ernő, miniszteri tanácsos, a Szépművészeti Múzeum igazgatója, Budapesten.

Radisics Jenő, miniszt. tanácsos, az Orsz. Iparműv. Múzeum igazgatója, Budapesten.

Szalay Imre, miniszt. tan., a M. Nemz. Múzeum igazgatója, a Szent-István-rend lovagja, Budapesten.

Dr. Szentkláray Jenő, apát, csanádi kanonok, a M. T. Akad. lev. tagja, Temesvárott.

Dr. Telbisz Károly m. kir. udvari tanácsos, Temesvár szab. kir. város polgármestere.

a) Évdíjas tagok ¹⁾

a) Magyarország.

Temesvár.

Állami főgimnázium.

Állami felsőbb leányiskola.

Banner Benedek, reálisk. tanár.

Bánovics Sándor, tb. városi főjegyző.

5 Bellai József, városi tanácsos.

Dr. Berkeszi István, l. tisztikar.

Berky Gusztáv, áll. főreáliskolai tanár.

Dr. Bleyer Izsó, ügyvéd.

Bogma István, nyug. városi tanácsos.

10 Brettner Ernő.

Csenédes Jakab, kereskedő.

Dr. Déznai Viktor, áll. főreálisk. tanár.

Dr. Drechsler Miksa, főrabbi.

*Dr. Engels János, l. választmány.

15 Farkas János, áll. főreálisk. tanár.

Farkasfalvi Kornél, reálisk. tanár.

Fejér Vilmos, közjegyző.

Ferch Mátyás, belvárosi r. kath. plébános.

Ferenczy Sándor, l. elnökség.

20 Fodor Ödön, nyug. kir. járásbíró.

Dr. Fülöp Béla, ügyvéd.

Gálos Rezső, keresk. isk. tanár.

Dr. Goldmann Fülöp, ügyvéd.

Dr. Gozsdu Elek, kir. főügyész.

25 Dr. Grosz József, csanádegyházm. kanonok.

Dr. Günz Áron, izr. vallástanárn.

Hilt Lajos, l. tisztikar.

Jörg Endre, kir. alügyész.

¹⁾ A *-gal jelölt rendes tagok a társulatnak megalapításától fogva tagjai, a kikkre nézve l. az 1895. közgyűlés 13. számú határozatát.

- Kabdebó Gergely, I. választmány.
- 30 Kovácsics Gyula, I. választmány.
Klein Zsigmond, kereskedő.
Kovács Károly, áll. gimn. tanár.
Kramár Béla, bánáti ág. ev. főesperes, kir. tanácsos.
Lendvai Miklós, I. választmány.
- 35 Lendvai Sándor, I. választmány.
Dr. Létics György, gör. kel. szerb püspök.
Lindner Ármin, városi tanácsos.
Lovas Imre, áll. főgimn. tanár.
Ludvig Lipót, gyógyszerész.
- 40 Magony József, főgimn. tanár.
Malenica János, lovag.
Már Oszkár, reálisk. tanár.
Marx Lajos, megyei árvaszéki ülnök.
Dr. Meskó Béla, városi árvaszéki ülnök.
- 45 Dr. Nagy László, reálisk. tanár.
Dr. Niamesny Mihály, I. tisztikar.
Pacha Ágost, kanonok, püspöki irodaigazgató.
Radimsky Oszkár, kataszteri mérnöks.
Riesz Antal, városi tisztviselő.
- 50 Rotariu Pál, ügyvéd.
Dr. Schönvitzky Bertalan, I. választmány.
Dr. Singer Jakab, főrabbi.
Stéberl Ernő, polg. isk. tanár.
Dr. Steiner Adolf, ügyvéd.
- 55 *Steiner Ferenc, I. választmány.
Sternthal Salamon, birtokos, izr. hitközs. elnök.
Stimm Adolf, főispáni titkár.
Dr. Szigeti Henrik, törvényszéki orvos.
Dr. Sztura Szilárd, I. választmány.
- 60 Belvávosi „Társas-kör.”
Dr. Telbisz Imre, kir. közjegyző.
Tornóczy Ernő, technikus.
Tőkés István, megyei aljegyző.
Tóth Béla könyvkereskedő.
- 63 Tóth Ferenc, városi levéltárnok.
*Várnay Ernő, ügyvéd.
Dr. Vértes Adolf, ügyvéd.
Wallandt Ernő, nyug. miniszt. tanácsos.
Vimmer József, megyei aljegyző.
- 70 Weisz Gyula, mérnök.
Wickl Gyula, gazdasági vándortanár.
Wittenberger Antal, I. választmány.

Csanádmegye.

- Kayser Lajos, plébános, Makón.
Dr. Kovács Sándor, plébános Apátfalván, I. választmány.
Sulyok István, plébános, Csanád-Apáca.

Csongrádmegye.

Cs. Sebestyén Károly, rajztanár, Szeged.
Dr. Szőke József, gimnáz. igazgató, Szentés.

Krassó-Szörénymegye.

Berecz Gyula, kir. tanfelügyelő, Lugos.
Boros János, gör. kath. kanonok, Lugos.
Dr. Odor Béla, Szászabánya.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegye.

Dr. Heinrich Antal, orsz. képviselő, Budapest.
Dr. Hermann Győző tanár, Rákospalota.
Dr. Ortvy Tivadar, nyugalm. jogakadémiai tanár, Budapest.
Perényi Adolf, I. ker. áll. főgymn. tanár, Budapest.
5 Dr. Téglás Gábor, c. főigazgató, Budapest.
Dr. Turchányi Tihamér, VII. ker. főgymn. tanár, Budapest.

Temes vármegye.

Böhm Lénárt, Fehértemplom.
Fehértemplomi állami főgymn. önképzőköre.
Gálfy István, jegyző, Liget.
Gerda Aurel, nyug. jegyző, Kiszető.
5 Győry Imre, főszolgabíró, T.-Rékás.
Horsich Ignác, földbirtokos, Vojtek.
Kalitovics Lőrinc, gyáros, Károlyfalva.
Milleker Bódog, a „Verseci Városi Muzeum“ öre, Versec.
*Raác Kálmán, jegyző, Német-Bencsek.
10 *Raác Pál, nyug. jegyző, Saágh.
Dr. Schaffer Ernő, orvos, Kiszető.
Schaffer József, városi főjegyző, Vinga.
Szandház Ferenc, főszolgabíró, Detta.
B. Sztojanovits György, Germán.
15 Török Zsigmond, jegyző, Iktár.
Verseci áll. főreáliskola.
Verseci Városi Muzeum.

Torontál vármegyében.

*Babits József, a Csekonics-uradalom jogigazgatója, Zsombolya.
Jankovits Vidor, s. tanfelügyelő, Pancsova.
*Kassics Károly, c. kanonok, plébános, Bogáros.
Miskovits János, tanító, N.-Kikinda.
5 Reinlein József, plébános, Sándorháza.
Kisléghi Nagy Gyula, urad. intéző, Nagykomlós.

Veszprém vármegyében.

Dr. Baróti Lajos, B-Almádi.
Friedreich Endre, kath. főgymnasiunai tanár, Veszprém.

Zólyom vármegyében.

Maderspach Liviusz, bányatanácsos, Zólyom.

b) Statisztikai kimutatás a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Múzeum-Társulat tagjairól 1910. végén.

a) Alapító	68
b) Tiszteletbeli	9

c) Év díjas tagok.

Temesvár szab. kir. város területén	71
Csanádmegyében	3
Csongrádmegyében	2
Krassó-Szörénymegyében	3
Pest-Pilis-Solt-Kis-Kúnmegyében	6
Temesmegyében	17
Torontálmegyében	6
Veszprémmegyében	2
Zólyom vármegyében	1
	Összesen 188

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A

TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI ÉRTESSÍTŐ

1912-İK ÉVI FOLYAMÁRA.

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeumtársulat alapító s évdíjas tagjai az „Értesítő“-t tagilletményül kapják. A társulat tagja lehet minden történetkedvelő honfi vagy honleány, 400 kor. alapítványnyal egyszer-mindenkorra, vagy 10 kor évi tagdíj-illetéssel, ha belépési szándékukat kijelentik a társulati elnöknel, vagy a főtítkárnál; a tagkötelezettség 3 évre terjed; de továbbra is fenmarad, ha a kilépési szándék kellő időben (három hónappal a 3. év lejártá előtt és pedig írásban) be nem jelentetik. Az „Értesítő“-t nem tagok is megszerezhetik évi 8 kor. lefizetése mellett.

Kelt Temesvárott, 1911. december 25-én.

Dr. Berkeszi István,
főtítkár.

Az „Értesítő“-be szánt mindennemű közlemények, reklamációk, továbbá a Történelmi és Régészeti Társulat részére felajánlott adományok s a társulatot érdeklő megke- resések Dr. Berkeszi István, főtítkárhoz (Temesvár, muzeum) intézendők. Kéz- iratokat vissza nem adunk.

A Történelmi és Régészeti Muzeumtársulat temesvári s vidéki tagjait tisztelettel föl- kérjük, hogy időközben esetleg változó lakásukat a főtítkári hivatalban (Temesvárott), a füzetek pontos kihordása és szélküldése tekintetéből, bejelenteni szíveskedjenek, különben a régi lakhelyekre megküldött s kézhez nem vett füzeteket nem fogjuk pótolni.

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeumtársulat főtítkári hivatalánál megrendelhetők:

1. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1887. III. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
2. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1888. IV. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
3. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1889. V. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
4. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1890. VI. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
5. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1891. VII. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
6. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1892. VIII. új évfolyam. I. II. III. IV. füzet.
7. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1893. IX. új évfolyam. I. II. füzet.
8. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1894. X. új évfolyam. I. II. füzet.
9. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1895. XI. évfolyam. I. II. füzet.
10. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1896. XII. új évfolyam. I. II. füzet.
11. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1897. XIII. új évfolyam. I. II. füzet.
12. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1898. XIV. új évfolyam. I. II. füzet.
13. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1899. XV. új évfolyam. I. II. füzet.
14. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1900. XVI. új évfolyam. I. I. füzet.
15. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1901. XVII. új évfolyam. III. és IV. füzet.
16. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1902. XVIII. új évfolyam. III. és IV. füzet.
17. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1903. XIX. új évfolyam. III. és IV. füzet.
18. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1904. XX. új évfolyam. I. és II. füzet.
19. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1905. XXI. új évfolyam. I. és II. füzet.
20. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1906. XXII. új évfolyam. I. és II. füzet.
21. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1907. XXIII. új évfolyam. I. és II. füze. e.
22. Történelmi és Régészeti „Értesítő“ 1908. XXIV. új évfolyam. I. és II. füzet.

Az „Értesítő“ megjelen évnyegyenként.

Külön kapható: 1) Adattár Délmagyarország XVIII. századi történetéhez. A tár- sulat megbízásából szerkeszti dr. Baróti Lajos. 1. és II. kötet kötte 20 korona. Az I kötet 1—509 lap és XXXVII lap Index; a II. kötet 1—625 lap és LXXVIII oldal Index.

Az 1897. és 1898. évi „Értesítő“ III. és IV. füzete helyett pedig megjelent: Dél- magyarország régiségletelei a honfoglalás előtti időkől. Összeállította: Milleker Bódog. I. rész. Óskori leletek. (1—198 lap. 300 ábrával) — II. rész. Római, római korszaki barbár és népvándorláskori leletek. (1—205 lap. 170 ábrával és egy lelethely- térképpel). Ára 4 kor. — III. rész. Délmagyarország régiségletelei és honfoglalás előtti időkől. III. Rész I. fele. (1—128 lap számos ábrával.) Ára 2 kor. — Ugyane munkának III. Rész II. fele (129—294. lap számos ábrával) Ára 3 korona.

Az 1909. évi Értesítő II. és IV. (együttes) füzetében megjelent „Temesvári művészek“ Dr. Berkeszi Istvántól. 1—144 lap és 32 képpel, különlenyomatban is meg- jelent s a társulat főtítkári irodájában 4 koronáért megrendelhető.

